

ΠΛΑΤΩΝ
ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ - ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΗΛΙΑΣ ΛΑΓΙΟΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ

ΩΚΡΑΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΞΕΝΟΣ
ΩΚΡΑΤΗΣ Ο ΝΕΩΤΕΡΟΣ

251 ΣΩ. Ἡ πολλήν χάριν ὀφείλω σοι τῆς Θεαίτητου γνω-
ρίσεως, ὦ Θεόδωρε, ἅμα καὶ τῆς τοῦ Ξένου.

ΘΕΟ. Ταχα δέ [γες], ὦ Σώκρατες, ὀφειλήσεις ταύτης
τριπλοσίαν ἐπιδοῦν τὸν τε πολιτικὸν ἀπεργάσωντα σοι καὶ
τὴν φιλόσοφον.

ΣΩ. Εἴεν οὕτω τοῦτο, ὦ φίλε Θεόδωρε, φήσομεν ἀκη-
κόυτες εἶναι τοῦ περὶ λογισμὸς καὶ τὰ γεωμετρικὰ κραι-
σιον;

ΘΕΟ. Πῶς, ὦ Σώκρατες;

ΣΩ. Τῶν ἀνδρῶν ἕκαστον θέτος τῆς ἴσης ἀξίας, οἱ γὰρ
ἡμῆ πλεοὶ ἀλλήλων ἀφασταῖον ἢ κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆν
τῆς ἡμετέρας λέξης.

1. Ὁ ὑπότιτλος «περὶ βασιλείας» ἀναφέρεται στὸ περιεχόμενον
τοῦ διαλόγου ποὺ πραγματεύεται γιὰ τὴ βασιλική—πολιτικὴ τέχνη.
Ὁ ἄλλος ὑπότιτλος «λογικὸς» ὀφείλεται ἐπὶ τὴν διαίρεση τῶν διαλόγων
τοῦ Πλάτωνος ποὺ ἔγινε ἀπὸ ἐκείνον ποὺ ἐγράφη «τὰ προλεγόμενα
τῆς Πλατωνικῆς φιλοσοφίας» καὶ ἀπὸ τὸν Ἀλβίνο («Εἰσαγωγή εἰς
τὴν Πλάτωνος βίβλον»). Αὐτοί, μὲ μικρὰ διαφορά μετὰξὺ τους,
διαφοροῦν τοὺς διαλόγους τοῦ Πλάτωνος σὲ ζήτητικούς, ποὺ
ὑποδιαφοροῦνται σὲ γυμναστικούς (μαθητικούς καὶ πειραστικούς) καὶ
σὲ ἀγωνιστικούς (ἐνδεικτικούς καὶ ἀνατρεπτικούς) καὶ σὲ ἀφηγη-
τικούς, ποὺ ὑποδιαφοροῦνται σὲ θεωρητικούς (λογικούς καὶ φυσικούς)
καὶ σὲ πρακτικούς (εἰδικούς καὶ πολιτικούς).

2. Γιὰ τὰ πρόσωπα τοῦ διαλόγου βλ. τὴν Εἰσαγωγή κεφ. 1.

3. Ὁ Θεαίτητος ἦταν Ἀθηναῖος, γιὸς τοῦ Εὐφράνορα, ἀπὸ
τοῦ Σούνου. Στὸν ὁμώνυμον διάλογον Ὁ Θεαίτητος εἶναι ἀιμρόκιον. Ἐκεῖ
μαζὶ μὲ τὸ φίλον καὶ συνομιλικὸν τοῦ Σωκράτη τὸ νεώτερον καταγίνεται
σὲ μαθηματικὸς ἐξερευνησεις. Γιὰ τὸ Θεαίτητον πληροφοροῦμαστε ἀπὸ
ἄλλου πῶς ἐδίδασκε ἐπὶ τὴν Ποντικὴν Ἡράκλειαν καὶ ἀργότερα ἐγύρισε
ἐπὶ τὴν Ἀθήνα ὅπου ἔγινε μαθητὴς, συνεργάτης καὶ φίλος τοῦ Πλάτωνος,
ὁ ὁποῖος τὸν ἀγαποῦσε, τὸν ἐθαύμαζε καὶ τὸν ἐπαινοῦσε Πιθανώτατα
ἡ διερεύνηση γιὰ τοὺς ἀσύμμετρος ἀριθμούς καὶ τὰ κανονικὰ πολυέδρα

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ

(ἦ περὶ βασιλείας, λογικός) (1)

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ

Σωκράτης, Θεόδωρος, Ξένος, Σωκράτης ὁ Νεώτερος (2).

1. ΠΡΟΟΙΜΙΟ. Θέμα τοῦ διαλόγου : ὁρισμὸς τοῦ πολιτικοῦ

ΣΩ. Ἀλήθεια, μεγάλην χάριν σοῦ χρωστώ, Θεόδωρε, 257a
ποῦ μ' ἔκαμες νὰ γνωρίσω τὸ Θεαίτητον (3), συγχρόνως καὶ
τὸν Ξένο.

ΘΕΟ. Γρήγορα, πιστεύω, Σωκράτη, θὰ μοῦ χρωσταῖς
χάριν τριπλόσια ἀπ' αὐτῆ, ὅταν θὰ σοῦ παραστήσουν τέ-
λεια τὴν εἰκόνα τοῦ πολιτικοῦ, ἔπειτα καὶ τοῦ φιλοσόφου.

ΣΩ. Καλὰ ! Πολλὴ καλὰ ! Ἔτσι λοιπὸν, ἀγαπητὲ Θεό-
δωρε, θὰ ποῦμε πῶς ἔχομε ἀκούσει αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἀπὸ τὸ
στόμα τοῦ ποῦ μεγάλου διδασκάλου τῆς ἀριθμητικῆς καὶ τῆς
γεωμετρίας;

ΘΕΟ. Ποῖο, Σωκράτη;

ΣΩ. Τὸ νὸ μεταχειριστοῦμε αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους
σὰν ἴσης ἀξίας, ἐνῶ ἡ διαφορά τῆς ἀξίας τους ἔσπερνᾷ κάθε
ἀναλογία (4), ποῦ μπορεῖ νὰ ἐκφράση ἡ δική σας τέχνη.

νὰ εἶναι δικό του ἔργο. Στὰ «Στοιχεῖα» τοῦ Εὐκλείδην, κλασσικὸ βί-
βλιον τῆς ἀρχαίας γεωμετρίας, βρίσκονται μέρη ποὺ φαίνεται ὅτι
τὰ ἐπεξεργάσθηκε πρῶτος ὁ Θεαίτητος.

4. Ἄναλογία ὑπάρχει μόνον ὅπου ὑπάρχει ἡ προσήκουσα
σχέση (λόγος) ἡ ὅποια ὑποθέτει ὄρου ὁμογενεῖς. Ὁ Θεόδορος
σφάλλει ἐπὶ τὸ ὑποθετεῖ ὄρου μόνον σχέση, ἀλλὰ σχέση ἀνάμεσα σὲ
ὄρους ἀσύγκριτους. Ὁ Πλάτων ἐπὶ τὸ «Σοφιστὴν» 231a ἔχει ὑπογραμ-
μίσει ὡς πρὸς τὸ σοφιστὴ τὸν κίνδυνον τῆς ἀναλογίας (αὐτὸν δὲ ἀσφα-
λῆ δεῖ πόντων μάλιστα περὶ τὰς ὁμοιότητας ἀεὶ ποιεῖσθαι τὴν φυλα-
κὴν... ὁλισθηρότατον γὰρ τὸ γένος=ἄποιος ὅμως δὲν ὄλπει νὰ κἀν
λάβος, πρέπει νὰ φυλάγεται προπάντων ἀπὸ τῆς ὁμοιότητος) εἶναι
μὰ πολὺ τρομερὴ γλίστρα).

Πλάτωνος Πολιτικός

ΘΕΟ. Εὖ γε νῆ τὸν ἡμέτερον θεόν, ὃ Σώκρατες, τὸν Ἄμμωνα, καὶ δικαίως, καὶ πᾶν μὲν ὄν μνημονικῶς ἐπέπληξάς μοι τὸ περι τοὺς λογισμοὺς ἀνάστημα. Καὶ σὲ μὲν ἀντι τούτων εἰς ἀδύς μέτεται¹ σὺ δ' ἦμῖν, ὃ ξένη. μνημονικῶς ἀποκάμης χαριζόμενος, ἀλλ' ἐξῆς, εἴτε τὸν πολιτικὸν ἄνδρα ὁ πρότερον εἴτε τὸν φιλόσοφον προσηύχῃ, προσελέμενος διέξελεθε.

ΞΕ. Ταῦτ', ὃ Θεόδωρε, ποιητέον ἐπέειπε ἅπαξ γε ἐγκεχειρήκαμεν, [καὶ] ὀκνῶ ἀποστατέον² πρὶν ἂν αὐτῶν πρὸς τὸ τέλος ἔλθωμεν. Ἀλλὰ γὰρ περὶ Θεαίτητου τοῦδε τί χρῆθῶν με;

ΘΕΟ. Τοῦ πέρι;

ΞΕ. Διαναπαύομεν αὐτὸν μεταλαβόντες αὐτοῦ τὸν συγγυμναστήν τόνδε Σωκράτη; ἢ πῶς συμβουλεύεις;

ΘΕΟ. Καθάπερ εἶπες, μετὰλαμβάνω. νέω γὰρ ὅτιε ὄρῃ οἴσεται πάντα πόνον ἀναπαύομαι.

d
258a **ΣΩ.** Καὶ μὴ κινδυνεύεται, ὃ ξένη, ἄμφω ποθὲν ἐμοὶ συγγένειαν ἔχειν τινά. Τὸν μὲν γε ὄν ἡμῖς κατὰ τὴν τοῦ προσώπου φύσιν ὁμοίῳ ἐμοὶ φαίνεσθαι φαστε, τοῦ δ' ἡμῖν ἢ κλήσις ὁμώνυμος ὅστω καὶ ἢ πρόσθεσις παρέχεται τινα οικειότητα. Δεῖ δὴ τοὺς γε συγγενεῖς ἡμᾶς δεῖ προθύμως διὰ λόγον ἀναγνωρίζειν. Θεαίτητ' μὲν ὄν αὐτὸς τε συνήμεϊξα χθές διὰ λόγων καὶ νῦν ἀνεγκρα ἀποκρινομένου, Σωκράτους δὲ οὐδέτερα³ δεῖ δε σιναφῆσαι καὶ τούτων. Ἐμοὶ μὲν ὄν εἰς ἀδύς, σοὶ δὲ νῦν ἀποκρινοέσθω.

ΞΕ. Ταῦτ' ἔσται. Ὡ Σώκρατες, ἀκούεις δὴ Σωκράτους;

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Συγχωρεῖς ὄν οἷς λέγει;

ΝΕ. ΣΩ. Πάνω μὲν ὄν.

1. Ἄ μ μ ω ν μεγάλη αἰγυπτιακὴ θεότητα. Στὴν ἀρχὴ ἦταν τοπικὸς θεὸς τῆς πόλεως τῶν Θηβῶν, ὅπου καὶ ὁ ναὸς του, ἔπειτα ἐπεκτάθηκε σὲ ὅλη τὴν Αἴγυπτο καὶ ἔγινε ὁ κατεξοχῆν ἰδρυτικὸς θεός. Ἄλλὰ καὶ πέρα ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς Λιβύης λατρεύονταν στὴν Αἰθιοπία καὶ στὶς φυλὲς τῆς Διβυκῆς ἐρήμου. Οἱ Ἕλληνες τὸν ὀνόμαζαν Δία Ἄμμωνα. Ὡς τῆ νεώτερη ἐποχῇ, πολυάριθμοι καὶ γεμάτοι θαυμασμὸ προσέρχονταν σὺν ναὸ τοῦ Ἄμμωνα Δία προσκυνητές, ποὺ βρίσκονταν σὲ μιὰ διαστ. τῆς ἐρήμου τῆς Λιβύης, ὅπου ἦταν καὶ τὸ περίφημο μακετο τοῦ, ποὺ ὅποιο ὁ Χριστός συμβουλευθήκε, ὅπως λέει ὁ Ἡρόδοτος (I, 46), καὶ τὸ ὅποιο εἶχε χαιρῆσθαι στὰ 332 π.Χ. τὸν Μ. Ἀλέξανδρο ὡς αὐτὸν τοῦ Διός («πατὴρ Διός»).

ΘΕΟ. Ὡραῖα! μὰ τὸ θεὸ μας, Σωκράτη, τὸν Ἄμμωνα (!) καὶ δίκαια καὶ πολὺ μὲ μάλ्लωσες γιὰ τὸ σφάλμα μου σχετικὰ μὲ τὴν ἀριθμητικὴ ἔτσι ὥστε νὰ μὴ τὸ λησμονῶ. Καὶ σένα γι' αὐτὸ ἄλλη φορὰ θὰ σοῦ ἀναταποδώσω τὰ ἴσα. Ἄλλὰ, σὺ ξένη, νὰ μὴ ἀποφύγης τὸ μᾶς κἀνῆς τῆ χάρη, ἀλλὰ μὲ τὴ σειρά νὰ διαπραγματευθῆς λεπτομερῶς, ἐκλέγοντας πρωτύτερα εἴτε τὸν πολιτικὸν ἄνδρα εἴτε τὸν φιλόσοφο, ὅποιον προτιμᾶς πρώτο.

ΞΕ. Αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ κάνουμε, Θεόδωρε, ἀφοῦ μὰ φορὰ βόλαμε χέρι, καὶ δεθὰ τὸ ἀφήσουμε πρὶν τελειώσουμε τὸ ζήτημά μας. Ἀλλὰ, ἀλήθεια, τί πρέπει νὰ κάνω γι' αὐτὸν ἐδῶ τὸ Θεαίτητο;

ΘΕΟ. Γιὰ ποιὸ;

ΞΕ. Ἄς τὸν ἀφήσουμε ν' ἀναπαύθῃ λίγο, ἀναπληρώνοντάς τον μὲ τὸν σύντροφό του στὶς ἀσχήσεις, αὐτὸν ἐδῶ τὸν Σωκράτη; ἢ πῶς συμβουλεύεις;

ΘΕΟ. Κάνε, ὅπως ἀκριβῶς εἶπες, ἀναπλήρωσέ τον. Γιατὶ νέοι εἶναι καὶ οἱ δύο καὶ πῶ εὐκολαθὰ ὑποφέρουν κἀθε κόπο, ἂν τοὺς ἀφήσουμε νὰ ἀναπαύονται.

ΣΩ. Κοντεύουν, ξένη, νὸν ἔχουν καὶ οἱ δύο μὲ μὲνα κάποια μακρονη συγγένεια. Ὅπωςδὴποτε, σεῖς λέτε πῶς ὁ ἕνας μὲν μοιάζει κατὰ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου (!) ὁ ἄλλος ἔχει μὲ μὲνα τὸ ἴδιο ὄνομα κι αὐτὸ τὸ ὄνομα μᾶς δίνει κάποια συγγένεια. Πρέπει ἀσφαλῶς ἐμεῖς οἱ συγγενεῖς πάντα παρῆθμα νὸ ἀναεῶνομεν τῆ γνωριμία μας μὲ ὁμιλίες. Μὲ τὸ Θεαίτητο λοιπὸν ὁ ἴδιος συνωμύλησα καὶ τώρα τὸν ἄκουσα νὰ σοῦ ἀποκρίνεται, ἀλλὰ μὲ τὸ Σωκράτη δὲν ἔκαμα οὔτε τὸ ἕνα οὔτε τὸ ἄλλο. Πρέπει ὅμως καὶ αὐτὸν ἐπίσης νὰ τὸν ἐξετάσουμε. Ἡ σειρά μου νὰ ρωτήσω θὰ ῥθῆ ἀργότερα, τώρα ὅμως ἐσὺ πρέπει ν' ἀπαντήσης.

ΞΕ. Ἐτσι θὰ κάνουμε. Ἐ, Σωκράτη, ἀκούς τί λέει ὁ Σωκράτης;

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Συμφωνεῖς λοιπὸν μὲ ὅσα λέει;

ΝΕ. ΣΩ. Βεβαίωτατα.

2. Στὸ «Θεαίτητο» ὁ Θεόδωρος λέει γιὰ τὸ Θεαίτητο 143e: «οὐκ ἔστι καλὸς, προσέοικε δὲ σοὶ τὴν τε σιμότητα καὶ τὸ εἶναι τῶν ὀμμάτων ἦττον δὲ ἢ σὺ ταῦτ' ἔχει» (δὲν εἶναι ὄρασις, ἔχει ὅμως, ὅπως καὶ σὺ, τὴ μὴτὴ πλατωνιστικὴ καὶ τὰ μάτια βγαλμένα πρὸς τὰ εἶναι τὰ ἔχει ὅμως αὐτὰ λιγότερο ἀπὸ σένα).

ΕΕ. Οὐ τὰ σὰ κολύειν φαίνεται, δεῖ δὲ ἴσως εἶτι ἦτον τὰμὰ διακολύειν. Ἄλλὰ δὴ μετὰ τὸν σοφιστὴν ἀναγκαῖον ὡς ἐμοὶ φαίνεται, πολιτικὸν [τὸν ἄνδρα] διαζηρεῖν νῶν καὶ μοι λέγε πότερον τῶν ἐπισιμῶνων τιν' ἡμῖν καὶ τοῦτον θετόν, ἢ πῶς;

ΝΕ. ΣΩ. Οὕτως.

ΕΕ. Τὰς ἐπιστήμας ἄρα διαληπτέον, ὥσπερ ἦνίκα τὸν πρότερον ἔσκαπούμεν;

ΝΕ. ΣΩ. Τάχ' ἄν.

ΕΕ. Οὐ μὲν δὴ κατὰ ταῦτόν γε, ὧ Σώκратες, φαίνεται μοι τμήμα.

ΝΕ. ΣΩ. Τί μὴν;

ο ΕΕ. Κατ' ἄλλο.

ΝΕ. ΣΩ. Ἐοικέν γε.

ΕΕ. Τὴν οὖν πολιτικὴν ἀτραπὸν πῆ τις ἀνευρήσει; Δεῖ γὰρ αὐτὴν ἀνευρεῖν, καὶ χωρὶς ἀφελόντας ἀπὸ τῶν ἄλλων ἰδέαν αὐτῆς μίαν ἐπισφραγίσασθαι, καὶ ταῖς ἄλλαις ἐκτροπαῖς ἐν ἄλλο εἶδος ἐπισημηγμένους πάσας τὰς ἐπιστήμας ὡς οὖσας δύο εἶδη διανοηθῆναι τὴν ψυχὴν ἡμῶν ποιῆσαι.

ΝΕ. ΣΩ. Τοῦτ' ἦδη σὸν οἶμαι τὸ ἔργον, ὧ ξένη, ἀλλ' οὐκ ἐμὸν γίγνεται.

δ ΕΕ. Δεῖ γε μὴν, ὧ Σώκратες, αὐτὸ εἶναι καὶ σὸν, ὅταν εὐφανὲς ἡμῖν γένηται.

ΝΕ. ΣΩ. Καλῶς εἶπες.

ΕΕ. Ἄρ' οὐκ ἀριθμητικὴ μὲν καὶ τινες ἔττειραι ταύτη σγγενεῖς τέχνηαι φιλαὶ τῶν πράξεων εἰσι, τὸ δὲ γνῶναι παρέσχοντο μόνον;

ΦΕ. ΣΩ. Ἐστὶν οὕτως.

ΕΕ. Φαίνεται πῶς δὲν ὑπάρχει ἐμπόδιο ἀπὸ μέρος σου, ἢ πρέπει ἴσως ἀκόμη λιγώτερο νὰ ὑπάρχη ἀπὸ τὸ δικὸ μού. Εἶναι ὁμοῦ ἀνάγκη, κατὰ τὴ γνώμη μου, ὕστερα ἀπὸ τὸν σοφιστὴ νὰ ἐρευνησομε τὴν οὐσία τοῦ πολιτικοῦ. Πές μου λοιπὸν πρέπει νὰ βάλουμε καὶ τοῦτον ἐπίσης ἀνάμεσα στοὺς ἐπιστήμονες, ἢ πῶς ἀλλιῶς νομίζεις;

ΝΕ. ΣΩ. Μάλιστα.

1ον ΜΕΡΟΣ: ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΩΣ ΠΟΙΜΕΝΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΑΓΕΛΗΣ (258b-277d)

ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ (258b-263a)

II. Διαίρεση τῶν ἐπιστημῶν σὲ πρακτικὲς καὶ θεωρητικὲς.
Ἐπιστήμη πού ἀρμόζει σὲ βασιλεῖα εἶναι ἡ βασιλικὴ ἢ πολιτικὴ

ΕΕ. Πρέπει λοιπὸν νὰ διαιρέσομε τίς ἐπιστήμες, ὅπως τὸ κάναμε αὐτὴ τὴ στιγμὴ, ὅταν ἐξετάζαμε τὴν προηγούμενη προσωπικότητα;

ΝΕ. ΣΩ. Ἴσως.

ΕΕ. Ἄλλὰ, Σωκράτη, μού φαίνεται ὅτι δὲν πρέπει νὰ τὴν ἐξετάσομε σὲ ἴδιο μέρος.

ΝΕ. ΣΩ. Τί λοιπὸν τότε;

ΕΕ. Πρέπει νὰ τὴν ἐξετάσομε σ' ἓνα ἄλλο.

ΝΕ. ΣΩ. Πιθανῶς.

ΕΕ. Ποῦ θ' ἀνακαλύψουμε λοιπὸν τὸ μονοπάτι πού μᾶς πάει στὸν πολιτικὸ; Γιατὶ πρέπει νὰ τὸ ἀνακαλύψουμε καὶ ξεχωρίζοντάς το ἀπὸ τὰ ἄλλα νὰ τοῦ βάλουμε σὰ σφραγίδα ἓνα χαρακτῆρα πού τοῦ ταιριάζει. Ἐπειτα νὰ δώσομε σὲ ὅλες τίς ἄλλες παραλλαγὰς τῶν μονοπατιῶν ἓνα ἄλλο εἰδικὸ γνώρισμα καὶ νὰ φέρομε τὸ πνεῦμα μας νὰ φαντασθῆ ὅλες τίς ἄλλες ἐπιστήμες σὰ διηρημένες σὲ δύο εἶδη.

ΝΕ. ΣΩ. Αὐτὸ πᾶ εἶναι δικὴ σου δουλειά, νομίζω, καὶ ὄχι δική μου.

ΕΕ. Πρέπει ὁμοῦ, Σωκράτη, αὐτὴ νὰ εἶναι καὶ δική σου, ὅταν τὴ διευκρινίσουμε.

ΝΕ. ΣΩ. Καλὰ εἶπες.

ΕΕ. Ἄραγε λοιπὸν ἡ ἀριθμητικὴ καὶ μερικὲς ἄλλες τέχνες, τῆς ἰδιας οἰκογενείας μ' αὐτὴν, δὲν εἶναι στερημένες ἀπὸ κάθε κλίση γιὰ δράση καὶ περιορίζονται μόνον σὲ τὸ νὰ παρέχουν γνώση;

ΝΕ. ΣΩ. Ἐστὶ εἶναι.

ΞΕ. Αἱ δὲ γε περὶ τεκτονικὴν αὐτὰ καὶ σύμπασον χειρουργίαν ὥσπερ ἐν ταῖς πράξεσιν ἐνοῦσαν σύμφυτον τὴν ἐπιστήμην κέκτηνται, καὶ συναποτελοῦσι τὰ γινόμενα ἐκ αὐτῶν σώματα πρότερον οὐκ ὄντα.

ΝΕ. ΣΩ. Τί μὴν ;

ΞΕ. Ταῦτα τοῖνον συμπάσας ἐπιστήμας διαίρει, τὴν μὲν πρακτικὴν προσεπών, τὴν δὲ μόνον γνωστικὴν.

ΝΕ. ΣΩ. Ἔστω σοι ταῦθ' ὡς μᾶς ἐπιστήμης τῆς ὅλης εἶδη δύο.

ΞΕ. Πότερον οὖν τὸν πολιτικὸν καὶ βασιλέα καὶ δεσπότην καὶ ἑὺ οἰκονόμον θήσομεν ὡς ἐν πάντα ταῦτα προσαγορευόντες, ἢ τοσαύτας τέχνας αὐτὰς εἶναι φώμεν ἵσασιρ ὀνόματα ἐρήθη; Μᾶλλον δὲ μοι δεῦρο ἔπον.

ΝΕ. ΣΩ. Πῆ ;

259a ΞΕ. Τῆδε. Εἰ τῶ τις τῶν δημοσιονότων ἱατρῶν ἱκανὸς συμβουλευεῖν ἰδιωτέων αὐτός, ἀρ' οὐκ ἀναγκαῖον αὐτῷ προσαγορευέσθαι τοῦτομα τῆς τέχνης ταυτὸν ἔπερ ᾧ συμβουλευεῖ ;

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Τί δ' ; ὅστις βασιλεύοντι χώρας ἀνδρὶ παραινέειν δεινὸς ἰδιώτης ὢν αὐτός, ἀρ' οὐ φήσομεν ἔχειν αὐτὸν τὴν ἐπιτήμην ἣν ἔδει τὸν ἀρχοντα αὐτὸν κεκτήσθαι ;

ΝΕ. ΣΩ. Φήσομεν.

b ΞΕ. Ἄλλα μὴν ἢ γε ἀληθινοῦ βασιλέως βασιλική ;

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Ταύτην δὲ οὐ κεκτημένος οὐκ, ἄντι ἀρχῶν ἄντι ἰδιώτης ὢν τυγχάνη, πάτωσ κατὰ γε τὴν τέχνην αὐτὴν βασιλικὸς ὁρθῶς προσρηθήσεται ;

ΝΕ. ΣΩ. Δίκαιον γοῦν.

ΞΕ. Καὶ μὴν οἰκονόμος γε καὶ δεσπότης ταυτὸν.

ΞΕ. Οἱ τέχνες πάλι, ποῦ ἀφοροῦν στὴν ξυλουργικὴ καὶ σὲ κάθε ἄλλη χειρωνακτικὴ τέχνη, ἔχουν τὴν ἐπιστήμη τους ἔμφυτα συνδεσμένη μετὰ τίς πράξεις καὶ ἀποτελειώ-
e νομα καὶ τὰ γινόμενα ἀπ' αὐτῆς σώματα, ποῦ δὲν ὑπῆρχαν πρωτότερα.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς λοιπὸν ;

ΞΕ. Σύμφωνα λοιπὸν μ' αὐτὴ τὴν ἀρχή, διαίρεσε τῶρα τὸ σύνολο τῶν ἐπιστημῶν, δίνοντας στὸ ἓνα μέρος τὸ ὄνομα πρακτικῆς ἐπιστήμης καὶ στὸ ἄλλο ἐπιστήμης καθαρᾶ θεωρητικῆς.

ΝΕ. ΣΩ. Ἄς εἶναι λοιπὸν, ἀφοῦ τὸ θέλεις, αὐτὰ τὰ δυὸ εἶδη σὲ μιὰν ἐπιστήμην ποῦ ἀποτελεῖ τὸ σύνολο τῆς ἐπιστήμης.

ΞΕ. Τὸν πολιτικὸν λοιπὸν θὰ τὸν ἐξετάσομεν συγχρόνως σὰ βασιλιά καὶ δεσπότη τῶν δούλων καὶ ἀκόμα σὰν οἰκονόμο τοῦ σπιτιοῦ, προσφωνώντας τον μετὰ ὅλες αὐτῆς τίς ὀνομασίες σὰν ἓνα πρᾶγμα, ἢ θὰ ποῦμε πῶς ὑπάρχουν τόσες τέχνες, ὅσα ὀνόματα ἔχομε πῆ ; Ἄλλα ἀκολουθήσε με καλύτερα σ' ἓνα ἄλλο δρόμο.

ΝΕ. ΣΩ. Ποῖον ;

ΞΕ. Αὐτὸν ἐδῶ : Ἄν κάποιος ἀπλὸς ἰδιώτης ὁ ἴδιος 259a εἶναι ἱκανὸς νὰ δίνει συμβουλὲς σὲ κάποιο γιατρό, ποῦ βρῆσκειται σὲ δημοσίαι ὑπηρεσία, ἄραγε δὲ θὰ εἶναι ἀναγκαῖο νὰ τὸν καλοῦμε μετὰ τὸν ἴδιο ἐπαγγελματικὸν τίτλο, μετὰ τὸν ὅποιο καὶ τὸν ἄνθρωπο, στὸν ὅποιο δίνει τίς συμβουλὲς του ;

ΝΕ. ΣΩ. Μάλιστα.

ΞΕ. Καὶ τῶρα ; Ὅποιοι, ἐνῶ αὐτὸς εἶναι ἀπλὸς ἰδιώτης, εἶναι ἱκανὸς νὰ συμβουλευεῖν ἄνθρωπο ποῦ βασιλεύει σὲ χώρα, ἄραγε δὲ θὰ ποῦμε ὅτι αὐτὸς κατέχει τὴν ἐπιστήμην ποῦ ἔπρεπε νὰ τὴν κατέχη ἐκεῖνος ποῦ ἀρχει ;

ΝΕ. ΣΩ. Ἐὰ τὸ ποῦμε.

ΞΕ. Ἄλλ' ὅμως ἡ ἐπιστήμην ποῦ ταιριάζει στὸν ἀλη-
b θινὸ βασιλιά, δὲν εἶναι ἡ βασιλικὴ ἐπιστήμην ;

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Κι' ὅποιοι κατέχει τὴ βασιλικὴ τέχνην, ἀνεξάρτητα ἀν τυχαῖν νὰ εἶναι ἀρχοντας ἢ ἀπλὸς ἰδιώτης, ὅπως ἴσως ποτε ὅμως, ἐπειδὴ ἔχει στὴν κατοχὴν του αὐτὴ τὴν τέχνην, τὰ εἶναι σωστὸ νὰ προσαγορευθῆ μετὰ τὸν τίτλο τοῦ βασιλιά ;

ΝΕ. ΣΩ. Ἐὰ ἦταν δίκαιο, ὅπως κι ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα.

ΞΕ. Ἐξἄλλου τὸ ἴδιο θὰ εἶναι γιὰ τὸν οἰκονόμο τοῦ σπιτιοῦ καὶ τὸν κύριο δούλων.

NE. ΣΩ. Τι μὴν;

ΞΕ. Τι δέ; μεγάλης σχῆμα οικήσεως ἢ σμικρῶς ἀδ πόλεως ὅγκος μῶν τι πρὸς ἀρχὴν διοίσειτον;

NE. ΣΩ. Οὐδέν.

ΞΕ. Οὐκοῦν, δ νυνδὴ δισκοποσύμεθα, φανερόν ὡς ἐπιστήμη μία περὶ πάντ' ἐσιταῦτα ταύτην δέ εἴτε βασιλικὴν εἴτε πολιτικὴν εἴτε οικονομικὴν τις ὀνομάζει, μηδὲν οὐτῶ διαφρώμεθα.

NE. ΣΩ. Τι γάρ;

ΞΕ. Ἄλλὰ μὴν τόδε γε δῆλον, ὡς βασιλεὺς ἅπας χερσὶ καὶ σῶματι τῷ σῶματι σμίκε' ἄιτα εἰς τὸ κατέχειν τὴν ἀρχὴν δύνανται πρὸς τὴν τῆς ψυχῆς ὁνέσειν καὶ ἑώυην.

NE. ΣΩ. Δῆλον.

ΞΕ. Τῆς δὴ γνωστικῆς μᾶλλον ἢ τῆς χειροτεχνικῆς καὶ ἄλλως πρακτικῆς βούλει τὸν βασιλεῦα φῶμεν οἰκειότερον εἶναι;

NE. ΣΩ. Τι μὴν;

ΞΕ. Τὴν ἄρα πολιτικὴν καὶ πολιτικὸν καὶ βασιλικὴν καὶ βασιλικὸν εἰς ταῦτόν ὡς ἐν πάντα ταῦτα συνθήσομεν;

NE. ΣΩ. Δῆλον.

ΞΕ. Οὐκοῦν πορευοίμ' ἂν ἐξῆς, εἰ μετὰ ταῦτα τὴν γνωστικὴν διορίζομεθα;

NE. ΣΩ. Πάνυ γε.

ΞΕ. Πρόσεχε δὴ τὸν νοῦν ἂν ἄρα ἐν αὐτῇ τινα διαφυγὴν κατανοήσομεν.

NE. ΣΩ. Φράζε ποίαν.

ΞΕ. Τοιάνδε. Λογιστικὴ πού τις ἡμῖν τέχνη.

NE. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Τῶν γνωστικῶν γε οἷμαι παντάσῃ τεχνῶν.

NE. ΣΩ. Πῶς δ' οὐ;

NE. ΣΩ. Φυσικά.

ΞΕ. Καὶ τοῦτο ἀκόμη: μεγάλης κατοικίας ἐξωτερικὸ ἢ μικρῆς πόλεως περιχρὴ θά ἔχουν κάποια διαφορά ὡς πρὸς τὴ διακυβέρνηση; (1)

NE. ΣΩ. Καμιά.

ΞΕ. Λοιπὸν, γὰ ν' ἀποκριθοῦμε σὸ ζήτημα πού τώρα ἀ δὰ ἐξετάζουμε, εἶναι φανερόν ὅτι μιὰ ἐπιστήμη εἶναι γιὰ ἄλα αὐτά: καὶ αὐτὴν εἴτε βασιλικὴν εἴτε πολιτικὴν εἴτε οικονομικὴν τὴν ὀνομάζουμε, καθόλου δὲ θά φέρομε ἀντίρρηση γι' αὐτό.

NE. ΣΩ. Καὶ βέβαια.

III. Ἡ θεωρητικὴ ἐπιστήμη διακρίνεται σὲ διευθυντικὴ καὶ κριτικὴ

ΞΕ. Ἄλλ' ἀκόμη τὸ ἐξῆς εἶναι φανερό, ὅτι κάθε βασιλιάς γιὰ νὰ κατέχη τὴν ἀρχὴν του, λίγα πράγματα καταφέρνει μὲ τὰ χέρια του καὶ μὲ ἄλη τὴ δύναμη τοῦ σώματός του ἀπέναντι σὲ ὅ,τι μπορεῖ (νὰ ἐπιτύχη) μὲ τὴν ὀξύνοια καὶ τὴ δύναμη τῆς ψυχῆς του.

NE. ΣΩ. Εἶναι φανερό.

ΞΕ. Θέλεις τότε νὰ ποῦμε ὅτι ὁ βασιλιάς ἔχει περισσότερες σχέσεις μὲ τὴ θεωρητικὴ ἐπιστήμη παρὰ μὲ τὴ χειροτεχνία καὶ γενικά μὲ ἄλες τῆς πρακτικῆς τέχνης (2);

NE. ΣΩ. Πῶς λοιπὸν;

ΞΕ. Θὰ βάλουμε λοιπὸν μαζὶ τὴν πολιτικὴν ἐπιστήμη καὶ τὸν πολιτικὸ μὲ τὴ βασιλικὴ ἐπιστήμη καὶ τὸν βασιλικὸ ἄνθρωπο καὶ ἀπ' ἄλα αὐτὰ θά κάνουμε ἕνα;

NE. ΣΩ. Προφανῶς.

ΞΕ. Μποροῦμε λοιπὸν νὰ προχωρήσουμε συνέχεια, ἂν ὕστερα ἀπ' αὐτὰ διαίρέσουμε τὴ θεωρητικὴ ἐπιστήμη;

NE. ΣΩ. Βέβαια.

ΞΕ. Βάλε τώρα ἄλη τὴν προσοχὴ σου μήπως ἔσως ἀνακαλύψουμε κάποιο φυσικὸ χωρίσιμα.

NE. ΣΩ. Πές μου ποῖο.

ΞΕ. Αὐτὸ ἐδῶ: Μιλῆσαμε κάπου γιὰ μιὰ τέχνην πρακτικὴ ἀριθμητικὴ.

NE. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Εἶναι, νομίζω, ὀλότεια ἀπὸ τῆς θεωρητικῆς ἐπιστῆμης.

NE. ΣΩ. Πῶς δχι;

1. Ὁ Ξενοφῶν στὰ α' Ἀπομνημονεύματά του (III, 4, 12) λέει: ἡ ἐπιμέλεια τῶν ἰδιωτικῶν ὑποθέσεων κατὰ τὸ πλῆθος μόνο διαφέρει ἀπὸ τὴν ἐπιμέλεια τῶν κοινῶν, ὡς πρὸς τὰ ἄλλα εἶναι ὁμοία.
2. Ὁ βασιλιάς δὲν εἶναι οὔτε χειροτέχνης οὔτε πυγμαῖχος· κυβερνᾷ μὲ τὸ πνεῦμα τὸ ἐπιτήρημά του εἶναι θεωρητικό.

ΣΕ. Γνωστή δὴ λογιστικὴ τὴν ἐν τοῖς ἀριθμοῖς διαφορὰν μὴν τι πλέον ἔργον δόσομεν ἢ τὰ γνωσθέντα κρῖναι ;

ΝΕ. ΣΩ. Τί μὴν ;

ΣΕ. Καὶ γὰρ ἀρχιτέκτων γε πᾶς οὐκ αὐτὸς ἐργατικῶς ἀλλ' ἐργατῶν ἀρχων.

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΣΕ. Παρεχόμενός γέ που γνώσιν ἀλλ' οὐ χειρουργίαν.

ΝΕ. ΣΩ. Οὐτως.

0a ΣΕ. Δικαίως δὴ μετέχειν ἂν λέγοιτο τῆς γνωστικῆς ἐπιστήμης.

ΝΕ. ΣΩ. Πάνω γε.

ΣΕ. Τούτω δέ γε οἶμαι προσήκει κρῖναι τι μὴ τέλος ἔχειν μηδ' ἀπηλλάχθαι, καθάπερ ὁ λογιστὴς ἀπὸ ἀλλοτρίου προστάττει δὲ ἐκάστους τῶν ἐργατῶν τό γε πρόσφορον ἕως ἂν ἀπεργάσωνται τὸ προσταχθέν.

ΝΕ. ΣΩ. Ὅρθως.

ΣΕ. Οὐκοῦν γνωστικαὶ μὲν αἱ τε τοιαῦται σύμπεσαι καὶ ὁπόσά σ' ἐπέονται τῇ λογιστικῇ, κρίσει δὲ καὶ ἐπιτάξει
b διαφέρετον ἀλλήλων τούτω τὴν γένῃ ;

ΝΕ. ΣΩ. Φαίνεται.

ΣΕ. Ἄρα' οὐδ' ἀσπίδος τῆς γνωστικῆς εἰ τὸ μὲν ἐπιτακτικὸν μέρος, τὸ δὲ κριτικὸν διαφερόμενον προσεπίκοιμεν, ἐμμελῶς ἂν φαίμεν διηρησθαι ;

ΝΕ. ΣΩ. Κατὰ γε τὴν ἐμὴν δόξαν.

ΣΕ. Ἄλλα μὴ τοῖς γε κοινήν τι πράττουσιν ἀγαπητὸν ὁμοιοῦν.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς δ' οὐ ;

ΣΕ. Τούτου τοίνυν μέγιστον ἂν αὐτοὶ κοινωνῶμεν, ἐατέον τὰ γε τῶν ἄλλων δοξάσματα χαιρεῖν.

ΝΕ. ΣΩ. Τί μὴν ;

ΣΕ. Καλὰ θὰ ἀποδώσομεν λοιπὸν στὴν πρακτικὴ ἀριθμητικὴ πού ἔξεραι τὴ διαφορὰ ἀνάμεσα στοὺς ἀριθμούς, κάποιον ἄλλο ἔργο περισσότερο ἢ τὸ ἐκφέρειν κρίση γιὰ κείνα πού γινώσκεις.

ΝΕ. ΣΩ. Τί ἄλλο ;

ΣΕ. Γιατί καὶ κάθε ἐπιστάτης ἐργατῶν δὲν εἶναι ὁ ἴδιος ἐργάτης, ἀλλὰ προϊστάμενος τῶν ἐργατῶν.

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΣΕ. Γιατί παρέχει, νομίζω, γνώση καὶ ὄχι ἐργασία χειρῶν.

ΝΕ. ΣΩ. Πραγματικά.

ΣΕ. Μποροῦμε λοιπὸν νὰ ποῦμε δικαίως πῶς μετέχει 260a στὴ θεωρητικὴ ἐπιστήμη.

ΝΕ. ΣΩ. Βέβαια.

ΣΕ. Σ' αὐτὸν ὅμως, ἂν δὲν γελιέται, ταιριάζει, ὅταν ἐκφέρει γνώμη, νὰ μὴ τελειῶν ὅτε νὰ ἀπομακρύνεται, ὅπως ἀπομακρύνθηκε ὁ διδάσκαλος τῆς ἀριθμητικῆς, ἀλλὰ νὰ προστάξει σὲ κάθε ἐργάτη τὸ χρήσιμο ὡστόσο ἀπὸ τελειώσουν τὸ ἔργο πού πήραν τὴ διαταγή νὰ κάνουν.

ΝΕ. ΣΩ. Σωστά.

ΣΕ. Ἐταῖ λοιπὸν ὅλες οἱ ἐπιστήμες αὐτοῦ τοῦ εἶδους εἶναι θεωρητικὲς καὶ ἀκόμα ὅλες ἐκείνες πού πηγαίνουν μαζὶ μὲ τὴν πρακτικὴ ἀριθμητικὴ, ἀλλὰ αὐτὰ τὰ δύο εἶδη διαφέρουν μεταξύ τους στὸ ὅτι τὸ ἓνα κρίνει καὶ τὸ ἄλλο διευθύνει ;
b

ΝΕ. ΣΩ. Προφανῶς.

ΣΕ. Ἄραγε λοιπὸν, ἂν διακρίνομε στὸ σύνολο τῆς θεωρητικῆς ἐπιστήμης ἓνα μέρος, πού θὰ τὸ καλοῦσαμε διευθυντικὸ, καὶ τὸ ἄλλο κριτικὸ, θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε ὅτι ἔχομε κάνει σωστὴ διαίρεση ;

ΝΕ. ΣΩ. Ναί, κατὰ τὴ γνώμη μου τουλάχιστο.

ΣΕ. Ἄλλ' ἐκεῖνοι πού κάνουν κάτι ἀπὸ κοινοῦ, πρέπει νὰ εἶναι εὐτυχισμένοι πού συμφωνοῦν μεταξύ τους (1).

ΝΕ. ΣΩ. Ἄναμφιβόλως.

ΣΕ. Ἐφ' ὅσον μεταξύ μας θὰ ἔχομε τὴν εὐτυχία νὰ συμφωνοῦμε σ' αὐτό, πρέπει ν' ἀφήσομε τίς γνώμες τῶν ἄλλων νὰ πᾶνε στὸ καλὸ.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς λοιπὸν ;

1. Κάθε προσπάθεια κάθε λογικῆς, μονολογικῆς ἢ διαλογικῆς, εἶναι νὰ ξεκινῶμε ἀπὸ μιὰν ἀρχὴ πού τὴ θεωροῦμε βέβαιη καὶ νὰ ἐπιδιώκουμε τὴν ἔρευνα συμφωνοῦντες μ' αὐτὴν καὶ μεταξύ μας.

c **ΞΕ.** Φέρε δὴ, τούτοις τοῖν τέχναις ἡμῖν τὸν βασιλικὸν ἐν ποτέρᾳ θετόν; Ἄρ' ἐν τῇ κριτικῇ, καθάπερ τινὰ θεατὴν, ἢ μᾶλλον τῆς ἐπιτακτικῆς ὡς ὄντα αὐτὸν τέχνης θήσομεν, δεσπόζοντά γε;

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς γὰρ οὐ μᾶλλον;

ΞΕ. Τὴν ἐπιτακτικὴν δὴ τέχνην πάλιν ἂν εἶη θεατέον εἰ πῃ διέστηκεν. Καί μοι δοκεῖ τῆδέ πῃ, καθάπερ ἡ τῶν κωπηλῶν τέχνη τῆς τῶν αὐτοπαιδῶν διώρισταί τε τέχνης, καὶ d τὸ βασιλικὸν γένος ἔοικεν ἀπὸ τοῦ τῶν κηρύκων γένους ἀφορίσθαι.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς;

ΞΕ. Πωληθέντα που πρότερον ἔργα ἀλλότρια παραδεχόμενοι δεύτερον πωλοῦσι πάλιν οἱ κήρυχοι.

ΝΕ. ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΞΕ. Οὐκοῦν καὶ τὸ κηρυκικὸν φύλον ἐπιταχθέντ' ἀλλότρια νοήματα παραδεχόμενον αὐτὸ δεύτερον ἐπιτάττει πάλιν ἐτέροισ.

ΝΕ. ΣΩ. Ἀληθέστατα.

ΞΕ. Τί οὖν; εἰς ταῦτον μελιζόμεν βασιλικὴν ἐρμηνευτικῇ, κελυστικῇ, μαντικῇ, κηρυκικῇ, καὶ πολλαῖς ἐτέραις e τούτων τέχναις συγγενέσιν, οἱ οὐμπαται τὸ γ' ἐπιτάττειν ἔχουσιν; Ἡ βούλει, καθάπερ ἠκαίρομεν νυκτὴν, καὶ τοῖνομα παρικαίσομεν, ἐπειδὴ καὶ σχεδὸν ἀνώνημον δι νυχθάνει τὸ τῶν αὐτεπιτακτῶν γένος, καὶ ταῦτα ταῦτα διελώμεθα, τὸ μὲν τῶν βασιλέων γένος εἰς τὴν αὐτεπιτακτικὴν θέντες, τοῦ δὲ ἄλλου παντὸς ἀμελήσαντες, ὄνομα ἔστρον αὐτοῖς παραχωρήσαντες θέσθαι τινά; Τοῦ γὰρ ἀρχοντος ἐνεκα ἡμῖν ἢ 261a μέθοδος ἦν ἀλλ' οὐχὶ τοῦ ἐναντίου.

ΝΕ. ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν.

IV. Τὸ βασιλικὸν γένος πρέπει νὰ τοποθετήσομε στὴ διεθυντικὴ τέχνη καὶ μάλιστα στὴν τέχνην ποῦ ἄρχει μοναρχικὰ

ΞΕ. Ἔλα τώρα, σὲ ποιὰν ἀπ' αὐτὲς τὶς δυὸ τέχνες οὐ πρέπει νὰ τοποθετήσομε τὸ βασιλικὸ ἀνθρώπο; Ἄραγε θὰ τὸν τοποθετήσομε στὴν κριτικὴν τέχνην, ἀκριβῶς σὺν ἑνᾷ ἀπλῶ θεατῇ, ἢ καλύτερα στὴ διεθυντικὴν τέχνην, ἐπειδὴ διατάζει σὺν κύριος;

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς ἀλλίως καλύτερα;

ΞΕ. Πρέπει νὰ ἐξετάσομε πάλι τὴ διεθυντικὴν τέχνην, γιὼ νὰ ἰδῶμε μὴπως προσφέρῃ κάποια διαίρεση, καὶ μοῦ φαίνεται ἔτσι κάπως ὅπως ἀκριβῶς ἡ τέχνη τοῦ λιανοπωλητῆ (*) διακρίνεται ἀπὸ τὴν τέχνην τοῦ ἐπαγγελματοβιοτέχνην, ἔτσι καὶ τὸ βασιλικὸ γένος φαίνεται ὅτι διακρίνεται d ἀπὸ τὸ γένος τῶν κηρύκων.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς αὐτό;

ΞΕ. Οἱ λιανοπωλητὲς, νομίζω, ἀφοῦ προμηθευτοῦν πωληθέντα πρωτότερα ἔξανα ἐμπορεύματα, φτιασμένα ἀπὸ ἄλλους, τὰ μεταπωλοῦν τότε ἀπὸ δεύτερο χερί.

ΝΕ. ΣΩ. Βεβαίωτατα.

ΞΕ. Ἔτσι λοιπὸν καὶ τὸ γένος τῶν κηρύκων, ἀφοῦ δεχτῆ προσταγμένες ἰδέες, ποῦ δὲν ἔχει ἐνοήσει, τὸ ἴδιο τὶς προστάζει μὲ τὴ σειρά τοῦ σὲ ἄλλους μὲ δεύτερη διάταγῃ.

ΝΕ. ΣΩ. Ἀληθινότατα.

ΞΕ. Τί λοιπὸν; Θὰ ἀναμελιζομε στὸ ἴδιο τὴν τέχνην τοῦ βασιλιᾶ μὲ τὴν τέχνην τοῦ ἐρμηνευτῆ, τοῦ κωπηλάττη, τοῦ μάντη, τοῦ κήρυκα, καὶ μὲ πολλὰς ἄλλας συγγενεῖς τέχνες, ποῦ ἔχουν ὅλες μιὰ δύναμη, τὸ νὰ διεσθύνουν; Ἡ θέλεις, ἀκολουθώντας τὴν παραβολὴν μας αὐτῆς τῆς στιγμῆς, νὰ ἐπινοήσομε ἐπίσης ἕνα ὄνομα κατ' ἀναλογίαν, ἐπειδὴ καὶ χωρὶς ὄνομα σχεδὸν τυχαίνει νὰ εἶναι τὸ γένος ἐκείνων ποῦ ἔχουν τὴν ἐξουσία νὰ διεσθύνουν μόνοι τους; Καὶ μ' αὐτὸ τὸν τρόπο θὰ κάνομε τὴ διαίρεσίν μας, βάζοντας τὸ γένος τῶν βασιλιάδων στὴν τέχνην ποῦ ἄρχει μοναρχικῶς (αὐτεπιτακτικῇ), καὶ, ἀφοῦ παραμελήσομε κάθε ἄλλο γένος, νὰ τοῦ παραχωρήσομε καὶ νὰ τοῦ ἐπιβάλομε κάποιο ἄλλο ὄνομα. Γιατὶ στὸν ἀρχοντα ἀποβλέπει ἡ μέθοδος μας καὶ ἔχει στὸ ἀντίθετο τοῦ ἀρχοντα.

ΝΕ. ΣΩ. Βεβαίωτατα.

1. Ὁ λιανοπωλητὴς, τύπος σοφιστῆ, ἐμπορεύεται καὶ δὲν δημιουργεῖ.

ΞΕ. Οὐκ ἔνν ἐπειδὴ τοῦτο μετρίως ἀφίστηνεν ἀπ' ἐκείνων, ἀλλοτριότητι διορισθὲν πρὸς οἰκισίτητά, τοῦτο αὐτὸ πάλιν αὐ διαμεῖν ἀναγκαῖον, εἴ τινα τομῆν εἴ ἐχρῶμεν ὑπέκρουσαν ἐν τούτῳ ;

ΝΕ. ΣΩ. Πάνω γε.

ΞΕ. Καὶ μὴν φαινόμεθα ἔχειν ἄλλ' ἐπακολοθηῶν σύντριμνε.

ΝΕ. ΣΩ. Πῆ ;

ΞΕ. Πάντας ὁλοσους ἂν ἀρχοντας διανοηθῶμεν ἐπιτάξει προχωρομένους ἄρ' οὐχ εὐρήσομεν γενέσεώς τινας ἔνεκα προστατίοντος ;

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς δ' οὐ ;

ΞΕ. Καὶ μὴν τὰ γε γιγνόμενα πάντα δέχα διαλαβεῖν οὐ παντάπασι χαλεπόν.

ΝΕ. ΣΩ. Πῆ ;

ΞΕ. Τὰ μὲν ἄνωγα αὐτῶν ἐστὶ πον συμπάντων, τὰ δ' ἔμψυχα.

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Τούτοις δὲ γε αὐτοῖς τὸ τοῦ γνωστικῆς μέρος ἐπιτακτικὸν ὄν, εἴπερ βουλόμεθα τέμνιν, τεμοῦμεν.

ΝΕ. ΣΩ. Κατὰ τί ;

ΞΕ. Τὸ μὲν ἐπὶ ταῖς τῶν ἀφύχων γενέσειν αὐτοῦ τάς οὐκ ὄντας, ἰὸ δ' ἐπὶ ταῖς τῶν ἐμψύχων καὶ πᾶν οὕτως ἤδη διαίρησται δέχα.

ΝΕ. ΣΩ. Παντάπασι γε.

ΞΕ. Τὸ μὲν τοίνυν αὐτῶν παραλίπωμεν, τὸ δ' ἀκατάβωμεν, ἀναλαβόντες δὲ μερισώμεθα εἰς δύο τὸ σύντριμνε.

ΝΕ. ΣΩ. Λέγεις δ' αὐτοῖν ἀναληπτέον εἶναι πότερον ;

ΞΕ. Πάντως πον τὸ περὶ τὰ ζῶα ἐπιτακτικόν. Οὐ γὰρ δὴ τὸ γε τῆς βασιλικῆς ἐπιστήμης ἐστὶ ποτε τῶν ἀφύχων ἐπιστατοῦν, ὅλον ἀρχιτεκτονικόν, ἀλλὰ γενναϊότερον, ἐν τοῖς ζῴοις καὶ περὶ αὐτὰ ταῦτα τὴν δύναμιν αἰε κεκτημένον.

Υ. Τὰ παραγόμενα εἶδη διαίρονται σὲ ἀψυχα καὶ ἔμψυχα ἢ βασιλικῆ ἐπιστήμῃ διευθύνει τὰ ἔμψυχα ὄντα. Ἡ διακυβέρνηση τῶν ἔμψύχων διαίρεται σὲ διακυβέρνηση τῶν μεμονωμένως ζώντων καὶ σ' ἐκείνη τῶν κατ' ἀγέλας ζώντων

ΞΕ. Ἐπειδὴ λοιπὸν αὐτὸ τὸ γένος, γιὰ τὸ ὅποιο μιλοῦμε, ἔχει ἀπομακρινθῆ ἄρκετὰ ἀπὸ τὰ ἄλλα, χωρισμένον μὲ ἀποξένωση ἀπὸ τῆ συγγένεια, εἶναι ἀναγκαῖον αὐτὸ τὸ ἴδιο πάλι μὲ τῆ σειρά του νὰ τὸ διαίρῶμε, ἂν βρισκοῦμε σ' αὐτὸ ἀκόμη κάποια τομῆ κατάλληλη.

ΝΕ. ΣΩ. Βέβαια.

ΞΕ. Καὶ ὅμως φαίνεται ἐτι τὴν βρισκοῦμε ἄλλα ἀκοιούθησέ με καὶ διαίρεσε μαζὶ μου.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς ;

ΞΕ. Ἄν μπορούμε νὰ φαντασθῶμε ἀρχοντας πού ἐξασκοῦν μιὰ τέτοια διεύθυνση, ἄραγε δὲ θὰ βροῦμε ἐτι οἱ διατάγες τους ἔχουν ὑπ' εὐη κάποια παραγωγή ;

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς ἔχι ;

ΞΕ. Καὶ ὅμως δὲν εἶναι καθόλου δύσκολο νὰ διαίρῶμε σὲ δύο ὅλα τὰ εἶδη πού παράγονται.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς.

ΞΕ. Σ' αὐτὸ τὸ σύνολο, νομίζω, ἄλλα ἀπ' αὐτὰ εἶναι ἀψυχα καὶ ἄλλα ἔμψυχα.

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Μὲ αὐτὴ τὴν προοπτικὴ θὰ διαίρῶμε τὸ διεύθυντικὸ μέρος τῆς θεωρητικῆς ἐπιστήμης, ἂν βέβαια θέλοῦμε νὰ τὴ μοιράσομε

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς ;

ΞΕ. Προορίζοντας ἓνα ἀπὸ τὰ μέρη τῆς στήν παραγωγῆ τῶν ἀψύχων ὄντων, καὶ τὸ ἄλλο σὲ ἐκείνη τῶν ἔμψύχων, οὐ καὶ ἐτσι πιά τὸ σύνολο θὰ διαίρεθῆ σὲ δύο μερη.

ΝΕ. ΣΩ. Βεβαίωτατα.

ΞΕ. Ἄς ἀφήσομε τώρα τὰ ἓνα ἀπὸ τὰ μέρη καὶ τὸ ἄλλο ἄς τὸ πάρο με, καὶ ἀφοῦ τὸ πάρομε, ἄς τὸ μοιράσομε ὀλίκιτρο σὲ δύο.

ΝΕ. ΣΩ. Ποιὸ λὸς πῶς πρέπει νὰ πάρομε ἀπ' αὐτά ;

ΞΕ. Πρὸ πάντων, νομίζω, ἐκεῖνο πού ἔχει τὴ διεύθυνση τῶν ζώντων πλασμάτων. Γιατὶ βέβαια δὲν εἶναι δουλειὰ τῆς βασιλικῆς ἐπιστήμης νὰ διεύθινῆ ποτὲ ἀψυχα ὄντα, ὅπως λόγου χάρις ἡ ἀρχιτεκτονικὴ, ἀλλὰ ὁ ρόλος τῆς εἶναι εὐγενέστερος, βασιλεύει ἀνάμεσα στὰ ζῶντα ὄντα, καὶ γι' αὐτὰ δὲ τὰ ἴδια ἔχει ἀποκτηθεῖ τὴ δύναμη καὶ τὴν ἐξουσίαν.

NE. ΣΩ. Ὁρθῶς.

ΞΕ. Τὴν γε μὴν τῶν ζῶων γένεσιν καὶ τροφήν τὴν μὲν τις ἂν ἴδοι μονοτροφίαν οὐδ' ἄν, τὴν δὲ κοινήν τῶν ἐν ταῖς ἀγέλαις θεσμημάτων ἐπιμέλειαν.

NE. ΣΩ. Ὁρθῶς.

ΞΕ. Ἄλλ' οὐ μὴν τὸν γε πολιτικὸν εὐρήσομεν ἰδιοτρόφον, ὥσπερ βοηλάτῃν ἢ τινα ἵπποκόμον, ἀλλ' ἵπποφορβῶ τε καὶ βουφορβῶ μᾶλλον προσουκότα.

NE. ΣΩ. Φαίνεται γε δὴ ἤθ' ἔνν.

e ΞΕ. Πότερον οὖν τῆς ζωοτροφίας τήντων συμπόλλων κοινήν τροφήν ἀγελαιοτροφίαν ἢ κοινοτροφικὴν τινα ὀνομάζομεν;

NE. ΣΩ. Ὅπότερον ἂν ἐν τῷ λόγῳ συμβαίη.

ΞΕ. Καλῶς γε, ὦ Σώκρατες· κἂν διαφυλάξης τὸ μὴ σπουδάζειν ἐπὶ τοῖς ὀνόμασιν, πλουσιώτερος εἰς τὸ γῆρας ἀναφανήσῃ φρονήσεως. Νῦν δὲ τοῦτο μὲν, καθάπερ διακελεύη, ποιητέον· τὴν δὲ ἀγελαιοτροφικὴν δ' ἔννοεῖς πῆ τις δίδεμον ἀποφίνας τὸ ζητούμενον ἐπιλασίσεισι τὰ νῦν ἐν τοῖς ἡμίσειν εἰς τότε ποιήσει ζητεῖσθαι;

252a

NE. ΣΩ. Προθυμήσομαι. Καί μοι δοκεῖ τῶν μὲν ἀνθρώπων ἕτερα τις εἶναι, τῶν δ' οὐ θηρίων ἄλλη τροφή.

ΞΕ. Παντάσῃ γε προθυμώτατα καὶ ἀνδρείωτα διήρῃσαι μὴ μένοι τοῦτο γὰρ εἰς αἰθῆς κατὰ δύν' αἰνὴν πάσχωμεν.

NE. ΣΩ. Τὸ ποῖον;

b ΞΕ. Μὴ σμικρὸν μόριον ἐν πρὸς μεγάλα καὶ πολλὰ ἀφαίρωμεν, μηδὲ εἶδους χωρὶς· ἀλλὰ τὸ μέρος ἅμα εἶδος ἐχέτω. Κάλλιστον μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν ἄλλων εὐθὺς διαχωρίζειν τὸ ζητούμενον; ἂν ὀρθῶς ἔχη, καθάπερ ὀλίγον οὐ πρότερον

NE. ΣΩ. Σωστά.

ΞΕ. Ὡς πρὸς τὴν γένεσιν καὶ τὴν διατροφήν τῶν ζῶων μπορούμεν νὰ διακρίνομε ἀπὸ τῆς μᾶς μεριᾶς τὴν ἀνατροφήν ἐκείνων πού ζοῦν μεμονωμένα, καὶ ἀπὸ τῆν ἄλλη τὴν κοινήν φροντίδα γιὰ τὰ θρεφτάρια πού ζοῦν κατ' ἀγέλες.

NE. ΣΩ. Ὁρθῶς.

ΞΕ. Ἄλλ' ὅμως τὸν πολιτικὸ δὲ θὰ τὸν βροῦμε νὰ ἐξασκῆ τὴν ἀτομικὴ ἀνατροφήν, ὅπως ὁ γεωργὸς πού βόσκει τὰ βόδια του ἢ ὁ ἵπποκόμος, ἀλλ' ἐπιμοιάζει περισσότερο μὲ ἵπποτρόφο καὶ βουκόλο.

NE. ΣΩ. Μοῦ φαίνεται ὅτι τώρα ἔχει ἐξηγηθῆ.

ΞΕ. Ποιὸ ὄνομα λοιπὸν νὰ δώσομε σ' αὐτὸ τὸ μέρος e τῆς διατροφῆς τῶν ζῶων, πού τρέφει ἀπὸ κοινοῦ ὁμάδες ὀλόκληρες; ἐκεῖνο τῆς τέχνης πού τρέφει ἀγέλες ἢ ἐκεῖνο τῆς κοινῆς διατροφῆς;

NE. ΣΩ. Ὅποιο ἀπὸ τὰ δύο εἶναι σύμφωνο μὲ τὸ λογικόν.

ΠΑΡΕΚΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΘΟΔΟ

VI. Μικρὸ μάθημα λογικῆς διαιρέσεως· εἶδος καὶ μέρος

ΞΕ. Πολὺ καλά, Σώκρατ'· ἂν ἐπιμένῃς στὸ νὰ μὴ ἀσχολῆσαι ἐπιμελῶς μὲ τις λεξείς, θὰ φανῆς στὰ γεράματα, πολὺ πλούσιος σὲ φρόνησιν. Τώρα ὅμως πρέπει νὰ κάνομε ὅπως τὸ διατάξεις· ἄραγε ἔννοεῖς πῶς θὲ μπορούσαμε νὰ δεῖξομε ὅτι ὑπάρχουν δύο εἶδη διατροφῆς σὲ ἀγέλες καὶ νὰ πετύχομε ἔτσι ὥστε ἡ ἔρευνα, ἀντὶ νὰ φέρῃ τώρα σ' αὐτὸ τὸ διπλὸ πρᾶγμα, νὰ φέρῃ μόνο σ' αὐτὸ μὸς;

NE. ΣΩ. Θὰ δεῖξω προθυμία. Νομίζω ὅτι ὑπάρχει ἓνα εἶδος γιὰ τὴν διατροφή τῶν ἀνθρώπων καὶ ἄλλο πάλι γιὰ τὴν διατροφή τῶν θηρίων.

ΞΕ. Βεβαίως μὲ πάρα πολὺ προθυμία καὶ δραστηριότητα ἔχεις κάμει τὴν διαίρεσιν. Πρόσεξε ὅμως, ὅσο μπορούμε, νὰ μὴν ξαναπέσομε στὴν ἴδια πλάνην.

NE. ΣΩ. Ποιά;

ΞΕ. Ἄς μὴ βάζομε κατὰ μέρος ἓνα μικρὸ μέρος ἀπέναντι στὸ μεγάλα καὶ πολλὰ, χωρὶς νὰ λογαριάζομε τὸ εἶδος· ἄλλ' οὐναντίον τὸ μέρος ἄς ἔχη μαζί τοῦ τοῦ εἶδος. Γιὰ εἶναι παρα πολὺ καλὸ νὸ χωρίζομε ἀμέσως ἀπὸ τὸ ἄλλα τὸ ἀντικείμενο πού ζητοῦμε, ἂν ὀρθῶς ἔχει, ὅπως σὺ λίγο προωτέρω, νομίζοντας πῶς κρατᾷς τὴν διαίρεσίν σου, παρατρέβηξες

οιηθείς ἔχειν τὴν διαίρεσιν ἐπέσπευσας τὸν λόγον, ἰδὼν ἐπ' ἀνθρώπους πορευόμενον· ἀλλὰ γάρ, ὦ φίλε, λεπτοσυργεῖν οὐκ ἀσφαλές, διὰ μέσον δὲ ἀσφαλέστερον ἵέναι τέμνοντας, καὶ μᾶλλον ἰδέαις ἂν τις προστυγχάνοι. Τοῦτο δὲ διαφέρει τοῦ πᾶν πρὸς τὰς ζητήσεις.

NE. ΣΩ. Πῶς, ὦ ξένη. λέγεις τοῦτο;

ΣΕ. Πειρατέον ἔτι σαφέστερον φράζειν εὐνοία τῆς σῆς φύσεως, ὦ Σώκρατες. Ἐν τῷ μὲν οὐκ παρεστηκότι τὰ νῦν δηλώσωι μηδὲν ἐνδεῶς ἀδύνατον ἐπιχειρητέον δέ τι καὶ σμικρῷ πλεον ἂπτό προαγαγῆναι εἰς τὸ πρόσθεν σαφηνείας ἕνεκα.

NE. ΣΩ. Ποῖον οὐδὲν φράζεις διαιρουμένους ἡμᾶς οὐκ ὀρθῶς ἄρτι ὀρθῶν;

ΣΕ. Τοιόνδε, οἷον εἰ τις τὰνθρώπινον ἐπιχειρήσας διχα διελέσθαι γένος διαιοῖ καθάπερ οἱ πολλοὶ τῶν ἐνθάδε διαινέμοσι, τὸ μὲν Ἑλληνικὸν ὡς ἐν ἀπὸ πάντων ἀφαιρουῖντες χωρὶς, σύμψαισι δὲ τοῖς ἄλλοις γένεσιν, ἀπειροῖσι οὖσι καὶ ἀμετρίοις καὶ ἀσυμφάνοις πρὸς ἄλληλα, βάρβαρον μὲν κλήσει προσειπαότες αὐτὸ διὰ τὸντὴν τὴν μῶν κλήσιν καὶ γένος ἐν αὐτὸ εἶναι προσδοκῶσιν ἢ τὸν ἀριθμὸν τις αὐτὸ νομίζοι κατ' εἶδη δύο διαμερῖν μοιριάδα ἀποτεμνόμενος ἀπὸ πάντων, ὡς ἐν εἶδος ἀποχωρίζων, καὶ τῷ λοιπῷ δὴ παντὶ θέμενος ἐν ὀνομα διὰ τὴν κλήσιν αὐτὸ καὶ τοῦτ' ἄξιόν γένος ἐκείνου χωρὶς ἔκτρον ἐν γίγνεσθαι. Κάλλιον δὲ πού καὶ μᾶλλον κατ' εἶδη καὶ διχα διαμερῖν ἂν, εἰ τὸν μὲν ἀριθμὸν ἀρτίω καὶ περιττῷ τις τέμνοι, τὸ δὲ αὐτῶν ἀνθρώπων γένος ἄρτεν καὶ θήλει, Ἀυδοῦς δὲ ἢ Φρύγας ἢ τινος ἑτέρου πρὸς ἅπαντας τάττων ἀποσχίζοι τότε, ἦνκα ἀποροῖ γένος ἅμα καὶ μέρος εὐρισκῶν

263a ἐκάτερον τῶν σχισθέντων.

NE. ΣΩ. Ὅρθότατα· ἀλλὰ γὰρ τοῦτο αὐτὸ, ὦ ξένη,

τὸ συλλογισμὸ σου, μόλις εἶδες πῶς ὀδηγῶσε στοὺς ἀνθρώπους. Ἀλλὰ, φίλε μου, δὲν εἶναι ἀσφαλές νὰ λεπτολογεῖμεν, ἀλλ' εἶναι ἀσφαλέστερο νὰ προχωροῦμε διαιρώντας μὲ μισά, καὶ ἔτσι μπορούμε νὰ ἔχουμε περισσότερες πιθανότητες νὰ συναντήσουμε εἰδικούς χαρακτήρες. Καὶ αὐτὸ ἐνδιαφέρει περισσότερο στίς ἑρευνές μας ἀπὸ κάθε ἄλλο.

NE. ΣΩ. Τί θέλεις νὰ πῆς μ' αὐτό, ξένη μου;

ΣΕ. Πρέπει νὰ προσπαθήσουμε νὰ μιλήσουμε ἀκόμα πλεον φανερά ἀπὸ εὐνοία πρὸς τὴ δική σου φύση, Σωκράτη μου. Γιὰ τὴν παρούσα στιγμή εἶναι ἀδύνατον νὰ φανερώσουμε τὰ τωρινὰ τελείως· ἀλλὰ πρέπει νὰ δοκιμάσουμε κάπως τὸ ζήτημα αὐτὸ καὶ νὰ τὸ φέρομε ἀκόμη λίγο περισσότερο πρὸς τὰ ἔμπροσ γιὰ νὰ τὸ σαφηνίσουμε καλύτερα.

NE. ΣΩ. Ποῖο λοιπὸν λές πῶς διαιρώντας τώρα δὲ δὲν τὸ κάναμε σωστά;

ΣΕ. Αὐτὸ ἐδῶ· ἂν λόγου χάριν, ἐπιχειρώντας νὰ διαίρεσουμε σὲ δύο τὸ ἀνθρώπινο γένος, κάναμε τὴν διαίρεση, ὅπως ἀκριβῶς τὴν κάναμε οἱ πολλοὶ ἀπὸ τῶν ἐδῶ, ὅταν, ἀφαιρώντας τὸ Ἑλληνικὸ γένος σὺν μιᾷ ἐνότητι, διακρινόμενην ἀπὸ ἅλα τὰ ἄλλα, βάζουν ἐλα μαζὶ τὰ ἄλλα γένη, ἐνῶ εἶναι ἀπειρα καὶ δὲν ἀναμετριῶνται οὔτε συνεννοοῦνται μεταξύ τους, καὶ, ἐπειδὴ τὰ προσαναγορεῖται μὲ τὸ μόνον ὄνομα βάρβαρα, φαντάζονται ὅτι, καλῶντας τα ἔτσι μὲ ἓνα μόνον ὄνομα, ἔχουν κάνει ἓνα μόνον γένος. Ἡ ἀκόμη εἶναι ὅπως, ἂν πιστεύαμε ὅτι, γιὰ νὰ διαίρεσουμε τοὺς ἀριθμούς σὲ δύο εἶδη, ἀποσπούσαμε τὸν ἀριθμὸν δέκα χιλιάδες ἀπ' ἑλοὺς τοὺς ἄλλους γιὰ νὰ τὸν βάλουμε κατὰ μέρος σὺν ἓνα εἶδος, καὶ νὰ θέσουμε σὲ ἓνα τὸ ὑπόλοιπο ἓνα μόνον ὄνομα, φανταζόμενοι αὐτὴ τὴν φορά ἀκόμα ὅτι ἢ ἀπλή ὀνομασία ἀρκεῖ νὰ δημιουργήσῃ ἓνα δεύτερο γένος ἀπέναντι στοῦ πρώτου. Καλύτερα, νομίζω, καὶ περισσότερο κατ' εἶδη καὶ σὲ δύο θὰ γίνονταν ἢ διαίρεση, ἂν μοιράζαμε τοὺς ἀριθμούς σὲ ἀρτίους καὶ περιττοὺς καὶ πάλι μοιράζαμε τὸ ἀνθρώπινο γένος σὲ ἀρσενικούς καὶ θηλυκοὺς, καὶ ἂν ἀποσχίζαμε τοὺς Ἀυδοῦς ἢ τοὺς Φρύγας ἢ ἄλλους μερικὸς, βιάζοντάς τους ἀπέναντι σὲ ἑλοὺς, τότε μόνον ὅταν θὰ βρισκόμασθε σὲ ἀπορία νὰ πετύχουμε μιὰ διαίρεση, τῆς ὁποίας κάθε ὅρος θὰ ἦταν συγχρόνως γένος καὶ μέρος.

263a

VII. Τὰ ζῶα διαιροῦνται σὲ ἡμέρα καὶ ἄγρια

NE. ΣΩ. Πῶς σωστά· ἀλλὰ αὐτὸ τὸ ἴδιο, ξένη μου,

πῶς ἂν τις γένος καὶ μέρος ἐναργέστερον γοίη, ὡς οὐ ταυτὸν ἔστιον ἄλλ' ἕτερον ἀλλήλων ;

ΣΕ. Ὡ βέλτιστε ἀνδρῶν, οὐ φαῖλον προστάτεις, Σώκρατες. Ἡμεῖς μὲν καὶ νῦν μακροτέραν τοῦ δέοντος ἀπὸ τοῦ προτεθέντος λόγου πεπλανημέθα, σὺ δὲ ἔτι πλέον ἡμῶς κελεύεις πλανηθῆναι. Νῦν μὲν οὖν, ὥσπερ εἰκός, ἐπανιώνμεν **β** πάλιν ταῦτα δὲ εἰς αὐδῆς κατὰ σχολὴν καθάπερ ἔχοντες μέτιμεν. Οὐ μὴν ἄλλα τοῦτο γε αὐ παντάπασιν φύλαξαι, μή ποτε παρ' ἑμοῦ δόξης ἀπὸ ἐναργῶς διωρισμένον ἀηκησέαι.

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ ποῖον ;

ΣΕ. Εἰδός τε καὶ μέρος ἕτερον ἀλλήλων εἶναι.

ΝΕ. ΣΩ. Τί μὴν ;

ΣΕ. Ὡς εἶδος μὲν θανῆ τοι, καὶ μέρος αὐτὸ ἀναγκαῖον εἶναι τοῦ πράγματος ὅτουπερ ἂν εἶδος λέγηται· μέρος δὲ εἶδος οὐδεμία ἀνάγκη. Ταῦτη μὲ ἢ ἐκείνη μᾶλλον, ὧ Σώκρατες, ἀσι φάθι λέγειν.

ΝΕ. ΣΩ. Ταῦτ' ἔστιοι.

ΣΕ. Φράσον δή μοι τὸ μετὰ τοῦτο.

ΝΕ. ΣΩ. Ποῖον ;

ΣΕ. Τὸ τῆς ἀπλοκλιανήσεως ὁπόθεν ἡμᾶς δευρ' ἤγαγεν. Οἷαι μὲν γὰρ μάλιστα, θθεν ἐρωτηθῆεις σὺ τὴν ἀγελαιωτροφίαν ὅπη διαιερέον εἶπες ὡλλα προθύμως δὲ' εἶναι ζῶον γένη, τὸ μὲν ἀνθρώπων, ἕτερον δὲ τῶν ἄλλων συμπτάντων θηρίων ἔν.

ΝΕ. ΣΩ. Ἀληθῆ.

ΣΕ. Καὶ ἔμοιγε δὴ τότε' ἐφάνης μέρος ἀφαιρῶν ἠγεῖσθαι καταλιπεῖν τὸ λοιπὸν αὐ πάντων γένος ἔν, ὅτι πᾶσι **δ** ταυτὸν ἐπονομάζειν ἔσχος ὄνομα, θηρία καλέσας.

ΝΕ. ΣΩ. Ἦν καὶ ταῦτα οὕτως.

ΣΕ. Τὸ δὲ γε, ὡ πάντων ἀνδρεύτατε, τάχ' ἂν, εἴ ποω φρόνιμόν ἐστί τι ζῶον ἕτερον, ὅλον δοκεῖ τὸ τῶν γεράνων, ἦ τι τοιοῦτον ἄλλο, ὁ κατὰ ταῦτά ἴσως διονομάζει καθάπερ καὶ σὺ, γεράνους μὲν ἔν γένος ἀντιτιθεῖν τοῖς ἄλλοις ζῶοις

πῶς θὰ γνωρίζαμε πῶς ὁλοφάνερα, ὅτι γένος καὶ μέρος δὲν εἶναι τὸ ἴδιο πράγμα, ἀλλὰ δύο πράγματα διαφορετικὰ μεταξύ τους ;

ΣΕ. Φίλιτάτῃ μου Σωκράτῃ, δὲν εἶναι μωρὸ πρᾶγμα αὐτὸ ποῦ ζητᾶς. Ἐμεῖς καὶ τώρα ἔχομε παραπλανηθῆ πολλὸ μακριὰ ἀπὸ τὴν προκειμένην συζήτησῃ μας καὶ σὺ μᾶς προτρέπεις νὰ παραπλανηθοῦμε ἀκόμη μακρότερα. Τώρα λοιπὸν ἀς ἐπανέλθουμε πίσω, ὅπως εἶναι σωστό· καὶ αὐτῇ τῇ νέα ἐρευνᾷ τὴν ἐπιχειροῦμε ἀργότερα μὲ τὴν ἀνεσῆ μας σὰν καλοὶ **β** ἀνιχνευτές. Ὅπως αὐτὸ ἀκόμα πρόσεξε καλὰ μῆπως φανῆς ὅτι τὸ ἔχεις κάποτε ἀκούσει καλὰ ἐξηγημένο ἀπὸ μὲνα.

ΝΕ. ΣΩ. Ποῖο ;

ΣΕ. Ὅτι εἶδος καὶ μέρος διακρίνονται μεταξύ τους.

ΝΕ. ΣΩ. Καὶ τότε ;

ΣΕ. Ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει εἶδος, εἶναι ἀναγκαστικὰ καὶ μέρος ἐκείνου τοῦ πράγματος, τοῦ ὁποῖου λέγεται εἶδος, ἀλλὰ δὲν εἶναι καμιά ἀνάγκη τὸ μέρος νὰ εἶναι συγχρόνως εἶδος. Μὲ αὐτὴν ἢ μ' ἐκείνη καλύπτεται τῇ διασάφηση, Σωκράτῃ, λέγε πάντοτε νὰ ἐκφράζωμεν.

ΝΕ. ΣΩ. Ἔτσι θὰ κάμω.

ΣΕ. Πές μου τώρα τὸ μετὰ ἀπ' αὐτό.

ΝΕ. ΣΩ. Ποῖο ;

ΣΕ. Ὑπενθυμῶσέ μου ποῦ ἤμαστε πρὶν ἀπὸ τὴν παρέκβαση ποῦ μᾶς παραπλάνησε ὡς ἐδῶ. Γιατί, νομίζω, ἦταν κυρίως τῇ στιγμῇ ποῦ, ὅταν ἐρωτήθηκες πῶς πρέπει νὰ διαίρεσομε τὴν τέχνη ποῦ τρέφει τίς ἀγέλες, εἶπες πολὺ πρόθυμα ὅτι ὑπάρχουν δύο εἶδη ζῶων, ἀπὸ τὸ ἔνα μέρος τὸ ἀνθρώπινο, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο ἔνα ἀπὸ ἅλα μαζί τὰ θηρία.

ΝΕ. ΣΩ. Ἀληθινά.

ΣΕ. Καὶ μοῦ φάνηκες τότε ὅτι, ἀφαιρώντας ἔνα μέρος, φαντάσθηκες ὅτι ἀφῆσες πάλι τὸ ὑπόλοιπο ἀπὸ ἅλα σὰν ἔνα γένος, ἀφοῦ γιὰ ἅλα εἶχες τὸ ἴδιο ὄνομα γιὰ νὰ τὰ ὀνομάζης, **δ** καλῶντας τα θηρία.

ΝΕ. ΣΩ. Ἔτσι ἦταν κι αὐτά.

ΣΕ. Αὐτὸ, φίλε πῶς παληκαρὰ ἀπ' ὀλους, θὰ ἔκανε, ἴσως, κάθε ἄλλο ζῶο ἂν, νομίζω, ὑπάρχει κάποιο μὲ φρόνηση, ὅπως λόγου χάρι φαίνεται τὸ γένος τῶν γερανῶν, ἢ κάποιο ἄλλο τέτοιο· αὐτὸ ἴσως σύμφωνα μὲ αὐτὰ διακρίνει τὰ ὀνόματα ὅπως κάνεισ καὶ σὺ, βάζοντας τὸ γένος τῶν γερανῶν ἀπέναντι στ' ἄλλα ζῶα καί, μεγάλωνοντας ἔτσι αὐτὸ τὸν ἑαυ-

και σεμνῶνον αὐτὸ ἑαυτὸ, τὰ δὲ ἄλλα μετὰ τῶν ἀνθρώπων
 συλλαβὸν εἰς ταῦτὸ οὐδὲν ἄλλο κλήν ἴσως θηρία προσείποι.
 e Πειραθῶμεν οὖν ἡμεῖς ἐξευλαβεῖσθαι πάνθ' ὁπόσα τοιαῦτα.

NE. ΣΩ. Πῶς;

ΞΕ. Μὴ πᾶν τὸ τῶν ζῴων γένος διαιροῦσεν, ἵνα
 ἦττον αὐτὰ πάσχωμεν.

NE. ΣΩ. Οὐδὲν γὰρ δεῖ.

ΞΕ. Καὶ γὰρ οὖν καὶ τότε ἡμαρτάνειο ταῦτη.

NE. ΣΩ. Τί δή;

ΞΕ. Τῆς γνωστικῆς ὅσον ἐπιτακτικὸν ἡμῖν μέρος ἦν
 ποῦ τοῦ ζωοτροφικοῦ γένους, ἀγελαιῶν μὴν ζῴων. Ἡ γὰρ;
 NE. ΣΩ. Ναί.

264a ΞΕ. Διήρητο τοῖνον ἤδη καὶ τότε σύμπαν τὸ ζῴων τῷ
 τιθασῶ καὶ ἀγρίῳ. Τὰ μὲν γὰρ ἔχοντα τιθασεύσθαι φθίν
 ἡμερα προσεῖρηται, τὰ δὲ μὴ 'θέλοντα ἀγρια.

NE. ΣΩ. Καλῶς.

ΞΕ. Ἦν δέ γε θηροδομεν ἐπιστήμη, ἐν τοῖς ἡμέροις
 ἦν τε καὶ ἔστιν, ἐπὶ τοῖς ἀγελαιῶσι μὴν ζητητέα θρέμμασιν.
 NE. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Μὴ τοῖνον διαιρῶμεθα ὥσπερ τότε πρὸς ἅπαντα
 ἀποβλέψαντες, μηδὲ σπεύσαντες, ἵνα δὴ ταχὺ γενώμεθα
 b πρὸς τῇ πολιτικῇ. Πεποίηκε γὰρ ἡμᾶς καὶ νῦν παθεῖν τὸ
 κατὰ τὴν παροιμίαν πάθος.

NE. ΣΩ. Ποῖον;

ΞΕ. Οὐχ ἡσύχους εὖ διαιροῦντας ἠνυκέναι βραδύτερον.

NE. ΣΩ. Καὶ καλῶς γε, ὧ ξένη, πεποίηκε.

ΞΕ. Ταῦτ' ἔστω. Πάλιν δ' οὖν ἐξ ἀρχῆς τὴν κοινο-
 τροφικὴν περὶ ὧμεθα διαρεῖν ἴσως γὰρ καὶ τοῦτο δ' οὐ

τὸ του, θὰ περιλάβαινε τὰ ἄλλα μαζί με τοὺς ἀνθρώπους σὲ
 ἴδιο πλῆθος, γιὰ τὸ ὅποιο δὲν βρῖσκω πιθανῶς ἄλλο ἔνομα
 παρὰ τὸ ἔνομα τῶν θηρίων. Ἄς προσπαθήσουμε λοιπὸν
 ἐμεῖς νὰ προφυλαχτοῦμε καλά ἀπὸ ὅλα τὰ σφάλματα αὐτοῦ
 τοῦ εἴδους.

NE. ΣΩ. Πῶς;

ΞΕ. Μὴ διαιρῶντας ὀλόκληρον τὸ γένος τῶν ζῴων, γιὰ
 νὰ εἴμαστε λιγώτερο ὑποκείμενοι σὲ παρόμοιες πλάνες.

NE. ΣΩ. Διόλου δὲν πρέπει.

ΞΕ. Καὶ ὅμως ἔτσι καὶ τότε πέσαμε στὴν ἴδιαν πλάνην.

NE. ΣΩ. Μὰ γιὰτί λοιπὸν;

ΞΕ. Ἔχουμε κατατάξει, νιμίζω, σὲ τὸ γένος ὅσο μέρος
 διευθυντικὸ ἦταν τῆς θεωρητικῆς τέχνης: ἀνατροφή τῶν
 ζῴων, τῶν κοπαδιαστῶν ζῴων. Ἡ δὲν εἶναι ἔτσι;

NE. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Καὶ τότε λοιπὸν ὀλόκληρον τὸ γένος τῶν ζῴων εἶχε
 διαιρεθῆ σὲ ἡμερα καὶ σὲ ἄγρια. Γιὰτί τὰ ζῶα, ποῦ τὸ φυσικό
 τους εἶναι νὰ ἐξημερώνονται, λέγονται ἡμερα καὶ ἐκεῖ-
 να ποῦ ἀπὸ φυσικοῦ τους δὲν ἐξημερώνονται, τὰ λέμε ἄγρια.

NE. ΣΩ. Καλά.

ΞΕ. Ἡ ἐπιστήμη ποῦ ἐπιδιώκομε εἶχε καὶ ἔχει κυ-
 ριότητα στὰ ἡμερα ζῶα καὶ πρέπει νὰ τῇ ζητᾶμε ἀνάμεσα
 σ' ἐκεῖνα ποῦ τρέφομε κατ' ἀγέλες.

NE. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Ἄς μὴ διαιροῦμε λοιπὸν, ὅπως κάναμε τότε, ἀπο-
 βλέποντας σὲ τὸ σύνολο τῶν ζῴων, οὔτε τρέχοντας γιὰ νὰ φτά-
 σομε ταχύτερα στὴν πολιτικὴν τέχνην. Γιὰτί αὐτὸ μᾶς ἔχει b
 κάνει νὰ δοκιμάσουμε καὶ τώρα τὴν παροιμιώδη ἀποτυχία.

NE. ΣΩ. Ποῖα;

ΞΕ. Νά, δὲν θελήσαμε διαιρῶντας καλά νὰ πετύχομε
 λίγο ἀργότερα τὴ διαίρεσή μας.

NE. ΣΩ. Καλὸ τὸ πάθημα, ξένη.

ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΤΗΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ

VIII. Τὰ ζῶα ποῦ ἀνατρέφονται κατ' ἀγέλας διαιροῦνται σὲ
 ὄρδρια καὶ χεροαῖα· τὰ χεροαῖα σὲ πετούμενα καὶ πεζοπόρα

ΞΕ. Καλά, πολὺ καλά. Πάλι λοιπὸν ἐξαρχῆς ἄς προ-
 παθήσουμε νὰ διαίρεσομε τὴν τέχνην ποῦ διευθίνει τὴν ἀνα-
 τροφήν κατ' ἀγέλες (κοινοτροφικῆ)· γιὰτί ἴσως καὶ αὐτὸ ποῦ

προθυμῆ διαπεραινώμενος ὁ λόγος αὐτός σοι κάλλιον μνησεί.
Καί μοι φράζε.

NE. ΣΩ. Ποῖον δὴ;

ΞΕ. Τόδε, εἰ τινων πολλοῖσι ἄρα διακίχκας· οὐ γάρ
c προστυχῆς γε δὴ αὐτός οἶδ' ὅτι γέγονας ταῖς ἐν τῷ Νείλω
τιθασεῖαις τῶν ἰχθύων καὶ τῶν ἐν ταῖς βασιλικαῖς λίμναις.
Ἐν μὲν γὰρ κηράις τάχ' ἂν ἴσως εἴης ἡσθημένος.

NE. ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν καὶ ταῦτα θετέμαι κἀκεῖνα
πολλῶν ἀκήκω.

ΞΕ. Καὶ μὴν χροβοτίας γε καὶ γεραβοτίας, εἰ καὶ
μὴ πεπλάνησαι περὶ τὰ Θετταλικά πεδία, πέψουσι γοῦν καὶ
πιστεύεις εἶναι.

NE. ΣΩ. Τί υἱόν;

d ΞΕ. Τοῦδ' ἕνεκά τοι πάντα ἡρώτησα ταῦτα, διότι
τῆς τῶν ἀγελαιῶν τροφῆς ἔστι μὲν ἔνθρον, ἔστι δὲ καὶ
ξηροβατικόν.

NE. ΣΩ. Ἔστι γὰρ οὖν.

ΞΕ. Ἄρ' οὖν καὶ σοὶ συνδοκεῖ ταύτη δεῖν διχάζειν τὴν
κοιτοτροφικὴν ἐπιστήμην, ἐφ' ἑκατέρῳ τούτων τὸ μέρος
αὐτῆς ἐπινομήσας ἑκάτερον, τὸ μὲν ἕτερον ὑδροτροφικὸν
ὀνομάζοντας, τὸ δ' ἕτερον ξηροτροφικόν;

NE. ΣΩ. Ἔμοιγε.

e ΞΕ. Καὶ μὴν καὶ τὸ βασιλικὸν οὕτως οὐ ζητήσομεν
ε ὀπότερας ἔστι τῆς τέχνης· ὄηλον [ὀη] γὰρ παντί.

NE. ΣΩ. Πῶς δ' οὐ;

ΞΕ. Πᾶς μὲν δὴ τό γε ξηροτροφικὸν τῆς ἀγελαιο-
τροφίας διέλοιτ' ἂν φύλον.

NE. ΣΩ. Πῶς;

ΞΕ. Τῷ πτηνῷ τε καὶ πεζῷ διορισάμενος.

NE. ΣΩ. Ἀληθέστατα.

ΞΕ. Τί δέ; τὸ πολιτικὸν ἢ περὶ τὸ πεζὸν ζηητέον;
Ἥ οὐκ οἶει καὶ τὸν ἀφρονέστατον ὡς ἔπος εἰπεῖν δοξάζειν
οὕτως;

1. Ὁ Ἀριστοτέλης (Ἱστορία τῶν ζώων I, 488a, 3) σημειώνει ὅτι οἱ γερανοὶ, ὅπως ὁ ἄνθρωπος, ἢ μέλισσα, τὸ μυρμηγκὶ κλπ. εἶναι ζῶα «πολιτικὰ», δηλαδή ἐργάζονται ἀπὸ κοινῆς· ἀλλὰ τὰ μυρμηγκία καὶ πολλὰ ἄλλα ἐργάζονται «ἀναρχικῶς», οἱ γερανοὶ, ὅπως οἱ μέλισσες, ἐργάζονται ὑπακούοντας σ' ἓνα ἀρχηγό.

μὲ τόση προθυμία ζητεῖς νὰ φέρης σὲ πέρας, αὐτὴ ἢ συζή-
τησι, ἕμα ἀναπτυχθῆ ὡς τὸ τέλος, καλύτερα θὰ σοῦ τὸ φα-
νερῶσι. Καὶ τώρα πῆς μου.

NE. ΣΩ. Ποῖός;

ΞΕ. Τοῦτο δῶ, ἂν βέβαια ἔχης ἀκούσει πολλές φορές
νὰ μιλοῦν μερικοὶ γι' αὐτό· γιατί ξέρω ὅτι προφανῶς δὲν
c ἔχεις ἀσχοληθῆ ὁ ἴδιος μὲ τὴν ἐξημέρωσι τῶν ψαριῶν στὸ
Νεῖλω καὶ στίς λίμνες τοῦ Μεγάλου Βασιλιᾶ. Ἄλλὰ ἴσως,
θὰ μπορούσες νὰ ἴδῃς νὰ ἐξημερώνονται τὰ ψάρια στίς πηγές.

NE. ΣΩ. Βεβαίωτατα, καὶ αὐτὰ τὰ ἔχω ἰδεῖ καὶ γιὰ
ἐκεῖνα ἔχω ἀκούσει ἀπὸ πολλοῦς.

ΞΕ. Ἐπίσης, ἂν καὶ δὲν ἔχεις διατρέξει ὁ ἴδιος τίς
πεδιάδες τῆς Θεσσαλίας, ἔχεις πληροφορηθῆ πὼς ἀνατρέφουν
τίς χήνες καὶ τοὺς γερανοὺς (1) καὶ τὸ πιστεύεις.

NE. ΣΩ. Βέβαια.

ΞΕ. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς σέρωτησα ἴλα αὐτὰ, γιατί τὰ
d ζῶα ποὺ τρέφονται σὲ ἀγέλες, εἶναι ἄλλα ποὺ ζοῦν μέσα στὸ
νερὸ καὶ ἄλλα ποὺ περπατοῦν στὴν ξηρά.

NE. ΣΩ. Πραγματικὰ εἶναι.

ΞΕ. Ἄραγε λοιπὸν καὶ σὺ συμφωνεῖς μαζί μου
ὅτι πρέπει νὰ διαιροῦμε σὲ δύο τὴν ἐπιστήμην τῆς κατ' ἀγέλες
ἀνοτροφῆς καὶ νὰ βάλωμε ἄνεκιν τὸ καθένα ἀπ' αὐτὰς τίς ὀμάδες
τὸ μέρος οὐτῆς τῆς ἐπιστήμης ποὺ τῆς ταυρίζει, ὀνομάζοντας
τὸ ἓνα ἀνατροφή τῶν ζώων ποὺ ζοῦν στὸ νερὸ (ὑδροτροφικόν)
καὶ τὸ ἄλλο ἀνατροφή ἐκείνων ποὺ περπατοῦν στὴν ξηρὰ
(ξηροτροφικόν);

NE. ΣΩ. Εἶμαι σύμφωνος.

ΞΕ. Τώρα δὲν θὰ ζητήσομε μὲ τὸν ἴδιον τρόπο σὲ ποῖαν
ἀπὸ τίς δὲ τέχνης ἀνήκει τὸ ἐπάγγελμα τοῦ βασιλιᾶ, γιατί ε
στὸν καθένα εἶναι φανερό.

NE. ΣΩ. Καὶ βέβαια εἶναι φανερό.

ΞΕ. Καθέναν βέβαια θὰ διαιροῦσε αὐτὸ τὸ μέρος τῆς
ἀνατροφῆς κατ' ἀγέλες ποὺ τὸ καλοῦμε ἀνατροφή στὴ στε-
ριά.

NE. ΣΩ. Μὲ ποῖο τρόπο;

ΞΕ. Διαιρώντας σὲ πετούμενα καὶ σὲ πεζοπόρα.

NE. ΣΩ. Ἀληθέστατα.

ΞΕ. Ἐ καλὰ· πρέπει νὰ ζητήσομε ἂν τὰ πεζοπόρα
εἶναι στὴ δικαιοδοσία τοῦ πολιτικοῦ. Ἡ δὲν νομίζεις πὼς
καὶ οἱ πῶ ἀνόητοι, γιὰ νὰ ποῦμε τὸ σωστό, ἔχουν τὴν ἴδια
γνώμη;

NE. ΣΩ. Ἔγωγε.

ΞΕ. Τὴν δὲ πεζονομικὴν, καθάπερ ἄρει τὸν ἀριθμὸν, δεῖ τεμνομένην δίχα ἀποφαινεῖν

NE. ΣΩ. Ἀήλον.

265a ΞΕ. Καὶ μὴν ἐφ' ὃ γε μέρος ὄρημην ἡμῖν ὁ λόγος, ἐπ' ἐκεῖνο δύο τινὲ καθορᾶν δύο τεταμένα φαίνεται, τὴν μὲν θάττω, πρὸς μέγα μέρος σμικρὸν διαιρουμένην, τὴν δέ, ὅπερ ἐν τῷ πρόσθεν ἐλέγομεν ὅτι δεῖ μεσοτομεῖν ὡς μάλιστα, τοῦτ' ἔχουσαν μᾶλλον, μακροτέραν γε μὴν. Ἔξεστιν οὖν ὀπιότεραν ἀν βουληθῶμεν, ταύτην πορευθῆναι.

NE. ΣΩ. Τί δέ; ἀμφοτέρας ἀδόνατον;

ΞΕ. Ἄμα γ', ὃ θαυμαστὸν ἐν μέρει γε μὴν δῆλον ὅτι δυνατόν.

b NE. ΣΩ. Ἐν μέρει τοίνυν ἔγωγε ἀμφοτέρας αἰροῦμαι.

ΞΕ. Ῥάδιον, ἐπειδὴ τὸ λοιπὸν βραχὺ κατ' ἀρχὰς μὴν καὶ μεσοῦσιν ἅμα τῆς πορείας χαλεπὸν ἀν ἦν ἡμῖν τὸ πρόσταγμα. Νῦν δ', ἐπειδὴ δοκεῖ ταύτην, τὴν μακροτέραν πρότερον ἴωμεν νεαλύτερον γὰρ ὄντες ὅσον αὐτὴν πορευσόμεθα. Τὴν δὲ δὴ διαίρειν ὄρα.

NE. ΣΩ. Λέγε.

ΞΕ. Τὰ πεζὰ ἡμῖν τῶν ἡμέρων, ὅσαπερ ἀγελαῖα, διηρημένα ἐστὶ φῶσι δίχα.

NE. ΣΩ. Τίνι;

ΞΕ. Τῷ τῶν μὲν τὴν γένεσιν ἀκέρων εἶναι, τῶν δὲ κερασφόρον.

c NE. ΣΩ. Φαίνεται.

ΞΕ. Τὴν δὲ πεζονομικὴν διελὼν ἀπόδος ἑκατέρῳ τῷ μέρει λόγῳ χρώμενος. Ἄν γὰρ ὀνομάζειν αὐτὰ βουληθῆς, ἔσται σοι περιπεπλεγμένον μᾶλλον τοῦ δέοντος.

NE. ΣΩ. Πῶς οὖν χρὴ λέγειν;

NE. Τὸ νομίζω.

ΞΕ. Ἡ τέχνη γὰρ τὴν περιποίησην τῶν πεζοπόρων πρῆπει νὰ δέξουμε ὅτι, ὅπως ὁ ἄρτιος ἀριθμὸς, διαίρεται σὲ δύο μέρη.

NE. ΣΩ. Εἶναι φανερόν.

ΞΕ. Ἄληθινά, γὰρ ἐκεῖνο πού εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς ἐρευνᾶς μας, φαίνεται ὅτι διακρίνομε πῶς δύο δρόμοι ἀπλώνονται: ὁ ἕνας εἶναι γρηγορώτερος, ἀλλὰ διαίρει ἀντιτάσσοντας μικρὸ μέρος ἀπέναντι σὲ μεγάλο· ὁ ἄλλος κάνει περισσότερον ἐκεῖνο ἀκριβῶς πού λέγαμε πρωτύτερα, ὅτι δηλαδὴ πρέπει νὰ διαροῦμε σὲ δύο ἴσα μέρη, ὅσο τὸ δυνατόν, εἶναι ὅμως μακρύτερος. Μᾶς ἐπιτρέπεται λοιπὸν ν' ἀκολουθήσουμε ἐκεῖνον ἀπὸ τοὺς δύο πού θὰ θελήσουμε.

NE. ΣΩ. Ἐ καλὰ, δὲ μπορούμε καὶ τοὺς δύο;

ΞΕ. Βέβαια συγχρόνως, θαυμάσιε ἄνθρωπε! Εἶναι ὅμως φανερόν ὅτι μπορούμε ν' ἀκολουθήσουμε μὲ τὴ σειρά τὸν ἕνα ὕστερα ἀπὸ τὸν ἄλλο.

NE. ΣΩ. Μὲ τὴ σειρά λοιπὸν καὶ ἐγὼ ἐκλέγω τοὺς δύο, b τὸν ἕνα ἔπειτα ἀπὸ τὸν ἄλλο.

ΞΕ. Εἶναι εὐκόλο, ἐπειδὴ ἐκεῖνο πού μένει εἶναι λίγο. Στὴν ἀρχή, ἀλήθεια, καὶ στὴ μέση συγχρόνως τοῦ δρόμου θὰ μᾶς ἦταν δύσκολο νὰ σὲ ὀπακούσουμε. Ἄλλὰ τώρα, ἐπειδὴ ἔχεις τὴν ἴδια γνώμη, ἄς ἀκολουθήσουμε πρῶτα τὸν μακρύτερον· γιατί, ὄντας ἀκμαιότεροι, θὰ τὸν περάσουμε εὐκολώτερα. Κοίταξε λοιπὸν πῶς κάνω τὴ διαίρεση.

NE. ΣΩ. Μίλησε.

IX. Τὰ ζῶα μὲ κέρατα καὶ χωρὶς κέρατα. Γέννηση μὲ διασταύρωση καὶ χωρὶς διασταύρωση. Ζῶα δίποδα καὶ τετράποδα.

ΞΕ. Ἀπὸ τὰ ἡμέρα ζῶα τὰ πεζοπόρα, ὅσα βέβαια ζοῦν κοπαδιαστά, διαιροῦνται φυσικὰ σὲ δύο ομάδες.

NE. ΣΩ. Γιατί;

ΞΕ. Ὅτι ἀπ' αὐτὰ ἄλλα γεννῆθησαν χωρὶς κέρατα καὶ ἄλλα μὲ κέρατα.

NE. ΣΩ. Φαίνεται.

ΞΕ. Διαίρεσε τώρα τὴν τέχνην πού περιποιεῖται πεζοπόρα ζῶα (πεζονομικὴ) καὶ ἀπόδωσε σὲ καθὲ μέρος τὸν ἀνάλογο χαρακτηρισμόν. Γιατί, ἀν θέλῃς νὰ τοὺς δώσης ὀνόματα, θὰ μπερδευτῆς σὲ ἔργο μεγαλύτερον ἀπ' ὅσο πρέπει.

NE. ΣΩ. Πῶς λοιπὸν πρέπει νὰ λέω;

ΣΕ. Ὡδε τῆς πεζονομικῆς ἐπιστήμης δίχα διαφραθεί-
σης τὸ μόνιον ἕτερον ἐπὶ τῷ κερασφόρῳ μέρει τῷ τῆς
ἀγέλης ἐπιτετάχθαι, τὸ δὲ ἕτερον ἐπὶ τῷ τῆς ἀκεράτου.

δ ΝΕ. ΣΩ. Ταῦτ' ἔστω ταύτη λεχθέντα πάντως γὰρ
ἱκανῶς δεδήλωται.

ΣΕ. Καὶ μὴν δ γε βασιλεὺς ἡμῖν αὐ καταφανής ἐστι
κολο βὸν ἀγέλην τινὰ κεράτων νομείει.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς γὰρ οὐ θῆλος;

ΣΕ. Ταύτην τοίων καταβραύσαντες τὸ γιγνόμενον
αὐτῷ περιώμεθα ἐπιδοῦναι.

ΝΕ. ΣΩ. Πάνο γε.

ΣΕ. Πότερον οὐν βούλει τῷ σχιστῷ τε καὶ τῷ καλου-
μένῳ μώνυχι διαρεῖν ἀτινήν ἢ τὴν κοινογονίαν τε καὶ ἰδιογονίαν;
Μανθάνεις γὰρ πού.

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ ποῖον;

ε ΣΕ. Ὅτι τὸ μὲν τῶν ἵππων καὶ ὄνων πέφυκεν ἐξ
ἀλλήλων γενῶν.

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΣΕ. Τὸ ἅ γε λοιπὸν ἔτι τῆς λείας ἀγέλης τῶν ἡμερῶν
ἀμιγῆς γένει πρὸς ἄλλα.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς δ' οὐ;

ΣΕ. Τί δ'; ὁ πολιτικός ἄρ' ἐπιμέλειαν ἔχειν φαίνεται
πότερα κοινογενοῦς φύσεως ἢ τινας ἰδιογενοῦς;

ΝΕ. ΣΩ. Δῆλον ὅτι τῆς ἀμιετου.

ΣΕ. Ταύτην δὴ δεῖ καθάπερ τὰ ἐμπροσθεν, ὡς εἴκοιεν,
ἡμᾶς δίχα διαστῆλαι.

ΝΕ. ΣΩ. Δεῖ γὰρ οὐν.

266a ΣΕ. Καὶ μὴν τό γε ζῶον, ὅσον ἡμερον καὶ ἀγελαῖον,
σχεδὸν πληρὸν γενῶν ὅσων πᾶν ἡδὴ κατακεκοσμάτισται. Τὸ
γὰρ τῶν κωνῶν οὐκ ἐπάξιον καταρθεῖν γένος ὡς ἐν ἀγελαίοις
θεῖμασιν.

Ν. ΣΩ. Οὐ γὰρ οὐν. Ἄλλὰ τί νη δὴ τὰ δύο διαροῦμεν;

ΣΕ. Ἐστὶ ἀφοῦ διαρεθῆ ἡ ἐπιστήμη, πού ἔχει ἔργον
τὴν περιποίησιν τῶν πεζοπόρων, σὲ δύο μέρη, ἃς δώσομεν
τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ μέρη τῆς σὸ μέρος τῆς ἀγέλης πού ἔχει κέ-
ρστα, καὶ τὸ ἄλλο σὸ μέρος πού δὲν ἔχει κέρατα.

ΝΕ. ΣΩ. Αὐτὰ ἃς εἶναι ἐπιτεταχθέντα· γὰρ ὅπως δὲ
ποτε ἀρκετὰ εἶναι φανερά.

ΣΕ. Ἄρα καὶ ὁ βασιλεὺς πάλι μᾶς εἶναι ὀλοφάνερο
ἐπι κάποιαν ἀγέλην χωρὶς κέρατα περιποιεῖται.

ΝΕ. ΣΩ. Καὶ βέβαια εἶναι φανερό.

ΣΕ. Ἀφοῦ λοιπὸν κομματίσομεν αὐτὴν τὴν ἀγέλην, ἃς
προσταθίσσομεν νὰ ἀποδώσομεν σὸ βασιλίαν τὴν μερίδα πού
τοῦ ταιριάζει.

ΦΕ. ΣΩ. Μάλιστα.

ΣΕ. Σύμφωνα μὲν ποιά βάση λοιπὸν θέλει νὰ κάνομεν τὴ
διαίρεση; κατὰ τὸ νόχι τὸ σχισμένο ἢ κατὰ τὸ μόνονυχο, ὅπως
λέμε (1), ἢ κατὰ τὴν γοιμοποίηση τὴν διασταυρωμένην (κοι-
νογονία) (2) ἢ τὴν καθαρήν (ἰδιογονία) (3); Καταλαβαίνεις,
νομίζω, τί θέλω νὰ πῶ.

ΝΕ. ΣΩ. Τί λοιπὸν;

ΣΕ. Ὅτι τὰ ἄλλα καὶ οἱ γαῖδαροι μποροῦν φυσικὰ ε
μὲ ζευγάρισμα νὰ γενουνοῦν.

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΣΕ. Ὅσα ὁμοῦ τὰ ἄλλα τῆς ἡσυχῆς ἀγέλης τῶν ἡμε-
ρων ζῶων δὲ ζευγαροῦνται μεταξύ τους γιὰ νὰ γεννήσουν
κατ' αὐτὸ τὸν ὅποιο.

ΝΕ. ΣΩ. Ποιὸς δὲν τὸ ξέρει;

ΣΕ. Ἐ καλὰ ὁ πολιτικός λοιπὸν φαίνεται πὼς ἔχει
τὴν φροντίδα τῆς γενεᾶς πού παράγεται ἀπὸ τὴν διασταυρω-
σην δύο διάφορων γενῶν ἢ ἀπὸ τὸ ἴδιον γένος;

ΝΕ. ΣΩ. Εἶναι φυσικὸ ὅτι ἔχει τὴν φροντίδα ἐκείνης
πού δὲ διασταυροῦνται μὲ ἄλλη.

ΣΕ. Ἄραγε πρέπει αὐτὴν, ὅπως τὰ προηγούμενα, νὰ
τὴ διαίρομεν σὲ δύο, ὅπως φαίνεται.

ΦΕ. ΣΩ. Ἀσφαλῶς ἐστὶ πρέπει.

ΝΕ. Νὰ λοιπὸν πού ὅλη ἡ ὁμάδα τῶν ζῶων καὶ τῶν 266a
ἡμερων καὶ τῶν κοπαδιαστῶν, σχεδὸν ἐκτὸς ἀπὸ δύο γένη,
ἔχει πιά μοιραστὴν σὲ κομμάτια. Γιὰ τὸ γένος τῶν σκύ-
λων δὲν ἀξίζει τὸν κόπο νὰ τὸ λογαριάσομε ἀνάμεσα στὰ
θρεψάκια πού τρέφομε κατ' ἀγέλας.

ΝΕ. ΣΩ. Φυσικὰ ἔστι. Ἄλλὰ τώρα τὰ δύο εἶδη πού
ἐξετάζομε σύμφωνα μὲ ποιά βάση θὰ τὰ διαίρομεν;

1. Ἡ λέξη μώνυχη εἶναι συχὴ στὴν «Ἰλιάδα». Τὰ μόνονυχα
(ζῶον, γαῖδαρος κλπ.) ζευγαροῦνται μεταξύ τους.

2. Κοινογονία εἶναι ἡ κοινὴ γοιμοποίηση μὲ τὸ ζευ-
γάρισμα δύο διαφόρων γενῶν, ὅπως π.χ. τὰ δύο παραπάνω εἶδη.

3. Ἰδιογονία ἡ γοιμοποίηση ἀπὸ τὸ ζευγάρισμα μόνο τοῦ
ἴδιου γένους.

ΞΕ. Ὁπερ καὶ δίκαιόν γε Θεαίτητόν τε καὶ σὲ διανέμειν, ἐπειδὴ καὶ γεωμετρίας ἄπτεσθον.

ΝΕ. ΣΩ. Τῷ ;

ΞΕ. Τῇ διαμέτρῳ δήπου καὶ πάλιν τῇ τῆς διαμέτρου διαμέτρῳ.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς εἶπες ;

ΞΕ. Ἡ φύσις, ἣν τὸ γένος ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων κέκτηται, μὴν ἄλλως πως εἰς τὴν πορείαν πέφυκεν ἢ καθέπερ ἡ διάμετρος ἢ δυνάμει διπῶς ;

ΝΕ. ΣΩ. Οὐκ ἄλλως.

ΞΕ. Καὶ μὴν ἢ γε τοῦ λοιποῦ γένους πάλιν ἐστὶ κατὰ δυνάμιν αὐτῆς ἡμετέρας δυνάμειος διάμετρος, εἴπερ οὐοῖν γέ ἐστι ποδοῖν δις πεφυκνία.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς δ' οὐκ ἐστὶ; Καὶ δὴ καὶ σχεδὸν ὁ βοῖ-λει δηλοῖν μαθάνω.

ΞΕ. Πρὸς δὴ τέτοιος ἕτερον αὐτῶν πρὸς γέλατα εὐδοκμησάντων ἂν, ὧ Σώκρατες, ἄρα καθορῶμεν ἡμῖν γεγονός ἐν τοῖς διηρημένοις;

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ ποῖον ;

ΞΕ. Τὰνθρώπινον ἡμῶν ἅμα γένος συνειληγὸς καὶ συνδεδραμηγὸς γένει τῶν ὄντων γενναϊοτάτῳ καὶ ἅμα εὐχερῆστῳ.

ΝΕ. ΣΩ. Καθορῶ καὶ μάλ' ἀτόπως συμβαῖνον.

ΞΕ. Τί δ' ; οὐκ εἰκὸς ἔσσιτα ἀφινεῖσθαι τὰ βραδύτατα;

ΝΕ. ΣΩ. Ναί, τοῦτό γε.

ΞΕ. Τόδε δὲ οὐκ ἐνοοῦμεν, ὡς ἐτι γελιοῦτερος ὁ βασιλεὺς φαίνεται μετὰ τῆς ἀγέλης συνδικαθῶν καὶ σύνδρομα δειπωμένους τῶν ἄνδρῶν αὐτῶν πρὸς τὸν εὐχερῆ βίον ἄριστα γυμνασμένῳ ;

ΝΕ. ΣΩ. Παντάγα μὲν οὖν.

ΞΕ. Νῦν γάρ, ὧ Σώκρατες, ἐκείνῳ ἐστι καταφανές μᾶλλον τὸ ἤρθεν τότ' ἐν τῇ πρὶ τὸν σοφιστὴν ζητήσει.

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ ποῖον ;

ΞΕ. Ὅτι τῇ τοιᾶδε μεθόδῳ τῶν λόγων οὔτε σεμνότερον

ΞΕ. Μὲ τῆ βάσει ἀκριβῶς ποῦ εἶναι δίκαιο ὁ Θεαίτητος καὶ σὺ νὰ κάνετε τὴ διαίρεση, ἐπειδὴ ἀσχολεῖσθε μὲ τὴ γεωμετρία.

ΝΕ. ΣΩ. Μὲ ποιά ;

ΞΕ. Μὲ τὴ διαγώνιο, ὑποθέτω, καὶ πάλιν μὲ τὴ διαγώνιο τῆς διαγωνίου.

ΝΕ. ΣΩ. Τί θέλεις νὰ πῆς ;

ΞΕ. Ἡ φύση ποῦ ἔχει τὸ ἀνθρώπινο γένος, μήπως β επιτρεπῆ φυσικὰ μὴν ἄλλοι κάπως εἶδους πορείαι ἀπὸ ἐκείνην ποῦ ἐκφράζει ἡ διαγώνιος μὲ δυνάμη δύο ποδιῶν ;

ΝΕ. ΣΩ. Ὅχι δὲν ἐπιτρέπεται.

ΞΕ. Ἀκόμη ἡ πορεία τοῦ ὑπόλοιπου γένους ἔχει πάλιν γιὰ δυνάμη τὴ διαγώνιο τῆς δυνάμειός μας, ἐπειδὴ εἶναι φυσικὰ δύο φορὲς δύο πόδια.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς δὲν ἔχει; Καὶ τώρα ἀπάνω κάτω καταλαβαίνομαι ἐκεῖνο ποῦ θέλεις νὰ φανερῶσης.

ΞΕ. Κοντὰ ὅ' αὐτὰ διαβλέπομε ἀραγε ἐτι μᾶς συνέβηκε στὴν πορεία τῆς διαίρεσέως μας, Σωκράτη, ἕνα ἄλλο πάλιν περιστατικό, ποῦ θὰ μπορούσε νὰ φέρῃ γιὰ καλὰ γιὰ γέλιο ;

ΝΕ. ΣΩ. Ποῖο ;

ΞΕ. Ὅτι ἔχει πιάσει συγχρόνως τὸ ἀνθρώπινο γένος μας καὶ τὸ ἔχει κάνει νὰ ἀγωνισθῆ σὲ ταχύτητα μὲ τὸ γένος τῶν ὄντων τὸ πιὸ γενναϊότερο καὶ συγχρόνως τὸ πιὸ ἀκίνδυνο.

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ βλέπω ἐτι συμβαίνει καὶ πολλὰ παράλογα.

ΞΕ. Ἐ καλὰ ! Δὲν εἶναι πιθανὸ τὸ πιὸ βραδύτερα νὰ φτάσουν πιὸ τελευταῖα ;

ΝΕ. ΣΩ. Ναί, ἀσφαλῶς.

ΞΕ. Καὶ τοῦτο δῶ δὲν καταλαβαίνομε: ἐτι ἀκόμη πιὸ γελιοῦς φαίνεται ὁ βασιλεὺς, ἔταν πηγαίνῃ νὰ ἀνταγωνίζε-ται σὲ τρεξιμο μὲ τὴν ἀγέλην του καὶ νὰ παραβάλλεται σὲ στίβῳ μὲ τὸν ἀνθρώπο πάλιν ποῦ εἶναι ἄριστα γυμνασμένους στὴν ἀκίνδυνη ζωῆ ;

ΝΕ. ΣΩ. Βεβαίωτατα.

ΞΕ. Τώρα λοιπόν, Σωκράτη, ἐνεῖνο εἶναι πραγματικὰ δ ὀλοφάνερο ποῦ εἰπώθηκε τότε κατὰ τὴν ἔρευνά μας γιὰ τὸ σοφιστῆ (1).

ΝΕ. ΣΩ. Ποῖο ;

ΞΕ. Ὅτι αὐτῇ ἐδῶ ἡ μέθοδος τῶν συλλογισμῶν δὲν

1. Βλ. στὸ «Σοφιστῆ» 227a-c.

μᾶλλον ἐμέλησεν ἢ μή, τὸν τε σμικρότερον οὐδὲν ἱλίμακε
πρὸ τοῦ μείζονος, αἰεὶ δὲ καθ' αὐτὴν περαινεί τἀληθέστατον.

NE. ΣΩ. Ἔοικεν.

ΕΕ. Οὐκοῦν μετὰ τοῦτο, ἵνα μή μοι φθῆ; ἐρωτήσας
εὐ τὴν βραχυτέραν ὁδὸν ἦεις τότε ἢν ἐπὶ τὸν τοῦ βασιλέως ὄρον,
αὐτίς σοι πρότερον ἔλθω;

NE. ΣΩ. Σφόδρα γε.

ΕΕ. Λέγω δὴ δεῖν τότε εὐθὺς τὸ πᾶσον τῶ δίποδι πρὸς
τὸ τετράπουν γένος διανεῖμαι, καιδιόντια δὲ τὰνθρώπινον
εὐτι υἰὸς τῶ πτηνῶ συνειληγὸς τὴν δίποδα ἀγέλην πάειν ἰῶ
φιλῶ καὶ ἰῶ πιεροφρεῖ τέμνειν, τιμηθεῖσας δὲ αὐτῆς καὶ
τότ' ἴδη τῆς ἀνθρωπονομικῆς δηλωθείσης τέχνης, φέροντα
τὸν πολιτικὸν καὶ βασιλικὸν εἶον ἡνίοχον εἰς αὐτὴν ἐναστή-
σαντα, παραδοῦναι τὰς τῆς πόλεως ἡμίας ὡς εὐκλείας καὶ
αὐτῶ ταύτης οὐσίας τῆς ἐπιστήμης.

267a NE. ΣΩ. Καλῶς καὶ καθαπερὶ χρέος ἀπέδωκάς μοι
τὸν λόγον, προσθεῖς τὴν ἐκτροπὴν οἷον τόκον καὶ ἀναπλη-
ρώσας αὐτόν.

ΕΕ. Φέρε δὴ καὶ συνείρωμεν ἐπανελθόντες ἐπὶ τὴν
ἀρχὴν μέχρι τῆς τελευταίας τὸν λόγον τοῦ ὀνόματος τῆς τοῦ
πολιτικῶ τέχνης.

NE. ΣΩ. Πάνν μὲν οὖν.

ΕΕ. Τῆς γνωστικῆς τοῖνον ἐπιστήμης ἡμῖν ἦν κατ' ἀρ-
χὰς μέρος ἐπιτοκτικόν τοῦτον δὲ ἀπεικασθὲν τὶ μόριον αὐ-
επιτακτικὸν ἐρρήθη. Ζωοτροφικὴ δὲ πάλιν αὐτεπιτακτικῆς
οὐ τὸ σμικρότατον τῶν γενῶν ἀπεσχίζ'ετο· καὶ ζωοτροφικῆς
εἶδος ἀγελαιοτροφικόν, ἀγελαιοτροφικὸν δ' αὖ πειζουομικόν·

ἔδειξε περισσότερη προσοχὴ γιὰ ἓνα πῶ μεγαλόπρεπο ὑπο-
κειμένο παρὰ γιὰ ἓνα ἄλλο, καὶ ἔδωσε λιγότερη τιμὴ στὸ μι-
κρότερο ἀπὸ ὅ,τι στὸ μεγαλύτερο, ἀλλὰ πάντοτε μόνῃ τῆς
φέρει σὲ τέλος τὴν ἔρευνά γιὰ τὸ πῶ ἀληθινὸ.

NE. ΣΩ. Φαίνεται.

ΕΕ. Ἔπειτα λοιπὸν ἀπ' εὐτό, γιὰ νὰ μὴ με προλάβης
καὶ ρωτήσης ποῖος ἦταν ἐκείνος ὁ βραχυτέρος δρόμος
γιὰ τὸν ὄρισμὸ τοῦ βασιλείου, μοῦ ἐπιτρέπεις ὁ ἔδικον νὰ ῥθῶ
σ' αὐτὸν πρωτότερα;

NE. ΣΩ. Σὲ πορακαλῶ μάλιστα.

ΕΕ. Λέω λοιπὸν ὅτι πρέπει τότε ἀμέσως νὰ διαρέ-
σουμε αὐτοὺς πὸν περπατοῦν ἀπάνω στὴ γῆ, τοὺς πεζοπό-
ρους, βάζοντας τὸ δίποδο γένος ἀπάναντι στὸ τετράποδο,
καὶ ἔπειτα, βλέποντας ὅτι τὸ ἀνθρώπινο γένος μόνον μετὰ
πετοῦμενα συμπεριλαμβάνεται, νὰ διαιρέσουμε τὴ δίποδη
ἀγέλη μετὰ τὴ σειρά τῆς σὲ δίποδη χωρὶς φτερά καὶ δίποδη
με φτερά, καὶ ἀφοῦ γίνῃ αὐτὴ ἡ διαίρεση καὶ ἀφοῦ τότε πῶ
ἡ τέχνη πὸν φροντίζει γιὰ τοὺς ἀνθρώπους φανερωθῆ, νὰ
φέρουμε τὸν πολιτικὸν καὶ τὸ βασιλικὸν ἀνθρώπον νὰ τὸν ἐγκα-
ταστήσουμε σ' αὐτὴν σάν ἡνίοχον καὶ τότε νὰ τοῦ παραδώ-
σουμε τὰ χαλινάρια τῆς πόλεως σὰ δικῆς του, ἐπειδὴ ἡ
ἐπιστήμη αὐτὴ εἶναι δικῆ του.

NE. ΣΩ. Μοῦ ἀνταπόδωσες τὸ λόγο γενναῖαδωρα καὶ 267a
σάν νὰ μοῦ πλήρωσες χρέος σου, προσθέτοντας τὴν παρέκ-
βαση γιὰ τόκο καὶ συμπληρώνοντας αὐτὸν πρὸς ἐξόφληση
τοῦ λογαριασμοῦ.

Χ. Ἀνακεφαλαίωση

ΕΕ. Ἐμπρὸς λοιπὸν, ἄς ἐπανέλθουμε στὴν ἀρχὴ τοῦ λό-
γου μέχρι τέλους καὶ ἄς ἀναζητήσουμε κατὰ σειρά τῆ συνέ-
χεια τοῦ ὄρισμοῦ τῆς τέχνης τοῦ πολιτικοῦ.

NE. ΣΩ. Βεβαίωτατα.

ΕΕ. Στὴ θεωρητικὴ λοιπὸν ἐπιστήμη διακρίναμε κατ' ἀρχὰς
ἓνα μέρος διεϋθυντικὸ καὶ αὐτοῦ τὸ μέρος, πὸν ἀναπαραστά-
θηκε κατ' ἀναλογία, ὀνομάστηκε ἀπόλυτα διεϋθυντικὸ (αὐτε-
πιτακτικὸ). Καὶ ἡ περιποίηση τῶν ζώων ἀποσχίσθηκε μετὰ τὴ
σειρά τῆς ἀπὸ τὴν ἀπόλυτη ἐξουσία, τῆς ὁποίας εἶναι ἓνα
εἶδος καὶ ὅχι τὸ μικρότερο, καὶ στὴν ἀνατροφή τῶν ζώων
δόθηκε σάν ἓνα εἶδος ἡ περιποίησις κατ' ἀγέλης· καὶ στὴν
τέχνη πάλι τῆς περιποιήσεως κατ' ἀγέλης δόθηκε σάν ἓνα

τοῦ δὲ πεζομουκοῦ μάλιστα ἀπετέμνεται τέχνη τῆς ἀκεραίου φύσεως θρησκευτικῆς. Ταύτης δ' αὐτὴ μέρος οὐκ ἔλαττον τριπλοῦν συμπλέκων ἀναγκαῖον, ἂν εἰς ἓν τις αὐτὸ ὄνομα συναγαγεῖν βουληθῆ, γενέσεως ἀμείκτου νομοτικῆν ἐπιστήμην προσκροσέων. Τῷ δ' ἀπὸ τούτου τμήμα, ἐπὶ ποίησιν διπλοῦ μέρους ἀνθρωπονομικῶν ἔτι ληφθῆν μόνον, τοῦτ' αὐτὸ ἔστιν ἡδὴ τὴ ζήτηθῆν, αἷα βασιλικῶν ταυτῶν κληθῆν και πολιτικῶν.

NE. ΣΩ. Παντάσῃ μὲν οὖν.

ΞΕ. Ἄρα γ', ὡς Σωκράτης, ἀληθῶς ἡμῖν τοῦτο καθάπερ σὺ τῶν εἰρηκας οὕτως ἔστι και πεπραγμένον;

NE. ΣΩ. Τὸ ποῖον δῆ;

ΞΕ. Τὸ παντάσῃ ἰσωνῶς εἰρῆσθαι τὸ προτιθέν;

Ἡ τοῦτ' αὐτὸ και μάλιστα ἡ ζήτησις ἔλλειπει, τὸ τὸν λόγον εἰρῆσθαι μὲν πως, σὸ μὴν παντάσῃ γε τελείως ἀπειρηγῆσθαι;

NE. ΣΩ. Πῶς εἴπεις;

ΞΕ. Ἐγὼ νῶν πειράσομαι τοῦτ' αὐτὸ ὁ διανοοῦμαι νῦν ἔτι μᾶλλον δηλώσαι.

NE. ΣΩ. Λήγεις ἂν.

ΞΕ. Οὐκοῦν τῶν νομοτικῶν ἡμῖν πολλῶν φανεισῶν ἄρει τεχνῶν μία τις ἡ πολιτικὴ και μᾶ, τινος ἀγέλης; ἐπιμέλεια;

NE. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Ταύτην δὲ γε διώριζεν ὁ λόγος οὐχ Ἰππων εἶναι τροφὸν οὐδ' ἄλλων θηρίων, ἀλλ' ἀνθρώπων κοινῆ τροφικῆν ἐπιστήμην.

NE. ΣΩ. Οὕτως.

εἶδος ἡ τέχνη τῆς περιποιήσεως τῶν πεζοπόρων ζώων. Τέλος ἀποσχίσθηκε ἀπὸ τὴν τέχνη τῆς περιποιήσεως τῶν πεζοπόρων ζώων σὺν κύριον τμήμα ἡ τέχνη ποῦ περιποιεῖται τὸ εἶδος ποῦ δὲν ἔχει κέρατα. Και τὸ μέρος αὐτῆς πάλι, ὅχι λιγώτερο, εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸ περιπλέξουμε τρεῖς φορές, ἂν θέλομε νὰ τὸ συγκεντρώσουμε σ' ἓνα μόνον ὄνομα προσαγορευόντάς το ἐπιστήμην ποῦ περιποιεῖται ὅσα εἶδη εἶναι ἀνεπιτήδεια γιὰ διασταύρωση. Και τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς ἐπιστήμης ποῦ ἀποχωρίσθηκε ἀπ' αὐτὴν και ἀπόμεινε τελευταῖον πιά μόνον μέρος, ἀετὸ ποῦ ἐπιβλέπει τὴν ἀγέλη τῶν διπόδων ζώων και ἔχει τὴν ἀποστολὴ νὰ φρονεῖται γιὰ τὴν ἀπὸ ἀνθρώπων ἀποτελούμενη ποίμνη, εἶναι αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ τμήμα τῆς ἐπιστήμης ποῦ εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῶν ἀναζητήσεών μας και ποῦ μπορεῖ νὰ χαρακτηριστῆ συγχρόνως ὡς ἐπιστήμη βασιλικὴ και πολιτικὴ (!).

NE. ΣΩ. Βεβαίως.

ΞΕ. Ἄραγε, Σωκράτη, ἀληθινὰ αὐτὰ τ' ἐκατόρθωμα, ὅπως τὸ ἔχεις πρὸς τῶρα, ἔτσι και τὸ ἔχομε πραγματοποιήσει;

NE. ΣΩ. Ποῖο λοιπὸν;

ΞΕ. Ὅτι ἔχομε ἀπαντήσει μὲ τρόπο ὀλότελα ἐπαρκῆ στὸ ζήτημα ποῦ θέσαμε; Ἡ αὐτὸ τὸ ἴδιον και πρὸ πάντων ἡ ἐρευνά μας εἶναι ἀνεπαρκῆς, ὅτι δηλαδὴ ὁ ὀρισμὸς μας εἰπάθηκε κάπως, ἀλλὰ δὲν καταλήξαμε σ' ἓνα ὀρισμὸ τέλει ἀπὸ κάθε ἔποψη;

NE. ΣΩ. Τί θέλεις νὰ πῆς;

ΞΕ. Θὰ προσπαθῆσω και γιὰ τοὺς δύο μας αὐτὸ τὸ ἴδιον ποῦ σκέπτομαι νὰ τὸ ἐκθέσω τῶρα ἀκόμη πιὸ φανερά.

NE. ΣΩ. Μπορεῖς νὰ τὸ πῆς.

ΞΕ. Ἄνήμεσα λοιπὸν στίς πολλὰς τέχνες, ποῦ ἀσχολοῦνται μὲ τὴν ποιμενικὴ ζωὴ και ποῦ μᾶς φανερώθηκαν πρὶν ἀπὸ λίγο, μὴ κάποιον ἦταν ἡ πολιτικὴ και φροντιδα τῆς μὴ κάποιον ἀγέλης;

NE. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Και ἡ συζήτησή μας ἔχει καθορίσει ὅτι αὐτὴ δὲν εἶναι τροφὸς ἄλλων οὐτε ἄλλων θηρίων, ἀλλ' ἐπιστήμη ἀνθρώπων ποῦ διευθύνει ἐκείνους ποῦ ζοῦν κατ' ἀγέλες.

NE. ΣΩ. Ἔτσι εἶναι.

1. Αὐτὴ ἡ ἀνακεφαλαίωση ἔχει παράλειψη τῆ διαίρεση σὲ ζῶα ἄγρια και ἡμερα και ἀκόμη τῆ διαίρεση σὲ ζῶα ποῦ ζοῦν στὸ νερὸ και ζῶα ποῦ ζοῦν στὴν ξηρὰ.

e *ΣΕ.* Τὸ δὴ τῶν νομέων πάντων διάφορον καὶ τὸ τῶν βασιλέων θεασώμεθα.

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ ποῖον ;

ΣΕ. Εἰ τις τῶν ἄλλων τῶ, τέχνης ἄλλης θρονα ἔχων, κωιῆ τῆς ἀγέλης σύντροφος εἶναι φησι καὶ προσποιεῖται.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς φῆς ;

ΣΕ. Οἷον οἱ ἔμποροι καὶ γεωργοὶ καὶ σιουργοὶ πάντες, καὶ πρὸς τοῦτοις γυμνασται καὶ τὸ τῶν ἱατρῶν γένος, οἷσθ' ἔτι τοῖς περὶ τὰ ἀνθρώπινα νομεῦσιν, οὗς πολιτικῶς
268a ἐκαλέσαμεν, παντάπασιν τῷ λόγῳ διαμάχωντ' ἂν οὗτοι συμπαντες, ὡς σφεις τῆς τροφῆς ἐπιμελοῦνται τῆς ἀνθρωπίνης, οὐ μόνον ἀγγελοῖαν ἀνθρώπων ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν ἀρχόντων αὐτῶν ;

ΝΕ. ΣΩ. Οὐκοῦν ὀρθῶς ἐν λέγοιεν ;

ΣΕ. Ἴσως. Καὶ τοῦτο μὲν ἐπισκευόμεθα, τόδε δὲ ἴσμεν, ἔτι βουκόλω γε οὐδεὶς ἀμφισβητήσει περὶ τούτων οὐδενός, ἀλλ' αὐτὸς τῆς ἀγέλης τροφὸς ὁ βουφοβόδ, αὐτὸς ἱατρός, αὐτὸς οἶον νυμφευτῆς καὶ περὶ τοὺς τῶν γιγνεμένων τόκους

b καὶ λοχείας μόνος ἐπιστήμων τῆς μαιευτικῆς. Ἐπι τούτων παιδιᾶς καὶ μουσικῆς ἐρ' ὅσον αὐτοῦ τὰ θρέμματα φύσει μετελήφεν, οὐκ ἄλλος κρείττων παραυθεῖσθαι καὶ κηλῶν πρᾶσσειν, μετὰ τε δερᾶνον καὶ ψιλῶ τῷ στόματι τὴν τῆς αὐτοῦ ποίμνης ἄριστα μεταχειριζόμενος μουσικῆν. Καὶ δὴ καὶ τῶν ἄλλων περὶ νομέων ὁ αὐτὸς τρόπος. Ἢ γάρ ;

ΝΕ. ΣΩ. Ὅρθότατα.

ΣΕ. Πῶς οὖν ἡμῖν ὁ λόγος ὀρθὸς φανεῖται; καὶ ἀκέραιος
c ὁ περὶ τοῦ βασιλέως, ὅταν ταῦτον νομέα καὶ τροφὸν ἀγέλης ἀνθρωπίνης θάμεν μόνον ἐκκρίνοντες μυρίαν, ἄλλαν ἀμφισβητούντων ;

ΝΕ. ΣΩ. Οὐδαμῶς.

ΣΕ. Οὐκοῦν ὀρθῶς δλίγων ἐμπροσθεν ἐφοβήθημεν ὑποπευθεσάντες ἢ λέγοντες μὲν ἢ τυγχάνομεν σχῆμα βασιλικόν, οὐ μὴν ἀπεργασμένοι γε εἰμὲν πω δι' ἀκριβείας τὸν

1. Βλ. Ξενοφ. «Κύρου Παιδεία» VIII, 2, 141: «...λόγος δὲ αὐτοῦ ὁ ἀπομνημονεύεται ὡς παραπλήθεια ἔργα εἶναι νομέας ἀγαθοῦ καὶ βασιλέως ἀγαθοῦ» καὶ 1, 1, 1-3, ὅπου λέγεται: «... γιὰτὶ καὶ ὁ βουκόδς πρέπει νὰ κἀν τὴ κτῆνη εὐτυχισμένη γιὰ νὰ τὰ μεταχειρίζεται καὶ ὁ βασιλέας ἐπίσης νὰ κἀν τὴς πόλεως καὶ τοὺς πολίτας εὐτυχισμένους γιὰ νὰ τοὺς μεταχειρίζεται». Ἀκόμη «Ἀπομνημ.» I, 2, 32 καὶ III, 2, 1.

XI. Οἱ ἀνταγωνιστὲς τοῦ πολιτικοῦ

ΣΕ. Ἄς δοῦμε λοιπὸν σὲ τί διαφέρουν οἱ βασιλεῖς ἀπὸ e
δλους τοὺς ἄλλους ποιμένες (1).

ΝΕ. ΣΩ. Σὲ τί ;

ΣΕ. Ἄν κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἄλλους ποιμένες, ποὺ ἔχει τὸν τίτλο ἄλλης τέχνης, λέει καὶ ἰσχυρίζεται ὅτι εἶναι ἀπὸ κοινοῦ ποιμένας τῆς ἀγέλης.

ΝΕ. ΣΩ. Τί θέλεις νὰ πῆς ;

ΣΕ. Λόγου χάρι οἱ ἔμποροι, οἱ γεωργοὶ, οἱ ἄρτοποιοὶ ἄλοι, καὶ κοντὰ σ' αὐτοὺς οἱ γυμναστὲς καὶ ἄλοκληρο τὸ γένος τῶν γιατρῶν, γνωρίζεις ὅτι πρὸς τοὺς ποιμένες τῶν ἀνθρώπων, τοὺς ὅποιους ὀνομάσαμε πολιτικῶς, θὰ φιλονικῶσαν ἑσῶρα
268a θὰ ἄλοι αὐτοὶ μαζὶ, λέγοντας ὅτι αὐτοὶ φροντίζουν γιὰ τὴν ἀνατροφή τῶν ἀνθρώπων, ἔχι μόνον τῶν κοιτῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ἀνατροφή τῶν ἰδίων τῶν ἀρχόντων τους ;

ΝΕ. ΣΩ. Σωστὰ θὰ ἔσταν.

ΣΕ. Ἴσως. Καὶ αὐτὸ θὰ τὸ ἐξετάσουμε, ἀλλὰ τοῦτο δῶ τὸ ξέρομε, ὅτι κανεὶς δὲν θὰ ἀμφισβητήσει κανένα ἀπ' αὐτοὺς τοὺς τίτλους ἀπὸ τὸ βουκόλω, ἀλλ' ὁ ἴδιος ὁ τροφὸς τῆς ἀγέλης εἶναι ποὺ βόσκει τὰ βόδια, ὁ ἴδιος γιατρός, ὁ ἴδιος, νὸ ποῦμε, προσηνητῆς καὶ μόνος ἐπιστήμων τῆς μαιευτικῆς,

γὰ τὰ μικρὰ ποὺ γεννιούνται καὶ τὶς μάνες ποὺ γεννοῦν. Ἀκόμη λοιπὸν γιὰ τὰ παιγνίδια καὶ τὴ μουσική, ὅσο τὸ φυσικὸ τῶν τροφίμων τὸν εἶναι ἐπιδεικτικὸ, κανεὶς ἄλλος δὲν εἶναι καλύττερος ἀπ' αὐτὸν νὰ τοὺς παραγορῇ καὶ νὰ τοὺς γοητεύῃ γιὰ νὰ καταπρόσθη τὰ ἔθνη τους, ἐκελευόντας ἄριστα μὲ τὴ βοήθεια δερᾶνον καὶ μὲ τὴν ἀπλὴν ἐπιδεικτικότητα τῆς φωνῆς του τὸ μέλη τῆς μουσικῆς ποὺ ταιριάζωιν σὸ πομπιῶ του. Ἔτσι λοιπὸν ὁ ἴδιος τρόπος ἐφαρμόζεται καὶ στοὺς ἄλλους ποιμένες. Δὲν εἶν' ἀλήθεια ;

ΝΕ. ΣΩ. Πολὺ σωστὰ.

ΣΕ. Πῶς λοιπὸν θὰ μᾶς φανῇ σωστὸς καὶ ἀκέραιος ὁ ὄρισμός μας γιὰ τὸ βασιλιά, ὅταν τὸν βάζουμε βουκό(ποιμένα) καὶ τροφὸ τῆς ἀνθρωπίνης ἀγέλης, ξεχωρίζοντάς τον μόνον ἀπὸ χίλιους ἄλλους ποὺ ἀμφισβητοῦν τὸν τίτλο του ;

ΝΕ. ΣΩ. Καθόλου.

ΣΕ. Σωστὰ λοιπὸν λίγο πρωτίτερα φοβηθήκαμε, ὅταν ὑποπευθεσαμε ὑψηλὸς λέγοντας πετύχομε κάποια μορφή τῆς βασιλικῆς ιδιότητος, ἀλλ' ὅμως δὲν παραστήσαμε τέλεια ἀκόμη καὶ μὲ ἀκριβεία τὸν πολιτικὸν, ὥστόσο ἀφαίρωντάς ἐκεῖνους

πολιτικόν, ἕως ἂν τοὺς περιεχυμένους αὐτῷ καὶ τῆς συννο-
μῆς αὐτῷ ἀντιποιοιμένους περιελόντες καὶ χωρίζαντες ἀπ'
ἐκείνων καθαρὸν μόνον αὐτὸν ἀπορήσωμεν;

δ ΝΕ. ΣΩ. Ὁρθάτα μὲν οὖν.

ΣΕ. Τοῦτο τοίνυν, ὦ Σώκρατες, ἡμῖν ποιητέον, εἰ μὴ
μέλλουεν ἐπὶ τῷ τέλει κατασχῆναι τὸν λόγον.

ΝΕ. ΣΩ. Ἄλλὰ μὴν οὐδαμῶς τοῦτό γε δραστέον.

ΣΕ. Πάλιν τοίνυν ἐξ ἄλλης ἀρχῆς δεῖ καθ' ἑτέραν ὁδὸν
παραεθῆναι ἡμᾶς.

ΝΕ. ΣΩ. Ποίαν δὴ;

ΣΕ. Σχεδὸν παιδιὰν ἐγκρασαμένους· συγχῶ γὰρ μέρος
δεῖ μέγαλον μῦθον προσερχέσασθαι, καὶ τὸ λοιπὸν δὴ,
ε καθάπερ ἐν τοῖς πρόθεσι, μέρος αἰεὶ μέρους ἀραιουμένους
ἐπ' ἄκρον ἀφικνεῖσθαι τὸ ζητούμενον. Οδοῦν χεῖρ;

ΝΕ. ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΣΕ. Ἄλλὰ δὴ τῷ μύθῳ μου πάνυ πρόσεχε τὸν νοῦν,
καθάπερ οἱ παῖδες· πάντως οὐ πολλὰ ἐκφευγείς παιδιᾶς ἐτι.
ΝΕ. ΣΩ. Λέγοις ἂν.

ΣΕ. Ἦν τοίνυν καὶ ἐτι ἔσται τῶν πάλαι λεχθέντων
πολλὰ τε ἄλλα καὶ δὴ καὶ τὸ περὶ τὴν Ἄτρεως τε καὶ Θού-
στον λεχθεῖσαν εἶναι φάσμα. Ἀθήκιος γὰρ που καὶ ἀπουνη-
μονεύεις ὃ φασὶ γενέσθαι τότε.

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ περὶ τῆς χρυσοῦς ἀρνὸς ἴσως σημεῖον
φράζεις.

269a ΣΕ. Οὐδαμῶς, ἀλλὰ τὸ περὶ τῆς μεταβολῆς δύσεως τε
καὶ ἀνατολῆς ἡλίου καὶ τῶν ἄλλων ἀστρων, ὡς ἄρα θθεν μὲν
ἀνατέλλει νῦν εἰς τοῦτον τότε τὸν τόπον ἔδδοτο. ἀνέτελλε
δ' ἐκ τοῦ ἐναντίου, τότε δὲ δὴ μαρτυρήσας ἄρα ὁ θεὸς Ἄτρεϊ
μετέβαλεν αὐτὸ ἐπὶ τὸ νῦν σῆμα.

ΝΕ. ΣΩ. Λέγεται γὰρ οὖν δὴ καὶ τοῦτο.

ποῦ κινεῖνται γύρω του καὶ διεκδικεῖν ἓνα μέρος ἀπὸ τὰ δι-
καιώματα τοῦ ποιμένα, τὸν χωρίσουμε ἀπὸ κείνους τοὺς ἀν-
τιτάλους του γιὰ τὰ τὸν παρουσιάσουμε αὐτὸν μόνο καθαρὸ ;
ΝΕ. ΣΩ. Βεβαίωτατα.

ΣΕ. Αὐτὸ λοιπὸν τὸ ἔργο, Σωκράτη, πρέπει νὰ κάνουμε,
ἂν δὲν θέλουμε νὰ ντροπιάσουμε τὴ συζήτησή μας γιὰ τὸ ἀπο-
τέλεσμα τῆς.

ΝΕ. ΣΩ. Ἀλήθεια, αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ τὸ κάνουμε μὲ
κανένα τρόπο.

Ο ΜΥΘΟΣ ΤΩΝ ΚΟΣΜΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΔΩΝ

ΧII. Προσφυγὴ ἐπὶ μῦθῳ

ΣΕ. Πάλι λοιπὸν πρέπει ἀπὸ ἄλλη ἀποψῆ νὰ ἐξετά-
σουμε τὸ ζήτημα, ἀκολουθώντας νέο δρόμο.

ΝΕ. ΣΩ. Ποιὴν;

ΣΕ. Ἀπάνω κάτω θὰ ἀνακατώσουμε στὴ συζήτησή μας
κάποιο παιγνίδι· γιὰτὶ πρέπει νὰ μεταχειριστοῦμε πολὺ μέρος
ἐνὸς μεγάλου μῦθου, καὶ ἔπειτα ἀπ' αὐτό, ἕπως καὶ πρωτύτερα,
πηγαίνοντα πάντα ἀπὸ διαίρεση σὲ διαίρεση, νὰ φτάσομε
ε ἐπὶ τὴν κορυφὴν τῆς ἐρεῖν ἡμῶν. Δὲν εἶναι ἡ μέθοδος ποῦ ἐπι-
βάλλεται;

ΝΕ. ΣΩ. Βεβαίωτατα.

ΣΕ. Πολὺ καλὰ· βάλε λοιπὸν ὅλη τὴν προσοχὴ σου ἐπὶ
μῦθῳ μοι, ἕπως ἀκούω τὰ παιδιὰ. Ἄλλωστε δὲν εἶναι πολλὰ
χρόνια ποῦ ἔξφυγες ἀπὸ τὰ παιγνίδια τῆς παιδικῆς ηλικίας.

ΝΕ. ΣΩ. Σὲ ἀκούω.

ΣΕ. Δηγοῦνται λοιπὸν καὶ ἀκόμα θὰ διηγοῦνται,
ἀνάμεσα σὲ πολλὰς ἄλλες ἱστορίας τοῦ παλαιοῦ καιροῦ, καὶ
ἐκεῖνο τὸ φαινόμενο γύρω ἀπὸ τὴν περιφρημὴ φιλονικία τοῦ Ἄ-
τρεᾶ καὶ τοῦ Θούεστη. Γιὰτὶ ἔχεγ ἀκούσει, νομίζω, καὶ κρα-
τᾶς στὴ μνήμη σου ἐκεῖνο ποῦ λένε πῶς ἐγινε τότε.

ΝΕ. ΣΩ. Θέλεις ἴσως νὰ πῆς γιὰ τὸ θαῦμα τοῦ χρυσοῦ
ἀρνιοῦ.

ΣΕ. Διόλου, ἀλλὰ γιὰ τὴ μεταβολὴ τῆς δύσεως καὶ τῆς 269a
ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου καὶ τῶν ἄλλων ἀστρων, ὅτι δηλαδὴ
ἀπ' ὅπου ἀνατέλλει τώρα, σ' αὐτὸν τὸν τόπο βασιλεῦσε τότε
καὶ ἐβγαίνε ἀπὸ τὴν ἀντιθετὴ πλευρᾶ, καὶ τότε ἀκριβῶς
ὁ θεὸς γιὰ νὰ δελεῖ εὐνοία στὸν Ἄτρεᾶ ἔλλαξε τὴν πορεία
τοὺς καὶ καθιέρωσε τὴν παρούσα τάξη (*).

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ διηγοῦνται καὶ αὐτὸ ἐπίσης.

1. Στὰ ποίμνια τοῦ Ἄτρεᾶ γεννήθηκε ἓνα ἀρνὶ χρυσομάλλο.
Ὅταν φιλονέκησαν γιὰ μὴ κληρονομίᾳ, ὁ Ἄτρεᾶς θέλησε νὰ δελεῖ
τὸ ἀρνὶ σὰ σημεῖο τῆς θεϊκῆς εὐνοίας. Ἀλλὰ ἡ γυναίκα του τὸ εἶχε
δώσει στὸν Θούεστη. Τότε ὁ Ζεὺς γιὰ νὰ ὑποστηρίξη τὸν Ἄτρεᾶ ἔλ-
λαξε τὴν πορεία τῶν ἀστρων.

ΞΕ. Καὶ μὴν αὐ καὶ τὴν γε βασιλείαν ἦν ἤρξε Κρόνος πολλῶν ἀκηράμεν.

b ΝΕ. ΣΩ. Πλείστον μὲν οὖν.

ΞΕ. Τί δέ; ἰό τοὺς ἐμπροσθεν φέσθαι γιγνεῖς καὶ ἡ ἐξ ἀλλήλων γενεᾶσθαι;

ΝΕ. ΣΩ. Καὶ οὕτω ἐν τῶν πάλοι λεχθέντων.

ΞΕ. Ταῦτα τοίνυν ἔστι μὲν σύμπαντα ἐκ ταύτου πάθους, καὶ πρὸς τούτοις ἕτερα μῦθαι καὶ τούτων ἔτι θαυμαστότερα, διὰ δὲ χρόνον πλῆθος τὰ μὲν αὐτῶν ἀπέσβηκε, τὰ δὲ διασπαρμένα εἰρητὰ χωρὶς ἕκαστα ἀπ' ἀλλήλων. Ὁ δ' ἔστιν c πᾶσι τούτοις αἰτιον τὸ πάθος; οὐδεὶς εἰρηκεν, νῦν δὲ δὴ λεκτέον· εἰς γὰρ τὴν τοῦ βασιλείως ἀπόδειξιν πρέπει ἤθέν.

ΝΕ. ΣΩ. Κάλλιστ' εἶπες, καὶ λέγε μῆδὲν ἑλλείπων.

ΞΕ. Ἀκούοις ἄν. Τὸ γὰρ πᾶν τόδε τοιτὲ μὲν αὐτὸς ὁ θεὸς συμποδηγεῖ πορευόμενον καὶ συγκυκλεῖ, τοιτὲ δὲ ἄνηκεν, ὅταν αἱ περίοδοι τοῦ προσήκοτος αὐτῷ μέτρον εἰλήφωσιν ἤδη χρόνου, τὸ δὲ πάλιν αὐτόματον εἰς τάναντία περιάγεται, d ζῶον ὃν καὶ φρόνησιν εἰληχὸς ἐκ τοῦ συναρμόσυντος αὐτὸ κατ' ἀρχάς. Τοῦτο δὲ αὐτῷ τὸ ἀνάπαλιν ἵέναι διὰ τὸδ' ἐξ ἀνάγκης ἐμφυτον γέγονε.

ΝΕ. ΣΩ. Διὰ τὸ πῶσον δὴ;

ΞΕ. Τὸ κατὰ ταῦτά καὶ ὁσάντως ἔχειν αἶε καὶ ταυτὸν εἶναι τοῖς πάντων θεοτάτοις προσήκει μόνους, σώματος δὲ φύσις οὐ ταύτης τῆς τάξεως. Ὅν δὲ οὐρανὸν καὶ κόσμον ἐπινομομάκαμεν, πολλῶν μὲν καὶ μακαρίων παρὰ τοῦ γεννησαντος μετείληθεν, ἀτὰρ οὖν δὴ κεκοινώνημέ γε καὶ σώματος; ὅθεν αὐτῷ μεταβολῆς ἀμοίωφ γίγνεσθαι διὰ παντὸς ἀδύνατον, κατὰ δυνάμιν γε μὴν ὅτι μάλιστα ἐν τῷ αὐτῷ

ΞΕ. Ἀκόμῃ ἔχομε πάλι ἀνοῦσαι ἀπὸ πολλοὺς τὴν ἱστορία τῆς βασιλείας τοῦ Κρόνου.

ΝΕ. ΣΩ. Ἀπὸ πάρα πολλοὺς.

ΞΕ. Κι' αὐτὸ ἀκόμα εἶτι οἱ ἀνθρωποι τῆς προηγούμενης ἡλικίας γεννήθησαν ἀπὸ τῆ γῆ καὶ δὲν ἐγεννήθησαν ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλο.

ΝΕ. ΣΩ. Καὶ αὐτὸ ἐπίσης εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς μύθους.

ΞΕ. Ὅλα λοιπὸν αὐτὰ τὰ θαύματα προέρχονται ἀπὸ τὸ ἴδιο φαινόμενο καὶ γοντὰ σ' αὐτὰ χιλιάδες ἄλλα καὶ ἀκόμῃ πῶ ἀξιοθαύμαστα ἀπ' αὐτὰ. Ἀλλὰ στὴν τόσο μακρινῇ πορείᾳ τοῦ χρόνου ἄλλα ἀπ' αὐτὰ ἐξαφανίστηκαν καὶ ἄλλα, λένε, διασκορπίστηκαν σὲ ἐπισόδια ἀνεξάρτητα μεταξὺ τους. Ὅμως ἐκεῖνο τὸ φαινόμενο, ποὺ εἶναι αἰτιον τὸ ἐλα αὐτὰ, κανεὶς δὲν ὁ ἔχει πεῖ, τώρα ὅμως εἶναι πᾶσι καιρὸς νὰ τὸ ποιῆμε. Γιατι, ἂν εἰπωθῆ, θὰ μᾶς εἶναι ἀφέλεμο γιὰ ν' ἀπεδείξουμε τὴ φύση τοῦ βασιλιᾶ.

XIII. Οἱ δύο κύκλοι τοῦ σύμπαντος

ΝΕ. ΣΩ. Πολὺ καλά εἶπες. Πῆς τώρα χωρὶς νὰ παραλείψῃς τίποτα.

ΞΕ. Ἄκουσε λοιπὸν. Αὐτὸ τὸ σύμπαν, ποὺ βρισκόμαστε, ἄλλοτε ὁ θεὸς ὁ θεὸς τὸ δὴγεῖ στὴν πορεία του καὶ συνεργεῖ στὴν περὶστροφή του, καὶ ἄλλοτε τὸ ἀφήνει νὰ πορευεῖται, ὅταν οἱ περίοδοι τοῦ χρόνου, ποὺ τοῦ εἶναι ὀρισμένες, ἔχουν πᾶσι τελειώσεισιν τὴν πορεία τους, καὶ τὸ σύμπαν ξαναρχίζει τότε ἀπὸ μόνο του τὴν ἀντίστροφή πορεία, ἐπειδὴ ἔχει ζωὴ καὶ ἔχει προικισθῆ μὲ φρόνηση ἀπ' ἐκεῖνον ποὺ τὸ σύνθεσε ἀπαρχῆς. Καὶ αὐτὴ ἡ διάθεση πρὸς τὴν παλινδρομικὴ του πορεία τοῦ εἶναι ἀναγκαστικὰ ἐμφυτη γι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸ λόγο.

ΝΕ. ΣΩ. Γιὰ ποῖο λόγο λοιπὸν;

ΞΕ. Νὰ διατηροῦν πάντοτε τὴν ἴδια κατάσταση, νὰ ἔχουν τοὺς ἴδιους τρόπους υπάρξεως καὶ νὰ μένουν παντοτινὰ τὰ ἴδια, αὐτὸ ταριάζει μόνο στὰ πῶ θεϊκὰ ἀπ' ἔλα, ὅμως ἡ φύση τοῦ σώματος δὲν εἶναι αὐτῆς τῆς τάξεως. Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ καλοῦμε Οὐρανὸν καὶ Κόσμον, ἔχει λάβει ἀπὸ ἐκεῖνον ποὺ τὸ γέννησε ὄραρα πολλὰ καὶ θαυμάσια, ἀλλ' ὅμως ἐπῆρε συμμετοχὴ καὶ στὸ σῶμα. Γι' αὐτὸ λοιπὸν τοῦ εἶναι ἀδύνατο νὰ μὴν ἔχη γιὰ πάντα μερίδιον στὴ μεταβολῆ (1), ἀλλὰ γιὰ

1. Ὅσο καλύτερ καὶ ἂν εἶναι οἱ κινήσεις τῶν ἀστρων, δὲ μπορεῖν νὰ εἶναι ἀπόλυτα κανονικῆς, ἀφοῦ εἶναι ὠλικῆς καὶ ὀρατῆς.

κατὰ ταῦτά μίαν φορὰν κινεῖται· διὸ τὴν ἠακίκληρον εἰληγεν, ὅτι σμικροτάτην τῆς αὐτοῦ κινήσεως παράλαξιν. Αὐτὸ δὲ ἑαυτὸ στρέφειν δεῖ σχεδὸν ὁδδενὶ δυνατὸν πλὴν τῶ τῶν κινουμένων αὐ πάντων ἠγουμένῳ κινεῖν δὲ τοῦτω τοτὲ μὲν ἄλλως, ἀδθις δὲ ἐναντίας οὐ θέμις. Ἐκ πάντων δὴ τούτων τὸν κόσμον μίτη αὐτὸν γρη φάει στρέφειν ἑαυτὸν ἀεὶ, μῆτ' αὐ ὄλον ἀεὶ ὑπὸ θεοῦ στρέφεται διττὰς καὶ ἐναντίας περιωγωγάς, μῆτ' αὐ δύο τινὲ θεῶ φρονούντε ἑαυτοῖς ἐναντία στρέφειν αὐτόν, ἀλλ' ὄπερ ἄρι ἐρηγήθη καὶ μόνον λοιπῶν, τοτὲ μὲν ὑπ' ἄλλης συμποδηγεῖσθαι θείας αἰτίας, τὸ ζῆν πάλιν ἐπικυώμενον καὶ λαμβάνοντα ἀθανασίαν ἐπισκευαστήν παρὰ τοῦ δημιουργοῦ, τοτὲ δ' ὅταν ἀνεβῆ, δι' ἑαυτοῦ αὐτὸν ἔχειν, κατὰ καιρὸν ἀρεθέντα τοιοῦτον, ὥστε ἀνάπαλιμ πορεῦσθαι πολλὰς περιόδους μυριάδας διὰ δὴ τὸ μέγιστον ὄν καὶ ἰσορροπώτατον ἐπὶ μικροτάτων βαιῶν ποδὸς ἔχειν.

b NE. ΣΩ. Φαίνεται γοῶν δὴ καὶ μάλα εἰκότως εἰρησθαι πᾶνθ' ὅσα διελέλυθα.

ΞΕ. Λογισόμενοι δὴ συννοήσωμεν τὸ πάθος ἔκ τῶν νῦν λεγθέντων, δ πάντων ἔφαμεν εἶναι τῶν θαυμαστῶν αἰτιών. Ἔστι γὰρ ὄν δὴ τοῦτ' αὐτό.

NE. ΣΩ. Τὸ ποῖον;

ΞΕ. Τὸ τὴν τοῦ παντός φορὰν τοτὲ μὲν εἶφ' ἂ νῦν κινεῖται φέρεσθαι, τοτὲ δ' ἐπὶ τάναντία.

NE. ΣΩ. Πῶς δὴ;

c ΞΕ. Ταῦτην τὴν μεταβολὴν ἠγεῖσθαι δεῖ τῶν περὶ τῶν ὀφραῶν γιγνομένων τροπῶν πασῶν εἶναι μεγίστην καὶ τελειοτάτην τροπήν.

NE. ΣΩ. Ἔοικε γοῦν.

1. Τὸ ροκί εἶναι κυρίως οἱ ἀνατροπὲς τῆς πορείας τοῦ ἡλίου πρὸς τὰ ἡλιοστάσια, δηλαδὴ στὰ χρονικά σημεῖα τοῦ μέσου θεροῦ καὶ τοῦ μέσου χειμῶνα. Οἱ μεταβολαὶ ποῦ παρέρχοντο εἰς ἐποχὰς εἶναι κοντά στὴν ἀνατροπὴ ποῦ προέβητ' ἡ τροπὴ ὀδοκλήρου τοῦ σύμπαντος. Ἡ λέξὴ ὄμως σημαίνει ἐπίσης (270d, 271c) τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων, στὴν ὁποία καταλήγει αὐτὴ ἡ ἀνατροπὴ.

ἀντάλλαγμα, κατὰ τὸ μέτρο τῶν δυνάμεών του, κινεῖται στὴ θέσση του μὲ τὴν ἴδια κίνησιν· ἀπ' αὐτὸ τοῦ ἔλαχε κατὰ τὴ διανομήν ἡ κυκλικὴ κίνησιν κατ' ἀντίστροφην πορεία, ποῦ τὸ ἀπομακρύνει, ὅσο παίρνει λιγώτερο, ἀπὸ τὴν ἀρχικὴ κίνησιν. Ἄλλὰ νὰ στρέφῃ πάντοτε τὸ ἴδιον τὸν ἑαυτοῦ του δὲν εἶναι σχεδὸν δυνατὸν σὲ κανένα παρὰ σὲ ἐκεῖνον μόνο ποῦ ὀδηγεῖ ἔλα καὶ κινουμένα· δὲν τοῦ ἐπιτρέπεται ὄμως νὰ κινή ἄλλοτε πρὸς τὴ μὴ κατεῦθυνση καὶ ἄλλοτε πάλι πρὸς τὴν ἀντίθετη. Γιὰ ὄλους αὐτοῦς τοὺς λόγους δὲν πρέπει νὰ λέμε, οὔτε ὅτι ὁ κόσμος στρέφει ὁ ἴδιος πάντοτε τὸν ἑαυτοῦ του οὔτε πάλι ὅτι ὀδοκλήρος καὶ χωρὶς διακοπῆ στρέφεται ἀπὸ τὸ θεὸ μὲ διπλὰς καὶ ἀντίθετες περιστροφὰς, οὔτε πάλι ὅτι δύο κάποιου θεοῦ τὸν στρέφουν, ποῦ οἱ θελήσεις τοὺς εἶναι ἀντίθετες. Ἄλλ' ὄπως πρὶν λίγο εἰπώθηκε, ἡ μόνη λύσση ποῦ μένει εἶναι ἄλλοτε νὰ ὀδηγῆται ἀπὸ μίαν ἄλλη θεία αἰτία καὶ, ἀπικτώντος πάλι νέα ζωῆ, νὰ δέχεται ἀπὸ τὸ δημιουργοῦ τοῦ ἀθανασία ἀνακαινισμένη, καὶ ἄλλοτε, ὅταν ἀφεθῆ στὸν ἑαυτοῦ του, νὰ κινῆται μὲ τὴν ἴδια τοῦ τὴν κίνησιν, ἀφημένως, ἔτσι ὥστε νὰ πορεύεται παλιδρομικὰ πολλὰς χιλιάδες περιόδους, γιὰτὶ στρέφεται ὄντας μεγαλύτερος ἀπ' ὄλα καὶ βρισκόμενος στὴν πῶ μεγάλη ἰσορροπία βαδίζει ἀπάνω σὲ ὑπερβολικὰ μικρὴ βάση.

NE. ΣΩ. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι ὄλα, ὄσα ἐξέθεσες, ἂ εἰπώθησαν μὲ πολλὴ πιθανότητα.

XIV. Οἱ ἀνατροπὲς τῆς κινήσεως καὶ οἱ συνέπειες τοὺς

ΞΕ. Ἄς σκεφθοῦμε τώρα καὶ ἄς ἐξετάσουμε μαζί ποῖο ἀπὸ ἐκεῖνα, ποῦ τώρα εἶπαμε, εἶναι αὐτὸ τὸ φαινόμενο, ποῦ λέμε ὅτι εἶναι αἴτιον ὄλων τῶν ἀξιοθαύμαστων πραγμάτων. Γιὰτὶ πραγματικὰ αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι.

NE. ΣΩ. Ποῖο;

ΞΕ. Τὸ ὅτι ἡ φορὰ τοῦ σύμπαντος στρέφει ἄλλοτε πρὸς τὴν κατεῦθυνση τῆς τωρινῆς κινήσεως καὶ ἄλλοτε πρὸς τὴν ἀντίθετη κατεῦθυνση.

NE. ΣΩ. Πῶς αὐτό;

ΞΕ. Αὐτὴ ἡ μεταβολὴ κατευθύνσεως πρέπει νὰ θεωρῆς ὅτι, ἀπ' ὄλας τίς ἀνατροπὲς ποῦ γίνονται στὸν οὐρανό, εἶναι ὁ ἡ πῶ μεγαλύτερη καὶ ἡ πῶ τελειότερη (*).

NE. ΣΩ. Φαίνεται βέβαια.

ΞΕ. Μεγίστας τοίνυν και μεταβολὰς χερῶν νομίζειν γίνεσθαι τότε τοῖς ἐντὸς ἡμῶν οἰκοῦσιν αὐτοῦ.

ΝΕ. ΣΩ. Καὶ τοῦτο εἰκός.

ΞΕ. Μεταβολὰς δὲ μεγάλας και πολλές και παντοίας συμπερομένας ἀρ' οὐκ ἴσμεν τὴν τῶν ζώων φύσιν ὅτι χαλεπῶς ἀνέχεται ;

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς δ' οὐ ;

ΞΕ. Φθοραὶ τοίνυν ἐξ ἀνάγκης τότε μέγισται συμβαίρουσι τῶν τε ἄλλων ζώων, και δὴ και τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος ὀλίγον τι περιλείπεται περὶ δὲ τούτους ἄλλα τε παθήματα πολλά και θαυμαστά και καινὰ συνίπτεται, μείγστον δὲ τὸδε και συνελόμενον τῇ τοῦ παντός ἀνείλιξει τότε, ὅταν ἡ τῆς νῦν καθεστηκυῖα ἐναντία γίγηται τροπή.

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ ποῖον ;

ΞΕ. Ἡν ἡλικίαν ἕκαστον εἶχε τῶν ζώων, αὐτῆ πρώτον μὲν ἔσται πάντων, και ἐπαύσατο πᾶν ὅσον ἦν θνητὸν ἐπὶ τὸ γεραίτερον ἰδεῖν πορευόμενον, μεταβάλλον δὲ πάλιν ἐπὶ ε τοῦταντίον ὅλον νεώτερον και ἀπαυέτερον ἐρότεο και τῶν μὲν προσβυτέρων αἱ λευκαὶ τρίχες ἐμελαίνοντο, τῶν δ' αὖ γενειῶντων αἱ παρειαὶ λεαινώμεναι πάλιν ἐπὶ τὴν παρελθούσαν ὥραν ἕκαστον καθίστασαν, τῶν δὲ ἡβώντων τὰ σώματα λεαινώμενα και μικρότερα καθ' ἡμέραν και νύκτα ἐκάστην γιννόμενα πάλιν εἰς τὴν τοῦ γεγονηὸς παιδὸς φύσιν ἀπῆει, κατὰ τε τὴν ψυχὴν και κατὰ τὸ σῶμα ἀφομοιοῦμενα τὸ δ' ἐντεῦθεν ἤδη μαραινόμενα νομοῖη τὸ πάμπαν ἐξηφραίνετο. Τῶν δ' αὖ βιαίως τελευτώντων ἐν τῷ τότε χρόνῳ τὸ τοῦ ἑκροῦ σῶμα τὰ αὐτὰ ταῦτα πάσχοι παθήματα διὰ 271a τάχους ἄδηλον ἐν ὀλίγαις ἡμέραις διασφθίρειτο.

ΝΕ. ΣΩ. Γένεσις δὲ δὴ τίς τότ' ἦν, ὃ ἔξενε, ζώων ; και τίνα τρόπον ἐξ ἀλλήλων ἐγεννῶντο ;

ΞΕ. Αἴηλον, ὃ Σῶκράτης, ὅτι τὸ μὲν ἐξ ἀλλήλων οὐκ

ΞΕ. Πρέπει λοιπὸν νὰ νομίζουμε ὅτι οἱ πῖο σπουδαῖοτερες μεταβολὰς γίνονται τότε γιὰ μᾶς πού ζοῦμε στὸ ἐσωτερικὸ του.

ΝΕ. ΣΩ. Κι' αὐτὸ πιθανόν.

ΞΕ. Ἄραγε δὲν ξέραμε ὅτι ἡ φύση τῶν ζώων δύσκολα ἀνέχεται μεταβολὰς μεγάλας και πολλές και κάθε εἶδους δὲν συμβαίνουν μαζὶ ;

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς ὅχι ;

ΞΕ. Εἶναι λοιπὸν μοιραῖο νὰ συμβαίνουν τότε καταστροφὲς μέγιστες και στὰ ἄλλα ζῶα και πρὸ πάντων τοῦτο : ὅτι τὸ ἀνθρώπινο γένος περιορίζεται σὲ λίγους ἀριθμὸ ἐπιζώντων. Αὐτοὶ δ ἀνθρώποι δοκιμάζουν και ἄλλες συμφορὰς, πολλές και ἀλόκοτες και πρωτοφανεῖς, ὅμως τὸ πῖο μεγαλύτερο και ἐπακλόουθο στῆν τότε κυκλικὴ ἐπάνοδο τοῦ σύμπαντος εἶναι ὅταν γίνεται ἡ τροπὴ ἀντίθετα πρὸς ἐκεῖνη πού κρατεῖ τώρα.

ΝΕ. ΣΩ. Ποῖο ;

ΞΕ. Ἡ ἡλικία πού εἶχε ναθένα ἀπὸ τὰ ζῶα, αὐτῆ πρώτα ἀπ' ὅλα σταμάτησε τὴν πορεία της, και κάθε τι πού ἦταν θνητὸ ἐπαυσε νὰ προσφέρει στὰ μάτια τὸ θέαμα ἐνὸς βαθμιαίου γηρασμοῦ, ὅταν ὅμως πάλι ἄλλαξε κατάσταση πρὸς τὸ ἀντίθετο, φῶτρωσε, σὰ νὰ ποῦμε, νεώτερο και τρυφερώτερο. Καὶ τότε τῶν γεροντότερων οἱ ἄσπρες τρίχες ἄρχισαν νὰ ε μαυρίζουν και πάλι ἐκείνων πού εἶχαν γενειάδα οἱ παρειὰς ἔγιναν λεῖπες και ὁ καθένας ἐανάρθε στῆν περασμένη νεότητά του ; και τὰ σώματα τῶν ἀγενεῶν, γιννόμενα λεῖπα και μικρότερα ἀπὸ μῆρα σὲ μῆρα κι' ἀπὸ νύχτα σὲ νύχτα, ἐπανέρχονταν στῆν κατάσταση τοῦ νεογέννητου παιδιοῦ, μοιάζοντας ὀλότελα κατὰ τὴν ψυχὴν και τὸ σῶμα. Ἵστερα ἀπ' αὐτὸ, μαραινόμενα πιά, ἐξαφανίζονταν ὀλότελα. Καὶ τὸ νεκρὸ πάλι σῶμα ἐκείνων πού πέθαιναν ἀπὸ βίαιο θάνατο τὸν καιρὸ ἐκεῖνο, περνώντας ἀπὸ τὴν ἴδια σειρὰ μεταμορφώσεων μὲ ταχύτητα, σὲ λίγες μέρες καταστρέφονταν χωρὶς 271a ν' ἀφήνῃ ἔχρη.

XV. Οἱ γιοὶ τῆς γῆς

ΝΕ. ΣΩ. Καὶ ὁ τρόπος γεννήσεως, ἔξενε μου, ποῖος ἦταν τότε γιὰ τὰ ζῶα ; Και κατὰ ποῖόν τρόπο γεννιῶθηκαν τὸ ἕνα ἀπὸ τὸ ἄλλο ;

ΞΕ. Εἶναι φανερό, Σωκράτη μου, ὅτι τὸ νὰ γεννηθοῦν

ἦν ἐν τῇ τότε φύσει γεννώμενον, τὸ δὲ γιγενὲς εἶναι ποτε γένος λεχθὲν τοῦτ' ἦν τὸ κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ἐκ γῆς πάλιν ἀναστρεφόμενον, ἀπεμνημονεύετο δὲ ἐπὶ τῶν ἡμετέρων προγόνων τῶν πρώτων, οἱ τελευτώσῃ μὲν τῇ προτέρᾳ περιφορᾷ τὸν ἕξτ' χρόνον ἐπειτόνουν, τῆσδε δὲ κατ' ἀρχὰς ἐφύοντο· τοῦτων γὰρ οὗτοι κήρυκες ἐγένοντο· ἦμιν τῶν λόγων, οἳ νῦν ἐπὶ πολλῶν οὐκ ὀρθῶς ἀπιτυνοῦται. Τὸ γὰρ ἐντεῖθεν οἴμαι χρὴ συννοεῖν. Ἐπόμενον γάρ ἐστι τῷ τοῖς προσβύτας ἐπὶ τὴν τοῦ παιδὸς λέναι φύσιν, ἐκ τῶν τετελευτηκότων αὐ, κειμένων δὲ ἐν γῇ, πάλιν ἐκεῖ συσταμένους καὶ ἀναυλοσκομένους, ἐπεσθαι τῇ τροπῇ συνακακλουμένης εἰς τὰναντία τῆς γενέσεως, καὶ γιγενεῖς δὴ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον ἐξ ἀνάγκης φουμένους, οὕτως ἔχειν νότυμονα καὶ τὸν λόγον, ὅσους μὴ θεὸς αὐτῶν εἰς ἄλλημ μοῖραν ἐκόμισεν.

ΝΕ. ΣΩ. Κομιδῆ μὲν οὖν τοῦτο γὲ ἔπειτα τοῖς ἐμ-τροσθεν. Ἀλλὰ δὴ τὸν βίον δὴν ἐπὶ τῆς ἑρόνου φῆς εἶναι δυνάμεως, πότμον ἐν ἐκείναις ἦν ταῖς τροπαῖς ἢ ἐν ταῖσδε; Τῆν μὲν γὰρ τῶν ἄστρον καὶ γὰρ ἡλίω μεταβολῆν δηλον ὡς ἐν ἐκατέρῃσιν συλλίπτει ταῖς τροπαῖς γίγνεσθαι.

ΞΕ. Καλῶς τῷ λόγῳ συμπαραληλοῦμένους. Ὁ δ' ἦρουν δ περὶ τοῦ πάντα αὐτόματα γίγνεσθαι τοῖς ἀνθρώποις, ἤματα τῆ, νῦν ἐστὶ καθοριστικῆς φορᾶς, ἀλλ' ἦν καὶ τοῦτο τῆς ἐμ-τροσθεν. Τότε γὰρ αὐτῆς πρώτων τῆς κωλύσεως ἤρχεν ἐπιωλούμενος ὅλης ὁ θεός, ὡς δ' αὐ κατὰ τόπους αὐτῶν τοῦτο, ἐπὶ θεῶν ἀρχόντων παντ' ἦν τὰ τοῦ κόσμου μέση διειλημμένα· καὶ δὴ καὶ τὰ ζῶα κατὰ γένῃ καὶ ἀγέλας ὁλον νομῆς· θεῖο διειλήφσαν δαιμόνες, αὐτόφρονες εἰς πάντα ἕκα-πτος ἐκάστοις ὄν οἷς αὐτὸς ἐνεμεν, ὥστε οὐτ' ἄριον ἦν οὐδὲν οὔτε ἀλλήλων ἔθωδαί, πόλεμοις τε οὐκ ἐπ' ἦν οὐδὲ στάσις τοῦ περᾶν· ἄλλα θ' ὅσα τῆς τοιαύτης ἐστὶ κατακοσμήσεως

1. Ὁ Πλάτων ἀρέσκειται νὰ ὑπενθυμῆζῃ ἢ νὰ μεταοπιζῆζῃ τὸ μῦθο τῶν αὐτόθρονων». Βλέπε Μέν. 237b, ὅπου γίνεται λόγος γιὰ τὸ αὐτόθρονον τῶν Ἀθηναίων. Ἐπίσης βλ. Πολιτεία 414ε: «... Πραγματικὰ ὅμως βρίσκονταν τὸν καιρὸ ἐκείνο μέσα στὴ γῆ καὶ ἐκεῖ μέσα ἔπαιρναν οἱ Ἴδιοι τὴ μέρφρωσὶ καὶ τὴν παιδεύσει τους, τὰ ὄπλα τους καὶ ἡ ὑπόλοιπη ἀρματοσιά τους τὴν κατασκευὴ τῆς; στὰν δὲ ἦταν φτιαγμένα στὴν ἐντέλεια, ἀμέσως πᾶς ἡ γῆ, ὄντας μητέρα τους, τοὺς ἔστειλε στὸν ἀπᾶνω κόσμῳ, καὶ γι' αὐτὸ πρέπει τῶρα τὴ χῆρα ποὺ κατοικοῦν νὰ τὴν ὑποστηρίξουν σὰ μητέρα καὶ τροφὸ τους μὲ βουλή καὶ μὲ πόλεμο, ἀν κανένας ἐρχεται ἐναντίον τους, καὶ στὴν ὑπεράσπιση τῶν ἄλλων πολιτῶν νὰ ἔχουν τὴ σκέψη ὅτι πρόκειται γιὰ ἀνθρώπους ποὺ εἶναι ἀδέρφια τους καὶ ἔχουν γεννηθῆ, ὅπως καὶ αὐτοί, ἀπὸ τῆ γῆ».

τὸ ἕνα ἀπὸ τὸ ἄλλο δὲν ἦταν δυνατὸν στὴν τότε φύση τους, ἀλλὰ αὐτὴ ἡ ἱστορία ποὺ διηγοῦνται γιὰ μιὰ γενεὰ πῶς γεν-νῆθηκε κάποτε ἀπὸ τῆ γῆ (1), αὐτὸ συνέβηκε ἐκείνον τὸν καιρὸ, στὰν οἱ ἀνθρώποι ἐξανάβγαιναν ἀπὸ τῆ γῆ, καὶ ἡ ἀ-νάμνησθ του μεταδόθηκε ἀπὸ τοὺς πρώτους προγόνους μας, ποὺ γειτόνουν τὸν ὑπόλοιπο χρόνο μὲ τὸ τέλος αὐτῆς τῆς ἀρχαίας κωλυτικῆς περιφορᾶς καὶ γεννήθησαν στὴν ἀρχὴ τοῦ τρωῖνον κύκλου. Αὐτοὶ μᾶς ἔγιναν κήρυκες αὐτῶν τῶν πα-ραδόσεων, γιὰ τὶς ὁποῖες σήμερα πολλοὶ ἀνθρώποι χωρὶς λόγο ἀμφισβῶλουν. Γενιὰ αὐτῶν, νομίζω, πρέπει νὰ καταλά-βουμε πέρα γιὰ πέρα. Ἦταν ἐπόμενον οἱ γέροντες νὰ ἐπανέρ-χωνται στὴν κατάστασθ τῶν παιδιῶν, οἱ πεθαμένοι πάλι καὶ θημμένοι στὴ γῆ ἐπόμενον ἦταν νὰ ἐνασχηματίζονται ἐκεῖ καὶ νὰ ἐσανάρχωνται στὴ ζῶη, παρῶσφιμένοι ἀπὸ τὴν ἐπαναστρο-φῆ, ποὺ τοὺς ἔκανε νὰ παλινδρομοῦν ἀνίθετα πρὸς τὴ γέν-νησθ, καὶ ἐπειδὴ γι' αὐτὸν τὸ λόγο γεννιῶνταν ἀναγκαστικὸ ἀπὸ τῆ γῆ, εἶται πῆραν ἀπ' ἐκεῖ τὸ ἐνομὰ τους καὶ τὴν ἱστορία τους ἐκείνοι ἀπ' αὐτοὺς ποὺ δὲν τοὺς μετέφερες κάποιος θεός σὲ ἄλλη μοῖρα.

ΝΕ. ΣΩ. Ἀσφαλῶς αὐτὸ ἀκολουθεῖ τὰ προηγουμένα. Ἀλλὰ τὸ εἶδος τῆς ζωῆς ποὺ λες πῶς ἦταν τὴν ἐποχὴ τῆς βασιλείας τοῦ Κρόνου, σὲ ποῖαν ἀπὸ τὶς δυὸ ἦταν, σὶς τροπῆς τῆς ἀρχαίας περιτροφῆς ἢ σ' αὐτὴν ποὺ ζῶμε; Γενιὰ ἢ μεταβολὴ ποὺ γίνεται στὴν πορεία τῶν ἀστρον καὶ τοῦ ἡλιου, εἶναι φανερὸ δὲ συμβαίνει νὰ γίνεται καὶ στὴ μιὰ καὶ στὴν ἄλλη τροπῆ.

ΞΕ. Καλὰ παρακολούθησες τὸ συλλογισμὸ. Ἀλλ' ἐκείνο, ποὺ ρώτησες ὅτι ἐλα γεννιῶνταν ἀπὸ μόνον τους γιὰ τὴ χρῆσθ τῶν ἀνθρώπων, δὲν ἔχει καμιά σχέση μὲ τὴν τρωῖνη πορεία, ἀλλ' ἀνήκει καὶ αὐτὸ σὸν προηγουμένο κύκλο. Γενιὰ τότε πρώτα πρώτα αὐτὴ τὴν περιστροφὴ τὴν κυβερνοῦσε καὶ τὴ φρόντι-ζε ἢ ὁ θεός, ὅπως πάλι κατὰ τοπους τὸ ἴδιο συνέβαινε, ἀφοῦ ἐλα τὸ μέρθ τοῦ κόσμου ἦταν μοιρασμένα ἀπὸ τοὺς θεοὺς τοὺς ἐπιφορτισμένους νὰ τὰ κυβερνοῦν. Καὶ μάλιστα καὶ τὰ ζῶα τὰ ἔχουν μοιραστῆ τὰ κατὰ γένῃ καὶ ἀγέλας, σὰν βοσκοί, θεῖα πνεύματα, ἀπὸ τὰ ὅποια καθένα, μὴ ἔχοντας ἀνάγκη τοῦ ἄλλου, μόνον προνοοῦσε γιὰ ἕλες τῆς ἀνάγκης τους, ὥστε κανένα δὲν ἦταν ἄγριο οὔτε ἀλληλοτροπῶνταν, καὶ δὲν ὑπῆρ-χε μεταξῶ τους οὔτε πόλεμοι οὔτε κανενὸς εἶδους φιλονικία· καὶ ἄλλα εὐεργετήματα ἦσαν εἶναι ἐπακόλουθα αὐτῆς τῆς τακτοποιήσεως, ὅτι μποροῦσε κανεὶς νὰ διηγηθῆζῃ χιλιάδες.

ἐπόμεια, μυρία ἂν εἰη λέγειν. Τὸ δ' οὖν τῶν ἀνθρώπων λεχθὲν αὐτομάτου περὶ βίον διὰ τὸ τοῖνδε εἶρηται. Θεὸς ἔνεμεν αὐτοὺς αὐτὸς ἐπιστατῶν, καθάπερ νῦν ἄνθρωποι, ζῶον δὲ ἕτερον θεϊότερον, ἄλλα γένη φαυλότερα αὐτῶν νομεῖουσι· 272a γυναικῶν καὶ παίδων· εἰ γῆς γὰρ ἀνεπιδοκίοντο πάντες, οὐδὲν μνημημένοιο τῶν πρόσθεν· ἀλλὰ τὰ μὲν τοιαῦτα ἀπῆν πάντα, καρπούς δὲ ἀφθόνους εἶχον ἀπὸ τῶν δένδρων καὶ πολλῆς ὕλης ἄλλης, οὐχ ὑπὸ γεωργίας φρομένους, ἀλλ' οὐτομάτης ἀναιδούσης τῆς γῆς. Γυμνοὶ δὲ καὶ ἀστρωτοὶ θεραυλοῦντες τὰ πολλὰ ἐνέμοντο· τὸ γὰρ τῶν ὥρων αὐτοῖς ἔλπιον ἐκέκρατο, μαλακὰς δὲ ἐνδὰς εἶχον ἀναφρομένης ἐκ γῆς· b πῶς ἀφθόνου. Τὸν δὲ βίον, ὃ Σώκρατες, ἀνοεῖς μὲν τὸν τῶν ἐπὶ Κρόνον· τόνδε δ' ὃν λόγος ἐπὶ Διὸς εἶναι, τὸν νῦν, παρῶν αὐτὸς ἥσθησαι κρῖναι δ' αὐτοῖν τὸν εὐδαιμονέστερον ἀρ' ἂν δύναιτο τε καὶ θελήσειας;

NE. ΣΩ. Οὐδαμῶς.

ΞΕ. Βούλει ὄητα ἐγὼ σοι τρόπον τινὰ διακρίνω;

NE. ΣΩ. Πάνν μὲν οὖν.

ΞΕ. Εἰ μὲν τοῖσιν οἱ τρόφιμοι τοῦ Κρόνου, περὶ οὗσιν αὐτοῖς οὖτω πολλὰς σχολὰς καὶ δυνάμεις, τῶς τὲ μὴ μόνον ἀνθρώποις ἀλλὰ καὶ θηρίοις διὰ λόγων δύνασθαι συγγίγνεσθαι, κοτεχρόντο τοῦτοις σῶματιν ἐπὶ φιλοσοφίαν, μετὰ c τε θηρίων καὶ μετ' ἀλλήλων ὁμιλοῦντες, καὶ πνιθανόμενοι παρὰ πάσης φύσεως· εἴ τινα τις ἰδίαν δόξαν ἐχουσα ἡσθεῖο τὴν διάφορον τῶν ἄλλων· εἰς τὴν αὐτῶν φρονήσεως, ἐκέρχοντο· εἰ τῶν νῦν οἱ τότε μωρῶν πρὸς εὐδαιμονίαν διέφερον· εἰ δ' ἐμπιμπλάμενοι σίτων ἀθην καὶ ποιῶν διελέγοντο πρὸς ἀλλήλους καὶ τὰ θηρία [μύθοις] οἷα δὴ καὶ τὰ νῦν περὶ οὗτων

Ἐκεῖνο λοιπὸν ποῦ εἰπάθηκε, πῶς οἱ ἄνθρωποι ζοῦσαν μόνους χωρὶς ἐξωτερικῆ βοήθειας, εἰπάθηκε γὰρ τὸν ἐξῆς λόγος. Ὁ ἴδιος ὁ θεὸς τοὺς ἐπόμεινε καὶ ὁ ἴδιος τοὺς κυβερνοῦσας, καθὼς ἀκριβῶς τώρα οἱ ἄνθρωποι, ποῦ εἶναι ζῶο πῶς θετικῶς, κυβερνοῦν ἄλλα εἶδη ζῶων κατώτερα ἀπ' αὐτούς. Ὅταν τοὺς κυβερνοῦσε ἐκεῖνος, δὲν ὑπῆρχαν πολιτικὰ συστήματα οὔτε καθεῖνας εἶχε δικεῖς του γυναικεῖς καὶ παιδιὰ. 272a Γιατὶ ἀπὸ τῆ γῆ ξαναγύριζαν στὴ ζωὴ ὅλοι, χωρὶς νὰ θυμοῦνται τίποτα ἀπὸ τὴν προηγούμενη ὑπαρξή τους· τέτοια δὲν ὑπῆρχαν, εἶχαν ὅμως ἀφθονοὺς καρπούς ἀπὸ τὰ καρποφόρα δέντρα καὶ ἀπὸ πολλὰ ἄλλα βλάστηση, ποῦ δὲν φύτρωναν ὕστερα ἀπὸ καλλιέργεια, ἀλλὰ ἡ γῆ μόνη τὴς τοὺς πρόσφερε. Καὶ γυμνοὶ καὶ χωρὶς κρεββάτια, ζώντας στὸ ὑπαίθρο τὸ περισσότερο, τὰ συχρόμιζαν, γιατί οἱ ἐποχῆς ἤταν μέτριες, ὥστε δὲν ὑπόφεραν, καὶ εἶχαν μαλακὰ κρεββάτια ἀπὸ χλόη ποῦ φύτρωνε ἀπὸ τῆ γῆ ἀφθονῶς. Ἄκοι οὖς λοιπὸν, Σωκράτη, τὴ ζωὴ ποῦ ἔκαναν οἱ ἄνθρωποι τὴν ἐποχῆ τῆς βασιλείας τοῦ Κρόνου. Αὐτὴν, ποῦ λένε πῶς εἶναι κατὰ τὴν ἐποχῆ τῆς βασιλείας τοῦ Δία, τὴν τωρινή, ζώντας τὴν ὁ ἴδιος τὴ γωρὶζεῖ. Θὰ μπορούσες τώρα καὶ θὰ ἔθελες νὸ κρίνης ποιά ἀπ' τὴς δὲ εἶναι περισσότερο εὐτυχισμένη;

NE. ΣΩ. Μὲ κανένα τρόπο.

ΞΕ. Τότε θέλεις νὰ σοὺ κάμω ἐγὼ τὴν ἐκλογὴ μὲ κάποιον τρόπο;

NE. ΣΩ. Βεβαίωτατα.

XVI. Ὁ κόσμος στὴν ἐγκατάλειψη. Ὁ ἄνθρωπος στὴ φυσικὴ κατάσταση

ΞΕ. Ἄφοῦ λοιπὸν οἱ τρόφιμοι τοῦ Κρόνου, ἔχοντας τόσο πολλὴ ἀνεξή καὶ ἱκανότητα γιὰ νὰ μπορούν νὰ σιεννοῦνται ἔχι μόνον μὲ ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ μὲ θηρία, ἔκαναν κατὰ χρῆσιν ὅλων αὐτῶν τῶν πλεονεκτημάτων γιὰ νὰ ἀσκοῦνται ἐστὶ φιλοσοφία, ἐπικοινωνοῦσαν μὲ θηρία καὶ μεταξὺ τους καὶ ρωτοῦσαν ὅλα τὰ δημιουργήματα, γιὰ νὰ ἴδουν ἂν κανένα; προκισμένο μὲ κάποιον ἰδιαίτην δύναμη, ἐνικιθε κατὰ διαφορτικὸ ἀπὸ τὰ ἄλλα θησαυρίζοντας σοφία—εὐκόλα καταλαβαίνομε ἐστὶ οἱ ἄνθρωποι ἐκείνης τῆς ἐποχῆς ἔσπερνοῦσαν ἀπέριωρ σὲ εὐτυχία τοὺς τωρινούς. Καὶ ἐστὶ, χορτασμένοι ὑπερβολικὰ ἀπὸ τροφῆς καὶ ποτά, ἀντάλλαζαν μεταξὺ τους καὶ μὲ θηρία μύθοις, ὅπως ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους διηγοῦν— Πλάτωνος Πολιτικὸς

d λέγονται, και τοῦτο, ὡς γε κατὰ τὴν ἐμὴν δόξαν ἀποφῆρσθαι, και ιαλ' εὐκριτον. "Ὅμως δ' οὖν ταῦτε μὲν ἀφῶμεν, ἕως ἂν ἡμῖν μνηστῆς τις ἱκανὸς φανῆ, ποτέρως οἱ τότε τὰς ἐπιθυμίας εἶχον περὶ τὴ ἐπιστημῶν και τῆς τῶν λόγων χρείας· οὐ δ' ἔνεκα τὸν μῦθον ἠγείραμεν, και τὸν λεκτέον, ἵνα τὸ μετὰ τοῦτο εἰς τὸ πρόσθεν περαίνωμεν. Ἐπειδὴ γὰρ πάντων τούτων χρόνος ἐτελεσθῆ και μεταβολὴν εἶδει γίνεσθαι και e δὴ και τὸ γίνουμ ἦν πᾶν ἀνήλοτο γένος, πάσας ἐκάστη τῆς ψυχῆς τὰς γενέσεις ἀποδεδικνύεις, ὅσα ἂν ἐκάστη προσταχθῆν τσοαῦτα εἰς γῆν σπέρματα πεσοῦσης, τότε δὴ τοῦ παντός ὁ μὲν κυβερνήτης, οἷον πηδάλιον οἰακος ἀφῆμενος, εἰς τὴν αὐτοῦ περιωπὴν ἀπέστη, τὸν δὲ δὴ κόσμον πάλιν ἀνέστρεφεν εἰμαρμένη τε και σύμφορος ἐπιθυμία. Πάντες οὖν οἱ κατὰ τοὺς τόπους συνάρχοντες τῷ μεγίτω δαίμονε θεοί, γνόντες ἦδη τὸ γιγνόμενον, ἀφῆσαν αὐ τὰ μέρη τοῦ 273a κόσμου τῆς αὐτῶν ἐπιμελείας· ὁ δὲ μεταστρεφόμενος και συμβάλλον, ἀρχῆς τε και τελευτῆς ἐν ἑνῷ ὁμοίῳ ὁμηθῆς, οεισιῶν πολλὴ ἐν ἑαυτῷ ποιῶν ἄλλην αὐ φθορὰν ζῶων παντοίων ἀπηργάσατο. Μετὰ δὲ ταῦτα προσελθόντος ἱκανοῦ χρόνου, θυρόβι· τε και παραχῆς ἦδη πανόμοιος και τῶν οεισιῶν γαλήνης ἐπιλαβόμενος εἶς τὸν εἰλωτότα ὁρόμον τὸν ἑαυτοῦ κατακοσμοῦμενος ἦει, ἐπιμέλειαν και κράτος ἔχων h αὐτός τῶν ἐν αὐτῷ τε και ἑαυτοῦ, τὴν τοῦ δημιουργοῦ και πατρὸς ἀπομνημονεύων διδαχὴν εἰς δύναιεν. Κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν ἀκριβέστερον ἀπέτελει, τελευτῶν δὲ ἀμβλύτερον· τούτων δὲ αὐτῷ τὸ σωματικῶδες τῆς συγκρῆσεως αἰτιον, τὸ τῆς πάλαι ποτὲ φύσεως σύντροφον, ὅτι πολλῆς ἦν μετέχων ἀταξίας πρὶν εἰς τὸν νῦν κόσμον ἀμικέσθαι. Παρὰ μὲν γὰρ τοῖ οὐ σιθέντος πάνα καλὰ κέκρηται. Παρὰ δὲ τῆς εἰμυροσθ· e ἔξεως, ὅσα χαλ·πὰ και ἀδικα ἐν οὐρανῷ γίνονται, ταῦτα ἐξ ἐκείνης αὐτῆς τς ἔχει και τοῖς ζῶοις ἐναπεργάζεται. Μετὰ μὲν οὖν τοῦ κυβερνήτου τὰ ζῶα τρέφω ἐν αὐτῷ σμικρὰ μὲν

και τῶρα, και αὐτό, σύμφωνα με τὴ γνώμη μου, εὐκόλα d ἐπίσης τὸ καταλαβαίνει κανείς. "Ὅμως ἄς τ' ἀφήσουμε τῶρα αὐτά, ὥσπου βρούμε κανένα ἱκανὸ ἐρμηνευτὴ γιὰ νὰ μᾶς πῆ μὲ ποιὸ πνεῦμα οἱ ἄνθρωποι ἐκείνου τοῦ καιροῦ εἶχαν τὸν πόθο τῶν ἐπιστημῶν και ἤξεραν τὴ χρησιμότητα τῶν συνομιλιῶν. Γιὰ ποιὸ λόγο ζήτησαμε τὸ μῦθος, αὐτὸ πρέπει νὰ τοῦμε τῶρα, γιὰ νὰ φέρουμε, ἔπειτα ἀπὸ τὰ προηγούμενα, σὲ καλὸ τέλος τὸ ὑπόλοιπο μέρους τοῦ διαλόγου μας.

"Ὅταν πραγματικὰ συμπληρώθηκε ὁ χρόνος, ὁ ὀρισμέ- νος σὲ δλα αὐτὰ τὰ πράγματα, και ἤρθε πᾶ ἡ ὥρα νὰ γίνῃ μεταβολή, και ὅταν ἀκριβῶς τὸ γένος, τὸ φυόμενον ἀπὸ τῆ γῆ, e ἐξαφανίστηκε πᾶ δλόκληρο, ἀφοῦ κάθε ψυχὴ εἶχε ἀποδώσει εἰς δλα ὅσα ἦταν νὰ γεννηθῆ και ἔπασαν στὴ γῆ τόσα σπέρματα, ὅσα σὲ κάθε μιὰ τῆς εἶχαν καθορισθῆ, τότε πᾶ ὁ κυβερνήτης τοῦ σύμπαντος, ἀφῆνοντας, νὰ τοῦμε, τὸ πηδάλιο, ξαναγύρισε στὸ παρατηρητήριό του, και στὸν κόσμο ξανάδωσε παλινδρομικὴ στροφὴ τὸ πεπερωμένο και ἡ ἐμυροσθ· "Ὅλοι λοιπὸν τότε οἱ κατὰ τόπους θεοὶ πᾶ συγκυβερνοῦσαν με τὴν ὕψιστη θεότη- 273ε τα, ἀφοῦ κατὰλαβον δ, τὴ ἐγινε, ἀρῆσαν πάλι τὸ μέρη τοῦ κόσμου, τὰ ἐμπιστευμένα στὶς φροντίδες τους. Σ' αὐτὴ τὴν πε- ριστροφή και τὴν ἀναστροφή ὁ κόσμος, ἐπιθυμῶντας κίνη- ση ἀντίθετη ἀπὸ ἐκείνη τῆς ἀρχῆς και τοῦ τέλους, σεισμὸ μεγάλο ἔκανε μέσα του και προέβησε πάλι ἄλλη κα- ταστροφή κάθε εἶδους ζῶων. Ἐπειτα ἀπ' αὐτά, ἀφοῦ πέρασε ἀρκετὸς χρόνος, οἱ ἀναστατώσεις και ἡ παρα- χῆ τελειώσαν· πᾶ, οἱ σεισμοὶ καθησάσαν και ὁ κόσμος ἐξακολούθησε τὴ συνηθισμένη δικὴ του πορεία, φροντί- ζοντας ὁ ἴδιος και κυβερνώντας σὰν κύριος και ἐκείνους πὸν ἔφερε στὸν κόλπο του και τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτοῦ του κρατοῦσε καλὰ στὴ μνήμη του, ὅσο μπορούσε, τὴ δι- δασκαλία τοῦ δημιουργοῦ του και πατέρα. Στὴν ἀρχῆ, λοιπὸν ἐκτελοῦσε τὰ ἔργα του με ἀρκετὴν ἀκρίβεια, στὸ τέλος ὁμοῦ χαλαρώτερα· αἷτια ἦταν ἡ σωματικὴ σύσταση στὴ σύν- θεσή του, ἡ σύντροφος τῆς μιὰ φορὰ κι ἔναν καιροῦ φύσε- ῶς του, γιὰτι ἔφερε μαζὶ τῆς πολλῆν ἀταξία προτοῦ νὰ φτάσῃ στὸν ταρωτὸ κόσμο. Ἀπὸ τὸ δημιουργοῦ του εἶχε πάρει πᾶν δ, τὴ ἦταν καλὸ· ἀλλὰ ἀπὸ τὴν προηγούμενη σύστασή του e ὅσα κακὰ και ἀδिका γίνονται στὸν οὐρανὸ, αὐτὸς ὁ ἴδιος τὰ ἔχει ἀπὸ κείνην και τὰ μεταδίνει και στὰ ζῶα. Με τὴ συν- δρομὴ τοῦ πηδαλιούχου, τρέφοντας και τὰ ζῶα πὸν ζοῦσαν στὸν

φλαῦρα, μεγάλη δὲ ἐνέτικεν ἀγαθὰ χωριζόμενος δὲ ἐκείνου τὸν ἐγγύτητα χρόνον αἰετῆς ἀφέσεως κάλλιστα πάντα διάγει, προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου καὶ λήθης ἐγγιγμένης, ἐν αὐτῷ αἰῶλλον καὶ δυναστεύει τὸ τῆς παλαιᾶς ἀναρμοστίας πάθος, δὲ τελευτώντος δὲ ἐξανθεῖ τοῦ χρόνου· καὶ μικρὰ μὲν τὰ γὰρ, πολλὴν δὲ τὴν τῶν ἐναντίων κράτην ἐπεγκρανούμενος ἐπὶ διαφθορᾶς κίνδυνον αὐτοῦ τε ἀφικνεῖται καὶ τῶν ἐν πῶ. Διὸ δὴ καὶ τότε ἴσθι θεὸς ὁ κοσμητὴς αὐτῶν, καθορῶν ἐν ἀπορίας ὄντα, κηδόμενος ἵνα μὴ χεμισθεῖς ἐπὶ ταραχῆς διαλυθεῖς εἰς τὸν τῆς ἀνομοιότητος ἀπειρον ὄντα πόντον ὀψι, εὖ πάλιν ἐπεδρος αὐτοῦ τῶν πηδάλιων γιγνόμενος, τὰ νοσήσαντα καὶ λυθέντα ἐν τῇ καθ' ἑαυτὸν προτέρᾳ περιόδῳ στρέψας, κοσμεῖ τε καὶ ἐπανορθῶν ἀθάνατον αὐτὸν καὶ ἀγήρων ἀπεργάζεται. Τοῦτο μὲν ὅν τελος ἀπάντων εἴρηται· τὸ δ' ἐπὶ τὴν τοῦ βασιλέως ἀπόδειξιν ἱκανὸν ἐκ τοῦ πρόσθεν ἀπτοιμένους τοῦ λόγου· στρεφθέντος γὰρ αὐ τοῦ κόσμου τὴν ἐπὶ τὴν νῦν γένεσιν ὁδὸν τὸ τῆς ἡλικίας αὐτὸ πάλιν ἴσταιτο καὶ καινὰ τάναντία ἀπεδίδον τοῖς τότε. Τὰ μὲν γὰρ ἐπὶ μικρότητος ὀλίγου δέοντα ἠφανίσθαι τῶν ζῶων ἠδέετο, τὰ δ' ἐκ γῆς νεογενῆ σώματα ποικίλα φόντα πάλιν ἀποθηήσκοντα εἰς γῆν κατήει. Καὶ τὰλλὰ τε πάντα μετέβαλλε, 274a ἀπομιμούμενα καὶ συνακολουθούντα τῷ τοῦ παντὸς παθήματι, καὶ δὴ καὶ τὸ τῆς κησεως καὶ γεννήσεως καὶ τροφῆς μίμημα συνείπετο τοῖς πᾶσιν ἐπ' ἀνάγκης· οὐ γὰρ ἐξῆν ἐτ' ἐν γῆ δι' ἑτέρων συνιστάτων φέσθαι ζῶων, ἀλλὰ καθάπερ τῷ κόσμῳ προστέτακτο αὐτοκράτορα εἶναι τῆς αὐτοῦ πορείας, οὕτω δὴ κατὰ ταῦτα καὶ τοῖς μέρσιν αὐτοῖς δι' αὐτῶν, καθ' ὅσον οἶον τ' ἦν, φέειν τε καὶ γεννᾶν καὶ τρέφειν προσετέτακτο ἐπὶ τῆς β ὁμοίας ἀγωγῆς. Οὐ δὲ ἔνεκα ὁ λόγος ὤρημκε πᾶς, ἐπ' αὐτῷ

κόμπο του, τὰ μικρὰ καὶ ἀνάξια λόγου, μεγάλη ἀγαθὰ γεννοῦσε· ἀλλὰ χωριζόμενος ἀπ' ἐκείνον, σὲ κάθε μὲν περίοδο ποῦ ἀκολουθεῖ ἀμέσως αὐτὴ τὴν ἐγκατάλειψη, κυβερνᾷ ἀκόμη δια τὰ πράγματα γιὰ τὸ καλύτερο· μὲ τὴν πρόοδο ὁμοῦ τοῦ χρόνου καὶ ἔταν ἡ λησιμονιῶ τὸν κυριεῖν περισσότερο, κυριαρχεῖ τὸ πάθος τῆς παλιᾶς ἀκαταστασίας, καὶ στὸ τέλος δὲ χάνει τὴν ἀνθηρότητα τοῦ καὶ μικρὰ εἶναι τὰ ἀγαθὰ καὶ πολλὰ τὸ νικητῶν τὰ κακὰ, ποῦ ὀμιγόντάς τα τὸ συγχευάσει, ὥσπου φτάνει στὸν κίνδυνο νὰ καταστραφῇ ὁ ἴδιος μαζί μ' ἐκεῖνα ποῦ κλείνει μέσα του. Τότε λοιπὸν ποῦ ὁ θεὸς ποῦ τὸν τακτοποίησε, βλέποντας νὰ βρίσκεται σὲ δυσκολίας, ἀπὸ ἔγνοια μήπως, ἀποῦ ὑποστῆ μεγάλες βλάβες ἀπὸ τὴν ταραχὴ καὶ διαλυθῆ, καταβυβιστῆ στὸν ἀπειρο πόντο τῆς ἀνομοιότητος, παίρνει πάλι τὸ πηδάλιο του, ἐπανορθώνει ἐκεῖνα ποῦ βρισκόνταν σὲ κακὴ κατάσταση καὶ εἶχαν διαλυθῆ, στὴν πρωτύτερη περίοδο, τὸν τακτοποιεῖ καὶ, ἀνακαινίζοντάς τον, τὸν κάνει ἀθάνατο καὶ ἀγέραστο.

Ἔτσι λοιπὸν τελεῶναι δλη αὐτὴ ἡ παράδοξη. Γιὰ νὰ τὴν κάνουμε νὰ χρησιμεύσῃ στὸν καθορισμὸ τοῦ βασιλείου, μᾶς εἶναι ἀρκετὸ νὰ ἔανοσυνδῶσο με τῆ σζήτησή μας μὲ τὸ προηγούμενο ἐπεισόδιο. Ὅταν πάλι ὁ κόσμος, μὲ μιὰ νέα ἀνατροπῆ, ξανάρθε στὸ δρόμο ποῦ ὀδηγεῖ στὸν τρόπο τῆς τωρινῆς γενέσεως, ἡ πορεία τῆς ἡλικίας σταμάτησε πάλι γιὰ δευτέρη φορὰ καὶ ἀπόδοσε καινούργια τ' ἀντίθετα πρὸς τὰ τότε. Γιὰτὶ ἄλλα ζῶα, ὅσα ἐξ αἰτίας τῆς μικρότητος ἴλιγο εἴλειψε ν' ἀφανιστοῦν, ἀρχισαν νὰ αὐξάνουν, καὶ τὰ ἀπὸ τῆ γῆ μόλις γεννηθέντα σώματα ἀρχισαν πάλι νὰ ἀσπρίζουν, ἔπειτα νὰ πεθαίνουν καὶ νὰ κατεβαίνουν κάτω στὴ γῆ, καὶ ἄλα τὰ 274a ἄλλα μεταβάλλονταν, ἀπομιμούμενα καὶ ἀκολουθώντας μαζί τὸ πάθημα τοῦ σὺμπαντος· ἰδιαίτερα οἱ ἀπτεμμησεῖς τῆς ἐγκυμοσύνης καὶ τῆς γεννήσεως καὶ τῆς τροφῆς ἀκολουθοῦσαν ἐξ ἀνάγκης. Γιὰτὶ δὲν ἦταν πιά δυνατὸν νὰ γεννιέται ζῶο μέσα στὰ σπλάγχνα τῆς γῆς ἀπὸ συνδρομῆ ξένων στοιχείων· ἀλλὰ, ὅπως ἀκριβῶς ἦταν υποχρεωμένος ὁ κόσμος νὰ εἶναι ἀπόλυτα κύριος τῆς δικῆς του πορείας, ἔτσι τῶρα καὶ τὰ ἴδια τὰ μέρη του ἔπρεπε μὲ τὸν ἴδιο νόμο μόνά τους, ὅσο ποῦς ἦταν δυνατὸν, νὰ κυφοροῦν καὶ νὰ γεννοῦν καὶ νὰ τρέφουν.

Τῶρα γιὰ ποῦ αἰτία ἐξκίνησε δλη αὐτὴ ἡ ὀμιλία, b

νῦν ἐσμὲν ἤδη. Περὶ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων θηρίων πολλὰ ἄν
καὶ μακρὰ διεξελθεῖν γίγνεται, ἐξ ὧν ἕκαστα καὶ δι' ἅς
αἰτίας μεταβέβηκε· περὶ δὲ ἀνθρώπων βραχύτερα καὶ μάλ-
λον προσήκοντα. Τῆς γὰρ τοῦ κεντημένου καὶ νέμοντος ἡμᾶς
δαίμονος ἀπερρωμηθέντες ἐπιμελείας, τῶν πολλῶν αὖ θηρίων,
ἅσα χαλεπὰ τὰς φύσεις ἦν, ἀπαρωμθέντων, αὐτοὶ δὲ ἀσθε-
νεῖς ἄνθρωποι καὶ ἀφύλακτοι γεγονότες διηπάζοντο ἐπ'
ε αὐτῶν, καὶ ἐπ' ἀμύχανοι καὶ ἀτεχοὶ κατὰ τοὺς πρώτους
ἦσαν χρόνους, ἅτε τῆς μὲν αὐτομάτης τροφῆς ἐπιλειποῦντας,
πορίζεσθαι δὲ οὐκ ἐπιστάμενοι πῶς διὰ τὸ μηδεῖον αἰσὶν
χρεῖαν πρότερον ἀναγκάζειν. Ἐκ τοῦτων πάντων ἐν μεγά-
λαις ἀπορίαις ἦσαν. Ὅθεν δὴ τὰ πάλα λεχθέντα παρὰ
θεῶν δῶρα ἡμῖν δεδώρηται μετ' ἀναγκαίας διδαχῆς καὶ παι-
δεύσεως, πῶρ μὲν παρὰ Προμηθέως, τέχνη δὲ παρ' Ἑρα-
δ d στου καὶ τῆς συντέχρου, σπέρματα δὲ αὐ καὶ φυτὰ παρ'
ἄλλων· καὶ πάνθ' ὁπόσα τὸν ἀνθρώπινον βίον συγκατασκευά-
σεν ἐκ τούτων γέγονεν, ἐπειδὴ τὸ μὲν ἐκ θεῶν, ὅπως ἐρηθήη
νυκτὴ, τῆς ἐπιμελείας ἐπέλειπεν ἀνθρώπους, δι' ἐαυτῶν
τε εἶδει τὴν τε διαγωγὴν καὶ τὴν ἐπιμέλειαν αἰσὶν αὐτῶν
εχειν καθάπερ ὁλος ὁ κόσμος, ᾧ συμμιμούμενοι καὶ συννεπό-
μιοι τὴν ὅσιν χρόνον νῦν μὲν οὕτως, τότε δὲ ἐκείνως, ζόμεν
e τε καὶ φνύμεθα. Καὶ τὸ μὲν δὴ τοῦ μύθου τέλος ἐχέτω,
χρησίμων δὲ αὐτὸν ποιησόμεθα παρὸς τὸ κατεῖν ἄσπον ἡμάρ-
τομα· ἀποφηνάμενο· τὸν βασιλικὸν τ· καὶ πολιτικὸν ἐν τῷ
πρόσθε λόγῳ.

NE. ΣΩ. Πῶς οὖν καὶ πόσον ἀμάρτημα φῆς εἶναι
γενῶς ἡμῖν;

ΞΕ. Τῆ μὲν βραχύτερον, τῆ δὲ μάλα γενναῖον καὶ πολ-
λῶ μᾶλλον καὶ πλέον ἢ τότε.

NE. ΣΩ. Πῶς;

ΞΕ. Ὅτι μὲν ἐρωτώμενοι τὸν ἐκ τῆς νῦν περιφορᾶς

ἦρθε ἡ ὥρα νὰ τὸ ποῦμε. Ὡς πρὸς τὰ ἄλλα θηρία,
θὸ χρειάζονταν πολλοὶ λόγοι καὶ χρόνος γιὰ νὰ ποῦμε
λεπτομερῶς ποιά ἦσαν ἡ καταγωγὴ καὶ εἶδος καὶ γιὰ ποῖες
αἰτίες ἔλλαξαν. Ἀλλὰ γιὰ ὅτι ἀφορᾷ τοὺς ἀνθρώπους, μιὰ
τέτοια ἔκθεσι εἶναι βραχύτερη καὶ πῶς κατάλληλη. Γιατὶ
στερημένοι τῆ φροντίδα τοῦ δαίμονα, πῶς μᾶς εἶχε στὴν κα-
τοχὴ του καὶ στὴ φύλαξή του, ἀφοῦ τὰ πολλὰ θηρία μετ' αὐ-
ε ρά τους, ἅσα ἀπὸ φυσικοῦ τους ἦταν ἄγρια, ἐξαγριώθηκαν, οἱ
ἴδιοι οἱ ἄνθρωποι, ὄντας χωρὶς δύναμη καὶ χωρὶς προστα-
σία, γίνονταν τότε λεῖα αὐτῶν τῶν θηρίων, καὶ ἀκόμα ἦταν στὰ
πρώτα χρόνια χωρὶς μηχανήματα καὶ χωρὶς τέχνην, ἐπειδὴ
c ἡ τροφή, πῶς αὐτόματα προέχεται ἀναβλαστάνοντας ἀπὸ
τῆ γῆ, εἶχεν ἐκλείψει καὶ δὲν ἤσπεραν ἀκόμη νὰ τὴν προμη-
θεύονται, ἐπειδὴ καμὴ ἀνάγκη δὲν τοὺς εἶχε τίσει πρωτότερα.
Γιὰ ὅλους λοιπὸν αὐτοὺς τοὺς λόγους βρισκόνταν σὲ μεγάλες
στενωχώριες. Ἀπὸ τότε ἀκριβῶς μᾶς ἔχουν παραχωρηθῆ, συμ-
φωνα μετ' αἱ ἀρχαῖες παραδόσεις, δῶρα ἀπὸ τοὺς θεοὺς μαζὶ
d μὲ τ' ἀναγκαῖα μαθήματα καὶ τὴν ἀπαραίτητη παιδεία· ἡ
φωτιὰ ἀπὸ τὸν Προμηθεά, οἱ τέχνες ἀπὸ τὸν Ἥφαιστο
καὶ ἀπὸ τῆ συντροφὴ του στὴν τέχνη θεά, οἱ σπόροι τέλος
καὶ τὰ φυτὰ ἀπὸ ἄλλες θεότητες. Καὶ ὅλα, ἅσα ἐβόηθησαν
στὴν καλύτερη στὴν ἀνθρώπινον βίον, ἀπ' αὐτοὺς ἔχουν
γίνει, ἀφοῦ, ὅπως εἴπαμε ἔτερα δά, οἱ ἄνθρωποι στερηθήσαν
τῆ φροντίδα τῶν θεῶν καὶ ἔπρεπε μόνοι τους νὰ ἰδηγῶνται
καὶ νὰ φροντίζουσι οἱ ἴδιοι γιὰ τοὺς ἑαυτοὺς τους, ὅπως ὀλό-
κληρον τὸ σῦμπαν· αὐτὸ μιμούμενοι καὶ παντοτινὰ ἀκο-
λοθώντας, πότε ἔτσι καὶ πότε ἀλλιῶς, ζοῦμε καὶ γεννιό-
μαστε. Καὶ τώρα λοιπὸν ἄς τελειώσω με ἐδῶ τὸ μῦθον μας,
e νὰ τὸν χρησιμοποιοῦσμε ὁμοῦς γιὰ νὰ ἰδοῦμε καθαρὰ πόσο
κάνεμε λάθος, ἔταν ὀρίζεμε τὸν βασιλικὸν καὶ τὸν πολιτικὸν
ἄνθρωπον στὴν προηγούμενη ὀμιλία μας.

VII. Τὸ δίδαγμα τοῦ μύθου

NE. ΣΩ. Ποῦ λοιπὸν εἶναι αὐτὸ τὸ σφάλμα ποῦ ἔχομε
κάνει καὶ ποιά εἶναι ἡ σπο ἰδιαιότητά το;

ΞΕ. Σ' ἕνα μέρες μικρότερο καὶ σ' ἄλλο πολὺ σπουδαῖο
κῖα πολὺ μεγάλο καὶ σοβαρότερο ἀπὸ τότε.

NE. ΣΩ. Πῶς;

ΞΕ. Νά! ὅταν μᾶς ζητοῦσαν νὰ ὀρίσωμε τὸ βασιλεῖα

275a και γενέσεως βασιλεία και πολιτικόν τὸν ἐν τῆς ἐναντίας περιόδου ποιμένα τῆς τότε ἀνθρωπίνης ὀγέλης εἴπου·». και ταῦτα θεὸν ἀντι θνητοῦ, ταύτη μὲν πάμπολυ παρηγέχθημεν· ὅτι δὲ σωμασῆς τῆς πόλεως ἄρχοντα πτόν ἀπεφίναμεν, ὅτινα δὲ τρόπο· οὐ δεισιπουμεν, ταύτη δὲ αὐτὸ μὲν λεχθὲν ἀληθές, οὐ μὴν ὅλον γε οὐδὲ σαφές ἐρηθή, διὸ και βραχύτερον ἢ κατ' ἐκείνο ἡμοστέκαμεν.

NE. ΣΩ. Ἀληθῆ.

ΞΕ. Δεῖ γοῖνον τὸν τρόπον, ὡς ἔοικε, διορίσαντας τῆς ἀρχῆς τῆς πόλεως οὕτω τελείως τὸν πολιτικὸν ἡμῖν εἰρησθαῖ προσδοκῶν.

NE. ΣΩ. Καλῶς.

b ΞΕ. Διὰ ταῦτα μὴ και τὸν μῦθον παρεθέμεθα, ἵνα ἐνδείξαιτο περὶ τῆς ἀγλαιστοφροσύνης μὴ μόνον ὡς πάντες αὐτῆς ἀμυριαβητοῦσι τῷ ζηνομένῳ τῶ νῦν, ἀλλὰ κακείνῳ αὐτόν ἐναργέστερον ἴδοιμεν, ὃν προσήκει μόνον κατὰ τὸ παράδειγμα ποιμένων τε και βουκόλων τῆς ἀνθρωπίνης ἐπιμέλειαν ἔχοντα τροφῆς τοῦτον μόνον ἀξιοθῆναι τοῦ προσορήματος.

NE. ΣΩ. Ὁρθῶς.

c ΞΕ. Οἶμαι δὲ γ', ὃ Σώκρατες, τοῦτο μὲν εἰ μεῖζον ἢ κατὰ βασιλεία εἶναι τὸ σῆμα τὸ τοῦ θεοῦ νομέως, τοὺς δ' ἐνθάδε νῦν ὄντας πολιτικούς τοῖς ἀρχομένοις ὁμοίους τε εἶναι μᾶλλον πολὺ τὰς φωνῆς και παραλληλῆσιαιτερον παιδίας μετεληφέναι και τροφῆς.

NE. ΣΩ. Πάντως που.

ΞΕ. Ζητητέοι γε μὴ οὐδὲν ὃν εἴησαν οὐθ' ἦττον οὐτε μᾶλλον, εἴθ' οὕτως εἴτ' ἐκείνους πεφύκασιν.

NE. ΣΩ. Πῶς γὰρ οὐ;

d ΞΕ. Τῆδε δὴ πάλιν ἐπανεέλθωμεν. Ἦν γὰρ ἔφαμεν αὐτεπιτακτικῆν μὲν εἶναι τέχνην ἐπὶ ζῳαίς, οὐ μὴν ἰδίᾳ γε ἀλλὰ κοινῇ τὴν ἐπιμέλειαν ἔχουσαν, και προσεῖπομεν δὴ τότε εὐθὺς ἀγλαιστοφροσικῆν—μέμνησαι γὰρ;

NE. ΣΩ. Ναί.

1. Στοὺς «Νόμους» 853c τοῦ Πλάτωνος ἀναφέρεται ὅτι αἱ αἰ ἀρχαῖοι νομοθέτες, κατατάξιμοι οἱ ἴδιοι ἀπὸ τοῦς θεοῦς, νομοθετοῦσαν γιὰ τοὺς ἄνθρωποις, γιὸς τῶν θεῶν· οἱ ἄνθρωποι γίνοντο νόμους γιὰ τοὺς γιὸς τῶν ἀνθρώπων.

και τὸν πολιτικὸ τῆς τρωινῆς κυκλικῆς περιφορᾶς και γενέσεως και εἴπαμε τὸν ἀπὸ τὴν ἀντιθετὴ περίοδο ποιμένα, ποὺ 275a κυβερνοῦσε τὴν· τότε ἀνθρώπων ἀγέλη, και ἰάλιστα θεὸ και ἔχι θνητῶ, πέσαμε σὲ πολὺ μεγάλη πλάνη. Ὅταν ὁμοῦς τὸν παρουσιάσαμε σὸν ἄρχοντα ἐλόκληρης τῆς πόλεως, χωρὶς νὰ ποῦμε ὄρισμένως κατὰ ποῖον τρόπο εἶναι τέτοιος, τότε πάλι ἐκεῖνο ποὺ εἴπαμε ἦταν ἀληθινὸ, δὲν ἦταν ὁμοῦς ἢ ἀλήθεια ἐλόκληρη και καθαρῇ, γι' αὐτὸ και τὸ τελευταῖο σφάλμα μας ἦταν μικρότερο ἀπὸ τὸ πρῶτο.

NE. ΣΩ. Ἀλήθεια.

ΞΕ. Πρέπει λοιπόν, καθὼς φαίνεται, ἀφοῦ ὄρισσαμε τὸν τρόπο τῆς ἐξουσίας ποὺ ἀσχεῖ ὁ πολιτικός στὴν πόλη, νὰ ἐλπίζουμε ὅτι ἔχομε δῶσει γι' αὐτόν ἕνα τέλειο ὄρισμὸ.

NE. ΣΩ. Εἶναι ἀλήθεια.

ΞΕ. Γι' αὐτὸ λοιπὸν παρεθέσαμε και τὸ μῦθο, γιὰ νὰ b δείξουμε ὅτι ἔχι μόνον ὄλοι διαφιλονικιοῦν πρὸς τὸν ζητούμενον (βασιλικὸν τύπον) τὸν τίτλον τοῦ τροφῶ τῆς ἀγέλης, ἀλλὰ γιὰ νὰ ἴδοῦμε και καθαρῶτερα αὐτόν τὸν ἴδιο (τὸν βασιλέα) ποὺ, ἀφοῦ κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν βοσκῶν και τῶν βουκόλων, φροντίζει νὰ τρέφῃ τὸ ἀνθρώπινο ποίμνιό του, μόνος ἀξίζει νὰ τιμηθῇ μὲ παρόμοιο τίτλο.

NE. ΣΩ. Σωστά.

ΞΕ. Νομίζω, Σωκράτη, ὅτι αὐτὴ ἡ μορφή τοῦ θεοῦ ποιμένα εἶναι ἀκόμη πολὺ ὑψηλὴ γιὰ ἕνα βασιλιά (¹) και ὅτι οἱ εἰδῶ τώρα βρισκόμενοι πολιτικοὶ μας μοιάζουν περισσότερο μὲ τοὺς ὑπάρχουσους τους κατὰ τὴ γέννησίν τους και εἶναι σχεδὸν παρόμοιοι· μὲ τὰ μαθήματα και τὴν ἀγωγή ποὺ ἔχουν πάρει.

NE. ΣΩ. Χωρὶς ἄλλο, νομίζω.

ΞΕ. Δὲ θὰ μπορούσαν νὰ ἐξετασθοῦν ἀπὸ μᾶς οὐτε λιγώτερο οὐτε περισσότερο, εἴτε εἶται εἴτε ἄλλιῶς ἔχουν γεννηθῆ.

NE. ΣΩ. Πῶς ἔχι;

ΞΕ. Ἄς ἐπανεέλθουμε πάλι στὴν πρώτη μας συζήτηση. Αὐτὴ ἡ τέχνη γιὰ τὴν ὁποία μιλῆσαμε ὅτι ἔχει στὰ ζῳα μὴ δύναμη ἀπόλυτη και φροντίζει γι' αὐτὰ ἔχι ἀτομικὰ ἀλλὰ γιὰ ὅλα μαζί και ποὺ τὴν καλέσαμε τότε ἀμέσως· τέχνη d ποὺ τρέφει τὶς ἀγέλες—τὸ θυμᾶσαι;

NE. ΣΩ. Μάλιστα.

ΞΕ. Ταύτης τούτων πη διημαρτάνομεν. Τὸν γὰρ πολιτικὸν οὐδαμοῦ συνελάβομεν οὐδ' ὀνομάσαμεν, ἀλλ' ἡμᾶς ἔλαθεν κατὰ τὴν ὀνομασίαν ἐκφυγόν.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς ;

ΞΕ. Τοῦ τὰς ἀγέλας ἐκάστας τρέφειν τοῖς μὲν ἄλλοις που πᾶσι μέτεστι νομῆσαι, τῷ πολιτικῷ δὲ οὐ μετὸν ἐπιτρέγει καμεν τοῦνομα, δέον τῶν κοινῶν ἐπενεγκεῖν τὴ σύμψασιν.

ΝΕ. ΣΩ. Ἀληθῆ λέγεις, εἴπερ εὐύχανέ γε ὄν.

ΞΕ. Πῶς δ' οὐκ ἦν τό γε θεραπεύειν που πᾶσι κοινόν, μηδὲν διορισθεῖσιν τροφῆς μηδέ τινας ἄλλης πραγματείας ; Ἄλλ' ἢ τινα ἀγελαιοκομικὴν ἢ θεραπευτικὴν ἢ καὶ τινα ἐπιμηλητικὴν αὐτὴν ὀνομάσασιν ὡς κατὰ πάντων ἐξῆν περικαλοῦσθαι καὶ τὸν πολιτικὸν ἅμα τοῖς ἄλλοις, ἐπειδὴ δεῖν τοῦτ' ἐσῆμαιεν ὁ λόγος.

276a ΝΕ. ΣΩ. Ὁρθῶς. Ἄλλ' ἢ μετὰ τοῦτο διαίρεσις αὐτὴν τίνα τρόπον ἐγίγνετ' ἂν ;

ΞΕ. Κατὰ ταῦτά καθ' ἅπερ ἔμπροσθεν διηροῦμεθα τὴν ἀγελαιτροφικὴν περὶ οἷς τε καὶ ἀπτήσι, καὶ ἀμέικτοις τε καὶ ἀμεράτοις, τοῖς αὐτοῖς ἂν που τούτοις διαιροῦμενοι καὶ τὴν ἀγελαιοκομικὴν τὴν τε νῦν καὶ τὴν ἐπὶ Κρόνου βασιλείαν περιελιθόντες ἂν ἦμεν ὁμοίως ἐν τῷ λόγῳ.

ΝΕ. ΣΩ. Φαίνεται ζητῶ δὲ αὐτὸ τί το μετὰ τοῦτο.

ΞΕ. Δῆλον ὅτι λεχθέντος οὗτου τῆς τοῦ ἀγελαιοκομικῆς ὀνόματος οὐκ ἂν ποτε ἐγένεθ' ἡμῖν τό τινας ἀμφισβητεῖν ὡς οὐδ' ἐπιμέλεια τὸ παράπαν ἐστίν, ὡςπερ τότε δικαίως ἠμφεσβητήθη μηδεμίαν εἶναι τέχνην ἐν ἡμῖν ἄξίαν τούτου τοῦ

ΞΕ. Σ' αὐτῇ λοιπὸν κάπως κάναμε λάθος. Γιατὶ τὸν πολιτικὸν πουθενά δὲν τὸν περιλάβομε στήν ὁμίλια μας οὔτε διατυπώσαμε τ' ὄνομά του, ἀλλὰ μᾶς ξέφυγε χωρὶς νὰ λάβομε τὰ μέτρα μας τότε ποῦ πιστεύαμε πῶς τὸν ὀνομάσαμε.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς ;

ΞΕ. Στὸ νὰ τρέφουν τις ἀγέλες το κ μετέχουν νομίζω ὅλοι οἱ ἄλλοι ποιμένες, ἀλλὰ στὸν πολιτικὸ ἀποδώσαμε τὸ ὄνομα, ἂν καὶ δὲν μετέχη, ἐνῷ θὰ ἔπρεπε νὰ δώσουμε σὲ ὅλους συγχρόνως κάποιο ἀπὸ τὰ κοινὰ ὀνόματα.

ΝΕ. ΣΩ. Σωστά, ἂν τύχαιεν νὰ ὑπάρχη ἓνα.

ΞΕ. Πῶς δὲν τοὺς ἦταν κοινὴ, νομίζω, σὲ ὄλους ἢ ἐνέργεια νὰ λαβαῖνουν πρόνοια, ἐνῷ δὲν τὴ διακρίναμε οὔτε σὰν τροφή οὔτε σὰν κάποια ἄλλη ἀπασχόληση; Ἄλλὰ μιλώντας γιὰ τὴν τέχνη ποῦ ἀσχολεῖται με τις ἀγέλες ἢ τις περιποιεῖται ἢ ἔχει κάποια ἄλλη φροντίδα γι' αὐτές, εἴχαμε ἓνα ὄρισμὸ κατὰλληλὸ νὸ καλύψουμε τὸν πολιτικὸ μαζὶ με ὄλους τοὺς ἄλλους ἀντιπάλους του, ἐπειδὴ ἀκριβῶς αὐτὸς εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς ἔρευνάς μας.

XVIII. Ὁ ποιμένας ἀνθρώπων τύραννος ἢ βασιλιάς

ΝΕ. ΣΩ. Σωστά. Ἄλλὰ τότε με ποῖόν τρόπο θὰ κάναμε 276a πάλι τὴ διαίρεση ποῦ ἀκολουθεῖ;

ΞΕ. Ὅπως ἀκριβῶς ἐκάναμε ἀμέσως πρώτύτερα, ὅταν εἴχαμε διαίρεσει τὴν τέχνη ποῦ τρέφει τις ἀγέλες σὲ τέχνη ζῶων περὶ ζῴων καὶ μὴ περὶ ζῴων, ζῶων ποῦ δὲν ζευγαρώνουν καὶ ζῶων χωρὶς κέρατα. Προχωρώντας με ἀνάλογες διαίρεσεις, τὰ μπορούσαμε νὰ περιλάβουμε ἐπίσης, νομίζω, στήν ἴδια ἔννοια καὶ τὴν τέχνη ποῦ ἔχει τὴ φροντίδα γιὰ τις ἀγέλες, καὶ τὴν τρωινὴ καὶ τὴν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Κρόνου. ΝΕ. ΣΩ. Φαίνεται ἐπιθυμῶ ὁμοίως νὰ μάθω ποῖα εἶναι ἡ συνέχεια.

ΞΕ. Εἶναι φανερὸ ὅτι, ἀφοῦ εἰπώθηκε ἔτσι τὸ ὄνομα τῆς τέχνης ποῦ ἀσχολεῖται με τις ἀγέλες, δὲ θὰ μᾶς συνέβαινε ἢ ποτὲ νὰ ἀκοῦμε ὅτι μερικοὶ ἀμφισβητοῦν πῶς δὲν ὑπάρχει ὁλόκληρα κάποια μέρη, ὅπως ἀκριβῶς τότε ἀμφισβητήθηκε ὅτι δὲν ὑπάρχει μεταξύ μας καμιά τέχνη ποῦ ν' ἀξίξη αὐτὴ τὴν ἐπωνυμία τοῦ ἱκανοῦ νὰ φροντίζῃ γιὰ τὴν τροφή, καί, ἂν

θρησκευτικό προσηρήματος, εἰ δ' οὐν τις εἴη, πολλοὺς πρότερον αὐτῆς καὶ μᾶλλον προσήκειν ἢ τινι τῶν βασιλέων.

NE. ΣΩ. Ὁρθῶς.

SE. Ἐπιμέλεια δέ γε ἀνθρωπίνης συμπάσης κοινοῦς οὐδεμία ἂν ἐθελήσειεν ἑτέρα μᾶλλον καὶ προτέρα τῆς βασιλικῆς φάναι καὶ κατὰ πάντων ἀνθρώπων ἀρχῆς εἶναι τέχνην.

NE. ΣΩ. Λέγεις ὀρθῶς.

SE. Μετὰ ταῦτα δέ γε, ὦ Σώκρατες, ἀρ' ἐννοοῦμεν ὅτι πρὸς αὐτῷ δὴ τῷ τέλει συγχρόνως αὐ διημαρτάνετο;

NE. ΣΩ. Τὸ ποῖον;

SE. Τόδε, ὡς ἀρ' εἰ καὶ διανοήθημεν ὅτι μάλιστα τῆς ὀπίσθου ἀγέλης εἶναι τινα θρησκευτὴν τέχνην, οὐδὲν τι μᾶλλον ἡμᾶς εἶδει βασιλικὴν αὐτὴν εἶδος καὶ πολιτικὴν ὡς ἀποτελεσθεῖσα προσαγορεύειν.

NE. ΣΩ. Τί μὴν;

SE. Πρῶτον μὲν, ὃ λέγομεν, τοῦνομα μετασκευασθῆσθαι, πρὸς τὴν ἐπιμέλειαν μᾶλλον προσαγαγόντας ἢ τὴν τροφήν, ἔπειτα ταύτην τέμνειν· οὐ γὰρ σμικρὰς ἂν ἔχοι τιμήεις ἔτι.

NE. ΣΩ. Ποῖας;

SE. Ἡ τὸν θεῖον ἂν ποὺ διειλόμεθα νομέα χωρὶς καὶ τὸν ἀνθρώπινον ἐπιμελητήν.

NE. ΣΩ. Ὁρθῶς.

SE. Ἀδύς δέ γε τὴν ἀπονεμηθεῖσαν ἐπιμελητικὴν δίχα τέμνειν ἀναγκαῖον ἦν.

NE. ΣΩ. Τίνι;

SE. Τῷ βίαιῳ τε καὶ ἐκνοσίῳ.

NE. ΣΩ. Τί δὴ;

SE. Καὶ ταύτη ποὺ τὸ πρότερον ἀμαρτάνοντες εὐθετέρα τοῦ δέοντος εἰς ταῦτον βασιλέα καὶ τύραννον συνέθεμεν, ἀνομοιότατους ὄντας αὐτούς τε καὶ τὸν τῆς ἀρχῆς ἑκατέρου τρόπον.

NE. ΣΩ. Ἀληθῆ.

SE. Νῦν δέ γε πάλιν ἐπανορθοῦμενοι, καθάπερ εἶπον τὴν ἀνθρωπίνην ἐπιμελητικὴν δίχα διαιρώμεθα, τῷ βίαιῳ καὶ ἐκνοσίῳ.

ὑπῆρχε κάποια, αὐτὴ θὰ ταίριαζε σὲ πολλοὺς ἀνθρώπους πρῶτοτερα καὶ καλύτερα παρὰ σὲ κάποιο βασιλιά.

NE. ΣΩ. Σωστά.

SE. Ἄρα φροντίδα ὀλόκληρης τῆς ἀνθρωπίνης κοινοῦς καμιά δὲ θὰ μπορούσε νὰ ἰσχυρισθῆ πὼς εἶναι ἄλλη μεγαλύτερη καὶ ἀνώτερη ἀπὸ τὴ βασιλικὴ τέχνη καὶ πὼς εἶναι ἐπιστήμη διοικήσεως τῶν ἀνθρώπων γενικά.

NE. ΣΩ. Ἔχεις δίκην.

SE. Ἄλλὰ ἔπειτα ἀπ' αὐτὰ, Σωκράτη, ἄραγε καταλαβαίνομε ὅτι σ' αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ τέλος ἔχομε διαπράξει πάλι ἓνα μεγάλο λάθος (1);

NE. ΣΩ. Ποιό;

SE. Νά αὐτό· ὅτι, ἂν καὶ σκεπτήραμε πὼς ὑπάρχει κυρίως κάποια τέχνη ἱκανὴ νὰ τρέφῃ τὴ δίπλοδο ἀγέλη, δὲν ἔπρεπε διόλου νὰ τὴν προσφωνοῦμε ἀμέσως σὰν ἀποτελειωμένη τέχνη βασιλικὴ καὶ πολιτικὴ.

NE. ΣΩ. Καὶ τότε;

SE. Τὸ πρῶτο πρᾶγμα ποὺ ἔχομε νὰ κάνουμε εἶναι αὐτὸ ποὺ λέγαμε· νὰ μεταβάλουμε ἄλλιως τὸ ὄνομα, πλησιάζοντάς το περισσότερο πρὸς τὴν ἰδέα τῆς φροντίδας παρὰ πρὸς τὴν ἰδέα τῆς τροφῆς, ἔπειτα νὰ διαρέσουμε αὐτὴ τὴν ἰδέα, γιατί μπορεί νὰ ἔχῃ ἀκόμα τομὲς ἕχι μικρὰς.

NE. ΣΩ. Ποιὲς;

SE. Ἐκεῖνη, κατὸ τὴν ὁποία μπορούμε, νομίζω, νὰ βάλουμε χωριστὰ τὸν ἓνα ἀπὸ τὸν ἄλλο τὸν θεῖο ποιμένα καὶ τὸν ἀνθρώπινο φροντιστῆ.

NE. ΣΩ. Σωστά.

SE. Πάλι ἦσαν ἀναγκαῖο τὴν τέχνην τοῦ φροντιστῆ, ποὺ ἔτσι ἀποχωρίστηκε, νὰ τὴ διαρέσουμε σὲ δύο.

NE. ΣΩ. Πῶς;

SE. Διακρίνοντας ἐκεῖνο ποὺ ἐπιβάλλεται μὲ τὴ βία καὶ ἐκεῖνο ποὺ εἶναι παραδεκτὸ θεληματικά.

NE. ΣΩ. Βεβαίως.

SE. Καὶ ἔτσι πιθανῶς πρῶτοτερα, διαπράττοντας ἐσφάλα ἀνοητότερο ἀπὸ ὅ,τι πρέπει, περιλάβαμε μαζὶ βασιλιά καὶ τύραννο, ἐνῶ εἶναι ἀνομοιότατοι καὶ οἱ ἴδιοι καὶ κατὰ τὸν τρόπο ποὺ κυβερνᾶ καθένας.

NE. ΣΩ. Εἶναι ἀλήθεια.

SE. Τώρα πάλι, διορθώνοντας τὸν ἑαυτὸ μας, ὅπως ἔλεγα, ἄς διαρέσουμε σὲ δύο τὴν ἀνθρώπινη τέχνη τῆς φρον-

ΝΕ. ΣΩ. Πάνω μὲν οὖν.

ΞΕ. Καὶ τὴν μὲν γέ που τῶν βιαιῶν τυραννικῆν, τὴν δὲ ἐκούσιον καὶ ἐκούσιον διπλῶν ἀγελαιοκομικῆν ζῶων προσειπόντες πολιτικῆν, τὸν ἔχοντα αὐτὴν τέχνην καὶ ἐπιμέλειαν οὕτως οὐτα βασιλεία καὶ πολιτικὸν ἀποφαινώμεθα ;

277a ΝΕ. ΣΩ. Καὶ κινδυνεύει γε, ὦ ξέने, τελῶς ἂν ἡμῖν οὕτως ἔχειν ἢ περὶ τὸν πολιτικὸν ἀπόδειξις.

ΞΕ. Καλῶς ἂν, ὦ Σωκράτες, ἡμῖν ἔχει. Δεῖ δὲ μὴ σοὶ μόνω ταῦτα, ἀλλὰ καὶ σοὶ μετὰ σοῦ κοινῇ συνδοκεῖν. Νῦν δὲ κατὰ γε τὴν ἐμὴν οὐπω φαίνεται τέλος ὁ βασιλεὺς ἡμῖν σχῆμα ἔχειν, ἀλλὰ καθάπερ ἀνδριαντοποιοὶ παρὰ καιρὸν ἐνίστη σπεύδοντες πλείω καὶ μεῖζον τοῦ δέοντος ἕκαστα τῶν β ἔργων ἐπεμβαλλόμενοι βραδύνουσι, καὶ νῦν ἡμεῖς, ἵνα δὴ πρὸς τῷ ταχῶ καὶ μεγαλοπρεπῶς δηλώσωμεν τὸ τῆς ἐμπροσθεν ἀμάρτημα διεξόδου, τῷ βασιλεῖ νομισάντες πρόβει μεγάλα παραδείγματα ποιησάμεθα, θαυμαστὸν ὄγκον ἀράμενοι τοῦ μῦθου, μείζονι τοῦ δέοντος ἠραγκάσθημεν αὐτοῦ μέρει προσχερῆσασθαι· διὸ μακροτέρων τὴν ἀπόδειξιν πεποιθήκαμεν καὶ πάντως τῷ μῦθῳ τέλος οὐκ ἐπέθεμεν, ἀλλ' ἀτεχνῶς ὁ γ λῶγος ἡμῖν ὥσπερ ζῶων τὴν ἐξωθεν μὲν περιγραφὴν εἰκοιεν ἱκανῶς ἔχειν, τὴν δὲ οἷον τοῖς φαρμάκοις καὶ τῇ συγκράσει τῶν χρωμάτων ἐνάργειαν οὐκ ἀπειληφέναι πω. Γραφῆς δὲ καὶ συμπάσης χειρονεγίας λέξει καὶ λόγῳ δηλοῦν πᾶν ζῶων μᾶλλον πρέπει τοῖς δυναμένοις ἐπεσθαι· τοῖς δ' ἄλλοις διὰ χειρονεγίαν.

ΝΕ. ΣΩ. Τοῦτο μὲν οὕτως· ὅση δὲ ἡμῖν οὐπω φηῖς ἱκανῶς εἰρησθαι δῆλωσον.

1. Ἡ προφορικὴ περιγραφή εἶναι ἀνώτερη ἀπὸ τῆς ζωγραφικῆς καὶ τῆς γλυπτικῆς· αὐτὴς εἶναι ἄφρων καὶ νεκρῆς (αΦαῖδρος 275d-e)· ἐκεῖ ἀναπτύσσεται ἄριστα ἢ διαφορά πού ἔχουν ἡ γραφή καὶ ἡ ζωγραφία). Ἡ προφορικὴ διδασκαλία εἶναι ζωντανή (ἰλόγον λέγεις ζῶντα καὶ ἐμψυχον) καὶ καρποφόρα σὲ μὲν ψυχὴ πού εἶναι ἱκανὴ νὰ παρακολουθῇ.

τίδας, ἀνάλογα μὲ τὸ ἂν ἡ φροντίδα ἐπιβάλλεται μὲ τὴν βία ἢ γίνεται δεκτὴ θεληματικά.

ΝΕ. ΣΩ. Βεβαίωτατα.

ΞΕ. Καὶ δὲ μπορούμε, ὅταν ἀσκήται μὲ τὴν βία, νὰ τὴν καλοῦμε τυραννικὴ, καὶ ὅταν ἀσκήται θεληματικά καὶ ἐλεύθερα εἶναι δεκτὴ ἀπὸ τὴν ἀγέλη τῶν διπλῶν ζῶων, πολιτικὴ, καὶ ἐκεῖνον πάλι πού ἐξασκεῖ αὐτὴ τὴν τέχνην καὶ ἔχει τὴν φροντίδα, νὰ τὸν ὀνομάσωμε πραγματικά βασιλεῖα καὶ πολιτικῶ;

ΧΙΧ. Ὅρισμός καὶ χρῆσις τοῦ παραδείγματος

ΝΕ. ΣΩ. Κοντεύομε, φίλε ξέने, νὰ ἔχουμε ἔτσι τελειώσι τὴν ἀπόδειξή μας σὲ δὲ τι ἀφορὰ τὸν πολιτικῶ. 277a

ΞΕ. Αὐτό, Σωκράτη μου, θὰ ἦταν μιὰ καλὴ ἐπιτυχία μας. Ἀλλὰ βέβαια δὲν ἀρκεῖ νὰ ἔχῃς σὺ μόνος αὐτὴ τὴν πεποίθησι, μὰ πρέπει νὰ τὴν ἔχουμε ἀπὸ κοινοῦ σὺ καὶ ἐγώ. Τώρα ὅμως, κατὰ τὴ γνώμη μου, δὲ μὴ φαίνεται ἀκόμη ὅτι τὸ σκίτσο τοῦ βασιλεῖα ἔχει τὴν τελεία, ἀλλὰ τουναντίον ὅπως οἱ ἀνδριαντοποιοὶ, πού σπεύδουν καμιά φορὰ παράκαιρα, ἀλλὰ ἔπειτα κάνουν νέες προσθήκες περισσότερες καὶ μεγαλύτερες ἀπ' ὅτι πρέπει σὲ καθένα ἀπὸ τὰ ἔργα τους, καὶ βραδύνουσι, ἔτσι τώρα καὶ ἡμεῖς, γιὰ νὰ ἀποκαλύψουμε γρήγορα ἀλλὰ καὶ μεγαλοπρεπῶς τὸ ἀμάρτημα πού κάναμε στὴν προηγούμενη διηγήσή μας, τίτε πού νομίσαμε ὅτι εἶναι ἄξιον νὰ κάνουμε τοῦ βασιλεῖα μεγάλα πρότυπα, ἀφοῦ παραφουσκώσαμε τὸ μῦθο, ἀναγκαστήκαμε νὸ μεταχειριστοῦμε μεγαλύτερο ἀπ' ὅτι πρέπει μέρος του. Γι' αὐτὸ παρατείνουμε περισσότερον τὴν ἀπόδειξή χωρὶς νὰ δώσουμε τέλος στὸ μῦθο μας, ἀλλὰ τουναντίον ἡ ὁμιλία μας φαίνεται πῶς ἔχει ὡς ζωγραφία ὁ ἀρκετὰ τὴν ἐξωτερικὴν περιγραφὴν, δὲν ἔχει ὅμως πάρε ἀκόμη τὴν ἀπαιτούμενη σαφήνεια πού ἐπιτυγχάνεται μὲ τὴν ἐπιλογὴ καὶ τὴ συνένωσι τῶν χρωμάτων. Μὲ λέξι καὶ λόγῳ περισσότερο ἀπ' τὸ ἱχνογράφημα καὶ τὴν κατωμένη ἀπὸ χέρια παράστασις πρέπει νὰ ἐκθέτουμε κάθε ζωντανὸ ἀντικείμενον ὅ' ἐκεῖνους πού εἶναι ἱκανοὶ ν' ἀκολουθοῦν (1). Γιὰ τοὺς ἄλλους χρειάζεταιαι ὑλικώτερη παράστασις.

ΝΕ. ΣΩ. Αὐτὸ εἶναι αἰσιότῳ· ἐκεῖνον ὅμως πού μοῦ λὲς ὅτι ἡ ἐκθεσὴ μας δὲν ἀναπτύχθηκε ἀκόμη ἐπαρκῶς, φανερώσει τὸ.

d *ΞΕ. Χαλεπόν, ὦ δαιμόνιε, μὴ παραδείγμασι χρώμενον ἱκανῶς ἐνδεικνυσθαί τι τῶν μειζόνων. Κινδυνεύει γὰρ ἡμῶν ἕκαστος ὅλον διαρ εἰδῶς ἅπαντα πάντ' αὐτὸν πάλιν ὥσπερ ἕταρ ἀγνοεῖν.*

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς τοῦτ' εἶπες;

ΞΕ. Καὶ μάλ' ἀτόπως ἔοικά γε ἐν τῷ παρόντι κινήσας τὸ περὶ τῆς ἐπιστήμης πάθος ἐν ἡμῖν.

ΝΕ. ΣΩ. Τί δή;

ΞΕ. Παραδείγματα, ὦ μακάριε, αὐτοὶ μοι καὶ τὸ παράδειγμα αὐτὸ δεδέηκεν.

e *ΝΕ. ΣΩ. Τί ὄν; Λέγε μὴδὲν ἐμοῦ γε ἔνεκα ἀποκινῶν.*

ΞΕ. Λεκτέον ἐπειδὴ καὶ σύ γε ἔτοιμος ἀκολουθεῖν.

Τοὺς γάρ που παῖδας ἴσμεν, ὅταν ἄρτι γραμμάτων ἔμπειροι γίνωνται.

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ ποῖον;

ΞΕ. Ὅτι τῶν στοιχείων ἕκαστον ἐν ταῖς βραχυτάταις καὶ ῥᾶσταις τῶν συλλαβῶν ἱκανῶς διαισθάνονται, καὶ τάλῃ-θῃ φράζειν περὶ ἐκείνα δυνατοὶ γίνονται.

278a *ΝΕ. ΣΩ. Πῶς γὰρ οὗ;*

ΞΕ. Ταῦτά δέ γε ταῦτα ἐν ἄλλαις ἀμφιγροῦντες πάλιν δόξῃ τε ψεύδονται καὶ λόγῳ.

ΝΕ. ΣΩ. Πάνυ μὲν ὄν.

ΞΕ. Ἄρ' ὄν οὐκ ἄδε ῥᾶστον καὶ κάλλιστον ἐπάγειν αὐτοὺς ἐπὶ τὰ μήπω γινωσκόμενα;

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς;

ΞΕ. Ἐνάγειν πρῶτον ἐπ' ἐκείνα ἐν οἷς ταῦτά ταῦτα ὀρθῶς ἐδόξαζον, ἀναγαγόντας δὲ τιθέναι παρὰ τὰ μήπω

b *γινωσκόμενα, καὶ παραβάλλοντας ἐνδεικνύοναι τὴν αὐτὴν ὁμοιότητα καὶ φύσιν ἐν ἀμφοτέραις ὅσταν ταῖς συμπλοκαῖς,*

*ΞΕ. εἶναι δύσκολο, καλὲ μοι φίλε, ἂν δὲν χρησιμοποιοῦ- d
σομε παραδειγμα, νὰ διαπραγματευθοῦμε ἕνα ἀντικείμενο
κάποιαι σπουδαιότητις μὲ τρόπο ἱκανοποιητικόν. Γιατὶ δια-
τρέχει τὸν κίνδυνον καθένας ἀπὸ μᾶς νὰ νομίσῃ ὅτι τὰ ξέροι
ἄλα, ὅπως σ' ἕνα ὄνειρο, καὶ νὰ βρεθῇ στὸ τέλος, ὅτι δὲν ξέ-
ρει τίποτα, ὅπως ὅταν ξυπνήσῃ.*

ΝΕ. ΣΩ. Τί θέλεις νὰ πῆς;

*ΞΕ. Πολὺ παράδοξα φαίνεται ὅτι ἔθιξα σὴν παρούσα
περίστασιν τὸ φαινόμενο πού ἀποτελεῖ σ' ἐμᾶς τὴν ἐπιστήμη.*

ΝΕ. ΣΩ. Τί λοιπόν;

*ΞΕ. Καὶ τὸ παράδειγμα αὐτὸ, μακάριε, πάλι ἔχει ἀνάγκη
ἀπὸ παράδειγμα γιὰ νὰ ἐξηγηθῇ.*

*ΝΕ. ΣΩ. Ἐ τί; Μῆλῃσε χωρὶς διόλου νὰ διστάσῃς e
ἐξ αἰτίας μου.*

2ον ΜΕΡΟΣ: ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΥΦΑΝΤΙΚΗΣ

XX. Ἡ χρῆσις τοῦ παραδείγματος

*ΞΕ. Πρέπει νὰ μιλῆσω, ἀφού καὶ σὺ εἶσαι ἔτοιμος νὰ
μὲ ἀκολουθῆς. Γιατὶ ξέρομε, νομίζω, τὰ παιδιὰ, ὅταν κάνουν
γνωριμία μὲ τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου—*

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς ὄχι;

*ΞΕ. Ὅτι διακρίνουν ἐπαρκῶς κάθε στοιχεῖο στὶς συλ-
λαβὰς τίς πρὸ σύντομες καὶ εὐκολώτερες καὶ γίνονται ἱκανὰ
νὰ δύνουν ἀκριβῆ ἀπάντησι σχετικὰ μ' ἐκείνα.*

ΝΕ. ΣΩ. Ἄναμφιβόλως.

*ΞΕ. Ἄλλὰ σὲ ἄλλες συλλαβὰς δὲν τ' ἀναγνωρίζουν
πάλι καὶ τότε κρίνουν καὶ μιλοῦν γι' αὐτὰ μὲ τρόπο ἐσφαλ-
μένο.*

ΝΕ. ΣΩ. Βεβαίωτατα.

*ΞΕ. Ἄραγε λοιπὸν δὲν εἶναι ἔτσι εὐκολώτερο καὶ
ἀσφαλτέστερο νὰ τὰ ὀδηγοῦμε σ' ἐκείνα πού δὲν γνωρίζουν
ἀκόμα;*

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς;

*ΞΕ. Νὰ τὰ ὀδηγοῦμε πρῶτα στὶς ὁμάδες, ὅπου ἔχουν
ἐξημερῶσει ἀκριβῶς αὐτὰ τὰ ἴδια στοιχεία, καὶ ἔπειτα, γυρί-
ζοντάς τα πίσω, νὰ τὰ πηγαίνουμε στὶς ὁμάδες πού δὲν
γνωρίζουν ἀκόμη, καὶ ἀφού παραβάλλουμ τὰ μὲν μὲ τὰ δὲ νὰ
τοὺς δεῖξουμε πῶς ὑπάρχει ἡ ἴδια ὁμοιότητα καὶ φύσις καὶ
στὰ δύο εἶδη συνδυασμῶν⁽¹⁾, ὥσπου σὲ ὅλα τὰ ἀγνοούμενα*

Πλάτωνος Πολιτικός

1. Συνδυασμὸς γραμμάτων πρὸς σχηματισμὸ λέξεων καὶ λέ-
ξεων πρὸς σχηματισμὸν προτάσεων.

μέχριπερ ἂν πᾶσι τοῖς ἀγνοοῦμενοις τὰ δοξαζόμενα ἀληθῶς παρατιθέμενα δειχθῆ, δειχθέντά δέ, παραδείγματα οὕτω γιγνώμενα, ποιήση τῶν στοιχείων ἕκαστον πάντων ἐν πάσαις ταῖς συλλαβαῖς τὸ μὲν ἕτερον ὡς τῶν ἄλλων ἕτερον ὄν, τὸ δὲ ταυτὸν ὡς ταυτὸν ἀεὶ κατὰ ταῦτά ἐανθ' προσαγορεύεσθαι.

NE. ΣΩ. Παντάσῃ μὲν οὖν.

ΞΕ. Οὐκοῦν τοῦτο μὲν ἱκανῶς συνειλήφαμεν, ὅτι παραδείγματός γ' ἐστὶ τότε γένεσις, ὅπῃ οὖν ταυτὸν ἐν ἑτέρῳ διωσπασμένῳ δοξαζόμενον ὀρθῶς καὶ συναχθὲν περὶ ἑκάτερον ὡς συνάμφω μίαν ἀληθῆ δόξαν ἀποτελεῖ;

NE. ΣΩ. Φαίνεται.

ΞΕ. Θαυμάζοιμεν ἂν οὖν εἰ ταυτὸν τοῦτο ἡμῶν ἢ ψυχῆ φῦσει περὶ τὰ τῶν πάντων στοιχεῖα πεποιθῆναι τοτὲ μὲν ἐπ' ἀληθείας περὶ ἐν ἕκαστον ἐν τῇ συνίτταται, τοτὲ δὲ περὶ ἅπαντα ἐν ἑτέροις ἀφ' ἑρέται, καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ἄμῃ γέ πη τῶν συγκράσεων ὀρθῶς δοξάζει, μετατιθέμενα δ' εἰς τὰς τῶν πραγμάτων μακρὰς καὶ μὴ ἁδύλους συλλαβὰς ταῦτά ταῦτα πάλιν ἀγνοεῖ;

NE. ΣΩ. Καὶ θαυμαστόν γε οὐδὲν.

ΞΕ. Πῶς γάρ, ὦ φίλε, δύνατο ἂν τις ἀρχόμενος ἀπὸ εὐδοξίας ψευδοῦς ἐπὶ τι τῆς ἀληθείας καὶ μικρὸν μέρος ἀφικόμενος κτήσασθαι φρόνησιν;

NE. ΣΩ. Σχεδὸν οὐδαμῶς.

ΞΕ. Οὐκοῦν ταῦτα εἰ ταύτη πέφυκεν, οἷον δὴ πλημμελοῦμεν ἂν ἐγὼ τε καὶ σὺ πρότερον μὲν ἐπιχειρήσαντες ὅλον παραδείγματος ἰδεῖν τὴν φύσιν ἐν μικρῷ κατὰ μέρος ἄλλῳ παραδείγματι, μετὰ δὲ ταῦτα μέλλοντες, ἐπὶ τὸ τοῦ βασιλέως μέγιστον ὄν ταυτὸν εἶδος ἀπ' ἑλλαττόνων φερόντες ποθεῖν, διὰ παραδείγματος ἐπιχειρεῖν αὐτὴν τῶν κατὰ πόλιν θεραπειῶν

τοὺς δειχθῶν, βαλμένα μπροστά τους, ἐκεῖνα ποὺ ἀληθῶς ἐρμηνεύουν μὲ ἀκρίβεια. Καὶ ὅταν δειχθῶν, ἀφοῦ ἔτσι γίνονται γι' αὐτὰ παραδείγματα, τὰ βοηθοῦμε γιὰ καθένα ἀπ' ὅλα τὰ στοιχεῖα καὶ σὲ ἕλες τις συλλαβές, νὰ συλλαβίζον τὸ ἕνα σὺν τῷ εἶναι διαφορετικὸ ἀπὸ τὸ ἄλλο καὶ τὸ ἴδιο σὺν τῷ ἴδιῳ πάντοτε καὶ ἀμετάβλητο μὲ τὸν ἕαυτό τοι. ο

NE. ΣΩ. Βεβαίως.

ΞΕ. Αὐτὸ λοιπὸν ἀρκετὰ καλὰ τὸ νώσαμεν, ὅτι ἐκεῖνο, ποὺ κάνει τότε δυνατὴ τὴ γένεση τοῦ παραδείγματος (δηλαδὴ τοῦ κατ' ἀναλογίαν συλλογισμοῦ), εἶναι τὸ ἀκόλοιο γεγονός: ὅταν δηλαδὴ ἕνα στοιχεῖο, ποὺ ἅπαντὰ μὲ τὸν ἴδιο τρόπο σὲ μίαν ἄλλη διάφορη καὶ ξεχωριστὴ ὁμάδα φαινομένων, ἐρμηνεύεται ὀρθῶς καὶ θεωρητῶτα σ' ἰσχυροτροπικὰ μὲ ἕνα ἐνιαῖο βλέμμα, ἀποτελεῖ μίαν ἀληθινὴ ἀντίληψη, ἀναφερόμενη καὶ ξεχωριστὰ σὲ καθένα ἀπὸ τὰ ὅμοια στοιχεῖα καὶ στὰ δὲ ὅλα.

NE. ΣΩ. Φαίνεται.

ΞΕ. Θὰ θαυμάζομε λοιπὸν ἂν ἡ ψυχὴ μας ὑπόκειται φυσικὰ στὶς ἴδιες διαφορὰς σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ τὰ στοιχεῖα ὅλων τῶν πραγμάτων καὶ ἄλλοτε στηρίζεται σταθερὰ στὴν ἀλήθεια γύρω ἀπὸ καθένα ἀπὸ τὰ στοιχεῖα μερικῶν συνθέσεων καὶ ἄλλοτε πλανιέται πάλι στὶς κρίσεις τῆς γιὰ τὰ στοιχεῖα μερικῶν ἄλλων, καὶ ἄλλους ἀπ' αὐτοὺς τοὺς συνδυασμοὺς γραμμάτων τοὺς φαντάζεται κατὰ κάποιον τρόπο ὀρθά, ὅταν ὅμως μεταφερθῶν στὶς μακρὰς καὶ ἔτσι εὐκόλες συλλαβὰς τῶν γραμμάτων, αὐτοὺς τοὺς ἴδιους πάλι εἶναι ἀνίκανη νὰ τοὺς γνωρίξῃ;

NE. ΣΩ. Δὲν ὑπάρχει τίποτα τὸ ἀξιοπεριέργο.

ΞΕ. Πῶς λοιπὸν, ἀγαπητὲ μου, θὰ μπορούσε κανεὶς, ὅταν κἀνὴ ἀρχῇ ἀπὸ ψεύτικη γνώμη, νὰ πετύχῃ κάποιον μέρος τῆς ἀλήθειας, ἔστω καὶ μικρὸ, καὶ ν' ἀποκτήσῃ ἔτσι τὴ σοφία;

NE. ΣΩ. Δὲν εἶναι σχεδὸν δυνατόν.

ΞΕ. Ἄν λοιπὸν αὐτὰ εἶναι ἔτσι φυσικὰ, δὲ θὰ ὑπάρχῃ τίποτα ἀπρεπὲς σ' ἐκεῖνο ποὺ σὺ κι ἐγὼ, ἐπιχειρώντας πρώτα νὰ ἰδοῦμε σ' ἕνα ἄλλο ἰδιαιτέρω παράδειγμα τὴ φύση τοῦ παραδείγματος γενικὰ καὶ ἔπειτα ἐπιχειρώντας νὰ ὑψώσομε ὡς τὴν πρὸ ψηλὴ μορφή τὴ μορφή τοῦ βασιλεῖα, αὐτὴ τὴν ἴδια μέθοδο δοκιμασμένη σὲ μικρὰ πράγματα τὴν ἐφαρμόζομε σὲ ἕνα νέο παράδειγμα, γιὰ νὰ ἐξηγήσομε μεθοδικὰ σὲ τί συνί-

τέγην γνωρίζειν, ἵνα ἅπαρ ἀν' ἀνελευτος ἡμῖν γίνηται ;
 ΝΕ. ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν ὀρθῶς.

279a **ΣΕ.** Πάλιν δὴ τὸν ἐμπροσθε λόγον ἀναληπτέον, ὡς
 ἐπειδὴ τῷ βασιλικῷ γένει τῆς περὶ τὰς πόλεις ἐπιμελείας
 ἀμφισβητοῦσι μυριοί, δεῖ δὴ πάντας ἀποχωρίζειν τούτους
 καὶ μόνον ἐκεῖνον λείπειν καὶ πρὸς τοῦτο δὴ παραδείγματος
 ἔφαμεν δεῖν τινος ἡμῖν.

ΝΕ. ΣΩ. Καὶ μάλα.

ΣΕ. Τί δὴτα παράδειγμά τις ἂν, ἔχον τὴν αὐτὴν πολιτι-
 κῆν πραγματείαν, σμικρότατον παραθέμενος ἰκανῶς ἂν εἶροιο τὸ
 β ζητούμενον ; Βούλει πρὸς Διός, ὃ Σώκρατες, εἰ μὴ τι πρό-
 χειρον ἕτερον ἔχοιεν, ἀλλ' οὖν τὴν γε ὑφαντικὴν προελόμεθα ;
 Καὶ ταύτην, εἰ δοκεῖ, μὴ πάσαν ; Ἀποχρήσει γὰρ ἴσως ἡ περὶ
 τὰ ἐκ τῶν ἑρίων ὑφάσματα· τάχα γὰρ ἂν ἡμῖν καὶ τοῦτο τὸ
 ἔρος αὐτῆς μαρτυρήσειε προουρεθὲν δ βουλόμεθα.

ΝΕ. ΣΩ. Τί γὰρ οὗ ;

ΣΕ. Τί δὴτα οὖ, καθάπερ ἐν τοῖς ἐμπροσθε τέμνοντες
 μέρη μερῶν ἕκαστον διηροῦμεθα, καὶ νῦν περὶ ὑφαντικὴν
 ταυτὸν τοῦτ' ἑδράσμεν, καὶ κατὰ δόγματιν ἐπιμάστα διὰ
 βραχέων ταχθ' ἅπαντ' ἐπελθόντες πάλιν ἤλθοιεν ἐπὶ τὸ νῦν
 χερίσμιον ;

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς λέγεις ;

ΣΕ. Ἀδτήν τὴν διεξοδὸν ἀπόκρισίν σοι ποιήσομαι.

ΝΕ. ΣΩ. Κάλλιστ' εἶπες.

ΣΕ. Ἔστι τοίνυν πάντα ἡμῖν ὅπως δημιουργοῦμεν καὶ
 κτώμεθα, τὰ μὲν ἕνεκα τοῦ ποιεῖν τι, τὰ δὲ τοῦ μὴ πάσχειν
 ἀμυντήρια· καὶ τῶν ἀμυντηρίων τὰ μὲν ἀλεξίφάρμακα καὶ
 δ θεῖα καὶ ἀνθρώπινα, τὰ δὲ προβλήματα· τῶν δὲ προβλημάτων
 τὰ μὲν πρὸς τὸν πῦλινον ὀπλισματα, τὰ δὲ φράγματα· καὶ

σταταὶ ἡφροντίδα τῶν πραγμάτων τῆς πόλεως καὶ γιὰ νὰ
 περάσομεν ἔτσι ἀπὸ τοῦ θνεροιο στὸ ξύπνημα ;

ΝΕ. ΣΩ. Πάρα πολλὸ σωστά.

ΣΕ. Πάλιν λοιπὸν πρέπει νὰ ἐξαγαγροῦσομεν στὴν προη- 279a
 γούμενη συζήτηση γιὰ νὰ ἰδοῦμε ὅτι, ἐπειδὴ ἄπειροιο ἀντί-
 παλοιο ἀμφισβητοῦν ἀπὸ τὸ βοοιλικὸ γένος τὴν τιμὴ τῆς
 φροντίδας γιὰ τὴς πόλεις, πρέπει φυσικὰ ἄλλοιο αὐτοῖς νὰ
 τοῖς ἐξαχωροῦσομεν καὶ μόνοιο ἐκεῖνοιο ν' ἀφήσομεν* καὶ γι'
 αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ ἔργοιο εἶπαμε πῶς ἔχομε ἀνάγκη κάποιου
 παραδείγματος.

ΝΕ. ΣΩ. Ἀσφαλῶς.

XXKI. Ἡ ὑφαντικὴ

ΣΕ. Τί θὰ μπορούσαμε λοιπὸν νὰ πάρουμε γιὰ παράδειγ-
 μα, ἂν καὶ πολλὸ μικρὸ, ποῦ παρουσιάζει τὴν ἴδια ἀπαχό-
 ληση μὲ τὴν πολιτικὴ, καὶ, παραθέτοντάς το, νὰ βροῦμε
 ἱκανοποιητικὰ τὸ πρᾶγμα ποῦ ζητᾶμε ; Θέλεις, μὰ τὸ Δία, b
 ἀγαπητὲ Σωκράτη, ἂν δὲν ἔχομε τίποτε ἄλλο πρὸ χειροιο, νὰ
 προτιμήσομε τὴν ὑφαντικὴ ; Καὶ αὐτὴν, ἂν εἶσαι τῆς γνώμης
 μοιο, ὅχι ὀλόκληρη, γιὰτὶ θὰ εἶναι ἀρχετὴ ἴσως ἡ ὑφαντικὴ
 τῶν μαλλίων (ἡ ἐπιουργία). ἴσως καὶ αὐτὸ μόνοιο τὸ μέρος
 τῆς ποῦ μᾶς ἀφορᾶ, ἅμα προτιμηθῆ, θὰ μᾶς ἐπιβεβαίωση
 ἐκεῖνα ποῦ ζητᾶμε.

ΝΕ. ΣΩ. Γιατὶ ὅχι ;

ΣΕ. Γιατὶ λοιπὸν, ὅπως ἀκριβῶς πρῶτοτερα, χωρί-
 ζοντας τὰ διάφορα μέρη, διακρίναμε καθένα ἀπ' αὐτά, δὲν
 κάνομε καὶ τώρα τὸ ἴδιο πρᾶγμα γιὰ τὴν ὑφαντικὴ, καὶ e
 γιὰτὶ, κατὰ δόγματιν, ὅσο μπορούμε ποῦ σύντομα, δὲν ἐξε-
 τάζομε μὲ ἀκριβέιο ὀλα γρήγορα, γιὰ νὰ γυροῦσομε ἀμέσως
 σ' ἐκεῖνοιο ποῦ μᾶς εἶναι τώρα χροῖσμοιο ;

ΝΕ. ΣΩ. Τί θέλεις νὰ πῆς ;

ΣΕ. Προχωρώντας στὴ διήγηση θὰ σοῦ ἀποκριθῶ.

ΝΕ. ΣΩ. Εἶπες πολλὸ καλά.

ΣΕ. Ὅσα λοιπὸν κατασκευάζομε καὶ ἀποκοτοῦμε, μᾶς
 χροῖσμεοῦν ἄλλα γιὰ μέσοιο νὰ κάνομε κάτι καὶ ἄλλα σὺν προ-
 φυλακτικὰ κατὰ τοῦ πόνου. Καὶ ἀπὸ τὰ προφυλακτικὰ ἄλλα d
 εἶναι ἀντίδοτα θεῖα καὶ ἀνθρώπινα καὶ ἄλλα μέσα γιὰ ἄμυνα
 (προβλήματα) (1). Ἀπὸ τὰ μέσα γιὰ ἄμυνα ἄλλα εἶναι ὀπλα
 γιὰ τὸν πόλεμο καὶ ἄλλα φράγματα. Ἀπὸ τὰ φράγματα ἄλλα

1. Πρόβλημα : ἀμυντήριο, κάθε τι ποῦ τοποθετεῖ ἐμ πρὸς τοῦ
 ὀ πολεμιστῆς γιὰ νὰ προφυλάγεται καὶ νὰ ἀμύνεται.

τῶν φραγμαίων τὰ μὲν παραπετάσματα, τὰ δὲ πρὸς χειμῶνας καὶ καύματα ἀλεξητήρια· τῶν δὲ ἀλεξητηρίων τὰ μὲν στεγασματα, τὰ δὲ σκεπάσματα· καὶ τῶν σκεπασμάτων ὑποπετάσματα μὲν ἄλλα, περικαλύμματα δὲ ἕτερα· περικαλυμμάτων δὲ τὰ μὲν δλόσχιστα, σύνθετα δὲ ἕτερα· τῶν δὲ συνθέτων τὰ μὲν τρητὰ, τὰ δὲ ἄνευ τρήσεως συνθετά· καὶ τῶν ἀτρήτων τὰ μὲν νεύρινα φυτῶν ἐκ γῆς, τὰ δὲ τρίχυνα· τῶν δὲ τρίχινων τὰ μὲν ὄσαι καὶ γῆ κολλητὰ, τὰ δὲ ἀπὸ αὐτοῖς συνθετά. Τούτοισι δὴ τοῖς ἐκ τῶν ἑαυτοῖς συνδουμένω ἐργασθεῖσιν ἀμνητηρίους καὶ σκεπάσμασι τὸ μὲν ὄνομα ἱμάτια ἐκαλέταμεν· τὴν δὲ τῶν ἱματίων μάλιστα ἐπιμελουμένην 280a τὴν τέχνην, ὥσπερ τότε τὴν τῆς πόλεως πολιτικὴν εἶποιεν, οὕτω καὶ νῦν ταύτην προσεῖποιεν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ πράγματος ἱματιοργικῆν; Φῶμεν δὲ καὶ ὕφαντικὴν, ὅσον ἐπὶ τῇ τῶν ἱματίων ἐργασίᾳ μέριστον· ἢν μῆριον, μὴδὲν διαφέρειν πλὴν ὄνοματι ταύτης τῆς ἱματιοργικῆς, καθάπερ κακεῖ τότε τὴν βασιλικὴν τῆς πολιτικῆς;

ΝΕ. ΣΩ. Ὁρθότατά γε.

ΕΕ. Τὸ μετὰ τοῦτο δὴ συλλογισάμεθα ὅτι τὴν ἱματίων ὕφαντικὴν οὕτω ἠρθεῖσάν τις τάχ' ἂν ἰκανῶς εἰρησθαί δόξειεν, μὴ δυνάμενος συννοεῖν ὅτι τῶν μὲν ἐγγύς συνεργῶν ὅσπου διώρισται, πολλῶν δὲ ἑτέρων συγγενῶν ἀπεμερίσθη.

ΝΕ. ΣΩ. Ποίων, εἰπέ, συγγενῶν;

ΕΕ. Οὐδ' ἔσπου τοῖς λεχθεῖσιν, ὡς φαίνεται πάλιν οὐδ' ἔοικεν ἐπαντιεὶν ἀρχόμενον ἀπὸ τελευτῆς. Εἰ γὰρ συννοεῖς τὴν οἰκειότητα, τὴν μὲν διαιτέμομεν ἀπ' αὐτῆς νουθῆ, τὴν τῶν στρωμάτων σύνθεσιν περιβολῆ χωρίζοντες καὶ ὑποβολῆ.

ΝΕ. ΣΩ. Μανθάνω.

ΕΕ. Καὶ μὴν τὴν ἐκ τῶν λίνων καὶ σπάρτων καὶ πάντων ὁπόσα φυτῶν ἄρτι νεύρα κατὰ λόγον εἰπομένη, δημοργίαν

εἶναι προκαλύμματα καὶ ἄλλα καταφύγια γιὰ τοὺς χειμῶνες καὶ τὶς ζέστες. Ἀπὸ τὰ καταφύγια ἄλλα εἶναι στεγασματα καὶ ἄλλα σκεπάσματα. Ἀπὸ τὰ σκεπάσματα ἄλλα εἶναι ὑφάσματα γιὰ νὰ στρώνονται κάτω καὶ ἄλλα γιὰ νὰ μᾶς σκεπάξουν. Ἀπ' ἐκεῖνα ποὺ μᾶς σκεπάξουν, ἄλλα εἶναι καμωμένα ἀπὸ ἕνα κομμάτι καὶ ἄλλα ἀπὸ πολλὰ κομμάτια. Ἀπὸ τὰ συνθέμενα ἄλλα εἶναι τρηπητὰ καὶ ἄλλα χωρὶς τρηπές. Ἀπὸ τὰ μὴ τρηπητὰ ἄλλα εἶναι καμωμένα ἀπὸ ἴσας, βγαλμένες ἀπὸ φυτὸ τῆς γῆς, καὶ ἄλλα τρίχυνα. Ἀπὸ τὰ τρίχυνα ἄλλα εἶναι καλοφτιαγμένα μὲ νερό καὶ γύωμα καὶ ἄλλα συνδεδεμένα τὰ ἴδια μεταξύ τους. Σ' αὐτὰ λοιπὸν τὰ προφυλακτικά, ποὺ εἶναι συνδεδεμένα μεταξύ τους, καὶ στὰ σκεπάσματα δώσαμε τὸ ὄνομα ἐνδύ· ἀπὸ τὴν τέχνην λοιπὸν ποὺ ἀσχολεῖται κυρίως μὲ τὰ ἐνδύματα, καθὼς τότε εἴπαμε πολιτικὴν ἐκείνην ποὺ φροντίζει γιὰ τὴν πόλιν, δὲ θέλεις τώρα 280a νὰ τὴν ποῦμε ἀπ' αὐτὸ ὕφαντουργία; Ἄς ποῦμε τότε ὅτι καὶ ἡ ὕφαντικὴ, ὅσο μέρος τῆς, τὸ πῶ οὐδαίω, εἶναι γιὰ τὴν κατασκευὴν ἐνδυμάτων, δὲν διαφέρει παρὰ κατὰ τὸ ὄνομα ἀπὸ τὴν τέχνην τῆς ὕφαντουργίας, ὅπως ἀκριβῶς καὶ ἐκεῖ τότε ἡ βασιλικὴ τέχνη διαφέρει κατ' ὄνομα ἀπὸ τὴν πολιτικὴν τέχνην;

ΝΕ. ΣΩ. Πολλὸ σωστά.

ΕΕ. Ὅστερα λοιπὸν ἀπ' αὐτὰ, ἄς σκεφθοῦμε τοῦτο: θὰ νόμιζε κανεὶς ὅτι ἡ ὕφαντικὴ τῶν ἐνδυμάτων ἀρκετὰ ἴσως ἔχει ἐξηγηθῆ μὲ μιὰ τέτοια περιγραφή, ἂν δὲν μπορούσε νὰ ἐνοήσῃ ὅτι δὲν ἔχει ἀκόμα διακριθῆ ἀπὸ τὶς γεωτονικεῖς βοηθητικὰς τέχνες, ἀλλ' ἀπὸ ὡς ἐχωρίσθη ἀπὸ πολλὰς ἄλλας ποὺ εἶναι συγγενεῖς τῆς.

ΝΕ. ΣΩ. Ποιεῖς συγγενεῖς ἐνοεῖς;

XXII. Οἱ ἀντίπαλοι τῆς ὕφαντικῆς

ΕΕ. Δὲν παρακολούθησες ὅτι εἶπο, καθὼς φαίνεται φαίνεται λοιπὸν ὅτι πρέπει νὰ ξαναγυρίσουμε πάλι ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸ τέλος. Γιατί, ἂν καταλαβαίνεις κατὰ τὸ ζήτηματα τῆς συγγένειας, αὐτὴ τὴν κατασκευὴν τῶν σκεπασμάτων τὴ χωρίσαμε μάλιστα, διακρίνοντάς τὴν σὲ ὅτι, βάζομε γύρω καὶ σὲ ὅτι, ἀπλόνομε ἀπὸ κάτω.

ΝΕ. ΣΩ. Καταλαβαίνω.

ΕΕ. Ἐπίσης γιὰ ὅτι κάνομε μὲ λινάρτι, μὲ σπάρτα καὶ ὅ μὲ ὅτι, πρὶν ἀπὸ λίγο εἴπαμε κατ' ἀναλογίαν νεῖρα τῶν φυτῶν,

πᾶσαν ἀφείλομεν τὴν τε αὐτὴν πηλιτηγὴν ἀφουρισάμεθα καὶ τὴν τρήσει καὶ ἄραφῃ χρωσμένην σύνθεσιν, ἧς ἡ πλειστή σκωτοτομική.

NE. ΣΩ. Πάνν μὲν οὖν.

ΕΕ. Καὶ τὸν τὴν τῶν ὀλοσχιῶτων σκεπασμάτων θεωρασίαν δερματοουργικὴν καὶ τὰς τῶν στεγασμάτων, ὅσαι τε ἐν οἰκοδομικῇ καὶ ἄλλῃ τεκτονικῇ καὶ ἐν ἄλλαις τέχναις δευμάτων σκεπτικαὶ γίνονται, συμπάσας ἀφείλομεν, ὅσαι τε περὶ τὰς κλοπὰς καὶ τὰς βία πράξεις διακωλυτικὰ ἔργα παρέχονται τέχναι φραγματῶν, περὶ τε γένεσιν ἐπιθηματοουργίας ὅσαι καὶ τὰς τῶν θυρωμάτων πῆξεις, γομφωντικῆς ἀπονεμβεῖσαι μῦρια τέχνης· τὴν τε ὀλοποιικὴν ἀπετεμόμεθα, μεγάλης καὶ παντοίας τῆς προβληματοουργικῆς τμήμα ὅσων δυνάμειος· καὶ δὴ καὶ τὴν μαγευτικὴν τὴν περὶ τὰ ἀλεξίφάρμακα κατ' ἀρχὰς εὐθὺς διωρισάμεθα σύμπασαν, καὶ λελοίπαμεν, ὡς δόξαμεν ἂν, αὐτὴν τὴν ζητηθεῖσαν ἀμυντικὴν χειμῶνων, ἐρεοῦ προβλήματος ἐργαστικὴν, ὄνομα δὲ ὑφαντικὴν λεχθεῖσαν.

NE. ΣΩ. Ἔοικε γὰρ ὄν.

ΕΕ. Ἄλλ' οὐκ ἔστι ποῦ τέλειον, ὦ παῖ, τοῦτο λελεγμένον. Ὁ γὰρ ἐν ἀρχῇ τῆς τῶν ἱματίων ἐργασίας ἀπτόμενος τοῦ-
281a νατίου ὑψηλὸν δραν φαίνεται.

NE. ΣΩ. Πῶς ;

ΕΕ. Τὸ μὲν τῆς ὑψηλῆς συμπλοκῆς τίς ἐστὶ ποῦ.

NE. ΣΩ. Ναί.

ΕΕ. Τὸ δὲ γὰρ τῶν συνεστῶτων καὶ συμπεπιλημένων διαλυτική.

NE. ΣΩ. Τὸ ποῖον δὴ ;

ΕΕ. Τὸ τῆς τοῦ ξανθοῦς τέχνης ἔργον. Ἡ τὴν ξαντικὴν τολμήσομεν ὑφαντικὴν καὶ τὸν ξάντην ὡς ὄντα ὑφάντην καλεῖν ;

NE. ΣΩ. Οὐδαμῶς.

ΕΕ. Καὶ μὴν τὴν γὰρ αὐτὴν ἡμῶν ἐργαστικὴν καὶ κροῖνης εἶ τις ὑφαντικὴν προσαγορεύει, παράδοξόν τε καὶ ψεύδος·
b ὄνομα λέγει.

ὀλόκληρη αὐτὴ τὴν κατασκευὴν τὴν ξεχωρίσαμε· καὶ ξεχωρίσαμε ἐπίσης τὴν τέχνην γιὰ τὰ πηλίματα καὶ τὴ συναρμογὴν, ποῦ μεταχειρίζεται τρύπημα καὶ ράψιμο, τῆς ὅποιας τὸ μεγαλύτερο μέρος εἶναι ἡ ὑποθηματοποιία.

NE. ΣΩ. Βεβαίωτατα.

ΕΕ. Καὶ ἔπειτα τὴν βυρσοδεψίαν ποῦ κατοσκευάζει τὰ μονοκόμματα καλύμματα. καὶ τίς τέχνης τῶν στεγασμάτων, ὅσες στὴν οἰκοδομικῇ καὶ σὲ ἄλλῃ τὴν ξυλοουργικῇ καὶ στὶς ἄλλες τέχνης ἔχουν τὴν ἰδιότητα καὶ στεγάζουν ἀπὸ τὰ πρεχούμενα νερά, ὅλες τίς ἀποχωρίσαμε· ἐπίσης ὅσες τέχνης φραγματῶν μᾶς παρέχουν ἔργα κατὰλληλα νὰ μᾶς προστατεύουν ἀπὸ τίς κλοπὰς καὶ τίς βίαιες πράξεις, καὶ ἐκείνες ποῦ κατασκευάζουν τὸ καπάκια καὶ στερεώνουν τίς πόρτες, καὶ ποῦ εἶναι εἰδικὰ μέρη τῆς τέχνης τοῦ ξυλοουργοῦ. Ἔχομε ἀκόμα ξεχωρίσει τὴν ὀλοποιητικὴν, ποῦ εἶναι τμήμα τῆς μεγάλης καὶ περιπλοκῆς τέχνης τῶν μέσων ἀμύνης· ἀκόμα ξεχωρίσαμε ἀμέσως ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ὀλόκληρη τὴν μαγικὴν τέχνην ποῦ ἔχει γιὰ ἀντικείμενα τὰ ἀντίδοτα, καὶ ἔχομε ἀφήσει, μπορούμε νὰ ποῦμε, ἀπειθεῖ τὴν τέχνην ποῦ ἀνακλιθούμε, ἐκείνην δηλ. ποῦ μᾶς προστατεύει ἀπὸ τοὺς χειμῶνες, κατασκευάζοντας προφυλακτικὰ μάλλινα, καὶ ποῦ ἔχει τὸ ὄνομα ὑφαντικῆ.

NE. ΣΩ. Ἔτσι φαίνεται.

ΕΕ. Ἄλλ' ἀκόμη δὲν τελειώσαμε τὴν ἀπαριθμῆσθί μας, νεαρέ μου. Γιατί, ὅποιος πρωτοβάξει χερί στὴν κατασκευὴν τῶν ἐνδύματων, φαίνεται ποὺ κάνει ἄλλο πρᾶγμα ἀντίθετο πρὸς τὴν ὑφανσην.
281a

NE. ΣΩ. Πῶς ;

ΕΕ. Τὸ ὑφασμα εἶναι, νοῦϊζω, κάποια σύμπλεξη.

NE. ΣΩ. Ναί.

ΕΕ. Ἐκεῖνο, γιὰ τὸ ὅποιο μιλάμε, εἶναι τέχνη κατὰλληλη νὰ ξεχωρίξῃ ὅ, τι εἶναι ἐνωμένο καὶ συμπεισμένο.

NE. ΣΩ. Γιὰ ποῖο μιλάς τώρα ;

ΕΕ. Γιὰ τὸ ἔργο τῆς τέχνης αὐτοῦ ποῦ ξαίνει. Ἡ θὰ τολμήσομε νὰ ὀνομάσομε τὴν ξαντικὴν ὑφαντικὴν καὶ τὸν ξάντην ὑφαντή ;

NE. ΣΩ. Αὐτὸ ποτέ.

ΕΕ. Ἀκόμη, ἂν κανεῖς πάλι τὴν τέχνην, ποῦ κατασκευάζει τὸ στημόνι καὶ τὸ ὑφάδι, τὴν καλέσθι ὑφαντικῆ, λέει ὄνομα παράξενο καὶ ὄχι ἀληθινόν.
b

NE. ΣΩ. Πῶς γὰρ οὐ ;

ΞΕ. Τί δέ ; κναφεντικὴν σύμπασαν καὶ τὴν ἀνεστικὴν πότερα μηδεμίαν ἐπιμέλειαν μηδέ τινα θεραπείαν ἐσθῆτος θώμεν, ἢ καὶ ταύτας πάσας ὡς ὕφαντικὰς λέξομεν ;

NE. ΣΩ. Οὐδαμῶς.

ΞΕ. Ἄλλὰ μὴν τῆς γε θεραπείας ἀμφισβητήσουσιν αὐτὰ σύμπασαι καὶ τῆς γενέσεως τῆς τῶν ἱματίων τῆ τῆς ὕφαντικῆς δυνάμει, μέγιστον μὲν μέρος ἐκείνη διδοῦσται, μεγάλα δὲ καὶ σφίαν αὐτὰς ἀπονέμουσαι.

NE. ΣΩ. Πάνυ γε.

ΞΕ. Πρὸς τοίνυν ταύτας ἔτι τὰς τῶν ἐργαλείων δημιουργοῦς τέχνας, δι' ἃν ἀποτελεῖται τὰ τῆς ὕφης ἔργα, δοκεῖν χρῆθ' ὅτι γε συνατιας εἶναι προσποιήσασθαι παντὸς ὑφάσματος.

NE. ΣΩ. Ὁρθότατα.

ΞΕ. Πότερον οὖν ἡμῖν ὁ περὶ τῆς ὕφαντικῆς λόγος, οὗ προεσιλόμεθα μέρους, ἰκανῶς ἔσται διωρισμένος, ἐὰν ἄρ' αὐτὴν τῶν ἐπιμελειῶν ὁπόσα περὶ τὴν ἔρεάν ἐσθῆτα, εἰς τὴν δὲ καλλίστην καὶ μέγιστην πασῶν τιθώμεν ἢ λέγομεν μὲν ἂν τι ἀληθές, οὐ μὴν σαφές γε οὐδὲ τέλος, πρὶν ἂν καὶ ταύτας αὐτῆς πάσας περιέλωμεν ;

NE. ΣΩ. Ὁρθῶς.

ΞΕ. Οδοῦν μετὰ ταῦτα ποιητέον δὲ λέγομεν, ἵν' ἰφε-
ξῆς ἡμῖν ὁ λόγος ἦ ;

NE. ΣΩ. Πῶς δ' οὐ ;

ΞΕ. Πρῶτον μὲν τῶν ἰσθμῶν οὐσας περὶ πάντα τὰ δρωμένα θεασώμεθα.

NE. ΣΩ. Τίνας ;

ΞΕ. Τὴν μὲν γενέσεως οὖσαν συνατίον, τὴν δ' αὐτὴν αἰτίαν.

NE. ΣΩ. Πῶς ;

ΞΕ. Ὅσαι μὲν τὸ πρᾶγμα αὐτὸ μὴ δημιουργοῦσι, ταῖς δὲ δημιουργούσαις ὄργανα παρασκευάζουσιν, ἃν μὴ παρα-
γενομένων οὐκ ἂν ποτε ἐργασθῆναι τὸ προστεταγμένον

NE. ΣΩ. Καὶ βέβαια.

ΞΕ. Ἐπιπλέον, νὰ ὀρίσουμε ὅτι ἡ τέχνη τοῦ λευκαντῆ καὶ ἡ τέχνη τοῦ ἐπιδιορθωτῆ ἐνδυμάτων δὲν ἔχουν τίποτε ἀκόμη μὲ τὴ φροντίδα καὶ τὴν περιποίησιν τῶν ἐνδυμάτων, ἢ θὰ ποῦμε ὅτι ὅλες αὐτὲς εἶναι ὕφαντικῆς ;

NE. ΣΩ. Καθόλου.

ΞΕ. Καὶ ὁμοίως ὅλες αὐτὲς οἱ τέχνες θὰ ἀμφισβητήσουσιν ἀπὸ τὴν ὕφαντικῆ τῆ φροντίδα καὶ τὴν κατασκευὴ τῶν ἐνδυ-
μάτων καὶ, ἀφοῦ παρακρῆσθουσιν σ' ἐκείνη τὸ πῶς μεγάλο μέρος, θὰ διεδικήσουσιν ἀκόμη ἓνα μεγάλο μέρος γιὰ τὸν ἑαυτοῦ τους.

NE. ΣΩ. Ἄσφαλῶς.

ΞΕ. Ἐπειτα ἀπ' αὐτῆς, οἱ τέχνες ἀκόμη πῶς κατασκευ-
άζουσιν τὰ ἐργαλεῖα, μὲ τὰ ὁποῖα ἐκτελοῦνται τὰ ἔργα τῆς ὕφ-
σεως, πρέπει νὰ πιστεύουμε πῶς θὰ ὑποστηρίξουσιν ὅτι εἶναι
βοηθητικὰς κατασκευαῖς καὶ ὑφάσματος.

NE. ΣΩ. Πολὺ σωστά.

ΞΕ. Ποῖο ἀπὸ τὰ δύο λοιπὸν : ἡ ἐννοία τῆς ὕφαντικῆς,
αὐτοῦ τοῦ μέρους τῆς ὕφαντικῆς πῶς ἔχομε διαλέξει, θὰ
εἶναι ἀρκετὰ καθορισμένη, ἂν ἀνάμεσα σὲ ὅλες τῆς φρον-
τίδες τίς σχετικὴς μὲ τὰ μάλλινα ἐνδύματα, τῆς δώσουμε τὴ
θέσιν τὴν πῶς καλὴ καὶ τὴν πῶς σπουδαία ἀπ' ὅλες ἢ θὰ λέγαμε
κατὰ ἀληθινὸν, ἀλλ' ὁμοίως ὅχι ξεκαθαρισμένον οὔτε τέλος, ἂν
δὲν ἀπομακρύνουμε ἀπ' αὐτὴν καὶ ὅλες τῆς ἄλλες ἀντίπαλές τῆς ;
NE. ΣΩ. Σωστά.

XXIII. Αἰτίες κύριες καὶ αἰτίες βοηθητικῆς

ΞΕ. Λοιπὸν, ὕστερα ἀπ' αὐτὰ, πρέπει νὰ κάνουμε ἐκεῖ-
νο πῶς λέμε, γιὰ νὰ ἔχη ἡ ὁμίλια μας σωστὴ συνέχεια ;

NE. ΣΩ. Γιατί ὅχι ;

ΞΕ. Πρῶτα λοιπὸν ἂς παρατηρήσουμε ὅτι δύο τέχνες
εἶναι γιὰ ἑλὰ ὅσα παραγόνται.

NE. ΣΩ. Ποιῆς ;

ΞΕ. Ἡ μία εἶναι αἰτία βιομηχανικῆ τῆς παραγωγῆς (συν-
αίτιος) καὶ ἡ ἄλλη εἶναι ἡ κύρια αἰτία.

NE. ΣΩ. Πῶς ;

ΞΕ. Ὅσες δὲν δημιουργοῦσιν τὸ ἴδιο τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ ε-
πρωμηθεῖον τὰ ὄργανα σ' ἐκείνες πῶς τὸ παρασκευάζουσιν, χωρὶς
τὰ ὁποῖα καμιὰ ἀπ' αὐτῆς δὲ θὰ μπόρουσε νὰ ἀποτελειώσῃ τὸ
ἔργο πῶς τῆς ἔχει ἀνατεθῆ, αὐτὲς οἱ τέχνες εἶναι αἰτίες

ἐκάστη τῶν τεχνῶν, ταύτας μὲν συναίτιους, τὰς δὲ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἀπεργαζομένας αἰτίας.

NE. ΣΩ. Ἔχει γοῦν λόγον.

ΣΕ. Μετὰ τοῦτο δὴ τὰς μὲν περὶ τὸ ἀτράκτους καὶ κερκίδας καὶ ὅποια ἄλλα ὄργανα τῆς περὶ τὰ ἀμφιέσματα γενέσεως κοιwanεῖ, πάσας συναίτιους εἴπομεν, τὰς δὲ αὐτὰ θεραπευούσας καὶ δημιουργούσας αἰτίας ;

NE. ΣΩ. Ὁρθότατα.

282a ΣΕ. Τῶν αἰτιῶν δὴ πλουτικῆν μὲν καὶ ἀνεστικῆν καὶ πᾶσαν τὴν περὶ ταῦτα θεραπευτικῆν, πολλῆς ὁσος τῆς κοσμητικῆς, τοῦνταῦθα αὐτῆς μόριον εἰκὸς μάλιστα περιλαμβάνειν ὀνομάζοντας πᾶν τῆ τέχνη τῆ κναφεντικῆ.

NE. ΣΩ. Καλῶς.

ΣΕ. Καὶ μὴν ξαντικὴ γε καὶ νησιτικὴ καὶ πάντα αὐτὰ περὶ τὴν ποίησιν αὐτῆν τῆς ἐσθῆτος ἧς λέγομεν μέρη, μία τίς ἐστι τέχνη τῶν ὑπὸ πάντων λεγομένων, ἢ θαλασσιουργικῆ.

NE. ΣΩ. Πῶς γὰρ οὖ ;

b ΣΕ. Τῆς δὴ θαλασσιουργικῆς δύο τμήματα ἔσονται, καὶ τούτοις ἐκάτερον ἅμα δυοῖν πεφύκατον τέχναις μέρη.

NE. ΣΩ. Πῶς ;

ΣΕ. Τὸ μὲν ξοντικὸν καὶ τὸ τῆς κερκιστικῆς ἦμισον καὶ ὅσα τὰ συγκείμενα ἀπ' ἀλλήλων ἀφίσθησι, πᾶν τοῦτο ὦ, ἐν φράζειν τῆς τε θαλασσιουργίας αὐτῆς ἐστὶ που, καὶ μεγάλα τινὲ κατὰ πάντα ἡμῖν ἦσθην τέχνη, ἢ συγκριτικὴ τε καὶ διακριτικῆ.

NE. ΣΩ. Naί.

c ΣΕ. Τῆς τοίνυν διακριτικῆς ἦ τε ξαντικῆ καὶ τὰ νουδὴ ὀρθέντα ἅπαντὰ ἔσονται· ἢ γὰρ ἐν ἐρίοις τε καὶ στήμοσι διακριτικῆ, κερκίδι μὲν ἄλλον τρόπον γιγνομένη, χερσὶ δὲ ἔτερον, ἔσχηεν ὅσα ἀρτίως ὀνόματα ἐρρήθη.

NE. ΣΩ. Πάνο μὲν οὖν.

ΣΕ. Αἰθίς δὴ πάλιν συγκριτικῆς μόριον ἅμα καὶ θαλο-

βροητικῆς, καὶ ἐκεῖνες ποὺ δημιουργεῖν τὸ ἴδιο τὸ πρᾶγμα εἶναι αἰτίες (κύριες).

NE. ΣΩ. Ἡ διάκριση εἶναι βᾶσιμη.

ΣΕ. Ἐπειτα ἀπ' αὐτὸ, ἐκεῖνες ποὺ προμηθεύουσι τὰ ἀδράχτια καὶ τίς σαῖτες καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ὄργανα ποὺ συντρέχουσι στὴν παραγωγή ἐνδυμάτων, θὰ τίς ποῦμε ὅλες βροητικῆς, καὶ ἐκεῖνες ποὺ φροντίζουσι καὶ κατασκευάζουσι αὐτὰ αἰτίες ;

NE. ΣΩ. Πολὺ σωστά.

ΣΕ. Λοιπὸν μερικὲς ἀπ' αὐτῆς τίς τέχνες—αἰτίες, ἢ 282a πλουτικῆ καὶ ἢ ἐπιδιορθωτικῆ τῶν ἐνδυμάτων καὶ κάθε ἄλλη ποὺ φροντίζει γι' αὐτὰ, εἶναι εὐλόγο, ἐπειδὴ ἡ δικαιοδοσία τῆς διακοσμητικῆς τέχνης εἶναι πλατεῖα, νὰ τίς περιλάβοιμε ὅλες μαζί γιὰ νὰ σχηματίσοιμε ἓνα μέρος αὐτῆς ὀνομάζοντάς το ὅλο μὲ ἓνα γενικὸ ὄνομα: τέχνη ποὺ κατεργάζεται μάλλινα ἐνδύματα.

NE. ΣΩ. Καλά.

ΣΕ. Ἀκόμη ἡ ξαντικὴ καὶ ἡ κλωστικὴ καὶ ὅλες πάλι οἱ ἐνέργειες, ποὺ μπαίνουν σὲ ὅ, τι καλοῦμε ἄμηση κατασκευῆ τοῦ ἐνδύματος, σχηματίζουν μὰ κάποια τέχνη ποὺ ἀπ' ὅλες λέγεται: ἡ τέχνη τῆς κατεργασίας τῶν μαλλίων.

NE. ΣΩ. Γιατὶ ὄχι ;

ΣΕ. Στὴν τέχνη λοιπὸν ποὺ κατεργάζεται τὰ μαλλιά, b ὑπάρχουσι δύο τμήματα καὶ καθένα ἀπ' αὐτὰ ἔγινε ἀπὸ τὴν ἔωση δύο τεχνῶν.

NE. ΣΩ. Πῶς ;

ΣΕ. Ἡ ξαντικὴ καὶ τὸ μισὸ μέρος τῆς ὀφαντικῆς καὶ ὅλες οἱ ἐργασίες ποὺ ἔχουσι γιὰ σκοπὸ νὰ χωρίζουσι τὰ συνθεμένα τὸ ἓνα ἀπὸ τὸ ἄλλο, ὅλο αὐτὸ παρεμένο σὰν ἓνα εἶναι, νομίζω, ἔργο τῆς τέχνης ποὺ κατεργάζεται τὰ μαλλιά· ἔχομε λοιπὸν γενικὸ δύο μεγάλες τέχνες: τὴν τέχνη ποὺ συθετῆ (συγκριτικῆ) καὶ τὴν τέχνη ποὺ ξεχωρίζει (διαχωριστικῆ).

NE. ΣΩ. Μάλιστα.

ΣΕ. Λοιπὸν στὴν τέχνη ποὺ ξεχωρίζει μπαίνουν ἡ ξαντικὴ καὶ ὅλες οἱ ἐργασίες, γιὰ τίς ὅποιες τώρα δὲ μιλήσαμε· c οἱ γιὰτὶ ἡ τέχνη, ποὺ χωρίζει τὰ μαλλιά καὶ τὸ στήμονι καὶ ποὺ γίνεται ἄλλοῦ μὲ τὴ σαῖτα καὶ ἄλλοῦ μὲ τὰ χέρια, καλεῖται μὲ ὅλα τὰ ὀνόματα ποὺ αὐτῆ τῆ στιγμῆ ἀναφέραμε.

NE. ΣΩ. βεβαίωτατα.

ΣΕ. Ἄς πάροιμε τώρα πάλι μαζί ἓνα μέρος τῆς τέχνης

σιουργίας ἐν αὐτῇ γιγνώμενον λάβωμεν· ὅσα δὲ τῆς διακριτικής ἢ αὐτόθι, μειώμενον σύμπατα, δίχα τέμνοντες τὴν ταλασιουργίαν διακριτικῶς τε καὶ συγκριτικῶς τμήματι.

NE. ΣΩ. Διηγήσῃθω.

ΞΕ. Τὸ συγκριτικὸν τοῖνον αὐ σοι καὶ ταλασιουργικὸν δ ἅμα μόριον, ὃ Σώκρατες, διαιρετέον, εἴπερ ἰκανῶς μέλλομεν τὴν προρηθῆσαν ὑφαντικὴν αἰρῆσειν.

NE. ΣΩ. Οὐκοῦν χρῆ.

ΞΕ. Χρῆ μὲν οὖν· καὶ λέγωμεν γε αὐτῆς τὸ μὲν εἶναι στρεπτικόν, τὸ δὲ συμπλεκτικόν.

NE. ΣΩ. Ἄρ' οὖν μανθάνω; Δουκείς γάρ μοι τὸ περὶ τὴν τοῦ στήμονος ἐργασίαν λέγειν στρεπτικόν.

ΞΕ. Οὐ μόνον γε, ἀλλὰ καὶ κρόκης· ἣ γένεσιν ἄστροφόν τινα αὐτῆς εὐρήσομεν;

NE. ΣΩ. Οὐδαμῶς.

ΞΕ. Διόρισαι εἴη καὶ τοῦτον ἐκάτερον· ἴσως γὰρ ὁ διορισμὸς ἐγκαιρὸς ἂν σοι γένοιτο.

NE. ΣΩ. Πῆ;

ΞΕ. Τῆδε· τῶν περὶ ξαντικῆν ἔργων μηκυνθέν τε καὶ σχὸν πλάτος λέγομεν εἶναι κατάγαμ' τι;

NE. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Τοῦτον δὴ τὸ μὲν ἀτράχτι τε στραφέν καὶ στρεφόν νῆμα γενόμενον στήμονα μὲν φάθι τὸ νῆμα, τὴν δὲ ἀπενθύνουσαν αὐτὸ τέχνην εἶναι στημονοητικῆν.

NE. ΣΩ. Ὅρθῶς.

ΞΕ. Ὅσα δὲ γε αὐ τὴν μὲν συστροφὴν χαύνην λαμβάνει, τῆ δὲ τοῦ στήμονος ἐμπλέξει πρὸς τὴν τῆς γνάφους ὀλίγην ἐμμέτρως τὴν μαλακότητα ἴσχει, ταῦτ' ἄρα κρόκην μὲν τὰ νηθέντα, τὴν δὲ ἐπιεταγμένην αὐτοῖς εἶναι τέχνην τὴν

283a κροκοητικῆν φῶμεν.

ποῦ συναρμολογεῖ καὶ ποῦ ἀνήκει εἰς τὴν καταργασίαν τῶν μαλλίων καὶ ὅσα μέρη τῆς χωριστικῆς τέχνης βρήκαμε ἐκεῖ, ἀς τ' ἀφήσουμε ὅλα κατὰ μέρος, μοιᾶζοντας ἔτσι σὲ δύο μέρη τὴν τέχνην τῆς καταργασίας τῶν μαλλίων· στὸ χωριστικὸν καὶ στὸ συνθετικὸν (1).

NE. ΣΩ. Ἄς γίνῃ καὶ αὕτῃ ἡ διαίρεση.

ΞΕ. Τώρα αὐτὸ τὸ μέρος πάλι τῆς; συνθέσεως καὶ μαζὶ τῆς καταργασίας τοῦ μαλλιοῦ, Σωκράτη μου, πρέπει νὰ τὸ διαιρέσουμε, μὲ τὴν εἰσιὰ του, ἀν θέλομε νὰ ἐνοήσουμε ἀπόλυτα τὴν ὑφαντικὴν τέχνην, γὰρ τὴν ὅποια μιλῶσαμε πρῶτιστα.

NE. ΣΩ. Πρέπει λοιπόν.

ΞΕ. Ναί· πρέπει βέβαιον· καὶ θὰ ποῦμαι· τώρα πρὸς τὸ ἓνα μέρος τῆς ὑφαντικῆς· ἔχει γιὰ ἔργο νὰ στρίβῃ καὶ τὸ ἄλλο νὰ συνῶδῃ.

NE. ΣΩ. Ἄραγε καταλαβαῖναι καλά; Γιατὶ οὐ φαίνεται ὅτι λὲς γιὰ τὴν καταργασίαν τοῦ στημονίου, κάνοντας λόγο γιὰ τὴν τέχνην τοῦ στριψίματος.

ΞΕ. Ὅχι· μόνο γιὰ τὸ στημόνι, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸ ὑφάδι· ἢ θὰ βροῦμε κάποιον μέσον νὰ τὸ κατασκευάζουμε χωρὶς νὰ τὸ στρίψουμε;

NE. ΣΩ. Κανένα.

ΞΕ. Ἄνάλαυσε λοιπὸν λεπτομερῶς καθεμιά ἀπ' αὐτὲς εἰς τίς ἐργασίας· ἴσως μιά τέτοια ἀνάλυση θὰ ἦταν ἐπίκαιρη.

NE. ΣΩ. Πῶς;

ΞΕ. Νὰ ἔται· ἀπὸ τὰ κατασκευάσματα τῆς ξαντικῆς ἔνο εἶναι ποῦ ἔχει μᾶκρον· καὶ φάρδος καὶ τὸ λέμε λοναρισμένο μαλλι (πουλοῦσαν);

NE. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Ὅταν λοιπὸν τὸ γνέσουμε στὸ ἀτράχτι καὶ τὸ κάνουμε στέρεα κλωστή, πῶς εἶναι τὸ νῆμα, καὶ ὅτι ἡ τέχνη ποῦ διευθύνει αὐτὴ τὴν ἐργασία, εἶναι ἡ τέχνη ποῦ παροσκευάζει τὸ στημόνι.

NE. ΣΩ. Σωστά.

ΞΕ. Ὅλες τίς ἔνες ποῦ σχηματίζονται χαλαρῶς κλωστές καὶ ἔχουν ὅσο πρέπει τὴν ἀπαλότητα νὰ ἐνυφαίνονται στὸ στημόνι καὶ νὰ ἀντέχουν ἀναλόγως στὸ τράβηγμα τῆς καταργασίας τῶν ὑφασμάτων, θὰ τίς ποῦμε λοιπὸν τίς γενεσιενες ὑφάδι, καὶ τὴν τέχνην ποῦ ἐπιστοτεῖ εἰς τὴν τακτοποίησίν των, θὰ τὴν ποῦμε τέχνην ποῦ ἔχει γιὰ σκοπὸν τὴν κατασκευὴν τοῦ ὑφαιδίου.

1. Τὸ χωριστικὸν μέρος αὐτῆς τῆς ἐργασίας εἶναι ἴσον τὸ ἔξιμο - λανάριαμα, 2ον τὸ πέρασμα τῆς σαίτας ἀνάμεσα στὸ στημόνι. Τὸ συνθετικὸν μέρος εἶναι: 1ον ἡ κατασκευὴ τῶν νημάτων μὲ τὸ στρίψιμο τῶν λεπτῶν κλωστῶν καὶ 2ον τὸ σμίξιμο τοῦ στημονίου καὶ τοῦ ὑφαιδίου.

NE. ΣΩ. Ὁρθότατα.

ΕΕ. Καὶ μὴν τὸ γε τῆς ὕφαντικῆς μέρος δ προουθέμεθα παντὶ που δῆλον ἦδη. Τὸ γὰρ συγκριτικῆς τῆς ἐν θαλασσιουργίᾳ μέρου ἐταν ἐδουλοκία κρόκης καὶ στήμονος ἀπεργαγάζηται πλέγμα, τὸ μὲν πλεχθέν σύμπαν ἐσθῆτα ἐρεῶν, τὴν δ' ἐπὶ τούτῳ τέχνῃν ὅσαν προσαγορεύομεν ὕφαντικῇ.

NE. ΣΩ. Ὁρθότατα.

b ΕΕ. Εἴεν· τί ὅτι ποτε οὐκ οὐκ ἐσθῶς ἀπεκρινάμεθα πλκτικῇν εἶναι κρόκης καὶ στήμονος ὕφαντικῇν, ἀλλὰ περιήλθομεν ἐν κύκλῳ πάμπολλα διορίζομενοι ματην;

NE. ΣΩ. Οὐκὼν ἔμοιγε, ὦ ξένε, μάτην οὐδὲν τῶν ἠθθέντων ἔδοξε ἠθθῆναι.

ΕΕ. Καὶ θαυμαστόν γε οὐδέν· ἀλλὰ τάχ' ἂν, ὦ μακάριε, δόξειε. Πρὸς δὴ τὸ νόσημα τὸ τοιοῦτον, ἂν ἄρα πολλάκις ὕστερον ἐπιή—θαυμαστόν γὰρ οὐδέν—λόγον ἀκουσόν τινα c προσήκοντα περὶ πάντων τῶν τοιούτων ἠθθῆναι.

NE. ΣΩ. Λέγε μόνον.

ΕΕ. Πρῶτον τοῖνον ἴδωμεν πᾶσαν τὴν τε ὑπερβολὴν καὶ τὴν ἔλλειψιν, ἵνα κατὰ λόγον ἐπαινώμεν καὶ ψέγωμεν τὰ μακρότερα τοῦ δέοντος ἐκάστοτε λεγόμενα καὶ τάναντία περὶ τὰς τοιάσδε διατριβὰς.

NE. ΣΩ. Οὐκὼν χεῖρ.

ΕΕ. Περὶ δὴ τούτων αὐτῶν ὁ λόγος ἡμῖν οἴμαι γιγνόμενος ὀρθῶς ἂν γίγνητο.

NE. ΣΩ. Τίνων;

d ΕΕ. Μήκους τε περὶ καὶ βραχυτέρας καὶ πάσης ὑπεροχῆς τε καὶ ἔλλειψος· ἡ γὰρ που μετρητικῇ περὶ πάντ' ἐστὶ ταῦτα.

NE. ΣΩ. Ναί.

ΕΕ. Διέλωμεν τοῖνον αὐτῆν δύο μέρη· δεῖ γὰρ δὴ πρὸς δ νῦν σπεύδομεν.

NE. ΣΩ. Πολὺ σωστά.

ΕΕ. Ἐπομένως τὸ μέρος τῆς ὕφαντικῆς, ποῦ ἔχομε βάλει σκοπὸ ὡς, εἶναι ἀπόλυτα ξεκαθαρισμένο. Γιατί, ἐταν ἡ ἐργασία τῆς τέχνης ποῦ ἐνώνει, ἠμάνη ὡς μέρος στήν ἐργασία τῆς τέχνης ποῦ κατεργάζεται τὸ μαλλὶ καὶ κατασκευάζη με τὴν ὁμαλὴ ὕφανση πλέγμα ὑφαιδίου καὶ στήμιου, τότε δίνουμε στὸ σύνολο τοῦ πλεγμένου ὑφάσματος τὸ ὄνομα: ἐνδυμα· μαλλίνου, καὶ στήν τέχνῃν ποῦ τὸ παράγει τὸ ὄνομα: ὕφαντικῇ (!).

NE. ΣΩ. Πάρα πολὶ σωστά.

XXIV. Τὸ σχετικὸ μέτρο καὶ τὸ ὀρθὸ μέτρο

ΕΕ. Πολὺ καλὰ. Γιατί λοιπὸν τότε δὲν ἀπαντήσαμε b ἀμέσως ὅτι ἡ ὕφαντικῇ εἶναι ἡ τέχνῃν ποῦ συνδέει τὸ ὑφάδι καὶ τὸ στήμιον, ἀλλὰ τριγυρίσαμε ἔτσι σὲ κύκλο, γάνοντας ἄσκοπα ἓνα σωρ διατριβῆς;

NE. ΣΩ. Κατὰ τὴ γνώμη μου, ἀγαπητὲ ξένε, τίποτα ἀπ' ὅσα εἴπαμε δὲν εἰπώθηκε μάταια.

ΕΕ. Αὐτ' ἂν δὲν μοῦ ποῦξενεὶ καμιά ἐκπληξῆ· ἀλλ' ἴσως, φίλε μου, μερικοὶ θὰ τὸ νόμισαν. Ἀλλὰ στήν περίπτωσιν τὴν προκειμένην, ὅπου μὴ ἀρρώστια σάν τὴν δικὴν τους θὰ μποροῦσε νὰ σοῦ ἐκδηλωθῆ ἀργότερα—γιατὶ τίποτε δὲν εἶναι ἐκπληκτικὸ—ἔκουσε κάποιον λόγο ποῦ ταιριάζει νὰ εἰπωθῆ γιὰ ὅλα τὰ ζητήματα αὐτοῦ τοῦ εἶδους. c

NE. ΣΩ. Ἐξηγήσου.

ΕΕ. Πρῶτα λοιπὸν ἄς ἐξετάσουμε, κατὰ γενικὸν τρόπον, τὴν ὑπερβολὴν καὶ τὴν ἔλλειψιν· ἔτσι θὰ μπορούμε νὰ ἐπαινοῦμε ἀναλόγως καὶ νὰ κατακρινόμεν ἐκεῖνα ποῦ κάθε φορὰ λέγονται μακρότερα ἀπ' ὅτι, πρέπει ἢ τὸ ἀντίθετο, στίς συνομιλίες, ὅπως οἱ δικεῖς μας.

NE. ΣΩ. Ἄς ἐξετάσουμε.

ΕΕ. Λοιπὸν γι' αὐτὰ τὰ πράγματα οἱ παρατηρήσεις μας, νομίζω, μπορούν νὰ εἶναι ὀρθές.

NE. ΣΩ. Γιὰ ποιά πράγματα;

ΕΕ. Τὰ σχετικὰ μετὸ μᾶκρος καὶ τὴ συντομία καὶ γιὰ κάθε ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψιν. Γιατὶ, νομίζω, ἡ τέχνῃν τοῦ μέτρον καταγίνεται με ὅλα αὐτὰ. d

NE. ΣΩ. Ναί.

ΕΕ. Ἄς τὴ διαίρεσιν λοιπὸν αὐτῆ, τὴ τέχνῃν σὲ δύο μέρη· μὲν τῆτος διαίρεση εἶναι ἀναγκαῖα γιὰ τὸ σκοπὸ ποῦ τώρα ἐπιδιώκομε.

1. Ἡ διάκριση τοῦ στήμιου καὶ τοῦ ὑφαιδίου καὶ ἡ συνένωσή τους ἀπὸ τὴν ὕφαντὴν προπαρασκευάζουσι τὸν ὄρισμό τοῦ βασιλεῦς ποῦ εἶναι μεγάλος συνδέτης.

ΝΕ. ΣΩ. Λέγεις ἂν τὴν διαίρεσιν δεη.

ΞΕ. Τῆδε τὸ μὲν κατὰ τὴν πρὸς ἄλληλα μεγέθους καὶ σμικρότητος κοινωνίαν, τὸ δὲ [τὸ] κατὰ τὴν τῆς γενέσεως ἀναγκαίαν οὐσίαν.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς λέγεις;

ΞΕ. Ἄρ' οὐ κατὰ φύσιν δοκεῖ σοι τὸ μείζον μηδενὸς ἑτέρου δεῖν μείζον λέγειν ἢ τοῦ ἐλάττονος, καὶ τοῦλαττον αὖ ἐ τοῦ μείζονος ἕλαττον, ἄλλου δὲ μηδενός;

ΝΕ. ΣΩ. Ἐμοιγε.

ΞΕ. Τί δέ; τὸ τὴν τοῦ μετρίου φύσιν ὑπερβάλλον καὶ ὑπερβαλλόμενον ἐπ' αὐτῆς ἐν λόγοις εἶτε καὶ ἐν ἔργοις ἄρ' οὐκ αὖ λέξομεν ὡς ὄντως γιγνόμενον, ἐν ᾧ καὶ διαφέρουσε μάλιστα ἡμῶν ὅτι τε κακοὶ καὶ [οἱ] ἀγαθοί;

ΝΕ. ΣΩ. Φαίνεται.

ΞΕ. Διττὰς ἄρα ταύτας οὐσίας καὶ κρίσεις τοῦ μεγάλου καὶ τοῦ σμικροῦ θετέον, ἀλλ' οὐχ ὡς ἔφαμεν ἄρτι πρὸς ἄλληλα μόνον δεῖν, ἀλλ' ὥσπερ νῦν εἴρηται μᾶλλον τὴν μὲν πρὸς ἄλληλα λεκτέον, τὴν δ' αὖ πρὸς τὸ μέτριον οὐ δὲ ἕνεκα, μαθεῖν ἄρ' ἂν βουλοίμεθα;

ΝΕ. ΣΩ. Τί μὴν;

284a ΞΕ. Εἰ πρὸς μὴδὲν ἕτερον τὴν τοῦ μείζονος ἐάσει τις φύσιν ἢ πρὸς τοῦλαττον, οὐκ ἔστι κατὰ τὸ μέτριον ἢ γὰρ;

ΝΕ. ΣΩ. Οὐτως.

ΞΕ. Οὐκοῦν τὰς τέχνας τε αὐτὰς καὶ τὰρα αὐτῶν σύμφωνα διαλοῦμεν τούτῳ τῷ λόγῳ, καὶ δὴ καὶ τὴν ζητούμενην νῦν πολιτικὴν καὶ τὴν ἠθελιστὴν φησικὴν ἀφανισομένην; Ἄπασαι γὰρ αἱ τοιαῦται πού τοῦ τοῦ μετρίου πλέον καὶ ἕλαττον οὐχ ὡς οὐκ ὄν ἀλλ' ὡς ὄν χαλεπὸν περὶ τὰς πράξεις b παραφυλάττουσι, καὶ τούτῳ δὴ τῷ τρόπῳ τὸ μέτρον σώζουσαι πάντα ἀγαθὰ καὶ καλὰ ἀπεργάζονται.

1. Ἐμεις οἱ νεώτεροι θὰ λέγαμε «κατὰ τὸ νόμον κάθε δημιουργίας» αὐτὸ ἀκριβῶς θέλει νὰ πῇ ὁ Πλάτων.

ΝΕ. ΣΩ. Μπορεῖς τώρα νὰ μᾶς πῆς πῶς θὰ κάνουμε τὴν διαίρεση.

ΞΕ. Νὰ ἔσται ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος κατὰ τὴν σχέση τοῦ ἔχουν τὸ ἓνα μὲ τὸ ἄλλο, τὸ μέγεθος καὶ ἡ μικρότητα, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος κατὰ τὴν ἀναγκαία οὐσία τῆς δημιουργίας (1).

ΝΕ. ΣΩ. Τί θέλεις νὰ πῆς;

ΞΕ. Ἄραγε δὲν σοῦ φαίνεται, κατὰ τὸ νόμον τῆς φύσεως, ὅτι τὸ μεγαλύτερο πρέπει νὰ τὸ λέμε μεγαλύτερο, συγκρινόντάς το μὲ τὸ μικρότερο, καὶ τὸ μικρότερο ἐπίσης, συγκρινόντάς το μὲ τὸ μεγαλύτερο ἀποκλειστικά;

ΝΕ. ΣΩ. Ἐστὶ μοῦ φαίνεται.

ΞΕ. Γιὰ πρόσθε: ἐκεῖνο, ποῦ ξεπερνᾷ τὴ φύση τοῦ μέτρον ἢ ξεπερνιέται ἀπ' αὐτὴν, εἶτε στὴ συνομιλία μας εἶτε στὴν πραγματικότητα, μήπως δὲν εἶναι, κατὰ τὴ γνώμη μας, ἐκεῖνο ποῦ δείχνει καλύτερα τὴ διαφορὰ μεταξὺ τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν κακῶν;

ΝΕ. ΣΩ. Πραγματινὰ.

ΞΕ. Λοιπὸν πρέπει νὰ δεχτοῦμε γιὰ τὸ μεγάλο καὶ τὸ μικρὸ δύο εἶδη ὑπάρξεως καὶ δύο μέτρα κρίσεως: δὲν πρέπει ὅμως μόνον νὰ ἀρκεσθοῦμε, ὅπως τὸ εἶπαμε τώρα, εἰς ἀμοιβαία σχέση τους, ἀλλὰ καλύτερα νὰ διακρίνομε, ὅπως τώρα τὸ κάνομε, ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος τὴν σχέση τοῦ ἔχουν τὸ ἓνα μὲ τὸ ἄλλο καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο τὴν σχέση τοῦ ἔχουν μὲ τὸ μέτρον: καὶ γιὰ τοῦτο λόγο θὰ θέλαμε νὰ τὸ μάθομε;

ΝΕ. ΣΩ. Γιατί λοιπὸν;

ΞΕ. Ἄν ἀρνηθῶμε στὴ φύση τοῦ μεγάλου καὶ τοῦ μικροῦ, ὅτι εἶναι σχέση ἄλλη παρὰ μὲ τὴ φύση τοῦ μικροῦ, δὲ θὰ εἶναι νὰ τὸ ἀποκλείσουμε ἀπὸ κάθε σχέση μὲ τὸ μέτρον;

ΝΕ. ΣΩ. Ἐστὶ εἶναι.

ΞΕ. Θὰ καταστρέψομε λοιπὸν μ' ἓνα τέτοιο ἰσχυρισμὸ καὶ τίς ἴδιες τίς τέχνες καὶ ὅτι παράγουν, καὶ μάλιστα θὰ ἐξαφανίσουμε τὴν πολιτικὴν ποῦ ζητοῦμε τώρα νὰ ὀρίσομε καὶ τὴν ὑφαντικὴν ποῦ ἀρχίζομε νὰ ἐξετάζομε; Γιατί ὅλες οἱ τέχνες αὐτοῦ τοῦ εἶδους, νομίζω, προσέχουν τὸ περισσότερο καὶ τὸ λιγώτερο τοῦ μέτρον, ὅχι σὰν κάτι μὴ πραγματικό, ἀλλὰ τουναντίον σὰν κάτι δυσάρεστο ποῦ θέλουν ν' ἀπομακρύνουν ἀπὸ τὰ προϊόντα τους, καὶ μ' αὐτὸν τὸν τρόπο, προφυλάσσοντας τὸ μέτρον, παράγουν ὅλα τὰ ἀγαθὰ καὶ b ὠραία ἔργα.

NE. ΣΩ. Τί μὴν ;

ΞΕ. Οὐκοῦν ἂν τὴν πολιτικὴν ἀφανίσωμεν, ἄπορος ἡμῖν ἢ μετὰ τοῦτο ἔσται ζήτησις τῆς βασιλικῆς ἐπιστήμης ;

NE. ΣΩ. Καὶ μάλα.

ΞΕ. Πότερον οὖν, καθάπερ ἐν τῷ σοφιστῇ προσηγακάσαμεν εἶναι τὸ μὴ ὄν, ἐπεὶ κατὰ τοῦτο διέφυγεν ἡμᾶς ὁ λόγος, οὕτω καὶ νῦν τὸ πλεόν αὐ καὶ ἔλαττον μετρητὰ προσαναγκαστέον γίνεσθαι μὴ πρὸς ἄλληλα μόνον ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν τοῦ μέτρου γένεσιν ; Ὅδ γὰρ δὴ δυνατόν γε οὐτε πολιτικὸν οὐδ' ἄλλον τινὰ τῶν περὶ τὰς πράξεις ἐπιστήμονα ἀναμφισβητήτως γεγενῆσθαι τούτου μὴ συνομολογηθέντος.

NE. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ νῦν ὅτι μάλιστα χρεὶ ταυτὸν ποιεῖν.

ΞΕ. Πλεόν, ὃ Σωκράτης, ἔτι τοῦτο τὸ ἔργον ἢ 'κείνο—καίτοι κἀκείνου γε μεμνημέθα τὸ μήκος ὅσον ἦν—ἀλλ' ὑποτίθεσθαι μὲν τὸ τοιόνδε περὶ αὐτῶν καὶ μάλα δίκαιον.

NE. ΣΩ. Τὸ ποῖον ;

d ΞΕ. "Ὡς ποτε δεήσει τοῦ νῦν λεχθέντος πρὸς τὴν περὶ αὐτὸ τἀκριβὲς ἀπόδειξιν. "Ὅτι δὲ πρὸς τὰ νῦν καλῶς καὶ ἱκανῶς δεικνύται, δοκεῖ μοι βοηθεῖν μεγαλοπρεπῶς ἡμῖν οὐτος ὁ λόγος, ὡς ἄρα ἡγήτεον ὁμοίως τὰς τέχνας πάσας εἶναι, μειζρόν τε ἅμα καὶ ἔλαττον μετρεῖσθαι μὴ πρὸς ἄλληλα μόνον ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν τοῦ μέτρου γένεσιν. Τούτων τε γὰρ ὄντος ἐκείνου ἔστι, κἀκείνων οὐσῶν ἔστι καὶ τοῦτο, μὴ δὲ ὄντος πότερον τούτων οὐδέτερον αὐτῶν ἔσται ποτέ.

e NE. ΣΩ. Τοῦτο μὲν ὀρθῶς· ἀλλὰ τί δὴ τὸ μετὰ τοῦτο ;

ΞΕ. Δῆλον ὅτι διαιροῦμεν ἂν τὴν μετρητικὴν, καθάπερ ἐρρήθη, ταύτη δὴα τέμνοντες, ἐν μὲν τίνετες αὐτῆς μόριον

NE. ΣΩ. Φυσικώτατα.

ΞΕ. "Ἄν λοιπὸν ἐξαφανίσουμε τὴν πολιτικὴν, θὰ μᾶς εἶναι δύσκολη ἔπειτα ἢ ἑρευνὰ μας γιὰ τὴ βασιλικὴ ἐπιστήμη ;

NE. ΣΩ. Ἀσφαλῶς.

ΞΕ. Ποῖο ἀπὸ τὰ δυὸ λοιπὸν: ὅπως ἀκριβῶς στὸ «Σοφιστῇ» (?) ἀναγκασθήκαμε νὰ παραδεχθούμε ὅτι ὑπάρχει τὸ μὴ ὄν, ἐπεὶ μᾶς ἔφυγεν ὡς πρὸς αὐτὸ ὁ συλλογισμὸς μας, ἔτσι καὶ τώρα πρέπει νὰ ἐξαναγκάσουμε πάλι τὸ περισσότερο καὶ τὸ λιγώτερον νὰ γίνονιν σύμμετρα ὄχι μόνον μεταξὺ τους, ἀλλὰ ἐπίσης μὲ τὸ μέτρο ποῦ παράγουν; Γιατί βέβαια δὲν εἶναι δυνατόν νὰ θέσουμε ἕξω ἀπὸ κάθε ἀμφισβήτησιν τὴν ὑπαρξὴ τοῦ πολιτικοῦ ἢ κάθε ἄλλου ἐπιστήμονα, στὸ κεφάλαιον τῶν πράξεων, ἂν δὲν συμφωνήσουμε σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο.

NE. ΣΩ. Καὶ σ' αὐτὴ τὴν περίπτωσιν λοιπὸν πρέπει, ὅσο μπορούμε, νὰ κάνουμε τὸ ἴδιο.

XXV. Ἡ τέχνη τοῦ μέτρου

ΞΕ. Αὐτὸ τὸ ἔργο, Σωκράτη, θὰ εἶναι αὐτὴ τὴ φορὰ πῶς κοπιαστικὸ ἀπὸ ἐκεῖνο· καὶ δημοσ πόσο ἦταν τὸ μᾶκρος ἐκεῖνου, τὸ θυμόμαστε· ἀλλὰ καὶ πολὺ δίκαιο εἶναι νὰ τεθῇ καὶ τὸ ἀκόλουθο.

NE. ΣΩ. Ποῖο ;

ΞΕ. "Ὅτι ἡ ἀρχή, γιὰ τὴν ὁποία μιλοῦμε τώρα, εἶναι d ἀναγκαῖα κάποτε γιὰ νὰ μᾶς δεῖξῃ τί εἶναι ἡ καθαυτὴ ἀκριβεία, καὶ ἀκόμη γιὰ τὴν παρούσα ὁμιλία μας ἔχει καλῶς καὶ ἐπαρκῶς ἀποδειχθῆ, μοῦ φαίνεται, ὅτι αὐτὸς ὁ συλλογισμὸς μας εἶναι μεγαλόπρεπη βοήθεια· ἐπομένως πρέπει νὰ υποθέσουμε ὅτι ὑπάρχουν ἐξίσου ὅλες οἱ τέχνες καὶ ὅτι τὸ μεγαλύτερο καὶ τὸ μικρότερο λογαριάζονται ὄχι μόνον μὲ τὴν ἀμοιβαία σχέση τους, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν σχέση τους στὴν παραγωγὴ τοῦ μέτρου. Γιατί, ἂν αὐτὴ ἡ τελευταία σχέση ὑπάρχει, ὑπάρχουν ἐπίσης καὶ οἱ τέχνες, καί, ἂν ὑπάρχουν οἱ τέχνες, ὑπάρχει καὶ αὐτὴ ἡ σχέση· ἀλλ' ἂν ἡ μὲ ἀπ' αὐτὲς τίς ὑπάρξεις ἐξαφανισθῇ, ἢ ἄλλη ἀπ' αὐτὲς δὲν θὰ ὑπάρξῃ ποτέ.

NE. ΣΩ. Αὐτὸ εἶναι σωστὸ. Ἀλλὰ κατόπιν;

ΞΕ. Εἶναι φανερὸ πῶς μπορούμε νὰ διαιρέσουμε τὴ μετρητικὴ, ὅπως εἴπαμε, χωρίζοντας τὴν σὲ δυὸ ἔτσι: θέτοντας

1. Βλ. «Σοφιστῇ» 241d-e.

συνπάσας τέχνας ὁπόσαι τὸν ἀριθμὸν καὶ μήκη καὶ βάθη καὶ πλάτη καὶ ταχυτήτας πρὸς τοῦναντίον μετροῦσιν, τὸ δὲ ἕτερον, ὁπόσαι πρὸς τὸ μέτριον καὶ τὸ πρέπον καὶ τὸν καιρὸν καὶ τὸ δέον καὶ πάνθ' ὁπόσα εἰς τὸ μέσον ἀπικμίσθη τῶν ἐσχάτων.

NE. ΣΩ. Καὶ μέγα γε ἑκάτερον τμήμα εἶπες, καὶ πολὺ διαφέρουν ἀλλήλου.

285a ΕΞ. Ὁ γὰρ ἐνίοτε, ὦ Σώκρατες, οὐόμενοι δὴ τι σοφὸν φράζειν πολλοὶ τῶν κομψῶν λέγουσιν, ὡς ἄρα μετρητικὴ περὶ πάντ' ἐστὶ τὰ γιγνόμενα, τοῦτ' αὐτὸ τὸ νῦν λεχθὲν ἂν τυγχάνει. Μετρήσεως μὲν γὰρ δὴ τίνα τρόπον πάνθ' ὁπόσα ἔντεχνα μετελιφεν διὰ δὲ τὸ μὴ κατ' εἶδη συνειθίσθαι σκοπεῖν διαιρουμένους ταῦτά τε τοσοῦτον διαφέροντα συμβάλλουσαν εὐθὺς εἰς ταῦτόν ὁμοία νομίσαντες, καὶ τοῦναντίον ἀδ' οὗτου ὁρώσιν ἕτερα οὐ κατὰ μέρη διαιροῦντες, δέον, b δταν μὲν τὴν τῶν πολλῶν τις πρότερον αἰσθηταὶ κοινωνίαν, μὴ προαφίστασθαι πρὶν ἂν ἐν αὐτῇ τὰς διαφορὰς ἴδῃ πάσας ὁπόσαιπερ ἐν εἰδεῖσι κεῖνται, τὰς δὲ ἀδ' παντοδαπὰς ἀνομοιότητας, δταν ἐν πλήθει ἐν ὀφθαλμοῖς, μὴ δταν οὐκ εἰναι δισωπούμενον παθεσθαι πρὶν ἂν σύμφωνα τὰ οἰκεία ἐντὸς μιᾶς ὁμοιότητος ἐρξας γένους τινὸς οὐσίᾳ περιβάλληται. Ταῦτα μὲν οὖν ἰκανῶς περὶ τε τούτων καὶ περὶ τῶν ἐλλείψεων καὶ ὑπερβολῶν εἰρήσθω: φυλάττωμεν δὲ μόνον ὅτι δύο γένη περὶ c αὐτὰ ἐξηγήρηται τῆς μετρητικῆς, καὶ ἃ φάμεν αὐτ' εἶναι μενώμεθα.

NE. ΣΩ. Μεμνησόμεθα;

ΕΞ. Μετὰ τούτων δὴ τὸν λόγον ἕτερον προσδεξώμεθα περὶ αὐτῶν τε τῶν ζητούμενων καὶ περὶ πάσης τῆς ἐν τοῖς τοιούτοις λόγοις διατριβῆς.

NE. ΣΩ. Τὸ ποῖον;

ΕΞ. Εἴ τις ἀνέροικο ἡμᾶς τὴν περὶ γράμματα σπουσίαν τῶν μαθανόντων, ὁπόταν τις ὁτιοῦν ὄνομα ἐρωτηθῆ τίον ἐστὶ γραμμάτων, πρότερον αὐτῷ τότε φάμεν γίνεσθαι τὴν

ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος ὅλες τίς τέχνης, ὅπου ὁ ἀριθμὸς, τὸ μάκρος, τὰ βάθη, τὰ πλάτη καὶ οἱ πυκνότητες μετροῦνται μὲ τὰ ἀντίθετά τους, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο ὅλες ἐκεῖνες πὺ ἀναφέρονται σὺ μέτρο, σὺ τὸ πρέπον, σὺ τὸ ἐπίκαιρο, σὺ ἀρμόζον, καὶ σὺ ὅλα ὅσα κατέχουν τὸ μέσον ἀνάμεσα στὰ τελευταῖα.

NE. ΣΩ. Βεβαία εἶπες δὺ μεγάλα τμήματα, πὺ διαφέρουν πολὺ τὸ ἓνα ἀπὸ τὸ ἄλλο.

ΕΞ. Πραγματικὰ ἐκεῖνο πὺ κάποτε, Σωκράτη, λένε πολλοὶ πνευματώδεις ἄνθρωποι, νομίζοντας πὰς λένε κάτι σοφὸ, ὅτι δηλὸδ ἡ μετρητικὴ καταγίνεται μὲ ὅλα ὅσα γίνονται, αὐτὸ τὸ ἴδιο τυγχάνει νὰ εἶναι ἀκριβῶς αὐτὸ πὺ τῶρα εἶπαμε. Γιατὶ μὲ κάποιο τρόπο ὅλα τὰ ἔντεχνα ἔργα μετέχουν στὴ μέτρηση. Ἀλλὰ οἱ ἄνθρωποι, ἐπειδὴ δὲν εἶναι συνηθισμένοι νὰ διαιροῦν τὰ πράγματα κατὰ εἶδη γιὰ νὰ τὰ μελετοῦν, ὅση διαφορὰ κι ἂν εἶναι σ' αὐτὰ τὰ εἶδη μετρήσεως, ἀμέσως τὰ πραγματεύονται, κρίνοντάς τα σὰν νὰ εἶναι ὅμοια, καὶ κάνουν πάλι τὸ ἀντίθετο γιὰ ἄλλα εἶδη, δηλ. τὰ διαιροῦν ὅχι κατὰ μέρη, ἐνῶ πρέπει, ἐὰν διακρίνη κανεὶς ὅτι κάποιος ἀριθμὸς πραγμάτων ἔχει κάτι τὸ κοινὸ, νὰ μὴ ἀπομακρύνεται πρὶν ἰδῆ σ' αὐτόν ὅλες τίς διαφορὰς πὺ ἀποτελοῦν τὰ εἶδη καὶ πάλι ὡς πρὸς τίς ἀνομοιότητες κάθε λογῆς, ὅταν παρατηροῦνται μέσα σὺ πλήθῃ, νὰ μὴ ταράττεται ὅτε b τὰ σωματᾶ, πρὶν κλεισθῆ μέσα σὺ μιᾶ ὁμοιότητα ὅλα τὰ συγγενῆ καὶ τὰ συμπεριλάβῃ στὴν οὐσία ἐνὸς εἶδους. Αὐτὰ λοιπὸν εἶναι ἀρκετὰ καὶ γι' αὐτὰ καὶ γιὰ τίς ἐλλείψεις καὶ τίς ὑπερβολές. Ἄς φυλάξουμε μόνον ὅτι ἔχουμε βρεῖ γι' αὐτὰ δὺ εἶδη τῆς μετρητικῆς καὶ ἄς θυμούμαστε τίς c ἰδιότητες πὺ τὺς ἔχομε ἱποδῶσει.

NE. ΣΩ. Δὲ θὰ τὰ λησημονήσουμε.

XXVI. Ἡ ἀληθινὴ ἀρχὴ : τὸ διαλεκτικὸ κέρδος

ΕΞ. Ἐπειτα ἀπ' αὐτὴ τὴν ὁμίλια, ἄς παραδεχτοῦμε μιὰν ἄλληλ πὺ ἀφορὰ ὅχι μόνον αὐτὰ τὰ παρόντα ζητήματα, ἀλλ' ὅλες τίς ὁμίλιες πὺ προκαλεῖ αὐτὸ τὸ εἶδος τῶν συζητήσεων.

NE. ΣΩ. Γιὰ ποῖο πρόκειται;

ΕΞ. Ἄν κανεὶς μὰς ρωτοῦσε γιὰ τὸ πὺς μαθαίνουμε τοὺς μαθητὰς νὰ διαβάσουν τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου: ὅταν ζητήσῃ κανεὶς αὐτὰ ποιά γράμματα ἔγινε αὐτὴ ἡ ἐκείνη ἡ λέξη, γιὰ ποῖο ἀπὸ τὰ δὺ θὰ πῶμε τότε σ' αὐτόν ὅτι

d ζήτησαν ἐνὸς ἕνεκα μᾶλλον τοῦ προβληθέντος ἢ τοῦ περι πάντα τὰ προβαλλόμενα γραμματικωτέρῳ γίνεσθαι ;

NE. ΣΩ. Δῆλον ὅτι τοῦ περι ἅπαντα.

ΞΕ. Τί δ' αὖ νῦν ἡμῖν ἢ περὶ τοῦ πολιτικοῦ ζητήσῃς ;

*Ἐνεκα αὐτοῦ τούτου προβέβληται μᾶλλον ἢ τοῦ περι πάντα διαλεκτικωτέρως γίνεσθαι ;

NE. ΣΩ. Καὶ τοῦτο δῆλον ὅτι τοῦ περι πάντα.

ΞΕ. *Ἡ που ἰὸν τῆς ὑφαντικῆς γε λόγον αὐτῆς ταύτης ἕνεκα θηρεῖται οὐδεὶς ἂν θελήσειεν νοῦν ἔχων· ἀλλ' οἶμαι τοὺς πλείστους λέληθεν ὅτι τοῖς μὲν τῶν ὄντων ἑαδίως

e καταμαθεῖν αἰσθητὰ τινας ὁμοιότητες πεφυκόσιν, ἃς οὐδὲν χαλεπὸν δηλοῦν, ὅταν αὐτῶν τις βουληθῆ ἡ τῶ λόγον αἰτοῦντι περὶ του μὴ μετὰ πραγμάτων ἀλλὰ χωρὶς λόγου ἑαδίως ἐνδείξασθαι τοῖς δ' αὖ μεγίστοις οὐσίαι καὶ τιμιωτάτοις οὐκ ἔστιν εἰδῶλον οὐδὲν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους εἰργασμέ-

286a νον ἐναργῶς, οὐ δειχθέντος τὴν τοῦ πνιθανομένου ψυχὴν ὁ βουλόμενος ἀποπληρῶσαι, πρὸς τῶν αἰσθησέων τινα προσαρμόττων, ἱκανῶς πληρῶσαι. Διὸ δεῖ μελετᾶν λόγον ἑκάστου δυνατόν εἶναι δοῦναι καὶ δέξασθαι τὰ γὰρ ἀσώματα, κάλλιστα ὄντα καὶ μέγιστα, λόγῳ μόνον ἄλλῳ δὲ οὐδενὶ σαφῶς δεικνύται, τούτων δὲ ἕνεκα πάντ' ἐστὶ τὰ νῦν λεγόμενα. *Ῥῶν b δ' ἐν τοῖς ἐλάττωσιν ἢ μελέτη παντός πέρι μᾶλλον ἢ περὶ τὰ μέγιστα.

NE. ΣΩ. Κάλλιστ' εἶπες.

ΞΕ. *Ὦν τοίνυν χάριν ἀπανθ' ἡμῖν ταῦτ' ἐρρήθη περὶ τούτων, μνησθῶμεν.

NE. ΣΩ. Τίνων ;

ΞΕ. Ταύτης τε οὐκ ἦμιστα αὐτῆς ἕνεκα τῆς δυσχερείας ἢν περὶ τὴν μακρολογίαν τὴν περὶ τὴν ὑφαντικὴν ἀπεδεξάμεθα δυσχερῶς, καὶ τὴν περὶ τὴν τοῦ παντός ἀνείλιξιν καὶ τὴν τοῦ σοφιστοῦ πέρι τῆς τοῦ μὴ ὄντος οὐσίας, ἐννοοῦντες ὡς ἔσχε μήκος πλέον, καὶ ἐπὶ τούτοις δὴ πᾶν ἐπεπλήξαμεν

γίνεται ἢ ἔρευνα, γὰρ νὰ λύσῃ περισσότερο αὐτὸ τὸ ἓνα πού ἔχει προταθῆ, ἢ γὰρ νὰ γίνῃ πὺ ἐμπειρος στῆ γραμματικῆ, ὥστε νὰ λύσῃ ὅλα τὰ προτεινόμενα γραμματικὰ ζητήματα ;

NE. ΣΩ. Βέβαια γὰρ ὅλα τὰ ζητήματα.

ΞΕ. Τί θὰ ποῦμε λοιπόν ; τώρα ἢ ἔρευνά μας γὰρ τὸν πολιτικὸν προβάλλεται ἀπὸ ἐνδιαφέρον γι' αὐτὸν τὸν ἴδιον περισσότερο ἢ γὰρ νὰ γίνουμε καλύτερι διαλεκτικοὶ σὲ ὅλα τὰ ζητήματα ;

NE. ΣΩ. Εἶναι φανερό ὅτι γὰρ τὰ ζητήματα ὅλα.

ΞΕ. *Ἐξ ἄλλου, νομίζω ὅτι κάποιος πού ἔχει εὐθυκρισία, δὲ θὰ θελε νὰ ἀναζητῆ ὀρισμὸ τῆς ὑφαντικῆς ἀπὸ ἀγάπη γι' αὐτὴ τὴν ἴδια· ἀλλά, νομίζω, διαφεύγει τῶν περισσοτέρων ὅτι μερικὰ ὄντα ἔχουν φυσικῆς ὁμοιότητες εὐκόλα ἀντιλη-

θ. πτῆς μὲ τις αἰσθήσεις, τις ὅποιες δὲν εἶναι δύσκολο νὰ τίς φανερώσουν, ὅταν θελήσῃ κανεὶς νὰ τίς δεῖξῃ σ' ἐκεῖνους πού ζητοῦν μιὰν ἐξηγήσῃ γὰρ κάτι ὄχι μὲ πράγματα, ἀλλ' εὐκόλα καὶ χωρὶς λόγο. *Ὅμως τὰ ὄντα τὰ πύο μεγάλα καὶ τὰ πύο πάλυτιμα δὲν ἔχουν εἰκόνες φτιαγμένες γὰρ νὰ δώσουν στοὺς ἀνθρώπους τὴ σαφῆ καὶ ἀμεση γνώση, εἰκόνες πού θὰ εἶδεινε κανεὶς, ἐὰν ᾔθελε νὰ γεμίσῃ τὴν ψυχὴ ἐκεῖνου πού ἐωστᾶ 286b καὶ πού θὰ ἀρκοῦσε νὰ τίς προσαρμόσῃ σὲ κάποιαν ἀπὸ τίς αἰσθήσεις γὰρ νὰ χορτάσῃ τὴν περιέργειά του. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ ἐξακούμαστε, γὰρ νὰ μπορούμε νὰ δίνουμε λόγο γὰρ κάθε πρᾶγμα καὶ νὰ παίρνομεν. Γιατὶ τὰ ἀσώματα ὄντα πού εἶναι πανέμορφα καὶ μέγιστα, δειχνοῦνται ἀκριβῶς μόνο μὲ λογικὰ ἔρευνα καὶ μὲ τίποτα ἄλλο, καὶ σ' αὐτὴν ἀποβλέπει ὅλη ἡ ταυρι- ἡ μας ὀμίλια. Καὶ εἶναι εὐκολώτερη ἡ μελέτη γὰρ ὅποιοδῆ- ποτε ζήτημα στὰ μικρότερα παραεἶγματα καλύτερα παρὰ b. στὰ μεγαλύτερα.

NE. ΣΩ. Πολὺ καλὰ τὸ εἶπες.

ΞΕ. *Ἄς θυμηθῶμε λοιπὸν γὰρ πούό λόγο εἰπώθησαν ἀπὸ μᾶς ὅλα γι' αὐτὰ τὰ πρᾶγματα.

NE. ΣΩ. Γιὰ ποιά λοιπόν ;

ΞΕ. *Ἐξ αἰτίας κυρίως αὐτῆς τῆς ἴδιας στενοχωρίας πού μᾶς προέξηναν αὐτῆς οἱ μακρῆς λεπτομέρειες γὰρ τὴν ὑφαντικῆ, οἱ ὅποιες ἀληθινὰ μᾶς ἐνόηλσαν, καὶ αὐτὸς ὁ λόγος γὰρ τὴν καλινδρομικὴ ἐξέλιξη τοῦ συμπαντος καὶ αὐτὴ ἡ συζήτηση γύρω ἀπὸ τὸ σοριστῆ γὰρ τὴν ὑπαρξὴ τοῦ μὴ ὄντος, γιατί ἐνοήσαμε ὅτι αὐτῆς οἱ ἀναπτύξεις εἶχαν μεγαλύτερη ἔκταση· κοντὰ σὲ ὅλα αὐτὰ μαλλώσαμε τοὺς ἑαυτοὺς μας,

ο ἡμῖν αὐτοῖς, δέισαντες μὴ περιεργα ἕμα και μακρὰ λέγοιμεν. Ἴν' οὖν εἰς αἰθῆς μὴδὲν πάσχωμεν τοιοῦτον, τοῦτων ἕνεκα πάντων τὰ πρόσθε γὰρ εἰρησθαί φαθί.

NE. ΣΩ. Ταῦτ' ἐσται. Λέγε ἐξῆς μόνον.

ΞΕ. Λέγω τοῖνων οὐτι χεῖρ δὴ μεμνημένους ἐμὲ και σὲ τῶν νῦν εἰρημένων τόν τε φύγον ἑκάστοτε και ἔπαινον ποιεῖσθαι βραχυτέρας ἕμα και μήκρους ὧν ἂν αἰε πέρι λέγοιμεν, μὴ πρὸς ἄλληλα τὰ μήκη κρίνοντες ἀλλὰ κατὰ τὸ δ τῆς μετρητικῆς μέρους ὃ τότε ἔφαμεν δεῖν μεμνηθῆναι, πρὸς τὸ πρότερον

NE. ΣΩ. Ὅρθως.

ΞΕ. Οὐδ τοῖνων οὐδὲ πρὸς τοῦτο πάντα. Οὐτε γὰρ πρὸς τὴν ἦδονην μήκρους ἀμύττοντος οὐδὲν προσδεσόμεθα, πλην εἰ πάρεργόν τι τό τε αὐ πρὸς τὴν τοῦ προβληθέντος ζήτησιν, ὧς ἂν ἔβαστα και τάχιστα ἐθροῖμεν, δεύτερον ἂλ' οὐ πρῶτον ὃ λόγος ἀγαπᾶν παραγγέλλει, ποῦ δὲ μάστινα και πρῶτων τὴν μέθοδον αὐτῆν τιμᾶν τοῦ κατ' εἶδη δυνατὸν εἶναι διαρεῖν, e και δὴ και λόγον, ἄντε παμμήκης λεχθείς τὸν ἀκούσαντα εὐρετικώτερον ἀπεργάζηται, τοῖτον σπονδάειν και τῷ μήκει μὴδὲν ἀνακατεῖν, ἄντ' αὐ βραχυτέρας, ὡσαύτως' ἐτι δ' αὐ πρὸς τοῦτοις τὸν περι τὰς τοιαῦδε συνουσίας ψέγοντα λόγων μήκη και τὰς ἐν κύκλῳ περιόδους οὐκ ἀποδεχόμενον, ὅτι χεῖρ τὸν τοιοῦτον μὴ [πάνυ] ταχὺ μὴδ' εὐδὲς οὕτω μεθιναί ψέξαντα 287a μόνον ὧς μακρὰ τὰ λεχθέντα, ἀλλὰ και προσασφορᾶναι οἰεσθαι δεῖν ὧς βραχυτέρα ἂν γενόμενα τοὺς συνόντας ἀπεργάζετο διαλεκτικωτέρας και τῆς τῶν ὄντων λόγῳ ἠλωάσεως εὐρετικωτέρας, τῶν δὲ ἄλλων και πρὸς ἄλλ' ἄττα φύγων και ἔπαινον μὴδὲν φροντίζειν μὴδὲ τὸ παραπαν ἀκούειν δοκεῖν τῶν τοιοῦτων λόγων. Και τοῦτων μὲν ἄλις, εἰ και σοῖ ταύτη συνδοκεῖ πρὸς δὲ δὴ τὸν πολιτικὸν ἴωμεν b πάλιν, τῆς προρηθείσης ὑφαντικῆς αὐτῷ φέροντες τὸ παράδειγμα .

NE. ΣΩ. Καλῶς εἶπες, και ποιῶμεν ἃ λέγεις.

1. «Φαιδρος» 267b: «και μόνος αὐτὸς εἰρηναίαι ἐρη ὧν δεῖ λόγων τέχνην» δεῖν δὲ οὐτε μακρῶν οὐτε βραχέων, ἀλλὰ μετρίων (=καί, εἶπε πῶς αὐτὸς μονάχος βῆκε ἀπὸ ποιῆς βᾶσεις ἔχει χρεῖα ἡ τέχνη και χρειάζεται μῆτε πολλὰ μῆτε λιγα, ἀλλὰ μετρημένα).

2. «Θεαίτητος» 172d: «και διὰ μακρῶν ἢ βραχέων μέλει οὐδὲν λέγειν, ἂν μόνον τύχῃαι τοῦ ὄντος».

3. «Νόμοι» 722a: «τὰ γὰρ, οἰμαι, βέλτεστα, ἀλλ' οὐ τὰ βραχυτάτα οὐδὲ τὰ μήκη τιμητέον».

γιατὶ φοβηθήκαμε μήπως εἶπαμε μαζί περιττὰ και μακρὰ. c Για νὰ μὴν ἔχουμε λοιπὸν πάλι παρόμοιες ἀνησυχίες, μάθε ὅτι για ἄνα αὐτὰ ἔχουν εἰπωθῆ ἄλες οἱ προηγουμένες παρατηρήσεις μας.

NE. ΣΩ. Σύμφωνοι. Ἐξακολούθησε μόνον.

ΞΕ. Λέω λοιπὸν ὅτι, ἔχοντας στὴ μνήμη μας τῆς παρατηρήσεις ποὺ κάναμε τώρα, πρέπει νὰ κατηγορήσουμε και νὰ ἐπαινήσουμε ἐγὼ και σὺ τὴ συντομία και τὸ μακρὸς για ὅσα θὰ ποῦμε κάθε φορά, μὴ κρίνοντας τὴν ἔκταση μὲ τὴν ἀμοιβαία τους σχέση, ἀλλὰ μὲ ἐκεῖνο τὸ μέρος τῆς μετρητικῆς d ποὺ εἶπαμε τότε ὅτι πρέπει νὰ θυμηθοῦμε, μὲ τὸ πρότερον.

NE. ΣΩ. Σωστά.

ΞΕ. Δὲ θὰ ὑποτάξουμε λοιπὸν ἄνα τὰ πράγματα σ' αὐτὸν τὸν κανόνα. Γιατὶ δὲν θὰ ἔχουμε ἀνάγκη αὐτῶν τῶν διατάσεων για νὰ εἰμαστε ἀρσστοί, ἐκτός ἂν πρόκειται για ἐπουσιῶδες ἔργο και πάλι ὡς πρὸς τὴ λύση τοῦ προβλήματος ποὺ τέθηκε, για νὰ τὴ βροῦμε ὅσο τὸ δυνατὸν τὸ εὐκολο και πὸ γρήγορα, πρέπει νὰ εἶναι δεύτερη ἀπασχόληση και ἔχι πρῶτος σκοπός, ὅπως ὃ λόγος ἐπιβάλλει: ποῦ δὲ περισσότερο και πρῶτο στὴ σειρά νὰ ἐκτιμοῦμε τὴ μέθοδο ποὺ διδάσκει νὰ διαροῦμε κατ' εἶδη, ὅσο εἶναι δυνατὸν. Ἀκόμη e και τὴ συνομιλία, ἂν εἰπωμένη διεζωδικὸ καθιστὰ πὸ ἐφευρετικὸ ἐκεῖνον ποὺ τὴν ἀκούει, τέτοια να τὴν ἐπιζητοῦμε και για τὴν ἔκταση τῆς νὰ μὴ ἀγανατοῦμε: τὸ ἴδιο και ἂν ἄλλη φορὰ εἰπωθῆ συντομώτερα. ἘΞ ἄλλου πάλι αὐτὸν ποὺ κατηγορεῖ τὴν ἔκταση τοῦ λόγου στῆς συνομιλίες, ὅπως οἱ δικές μας, και δὲν παραδέχεται τῆς παρεκβάσεις ποὺ γίνονται περιοδικὰ, δὲν πρέπει νὰ τὸν ἀφήνουμε ἀπλῶς και μόνον νὰ κατηγορεῖ τὰ λεχθέντα ὅτι δῆθεν εἶναι τραβηγμένα, ὅπως εἰς μάκρος (!), ἀλλὰ νὰ τὸν υποχρεώσουμε νὰ ἀπεδείξη ἦτι ἂν γίνονταν συντομώτερες οἱ συνομιλίες θὰ καθιστοῦσαν τοὺς ἀκροατὲς πὸ ἐπιτηδείους στὴ διαλεκτικὴ και πὸ ἱκανοὺς (?) νὰ βρῆσκον τοὺς συλλογισμοὺς ποὺ φέρνον τὴν ἀλήθεια σὲ πλήρες φῶς (?). Ὡς πρὸς τῆς ἄλλες κατηγορίες και τοὺς ἐπαινοὺς, σὲ ὅποιο σημεῖο και ἂν ἀναφερόνται, νὰ μὴ φροντίζουμε διόλου και νὰ μὴ προσέχουμε σὲ λόγους αὐτοῦ τοῦ εἶδους. Αὐτὰ εἶναι ἀρκετὰ, ἂν και σὺ συμφωνῆς μὲ τὴ γνώμη μου: και τώρα ἔς ἀπανέλθουμε στὸν πολιτικὸ, για νὰ ἐφαρμόσουμε σ' αὐτὸν τὸ παράδειγμα μὲ τῆς b ὑφαντικῆς, για τὴν ὅποια μιλήσαμε πρῶτοτερα.

NE. ΣΩ. Ἐχες δικαίω και ἂν κάναμε ὅσα λές.

ΣΕ. Οὐκοῦν ἀπὸ γε τῶν πολλῶν ὁ βασιλεὺς δεῖαι σύν-
νομοι, μᾶλλον δὲ ἀπὸ πασῶν τῶν περὶ τὰς ἀγέλας διακε-
χωρίζεται· λοιπαὶ δέ, φαμέν, αἱ κατὰ πόλιν αὐτῆν τῶν τε
συναιτίων καὶ τῶν αἰτίων, ἅς πρῶτας ἀπ' ἀλλήλων διαιρετέον.

ΝΕ. ΣΩ. Ὁρθῶς.

ΣΕ. Οἷσθ' οὐδ' ὅτι χαλεπὸν αἰτιάς τεμῆν δίχα; ἢ τὸ
οὐδ' αἴτιον, ὡς οἶμαι, προῖοσθιν οὐχ ἦντο καταφανές

ΝΕ. ΣΩ. Οὐκοῦν χρη' ὁρᾶν οὕτως.

ΣΕ. Κατὰ μέλη τοίνυν αὐτὰς οἷον ἱερεῖον διαιώμεθι
ἐπειδὴ δίχα ἀδυνατοῦμεν. Δεῖ γάρ εἰς τὸν ἐγγύτατα ὁ
μάλιστα τέμνειν ἀριθμὸν ἀεί.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς οὖν ποιῶμεν τὰ νῦν;

ΣΕ. Ὡσπερ ἐμπροσθεν, ὁποσοὶ παρείχοντο ὄργανα περὶ
τὴν ὕφαντικὴν, πάσας δήπου τότε ἐτίθειμεν ὡς συναίτιους.

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΣΕ. Καὶ νῦν δὴ ταῦτ' ἐν τούτῳ, ἔτι δὲ μᾶλλον ἢ τὸθ'
δ ἡμῖν ποιητέον. Ὅσαι γὰρ σμικρὸν ἢ μέγα τι δημιουργοῦσι
κατὰ πόλιν ὄργανον, θετέον ἀπάσας ταύτας ὡς οὕσας συναί-
τιους. Ἄνευ γὰρ τούτων οὐκ ἔν ποτε γένοιτο πόλις οὐδὲ πολι-
τικὴ, τούτων δ' ἀπὸ βασιλικῆς ἔργον τέχνης οὐδὲν που
θῆσομεν.

ΝΕ. ΣΩ. Οὐ γάρ.

ΣΕ. Καὶ μὲν δὴ χαλεπὸν ἐπιχειροῦμεν ὁρᾶν ἀποχω-
ρίζοντες τοῦτο ἀπὸ τῶν ἄλλων τὸ γένος· ὅτι γὰρ οὐδ' ἂν
δτων ἔστιν ὡς ἐνός γέ τινος ὄργανον εἰπόντα δοκεῖν εἰρηκέναι
ε τι πιθανόν. Ὅμως δὲ ἕτερον ἀπὸ τῶν ἐν πόλει κτημάτων εἰ-
πομεν τόδε.

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ ποῖον;

ΣΕ. Ὡς οὐκ ἔστι ταύτην ἰὴν δύναμιν ἔχον. Οὐ γὰρ ἐς

3ον ΜΕΡΟΣ: ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ: Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΥΨΑΝΤΗΣ

XXVII—XXXVII. Οἱ βοηθητικὲς τέχνες τῆς πολιτικῆς

ΣΕ. Ἔχομε λοιπὸν ξεχωρίσει τὸ βασιλιά ἀπὸ ὅλων τῶν
τέχνων ποὺ εἶναι τοῦ αὐτοῦ εἶδους, καὶ περισσότερο ἀπὸ ὅλων
ἐκείνων ποὺ ἀφοροῦν στὶς ἀγέλας. Μᾶς ἀπομένου τῶρα, εἴ-
παμε, στὸ ἐσωτερικὸ τῆς πόλεως οἱ βοηθητικὲς τέχνες καὶ
οἱ κύριες, τὶς ὅποιες πρέπει πρῶτα νὰ διακρίνομε τὶς μὲν ἀ-
πὸ τῆς δέ.

ΝΕ. ΣΩ. Σωστά.

ΣΕ. Ἐρεῖς λοιπὸν ὅτι εἶναι δύσκολο νὰ τὶς διαιρέσομε
σὲ δύο; Καὶ τὸ αἴτιον, νομίζω, θὰ εἶναι ὄχι λιγώτερο φανερό, οὐ
ὅταν προχωρήσομε.

ΝΕ. ΣΩ. Τότε πρέπει νὰ κάνομε ἕτσι.

ΣΕ. Ἄς τὶς χωρίσομε λοιπὸν κατὰ μέλη, ὅπως κά-
νομε ὅταν τεμαχίζομε ἓνα σφάγιο κατὰ τὶς θυσίες, ἐφ' ὅσον
ἢ διαίρεση σὲ δύο εἶναι ἀδύνατη, γιὰτὶ πρέπει κάθε φορά
νὰ διαιροῦμε περιορίζοντας τὶς τομὲς σὲ ὅσο μπορούμε
μικρότερο ἀριθμὸ.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς λοιπὸν θὰ κάνομε αὐτὴ τὴν φορά;

ΣΕ. Ὅπως ἐκάναμε καὶ τότε. Ὅλες τὶς τέχνες, ποὺ
προμηθεύουν ὄργανα στὴν ὕφαντικὴ, τὶς κατατάξαμε τότε
στὶς βοηθητικὲς τέχνες.

ΝΕ. ΣΩ. Μάλιστα.

ΣΕ. Καὶ τῶρα λοιπὸν πρέπει νὰ κάνομε τὸ ἴδιο πρῶ-
μα, ἀλλὰ ἀκόμη ἐκτενέστερα ἀπὸ τότε. Ὅσες τέχνες κατα-
σκευάζουν τὰ κάθε φύσεως ὄργανα μικρὰ ἢ μεγάλα, ποὺ χρη-
σιμοποιοῦν οἱ πολῖτες, ὅλες αὐτὲς πρέπει νὰ τὶς τοποθετή-
σομε στὴ σειρά τῶν βοηθητικῶν. Γιατὶ, χωρὶς αὐτές, δὲ θὰ
γίνονταν ποτὲ οὔτε πῶλη οὔτε πολιτικὴ· ἐξ ἄλλου κανένα
ἔργον τῆς βασιλικῆς τέχνης δὲ θ' ἀναθέσομε σ' αὐτές.

ΝΕ. ΣΩ. Ὅχι, πραγματικά.

ΣΕ. Ἀλήθεια λοιπὸν δύσκολο ἔργον ἐπιχειροῦμε νὰ κά-
νομε, ἐπιχειρώντας νὰ διακρίνομε αὐτὸ τὸ εἶδος ἀπὸ
τὰ ἄλλα· γιὰτὶ ὑπάρχει κάτι ἀπὸ τὰ ἔντα ποὺ μπορούμε νὰ το-
ποῦμε ὄργανο αὐτοῦ ἢ ἐκείνου τοῦ πράγματος μὲ κάποια πι-
θανότητα. Ὅμως ἅς ποῦμε ἓνα εἶδος πάλι διαφορετικὸ ἀπὸ τὰ
ἀποκτήματα ποὺ κατέχει ἢ πῶλη· ἐτοῦτο ἐδῶ.

ΝΕ. ΣΩ. Ποιό;

ΣΕ. Ὅτι δὲν ὑπάρχει κανένα ποὺ νὰ ἔχη αὐτὴ τὴν ἰ-

γενέσεως αἰτία πηγνυται, καθάπερ ὄργανον, ἀλλ' ἕνεκα τοῦ δημουεργηθέντος σωτηρίας.

NE. ΣΩ. Τὸ ποῖον;

ΣΕ. Τοῦτο δ' ἤδη ξηροῖς καὶ ὄργοις καὶ ἐμπύροις καὶ ἀπύροις παντοδαπὸν εἶδος ἐργασθῆν ἄγγειον [δ' ἤδη] μῆ κλήσει προσφεγγόμεθα, καὶ μάλα γε συγγὸν εἶδος καὶ τῆ 288a ζητημένη γε, ὡς οἶμαι, προσῆκον οὐδὲν ἀτεχνῶς ἐπιστήμη.

NE. ΣΩ. Πῶς γὰρ οὗ;

ΣΕ. Τοῦτων δὴ τρίτον ἔτερον εἶδος κτημάτων ἀμπελον κατοπτέον πεζὸν καὶ ἔνοδρον καὶ πολυπλανές καὶ ἀπλανές καὶ τίμιον καὶ ἀτιμον, ἐν δὲ ὄνομα ἔχον, διότι πᾶν ἕνεκά τινος ἐφέδρας ἐστὶ, θᾶκος ἀεὶ τινι γιγνόμενον.

NE. ΣΩ. Τὸ ποῖον;

ΣΕ. Ὅχημα αὐτὸ πον λέγομεν, οὐ πᾶν πολιτικῆς ἔργον, ἀλλὰ μᾶλλον πολὺ τεκτονικῆς καὶ κεραμικῆς καὶ χαλκοτυπικῆς.

NE. ΣΩ. Μανθάνω.

b ΣΕ. Τί δὲ τέταρτον; Ἄρ' ἕτερον εἶναι τοῦτων λεκτέον, ἐν ᾧ τὰ πλείστα ἐστὶ τῶν πάλαι ἠθθέντων, ἐσθῆς τε σύμ-
πασα καὶ τῶν ὄπλων τὸ πολὺ καὶ τεῖχη πάντα θ' ὅσα γήινα περιβλήματα καὶ λίθινα, καὶ μυρία ἕτερα; Προβολῆς δὲ ἕνεκα συμπάντων αὐτῶν ἐργασμένον δικαιοτάτ' ἂν ἴλον προσαγορευοῖτο πρόβλημα, καὶ πολλῶ μᾶλλον τέχνης οἰκοδομικῆς ἔργον καὶ ὑφαντικῆς τὸ πλείστον νομίζοιτ' ἂν ὀρθότερον ἢ πολιτικῆς.

NE. ΣΩ. Πᾶν μὲν οὖν.

c ΣΕ. Πέμπτον δὲ ἄρ' ἂν ἐθέλοιμεν τὸ περὶ τὸν κόσμον καὶ γραφικὴν θεῖναι καὶ ὅσα ταύτῃ προσχρώμενα καὶ μουσικῆ μμήματα τελεῖται, πρὸς τὰς ἡδονὰς μόνον ἡμῶν ἀπειργασμένα, δικαίως δ' ἂν ὀνόματι περιληφθέντα ἐνί;

NE. ΣΩ. Ποῖω;

καυτότητα. Γιατὶ δὲν ἔχει κατασκευασθῆ σὰν ὄργανο πού χρησιμεύει νὰ παράγῃ κάποιο πρᾶγμα, ἀλλὰ γιὰ νὰ διατηρῇ τὸ πρᾶγμα πού μιὰ φορά δημιουργήθηκε.

NE. ΣΩ. Ποῖο εἶναι λοιπόν;

ΣΕ. Αὐτὸ εἶναι ἓνα εἶδος ποικίλο, φτιαγμένο γιὰ νὰ περιέχῃ πράγματα ξηρὰ ἢ ὑγρά, παρασκευασμένα στὴ φωτιά ἢ χωρὶς φωτιά, καὶ πού τὸ καλοῦμε μὲ τὸ κοινὸ ὄνομα ἄγγειο· εἶδος πολὺ συγγὸν καὶ τὸ ὅποιο, καθὼς νομίζω, δὲν ταιριαστὴ καθόλου στὴν ἐπιστήμη, γιὰ τὴν ὁποία συ- 288a ζητοῦμε.

NE. ΣΩ. Ἄναμφιβόλως.

ΣΕ. Πρέπει νὰ ἰδοῦμε τώρα ἓνα τρίτο εἶδος κτημάτων πάρα πολὺ διαφορετικὸ ἀπὸ τὰ ἄλλα: χερσαῖο ἢ ὑδρόβιο, πολυπλανώμενο ἢ σταθερὸ, πολύτιμο ἢ χωρὶς ἀξία, πού ἔχει ἓνα ὄνομα, γιατί εἶναι κατωμένο ὀλόκληρο γιὰ κάθισμα καὶ χρησιμεύει πάντα σὲ κάποιο πρᾶγμα γιὰ νὰ κάθεται.

NE. ΣΩ. Μὰ ποῖο εἶναι ἐπὶ τέλους;

ΣΕ. Τὸ ὀνομάζομε γενικὰ ὄχημα, ἔργο δὲ τῆς πολιτικῆς τέχνης, ἀλλὰ πολὺ περισσότερο τῆς ξυλοουργικῆς, τῆς κεραμικῆς καὶ τῆς χαλκοουργικῆς.

NE. ΣΩ. Καταλαβαίνω.

ΣΕ. Καὶ τώρα; Τέταρτο ἄραγε εἶδος πρέπει νὰ ποῦμε b ὅτι ὑπάρχει διαφορετικὸ ἀπὸ τὰ προηγούμενα, μέσα σὲ ὅποιο εἶναι. τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ πράγματα πού ἀναφέραμε πάρα πάνω, τὸ σύνολο δηλαδὴ τῶν ἐνδιμάτων καὶ τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν ὄπλων καὶ τὰ τεῖχη καὶ ὅλα τὰ καταφύγια ἀπὸ πέτρες καὶ γῶμα καὶ ἓνα πλῆθος ἄλλων παρόμοιων πραγμάτων; Καὶ ἐπειδὴ ὅλα αὐτὰ μαζὶ ἔχουν γίνε γιὰ νὰ προφυλάσσουν, δικαιοτάτα μπορούμε νὰ τοὺς δώσουμε τὸ ὄνομα προφυλακτικῶν, καὶ πολὺ σωστὰ αὐτὰ θὰ θεωροῦνται ἔργο τῆς οἰκοδομικῆς τέχνης καὶ τῆς ὑφαντικῆς περισσότερο παρὰ τῆς πολιτικῆς.

NE. ΣΩ. Βεβαίως.

ΣΕ. Ἄραγε θὰ δεχόμεστε νὰ βάλουμε γιὰ πέμπτο εἶδος c τὴ διακόσμηση καὶ τὴ ζωγραφικὴ καὶ ὅσες ἀπομιμήσεις γίνονται εἴτε με αὐτὴ τὴν τέχνην εἴτε μὲ τὴ μουσικὴ, ἔργα πού φτιάνονται γιὰ νὰ μᾶς εὐχαριστοῦν μόνο καὶ πού εἶναι σωστὸ νὰ τὰ περιλάβουμε μέσα σὲ ἓνα μόνον ὄνομα;

NE. ΣΩ. Ποῖο ὄνομα;

ΞΕ. Παίγνιόν ποῦ τι λέγεται.

ΝΕ. ΣΩ. Τί μῆν;

ΞΕ. Τοῦτο τοῖνυν τοῦτοις ἐν ὄνομα ἅτασι πρέφει προσ-
αγορευθέντ' οὐ γὰρ σπουδῆς οὐδὲν αὐτῶν χάριν, ἀλλὰ παιδιᾶς
ἕνεκα πάντα ὁράται.

d ΝΕ. ΣΩ. Καὶ τοῦτο σχεδὸν τι μανθάνω.

ΞΕ. Τὸ δὲ πᾶν τοῦτοις σώματα παρέχον, ἐξ ὧν καὶ
ἐν οἷς δημιουργοῦσιν ὅποια τῶν τεχνῶν ὦν εἰρηγται,
παντοδαπὸν εἶδος πολλῶν ἐτέρων τεχνῶν ἐκγονον ὄν, ἄρ'
οὐχ ἕκτον θήσομεν;

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ ποῖον δὴ λέγει;

ΞΕ. Χωτὸν τε καὶ ἀγορον καὶ πάνθ' ὅποια μετ' ἄλ-
λεύεται καὶ ὄσα δροτομικῆ καὶ κορυὰ σύμπασα τέμνουσα
παρέχει τεκτονικῆ καὶ πλεκτικῆ καὶ ἔτι φιλοστικῆ φωτῶν
e τε καὶ ἐμψύχων δέματα σομάτων περιαιροῦστικῶν σκαιοτικῶν,
καὶ ὄσα περὶ τὰ τοιαῦτ' εἶναι τέχνη, καὶ φελλῶν καὶ βύβλων
καὶ δεσμῶν ἐργαστικῆ παρέσχον δημιουργεῖν σύνθετα ἐκ μὴ
συνιθεμένων εἰδῶν γενῶν. Ἐν δὲ αὐτὸ προσαγορευόμεν πᾶν
τὸ πρωτογενὲς ἀνθρώποις κτήμα καὶ ἀσύνητον καὶ βασιλικῆς
ἐπιστήμης οὐδαμῶς ἔχρον ὄν.

ΝΕ. ΣΩ. Καλῶς.

ΞΕ. Τὴν δὴ τῆς τροφῆς κτήσιν, καὶ ὄσα εἰς τὸ σῶμα
συγκαταμειγνόμενα ἑαυτὸν μέρει μέρη σώματος εἰς τὸ
289a θεραπευσαί τινα δύναμιν εἰλῆχε, λεκτέον ἐβδόμου ὀνομά-
σαντας αὐτὸ σύμπαν ἡμῶν εἶναι τροφῶν, εἰ μὴ τι κάλλιον
ἔχομεν ἄλλο θέσθαι γεωργικῆ δὲ καὶ θηρευτικῆ καὶ γυμνα-
στικῆ καὶ ἱατρικῆ καὶ μαγειρικῆ πᾶν ὑποτιθέντες ὀρθότερον
ἀποδοῦσμεν ἢ τῆ πολιτικῆ.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΞΕ. Σχεδὸν τοῖνυν ὄσα ἔχεται κτήσεως, πλὴν τῶν ἡμέ-
ρων ζῶων, ἐν τοῦτοις ἑπτὰ ὀμιαί γένεσιν εἰρησθαι. Σκόπει
δὲ ἦν γὰρ δικαιοτάτα μὲν ἂν θεῶν κατ' ἀρχᾶς τὸ πρωτογενὲς

b εἶδος, μετὰ δὲ τοῦτο ὄργανον, ἀγγεῖον, ὄχημα, πρόβλημα,
παίγνιον, θρέμμα. Ὑ' Ἄ παραλείπουσιν δὲ, εἴ τι μὴ μέγα
λέληθεν, εἴ τι τούτων δυνατὸν ἀρμόττειν, ὅλον ἢ τοῦ νομί-
σματος ἰδέα καὶ σφραγίδων καὶ παντὸς χαρακτῆρος. Γένος

ΞΕ. Τοὺς δίνουμ, φωντάζομαι, τὸ ὄνομα παιγνίδι.

ΝΕ. ΣΩ. Βέβαια.

ΞΕ. Αὐτὸ λοιπὸν τὸ ὄνομα θὰ ταυριάζῃ σὲ ὄσα αὐτὰ σὺν
γενικῆ ὀνομασίᾳ· γιὰτὶ κανένα ἀπ' αὐτὰ δὲν γίνεταί γιὰ σπου-
δαῖο σκοπὸν, ἀλλὰ ὄλα γιὰ διασκέδαση.

ΝΕ. ΣΩ. Καὶ αὐτὸ ἀπάνω κάτω τὸ καταλαβαίνω.

ΞΕ. Καὶ ἐκεῖνο ποῦ παρέχει σὲ ὄλα αὐτὰ τὴν ὄλη ἀπὸ
τὴν ὅποια καὶ μέσα στῆν ὅποια δημιουργοῦν ὄλας οἱ τέχνες,
γιὰ τίς ὅποιες ἔχομε πῆ, τὰ ἔργα τους, αὐτὸ τὸ ποικίλο
εἶδος, ποῦ εἶναι παιδί διαφόρων ἄλλων τεχνῶν, ἀραγε δὲν θὰ
τὸ ὑπολογίσουμ γιὰ ἕκτο;

ΝΕ. ΣΩ. Ποῖὸ ἔνουσεῖς τώρα;

ΞΕ. Τὸ χρυσάφι καὶ τὸ ἀσημὶ καὶ ὄλα ὄσα ἐξάγονται
ἀπὸ τὰ μεταλλεῖα καὶ ὄσα κέβοντας ἢ ἔυλοκοπτικῆ καὶ
γενικᾶ ἢ κοπῆ προμηθεῖου στῆν ἔυλοοργικῆ καὶ στῆν
πλεκτικῆ· ἐπίσης ἢ τέχνη τοῦ ἔερλοδιδιματος τῶν φωτῶν
καὶ ἢ βυρσοδεψικῆ ποῦ γδέρνει τὰ ζῶα, καὶ ὄλας οἱ τέχνες ποῦ
e ἀσχολοῦνται μὲ τέτοια πράγματα, ἐκεῖνες ποῦ παρασκευάζουμ
φελλοὺς καὶ παπύρους καὶ δεσμά, παρέχουμ ὄλη γιὰ νὰ δη-
μουργουῦνται εἶδη πολὺπλοκα ἀπὸ ἀπλά γένη. Καὶ ὄλο αὐτὸ
τὸ ἔνα ἄς τὸ ὀνομάσουμ τὸ πανάργαιο ἀπόκτημα (1) τῶν ἀν-
θρώπων, τὸ ἀπαλλαγμένο ἀπὸ κάθε σύνθεσης, ποῦ δὲν εἶναι
διάλοο ἔργο τῆς βασιλικῆς ἐπιστήμης.

ΞΕ. Τὴν ἀπόκτηση τώρα τῆς τροφῆς καὶ ὄσα πράγμα-
τα ἀνακατωμένα μὲ τὸ σῶμα μας ἔχουμ κάποια δύναμη νὰ
διατηροῦν τὰ μέρη τοῦ σώματος μὲ τὰ δικὰ τους μέρη, πρέ-
πει νὰ τὰ ποῦμε καὶ νὰ κάνουμ ἀπ' αὐτὰ ἔβδому εἶδος, ποῦ
289a θὰ τὸ ὀνομάσουμ ὄλο αὐτὸ συνολικᾶ τροφὸ μας, ἂν δὲν βρί-
σκουμ νὰ βάλουμ κάποιο ἄλλο ὄνομα καλύτερο. Καὶ βάζου-
τας ὄλο αὐτὸ σὲ τάξη, θὰ τὸ ἀποδοῦσουμ σωστότερα στῆ
γεωργικῆ, στὸ κунηγι, στῆν ἱατρικῆ καὶ στῆ μαγειρικῆ παρὰ
στῆν πολιτικῆ.

ΝΕ. ΣΩ. Ἄναμριβόλωσ.

ΞΕ. Ἐτσι σχεδὸν ὄλα τὰ ἀποκτημένα ἀγαθὰ, ἐκτὸς
ἀπὸ τὰ ἡμερα ζῶα, νομίζω ὅτι ἔχουμ ἀπαριθμηθῆ σ' αὐτὰ
τὰ ἑπτὰ γένη. Πρόσεξε τώρα· γιὰτὶ ἐξ ἀρχῆς δικαιοτάτα
ἔχει τεθῆ στῆν κορυφῆ τὸ πανάργαιο εἶδος (ἢ πρώτη ἀκα-
τέρραστη ὄλη), καὶ ὄστερα ἀπ' αὐτὸ, τὸ ὄργανο, τὸ ἀγγεῖο, τὸ
ὄχημα, τὸ καταφύγιο, τὸ παιγνίδι, ἢ τροφή. Ὅσα παραλεί-
πομ ἂν δὲν ἔχομ ἐξαίσιμ κάτι σπουδαῖο, σὲ κάποιο ἀπ' αὐ-
τὰ ὄλα εἶναι δυνατὸν νὰ ταυριάζουμ, π.χ. τὸ εἶδος τοῦ νομίσμα-
Πλάτωνος Πολιτικός

1. Ἡ ἀκατέργαστη πρώτη ὄλη. Ὁ Πλάτων ἄλλου θὰ τὴν ὀνο-
μάσει ἀπλῶς ὄλη, ὄλικά.

ΞΕ. Παίγνιόν ποῦ τι λέγεται.

ΝΕ. ΣΩ. Τί μῆν;

ΞΕ. Τοῦτο τοῖνυν τοῦτοις ἐν ὄνομα ἅτασι πρέφει προσ-
αγορευθέντ' ὃ γὰρ σπουδῆς ὁδὸν αὐτῶν χάριν, ἀλλὰ παιδιᾶ;
ἐνεκα πάντα ὁράται.

d ΝΕ. ΣΩ. Καὶ τοῦτο σχεδὸν τι μανθάνω.

ΞΕ. Τὸ δὲ πᾶν τοῦτοις σώματα παρέχον, ἐξ ὧν καὶ
ἐν οἷς δημιουργοῦσιν ὅποια τῶν τεχνῶν ὦν εἰρηγται,
παντοδαπὸν εἶδος πολλῶν ἐτέρων τεχνῶν ἐκγονον ὄν, ἃρ'
οὐχ ἕκτον θήσομεν;

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ ποῖον δὴ λέγει;

ΞΕ. Χυτὸν τε καὶ ἀγορον καὶ πάνθ' ὅποια μετ' ἀλ-
λεύεται καὶ ὄσα δροτομικῆ καὶ κορυὰ σύμπασα τέμνουσα
παρέχει τεκτονικῆ καὶ πλεκτικῆ καὶ ἔτι φιλοστικῆ φωτῶν
e τε καὶ ἐμψύχων δέματα σομάτων περιόρων σκυτοικῆ,
καὶ ὄσα περὶ τὰ τοιαῦτ' εἶναι τέχνη, καὶ φελλῶν καὶ βύβλων
καὶ δεσμῶν ἐργαστικὰ παρέσχον δημιουργεῖν σύνθετα ἐκ μὴ
συνιθεμένων εἶδη γενῶν. Ἐν δὲ αὐτὸ προσαγορευόμεν πᾶν
τὸ πρωτογενὲς ἀνθρώποις κτήμα καὶ ἀσύνητον καὶ βασιλικῆς
ἐπιστήμης οὐδαμῶς ἔχρον ὄν.

ΝΕ. ΣΩ. Καλῶς.

ΞΕ. Τὴν δὴ τῆς τροφῆς κτήσιν, καὶ ὄσα εἰς τὸ σῶμα
συγκαταμειγνόμενα ἑαυτὸν μέρει μέρη σώματος εἰς τὸ
289a θεραπευσαί τινα δύναμιν εἰλῆχε, λεκτέον ἐβδόμου ὀνομά-
σαντας αὐτὸ σύμπαν ἡμῶν εἶναι τροφῶν, εἰ μὴ τι κάλλιον
ἔχομεν ἄλλο θέσθαι γεωργικῆ δὲ καὶ θηρευτικῆ καὶ γυμνα-
στικῆ καὶ ἱατρικῆ καὶ μαγειρικῆ πᾶν ὑποτιθέντες ὁρθότερον
ἀποδοῦσμεν ἢ τῇ πολιτικῇ.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΞΕ. Σχεδὸν τοῖνυν ὄσα ἔχεται κτήσεως, πλὴν τῶν ἡμέ-
ρων ζῶων, ἐν τοῦτοις ἐπτά ὀμιαί γένεσιν εἰρησθαι. Σκόπει
δὲ ἦν γὰρ δικαιοτάτα μὲν ἂν θεῶν κατ' ἀρχὰς τὸ πρωτογενὲς

b εἶδος, μετὰ δὲ τοῦτο ὄργανον, ἀγγεῖον, ὄχημα, πρόβλημο,
παίγνιον, θρέμμα. Ὑ'Α' παραλείπουσιν δὲ, εἴ τι μὴ μέγα
λέληθεν, εἴ τι τούτων δυνατὸν ἀρμόττειν, ὅλον ἢ τοῦ νομί-
σματος ἰδέα καὶ σφραγίδων καὶ παντὸς χαρακτῆρος. Γένος

ΞΕ. Τοὺς δίνουμ, φωντάζομαι, τὸ ὄνομα παιγνίδι.

ΝΕ. ΣΩ. Βέβαια.

ΞΕ. Αὐτὸ λοιπὸν τὸ ὄνομα θὰ ταιριάξῃ σὲ ὄσα αὐτὰ σὰν
γενικὴ ὀνομασία· γιὰτὶ κανένα ἀπ' αὐτὰ δὲν γίνεται γιὰ σπου-
δαῖο σκοπὸν, ἀλλὰ ὄλα γιὰ διασκεδᾶσιν.

ΝΕ. ΣΩ. Καὶ αὐτὸ ἀπάνω κάτω τὸ καταλαβαίνω.

ΞΕ. Καὶ ἐκεῖνον ποῦ παρέχει σὲ ὄλα αὐτὰ τὴν ὄλη ἀπὸ
τὴν ὄποια καὶ μέσα στῆν ὄποια δημιουργοῦν ὄλας οἱ τέχνες,
γιὰ τίς ὄποιες ἔχομε πῆ, τὰ ἔργα τους, αὐτὸ τὸ ποικίλο
εἶδος, ποῦ εἶναι παιδί διαφόρων ἄλλων τεχνῶν, ἀραγε δὲν θὰ
τὸ ὑπολογίσουμ γιὰ ἕκτο;

ΝΕ. ΣΩ. Ποῖὸ ἔνοσεῖς τώρα;

ΞΕ. Τὸ χρυσάφι καὶ τὸ ἀσημὶ καὶ ὄλα ὄσα ἐξάγονται
ἀπὸ τὰ μεταλλεῖα καὶ ὄσα κόβοντας ἢ ἔυλοκοπτικῆ καὶ
γενικὰ ἢ κοπῆ προμηθεῖου στῆν ἔυλοοργικῆ καὶ στῆν
πλεκτικῆ· ἐπίσης ἢ τέχνη τοῦ ἔερλοδιδίματος τῶν φωτῶν
καὶ ἢ βυρσοδεψία ποῦ γδέρνει τὰ ζῶα, καὶ ὄλας οἱ τέχνες ποῦ
e ἀσχολοῦνται μὲ τέτοια πράγματα, ἐκεῖνες ποῦ παρασκευάζουμ
φελλοὺς καὶ παπύρους καὶ δεσμά, παρέχουμ ὄλη γιὰ νὰ δη-
μουργουῦνται εἶδη πολὺπλοκα ἀπὸ ἀπλά γένη. Καὶ ὄλο αὐτὸ
τὸ ἔνα ἄς τὸ ὀνομάσουμ τὸ πανάργαιο ἀπόκτημα (1) τῶν ἀν-
θρώπων, τὸ ἀπαλλαγμένο ἀπὸ κάθε σύνθεσι, ποῦ δὲν εἶναι
διάλοο ἔργο τῆς βασιλικῆς ἐπιστήμης.

ΞΕ. Τὴν ἀπόκτησι τώρα τῆς τροφῆς καὶ ὄσα πράγμα-
τα ἀνακατωμένα μὲ τὸ σῶμα μας ἔχουμ κάποια δύναμη νὰ
διατηροῦν τὰ μέρη τοῦ σώματος μὲ τὰ δικὰ τους μέρη, πρέ-
πει νὰ τὰ ποῦμε καὶ νὰ κάνουμ ἀπ' αὐτὰ ἔβδομο εἶδος, ποῦ
289a θὰ τὸ ὀνομάσουμ ὄλο αὐτὸ συνολικὰ τροφὸ μας, ἂν δὲν βρί-
σκουμ νὰ βάλουμ κάποιο ἄλλο ὄνομα καλύτερο. Καὶ βάζου-
τας ὄλο αὐτὸ σὲ τάξη, θὰ τὸ ἀποδοῦσουμ σεσοτέρα στῆ
γεωργία, στὸ κунήγι, στῆν ἱατρικῆ καὶ στῆ μαγειρικῆ παρὰ
στῆν πολιτικῆ.

ΝΕ. ΣΩ. Ἄναμφιβόλως.

ΞΕ. Ἔτσι σχεδὸν ὄλα τὰ ἀποκτημένα ἀγαθὰ, ἐκτὸς
ἀπὸ τὰ ἡμερα ζῶα, νομίζω ὅτι ἔχουμ ἀπαριθμηθῆ σ' αὐτὰ
τὰ ἐπτά γένη. Πρόσεξε τώρα· γιὰτὶ ἐξ ἀρχῆς δικαιοτάτα
ἔχει τεθῆ στῆν κορυφῆ τὸ πανάργαιο εἶδος (ἢ πρώτη ἀκα-
τέρραστη ὄλη), καὶ ὄστερα ἀπ' αὐτὸ, τὸ ὄργανο, τὸ ἀγγεῖο, τὸ
ὄχημα, τὸ καταφύγιο, τὸ παιγνίδι, ἢ τροφή. Ὅσα παραλεί-
πομ ἂν δὲν ἔχομ ἐξαίσει κατὶ σπουδαῖο, σὲ κάποιο ἀπ' αὐ-
τὰ ὄλα εἶναι δυνατὸν νὰ ταιριάξουμ, π.χ. τὸ εἶδος τοῦ νομίσμα-
Πλάτωνος Πολιτικός

1. Ἡ ἀκατέργαστη πρώτη ὄλη. Ὁ Πλάτων ἄλλοῦ θὰ τὴν ὀνο-
μάσει ἀπλῶς ὄλη, ὄλικά.

τε γὰρ ἐν αὐτοῖς ταῦτα οὐδὲν ἔχει μέγα σύννομον, ἀλλὰ τὰ μὲν εἰς κόσμον, τὰ δὲ εἰς ὄργανα βία μὲν, ὁμοῦς δὲ πάντως ἐλκόμενα συμφωνήσῃ. Τὰ δὲ περὶ ζῶων κησιν τῶν ἡμέρων, **ε** πλὴν δούλων, ἢ πρότερον ἀγελαιοτροφικῆ διαμερισθεῖσα πάντ' εἰληφῶτα ἀναφανεῖται.

NE. ΣΩ. Πάνν μὲν οὖν.

ΕΕ. Τὸ δὲ δὴ δούλων καὶ πάντων ὑπηρετῶν λιοπόν', ἐν οἷς που καὶ μαντεύομαι τοὺς περὶ αὐτὸ τὸ πλέγμα ἀμφισβητοῦντας τῷ βασιλεῖ καταφανεῖς γενήσασθαι, καθάπερ τοῖς ὑφάνταις τότε τοὺς περὶ τὸ νῆθην τε καὶ ξαίνειν καὶ ὄσα ἄλλα εἴπομεν. Οἱ δὲ ἄλλοι πάντες, ὡς συναίτιοι λεχθέντες, ἅμα τοῖς ἔργοις τοῖς νουδῆ ἤθησις ἀνήλονται καὶ ἀπεχωρί- **δ** σθησαν ἀπὸ βασιλικῆς τε καὶ πολιτικῆς πράξεως.

NE. ΣΩ. Ἐοίκασι γοῦν.

ΕΕ. Ἴθι δὴ σκεψόμεθα τοὺς λοιποὺς προσελθόντες ἐγγύθεν, ἵνα αὐτοὺς εἰδῶμεν βεβαιότερον.

NE. ΣΩ. Οὐδούνη χρή.

ΕΕ. Τοὺς μὲν δὴ μεγίστους ὑπηρετάς, ὡς ἐνθένδε ἰδεῖν τούναντιον ἔχοντας εὐρίσκομεν οἷς ὑπαπτεύσαμεν ἐπιτήδευμα καὶ πάθος.

NE. ΣΩ. Τίνας;

ΕΕ. Τοὺς ἀνηγούς τε καὶ τῷ τρόπῳ τούτῳ κητούς· **ε** οὗς ἀναμφισβητήτως δούλους ἔχομεν εἰπεῖν, ἥμιστα βασιλικῆς μεταποιουμένους τέχνης.

NE. ΣΩ. Πῶς δ' οὐ;

ΕΕ. Τί δὲ, τῶν ἐλευθέρων ὄσοι τοῖς νουδῆ ἤθησις εἰς ὑπηρετικὴν ἐκόντες αὐτοὺς τάττονται, τὰ τε γεωργίας καὶ τὰ τῶν ἄλλων τεχνῶν ἔργα διακομίζοντες ἐπ' ἀλλήλους καὶ

τοὺς τῶν σφραγίδων καὶ κάθε ἀποτυπώματος. Γιατὶ αὐτὰ τὰ πράγματα δὲν περιέχουν μέσα τοὺς κανένα γένος ὁμοιοεἶδους διπλα στὰ ἄλλα, ἀλλὰ τουναντίον θὰ τοποθετηθῶν ἄλλα στὴ διακόσμηση καὶ ἄλλα στὰ ὄργανα—μέγαλο κόπο, ὁμολογῶ, ὅμως ἐξάπαντος συρόμενα θὰ συμφωνήσουν. Ὡς πρὸς τὴν ἀπόκτηση πάλι τῶν ἡμερων ζῶων, ἐκτός τῶν δούλων, ἡ **ε** τέχνη ποὺ ἀναλύσαμε πρῶτύτερα, αὐτὴ ποὺ τρέφει ἀγέλες, θὰ φανῆ καθαρὰ ὅτι τὰ ἔχει περιλάβει δια.

NE. ΣΩ. Βεβαίωτατα.

XXIX—XXX. Οἱ ὑποδέεστεροι ἀντίπαλοι τοῦ πολιτικοῦ

ΕΕ. Ὑπολείπεται τώρα ἡ ὁμάδα τῶν δούλων καὶ τῶν ὑπηρετῶν, ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους θαρρῶ καὶ προμαντεύω ὅτι θὰ γίνων ὀλοφάνεροι ἐκεῖνοι ποὺ ἀμφισβητοῦν ἀπὸ τὸ βασιλικὸ αὐτὴ τὴν κατασκευὴ τοῦ ὑφάσματος, ὅπως τὴν ἀμφισβητοῦσαν ἀπὸ τοὺς ὑφάντες τότε οἱ ἀνθρώποι ποὺ γένηθον καὶ ξαίνων ἢ κάνουν τίς ἄλλες ἐργασίες, γιὰ τίς ὁποῖες μιλήσαμε. Ὅλοι οἱ ἄλλοι, ποὺ ἀνομάσθησαν βοηθητικοί, ἔχουν ἐξαφανισθῆ μαζὶ μὲ τὰ ἐπαγγέλματα, ποὺ μόλις εἶπαμε, καὶ ἀποχωρίσθησαν ἀπὸ τὸ βασιλικὸ καὶ πολιτικὸ ἔργο. **δ**

NE. ΣΩ. Φαίνονται τουλάχιστο.

ΕΕ. Ἐλα τώρα ἄς ἐξετάσουμε ἐκεῖνους ποὺ ἀπομένουν, ἐρχόμενοι κοντὰ τοὺς, γιὰ νὰ κάνουμε σταθερώτερα τὴ γνωριμία τοὺς.

NE. ΣΩ. Πρέπει.

ΕΕ. Ὡς πρὸς τοὺς μεγαλύτερους ὑπηρετές μεταξὺ τῶν ὑπηρετῶν, γιὰ νὰ τοὺς ἴδουμε ἀπὸ δῶ ποὺ εἴμασθε, βρίσκομε ὅτι ἔχουν ἐπάγγελμα καὶ χαρακτῆρα ἀντίθετα πρὸς ὄσα ὑπαπτεύσαμε.

NE. ΣΩ. Ποιούς λές;

ΕΕ. Ἐκεῖνους ποὺ ἀγοράζουμε καὶ τοὺς ἀποκοτοῦμε μὲ τὸν ἴδιον τρόπο· μπορούμε ἀναμφισβητήτητα νὰ τοὺς ὀνομάσουμε δούλους— αὐτοὶ ἐλάχιστα διεκδικοῦν τὴ βασιλικὴ τέχνη. **ε**

NE. ΣΩ. Ἀναμφιβόλως.

ΕΕ. Ἐνα ἄλλο ζήτημα· ὄσοι ἀπὸ τοὺς ἐλεύθερους ἀνθρώπους παίρνουν θέση θεληματικὰ στὴν ὑπηρεσία ἐκείνων, γιὰ τοὺς ὁποίους τώρα μόλις μιλήσαμε, μετακομίζοντας τὰ ἔργα τῆς γεωργίας καὶ τῶν ἄλλων μεταξὺ τοὺς καὶ φέρνοντάς

ἀνισοῦντες, οἱ μὲν κατ' ἀγοράς, οἱ δὲ πόλιν ἐκ πόλεως; ἀλλὰ τινες κατὰ θάλατταν καὶ περὶ, νόμισμα τε πρὸς τὰ ἄλλα καὶ αὐτὸ πρὸς αὐτὸ διαμειβόμενος, οὗς ἀργυραμοιβούς τε καὶ ἐμπόρους καὶ ναυκλήρους καὶ καπηλούς ἐπανομάζωμεν, μὴν τῆς πολιτικῆς ἀμισθητήσουσί τε;

NE. ΣΩ. Τὰχ' ἂν ἴσως τῆς γε τῶν ἐμπορευτικῶν.

SE. Ἄλλ' οὐ μὴν οὗς γε ὀρώμεν μισθοτούς καὶ θήτας πᾶσιν ἐτοιμότατα ὑπηρετοῦντας, μὴ ποτε βασιλικῆς μεταποιουμένους εἴρωμεν.

NE. ΣΩ. Πῶς γάρ;

SE. Τί δὲ ἄρα τοὺς τὰ τοιάδε διακονοῦντας ἡμῖν ἐκάστοτε;

NE. ΣΩ. Τὰ ποία εἶπες καὶ τίνας;

b SE. Ὡν τὸ κηρυκτικὸν ἔθνος, ὅσοι τε περὶ γράμματα σοφοὶ γίνονται πολλὰς ὑπηρετήσαντες, καὶ πόλλ' ἄλλα ἕτερα περὶ τὰς ἀρχὰς διαπονεῖσθαι τινες ἕτεροι πάνδεινοι, τί τούτους αὐ λέγομεν;

NE. ΣΩ. Ὅπως εἶπες νῦν, ὑπηρετάς, ἀλλ' οὐκ αὐτούς ἐν ταῖς πόλεσιν ἄρχοντας.

SE. Ἄλλὰ σὸ μὴν οἶμαι γε ἐνόημιον ἰδὼν εἶπον ταύτην πη φανήσεσθαι τοὺς διαφερόντως ἀμισθητοῦντας τῆς πολιτικῆς. Καίτοι σφόδρα γε ἄποπον ἂν εἶναι δόξειε τὸ ζητεῖν οὐ τούτους ἐν ὑπηρετικῇ μόρᾳ τινί.

NE. ΣΩ. Κομῶδῃ μὲν οὐν.

SE. Ἐτι δὴ προσμειζόμεν ἐγγύστερον ἐπὶ τοὺς μήπω βεβασανισμένους. Εἰσὶ δὲ οἱ τε περὶ μαντικὴν ἔχοντες τινος ἐπιστήμης διακόνου μόριον ἐρμηνεύται γάρ που νομίζονται παρὰ θεῶν ἀνθρώποις.

NE. ΣΩ. Ναί.

d SE. Καὶ μὴν καὶ τὸ τῶν ἱερέων αὐ γένος, ὡς τὸ νόμιμόν φησι, παρὰ μὲν ἡμῶν δωρεὰς θεοῦ διὰ θυσιαῶν ἐπιστήμιον δὲ κατὰ νοῦν ἐκείνους δωρεῖσθαι, παρὰ δὲ ἐκείνων ἡμῖν ἐδχαῖς κτήσιν ἀγαθῶν αἰτήσασθαι· ταῦτα δὲ διακόνου τέχνης ἐστὶ που μόρια ἀμφοτέρω.

1. Κάθε ἀρχὴ εἶχε τοὺς γραμματεῖς τῆς καὶ συχνὰ τοὺς ὑπογραμματεῖς τῆς. Γιὰ νὰ περιοριζέται ἡ ἐπιτροπὴ τους, ψηφίστηκε νόμος ποὺ ἐπέβαλλε ν' ἀλλάζουσι ὑπηρεσίαι κάθε χρόνον.

τα σὲ ἰσοροπία, ἄλλοι στὶς ἀγορές καὶ ἄλλοι ἐργόμενοι ἀπὸ μιὰ πόλιν σὲ ἄλλη κατὰ θάλασσα καὶ ἀπὸ ἑνῆρα, ἀναλλάζοντας νόμισμα μὲ ἄλλα ἐμπορεύματα καὶ νόμισμα μὲ νόμισμα, τοὺς ὁποίους ὀνομάζομε ἀργυραμοιβούς καὶ ἐμπόρους καὶ πλοιάρχους καὶ μεταπράτες—μήπως θὰ ἔχουν ἀξιώσεις ἐπὶ τῆς πολιτικῆς;

NE. ΣΩ. Ἴσως ἐπὶ τῆς τέχνης τοῦ ἐμπορίου.

SE. Ἐξ ἄλλου ἐκείνους, ποὺ βλέπομε μισθοτούς καὶ δουλοπαροίκους νὰ προσφέρουν σὲ δλους τὶς ὑπηρεσίες τους πρόθυμότατα, μήπως ὑπάρχει κίνδυνος νὰ τοὺς βροῦμε κάποτε νὰ ἰδιοιοῦνται μέρους ἀπὸ τὸ βασιλικὸ ἔργο;

NE. ΣΩ. Πῶς νὰ τὸ ὑποθέσω;

SE. Τί θὰ ποῦμε τώρα γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ κάθε φορὰ μᾶς παρέχουν τέτοιες ὑπηρεσίες;

NE. ΣΩ. Ποιῆς ὑπηρεσίες καὶ ποιούς ἀνθρώπους εἶπες;

SE. Αὐτοὺς ποὺ ἀποτελοῦν ὅλο τὸ κηρυκτικὸ γένος καὶ δλους αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους ποὺ, παρέχοντας τὶς ὑπηρεσίες τους, γίνονται σοφοὶ στὰ γράμματα, καὶ μερικoὺς ἄλλους ἱκανοὺς νὰ ἐργάζονται βαριά σὲ πολλὰ ἄλλα ἔργα γύρω στὶς ἀρχές· πῶς θὰ τοὺς ὀνομάσωμε νύτους μὲ τὴ σειρά τους (1);

NE. ΣΩ. Ὅπως ἀκριβῶς τώρα δὲ εἶπες: ὑπηρετές, καὶ ὄχι ἀρχοντες ποὺ ἔχουν ἐξουσία στὶς πόλεις.

SE. Ὅμως δὲν ἔχω ἰδεῖ ὄνειρο, νομίζω, λέγοντας ὅτι ἀπ' αὐτῆς κάπου τὴν πλευρὰ θὰ φανερωθοῦν οἱ ἐξαιρετικὰ παρουσιαζόμενοι γιὰ μνηστήρες τῆς πολιτικῆς. Ὡς τόσο θὰ φαίνονταν πολὺ παράξενο νὰ τοὺς ζητοῦμε σὲ κάποιο κλάδο ὑπηρετικῶ.

NE. ΣΩ. Ἀσφαλῶς.

SE. Ἄς πᾶμε λοιπὸν πολὺ πλησιέστερα σ' ἐκείνους ποὺ ἀκόμα δὲν ἔχουν ἐξετασθῆ ἀκριβῶς. Αὐτοὶ εἶναι ἐκείνοι ποὺ ἀφοσιώνονται στὴ μαντικὴ καὶ ἀσχοῦν ἐκεῖ μέρος μᾶς ἐπιστήμης ὑπηρετοῦ· γιὰτὶ θεωροῦνται ἐρμηνευτὲς τῶν θεῶν κοντὰ στοὺς ἀνθρώπους.

NE. ΣΩ. Ναί.

SE. Ἐπίσης καὶ τὸ ἱερατικὸ γένος μὲ τὴ σειρά του, ὅπως βεβαιώνει ἡ δημόσια πίστη, ξέρεῖ νὰ προσφέρῃ στοὺς θεοὺς ἀπὸ μέρους μας δωρεὰς μὲ θυσίες ποὺ ἔχουν στὸ νοῦ τους καὶ νὰ ζητᾶ ἀπὸ κείνους γιὰ μᾶς εὐχὲς γιὰ ἀπόκτηση ἀγαθῶν. Αὐτὰ εἶναι καὶ τὰ δύο, νομίζω, μέρη τῆς τέχνης τοῦ ὑπηρετή.

NE. ΣΩ. Φαίνεται γ' οὐν.

ΕΕ. Ἡδὴ τοίνυν μοι δοκοῦμεν οἷον γέ τινος ἔχρους ἐφ' ἠπορευόμεθα προσάπτεσθαι. Τὸ γὰρ δὴ τῶν ἱερῶν σχῆμα καὶ τὸ τῶν μάντεων ἐν μάλα φρονήματος πληροῦται καὶ δόξαν σεμνὴν λαμβάνει διὰ τὸ μέγεθος τῶν ἐγχειρημάτων, ὥστε περὶ μὲν Αἴγυπτον οὐδ' ἔξεστι βασιλεῖα χωρὶς ἱερατικῆς ἀρχῆς, ἀλλ' ἐὰν ἄρα καὶ τυχῆ πρότερον ἐξ ἄλλου γένους βιασάμενος, ὅσπερον ἀναγκαῖον εἰς τοῦτο εἰστέλεισθαι αὐτὸν τὸ γένος· ἐτι δὲ καὶ τῶν Ἑλλήνων πολλαχούταις μεγίσταις ἀρχαῖς τὰ μέγιστα τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα θύματα εἴησι τις ἂν προσατιτόμενα θύειν. Καὶ δὴ καὶ παρ' ἡμῖν οὐχ ἥμισια δῆλον ὁ λέγω τῷ γὰρ λαχόντι βασιλεῖ φασὶν τῆδε τὰ σεμνότατα καὶ μάλιστα πάτρια τῶν ἀρχαίων θυσῶν ἀποδοῦσθαι.

NE. ΣΩ. Καὶ πάνν γε.

291a ΕΕ. Τούτους τε τοίνυν τοὺς κληρωτοὺς βασιλεῖας ἅμα καὶ ἱερέας, καὶ ὑπηρέτας αὐτῶν καὶ τινα ἕτερον ἀμύπολον ὄχλον σκεπτόν, ὃς ἄρτι κατάδηλος νῦν ἡμῖν γέγονεν ἀποχωρισθέντων τῶν ἔμπροσθεν.

NE. ΣΩ. Τίνας δ' αὐτοὺς καὶ λέγεις;

ΕΕ. Καὶ μάλᾳ τινὰς ἀτόπους.

NE. ΣΩ. Τί δή;

ΕΕ. Πάμφυλον τὴν γένος αὐτῶν, ὡς γε ἄρτι σκοπομένην φαίνεται. Πολλοὶ μὲν γὰρ λέουσι τῶν ἀνδρῶν εἴξαι καὶ β Κενταύρους καὶ τοιοῦτοις ἐτέροις, ἀμύπολλοι δὲ Σατύρους καὶ τοῖς ἀσθενέσι καὶ πολυτέροις θηρίοις· ταχὺ δὲ μεταλλάττονσι τὰς τε ιδέας καὶ τὴν δύναμιν εἰς ἀλλήλους. Καὶ μέντοι μοι νῦν, ὦ Σώκρατες, ἄρτι δοκῶ κατανενοημένας τοὺς ἄνδρας.

NE. ΣΩ. Λέγεις ἂν ἔοικας γὰρ ἀποπὸν τι καθορᾶν.

ΕΕ. Ναί· τὸ γὰρ ἀποπὸν ἐξ ἀγνοίας πᾶσι συμβαίνει.

NE. ΣΩ. Φαίνεται.

ΕΕ. Τώρα πᾶ μού φαίνεται σὰ νὰ βρισκόμαστε στὸ ἀρχαῖο πού μᾶς ὄδηγεῖ στὸ σκοπὸ μας. Γιατὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ μάντιες εἶναι πάρα πολὺ γεμάτοι ἀπὸ φρόνηση καὶ ἀπολαβαίνουσι σπουδαία δόξα γιὰ τὸ μέγεθος τῶν ἐπιχειρήσεών τους, ὥστε ὥστε στὴν Αἴγυπτο ἱερατικὴ βασιλεία δὲν ἐπιτρέπεται νὰ βασιλεύῃ χωρὶς νὰ ἔχη τὸ ἐρατικὸ ἀξίωμα, ἀλλ' ἂν τυχαῖως εἶχε ἀνυψωθῆ μετὰ τὴν βία ἀπὸ ἄλλη κατώτερη τάξη, εἶναι ἀναγκαῖο ἔπειτα νὰ μνηστῆ σ' αὐτὴ τὴν τελευταία τάξη. Καὶ ἀκόμη τοὺς Ἑλλήνες, σὲ πολλὰ μέρη, σὰ πᾶ ὑψηλὰ ἀξιώματα μπορεῖ νὰ βροῦμε ἐμπιστευμένην τὴν ὑποχρέωση νὰ ἐκτελοῦν τὶς σπουδαιότερες ἀπ' αὐτὰς τὶς θυσίας. Καὶ μάλιστα καὶ σὲ μᾶς τοὺς ἰδίους ἀληθεύει ὄχι λιγώτερο φανερὰ ὅτι λέω· γιατί λένε ὅτι σὲ κείνον πού τοῦ ἔλαχε νὸ γίνῃ βασιλιάς, ἀρμόζουσι ἐδῶ ὅσες ἀπὸ τὶς ἀρχαῖες θυσίας εἶναι οἱ πῶ ἐπίσμενες καὶ οἱ πῶ καθιερωμένες ἀπὸ τὴν παράδοση (!).

NE. ΣΩ. Βεβωλότατα.

ΕΕ. Ἐ λοιπόν, ἂς ἐξετάσουμε τώρα τοὺς βασιλεῖς πού 291a ἐκλέγονται μετὰ κλήρο καὶ συγχρόνως τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς ὑπηρέτες τοὺς καὶ ἐπίσης τὸ ἄλλο πολυάριθμο πλῆθος, τὸ ὅποιο μᾶς φανερώθηκε αὐτὴ τῇ στιγμῇ, ἀφοῦ ἀποχωρισθῆκαν οἱ ἄλλοι μνηστῆρες πού εἴπαμε πάρα πάνω.

NE. ΣΩ. Γιὰ ποιούς θέλεις νὰ πῆς;

ΕΕ. Γιὰ ἀθηρωτοὺς βέβαια πολὺ παράξενους.

NE. ΣΩ. Τί εἶναι λοιπόν;

ΕΕ. Γένος ἀπὸ πολλὰς φυλῆς, ὅπως φαίνεται σ' ἐκείνον πού τώρα τοὺς ἐξετάζει. Γιατὶ πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς μοιάζουσι μετὰ λιοντάρια καὶ Κενταύρους καὶ ἄλλα τέτοιου εἶδους θηρία, καὶ πολὺ μεγαλύτερος ἀριθμὸς ἀκόμη μετὰ τοὺς Σατύρους καὶ τὰ θηρία πού ἔχουσι λίγη δύναμη καὶ πολλὴ πονηρίαν· καὶ γρήγορα μεταβάλλουσι μεταξύ τους τὸ ἑξωτερικὸ καὶ τὶς ιδιότητες. Καὶ ὅμως τώρα, Σώκράτη μου, πιστεύω πὸς ἔχω καταλάβει τί εἶναι οἱ ἀθηρωτοὶ μας.

NE. ΣΩ. Μπορεῖς νὰ ἐξηγηθῆς γιατί φαίνεσαι ὅτι ἀνακάλυψες κάποιον πρᾶγμα παράδοξο.

ΕΕ. Ναί· τὸ παράδοξο παρουσιάζεται σὲ δλους μας ἀπὸ ἄγνοιας μας. Γιατὶ πραγματικὰ αὐτὴ τῇ στιγμῇ σὲ

1. Στὴν Ἀθήνα ὁ δευτέρως ἀρχοντας ἦταν βασιλιάς, μέγας ἀρχιερέας· προήδρευε στὶς ἀρχαῖες γιορτὲς (Ἄνθεστῆρα, Ἀθναῖα), ἔκρινε τὶς δίκες ἀσέβειας καὶ ἱεροσυλίας καὶ εἶχε σὲ κάθε πόλη ὄλο τὸ γόητρο τῆς ἀρχαίας βασιλείας.

Και γὰρ δὴ καινὸν αὐτὸς τοῦτ' ἐπαθὼν ἐξαίφνης ἡμφεργνόησα
c κατιδὼν τὸν περὶ τὰ τῶν πόλεων πράγματα χορὸν.

NE. ΣΩ. Ποῖον;

ΞΕ. Τὸν πάντων τῶν σοφιστῶν μέγιστον γόητα και
ταύτης τῆς τέχνης ἐμπεριότατον· ἂν ἀπὸ τῶν ὄντως ὄντων
πολιτικῶν και βασιλικῶν καιπερ παγχάλεπον ὄντα ἀφαιρεῖν
ἀφαιρετέον, εἰ μέλλομεν ἰδεῖν ἐναργῶς τὸ ζητούμενον.

NE. ΣΩ. Ἄλλὰ μὴν τοῦτό γε οὐκ ἀνετέον.

ΞΕ. Οὐκὼν δὴ κατά γε τὴν ἐμὴν. Και μοι φράζε τόδε.

NE. ΣΩ. Τὸ ποῖον;

d ΞΕ. Ἄρ' οὐ μοναρχία τῶν πολιτικῶν ἡμῖν ἀρχῶν
ἐστι μία;

NE. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Και μετὰ μοναρχίαν εἰποί τις ἂν οἶμαι τὴν ὑπὸ
τῶν ὀλίγων δυναστείαν.

NE. ΣΩ. Πῶς δ' εἶ;

ΞΕ. Τρίτον δὲ σχῆμα πολιτείας οὐχ ἡ τοῦ πλήθους
ἀρχή, δημοκρατία τοῦνομα κληθεῖσα;

NE. ΣΩ. Και πάνυ γε.

ΞΕ. Τρεῖς δ' ὄσοι μῶν οὐ πέντε τρόπον τινα γίνονται,
δύ' ἐξ ἑαυτῶν ἄλλα πρὸς αὐταῖς ὀνόματα τίκτουσαι;

NE. ΣΩ. Ποῖα δὴ;

e ΞΕ. Πρὸς τὸ βίαιόν που και ἐκούσιον ἀποσκοποῦντες
νῦν και περὶ και πλοῦτον και νόμον και ἀνομίαν ἐν αὐταῖς
γιγνόμενα διπλῆν ἑκατέρων τοῖν δοῦν διαιροῦντες μοναρχίαν
μὲν προσαγορεύουσαν ὡς δύο παρεχομένην εἶδη δοῦν ὀνομασι,
τυραννίδα, τὸ δὲ βασιλικήν.

NE. ΣΩ. Τί μὴν;

ΞΕ. Τὴν δὲ ἐπ' ὀλίγων γε ἐκάστοτε κρατηθεῖσαν πόλιν
ἀριστοκρατία και ὀλιγαρχία.

NE. ΣΩ. Και πάνυ γε.

1. Σοφιστής και μάγος, «Πολιτείας» 598b, «Σοφιστής» 234c—235a σοφιστής και ρήτορας «Γοργίας» 520a ρήτορας και πολιτικός «Φαῖδρος» 258a—b.

2. Ὁ Ἡρόδοτος (III, 80-82) διακρίνει μοναρχία (ἀπόλυτη ἡ τυραννία), ἀριστοκρατία ἡ ὀλιγαρχία, δημοκρατία. Ἡ ἐδῶ διδόμενη ταξινόμηση ἦταν ἡ συνθήκη («Νόμοι» 712c, 714b). Ξενοφ. «Κύρου Παιδεία» I, 1: ἀριστοκρατία ἀδιάρητη ἠ Ἀπομυμνιον». IV, 6, 12: πλουτοκρατία=ὀλιγαρχία και δημοκρατία ἀδιάρητη.

μένα τὸν ἴδιο συνέβηκε αὐτὸ· ἔαφνικά βρέθηκα σὲ ἀμφιβόλια, c
βλέποντας μπροστά μου τὸ χορὸ πού κινεῖται γύρω στις δη-
μοσίας ὑπ' ἡμέσεις.

NE. ΣΩ. Ποῖον;

ΞΕ. Τὸν πῶ μεγάλο μάγο ἐπ' ἔλους τοὺς σοφιστὰς
και τὸν πῶ ἐμπερο σ' αὐτὴ τὴν τέχνη· τὸν ὅποιο, ἂν και
εἶναι πολὺ δόσκολο να τὸν διακρίνομε ἀπὸ τοὺς πραγματικά
πολιτικούς και βασιλικούς ἀνθρώπους, ὅμοια πρέπει να τὸν
διακρίνομε, ἂν θέλομε να ἴδομε καθαρὰ τὸ πρᾶγμα πού
ζητοῦμε (τὴν ὄυσια τῆς πολιτικῆς) (*).

NE. ΣΩ. Ἄλθθεια αὐτὸ δὲν πρέπει να τὸ ἀμελήσομε.

ΞΕ. Αὐτὴ εἶναι και ἡ γνώμη μου. Και τώρα ἀπάντησε
μου στὸ ἐξῆς.

NE. ΣΩ. Ποῖο;

XXXI. Οἱ διάφορες μορφές πολιτευμάτων

ΞΕ. Ἄραγε ἡ μοναρχία δὲν εἶναι μιὰ ἀπὸ τίς μορφές d
τῶν πολιτικῶν και ἀρχῶν (*);

NE. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Και ἔπειτα ἀπὸ τὴ μοναρχία θὰ μπορούσε να πῆ
κονεῖς, νομίζω, τὴν ἔξουσία τῶν ὀλίγων.

NE. ΣΩ. Ἄναμφιβόλως.

ΞΕ. Τρίτη μορφή πολιτεύματος δὲν εἶναι ἡ ἐξουσία
τοῦ πλήθους, πού τὴν καλοῦμε δημοκρατία;

NE. ΣΩ. Βεβαίωτατα.

ΞΕ. Ἐνὼ εἶναι τρεῖς αὐτὲς οἱ μορφές, μήπως με κά-
ποιο τρόπο γίνονται πέντε, γεννώντας αὐτὲς οἱ ἴδιες δυὸ
ἄλλες νέες ὀνομασίες.

NE. ΣΩ. Ποιὲς ὀνομασίες;

ΞΕ. Θεορώοντας τοὺς χαρακτηῖρες πού παρουσιάζ- e
ζουν αὐτὲς οἱ μορφές, τὴ βία και τὴν ἐλευθερία, τὴ φτώχεια
και τὸν πλοῦτο, τὴ νομιμότητα και τὴν παρανομία πού γίνον-
ται σ' αὐτὲς, διαιροῦμε σὲ δυὸ καθεμιά ἀπὸ τίς δυὸ πρῶτες,
και τὴ μοναρχία, πού προσφέρει δυὸ εἶδη, τὴν καλοῦμε με
δυὸ ὀνόματα: τυραννία ἡ βασιλεία.

NE. ΣΩ. Βεβαίως.

ΞΕ. Και τὸ πολίτευμα, ὅπου ἡ δύναμη εἶναι κάθε φορὸ
στὸ χεῖρα τῶν ὀλίγων, τὸ καλοῦμε ἀριστοκρατία ἡ ὀλι-
γαρχία.

NE. ΣΩ. Βεβαίωτατα.

292a **ΣΕ.** Δημοκρατίας γε μήν, ἐάντ' οὐν βιαίως ἐάντε ἔκου-
σίως τῶν τὰς οὐσίας ἔχόντων τὸ πλῆθος ἀρχῆ, καὶ ἐάντε τοὺς
νόμους ἀκριβῶς φυλάττων ἐάντε μὴ, πάντως τοῦνομα οὐδεὶς
αὐτῆς εἰωθε μεταλλάττειν.

ΝΕ. ΣΩ. Ἄληθῆ.

ΣΕ. Τί οὐν; οἴομέθα τινα τούτων τῶν πολιτειῶν ὀρθῆν
εἶναι τούτοις τοῖς ἄροις ὀρισθεῖσαν, ἐνὶ καὶ ὀλίγοις καὶ
πολλοῖς, καὶ πλουτέω καὶ πενίᾳ, καὶ τῷ βίαιῳ καὶ ἔκουσίῳ, καὶ
μετὰ γραμμάτων καὶ ἄνευ νόμων συμβαίνουσιν γίγνεσθαι;

ΝΕ. ΣΩ. Τί γὰρ δὴ καὶ κωλύει;

ΣΕ. Σκόπει δὴ σαφέστερον τῆδε ἐπόμετος.

ΝΕ. ΣΩ. Πῆ;

ΣΗ. Τῷ ὀρθέντι κατὰ πρῶτας πότερον ἐμμενοῦμεν ἢ
διαφωνήσομεν;

ΝΕ. ΣΩ. Τῷ δὴ ποίῳ λέγεις;

ΣΕ. Τὴν βασιλικὴν ἀρχὴν τῶν ἐπιστημῶν εἶναι τινα
ἔφαμεν, οἴμαι.

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΣΕ. Καὶ τούτων γε οὐκ ἀπασῶν, ἀλλὰ κριτικὴν δῆπου
τινὰ καὶ ἐπιστατικὴν ἐκ τῶν ἄλλων προεἰλόμεθα.

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΣΕ. Κὰν τῆς ἐπιστατικῆς τὴν μὲν ἐπ' ἀψόχους ἔργους,
τὴν δ' ἐπὶ ζῳίῳ καὶ κατὰ τοῖτον δὴ τὸν τρόπον μερίζοντες
δεῦρ' ἀεὶ προεληλύθαμεν, ἐπιστήμης οὐκ ἐπιλανθανόμενοι,
τὸ δ' ἦτις οὐκ ἰκανῶς πῶ δυνάμενοι διακριβῶσασθαι.

ΝΕ. ΣΩ. Λέγεις ὀρθῶς.

ΣΕ. Τοῦτ' αὐτὸ τοίνυν ἀρ' ἐννοοῦμεν, ὅτι τὸν ἄρον
οὐκ ὀλίγους οὐδὲ πολλοὺς, οὐδὲ τὸ ἔκουσίον οὐδὲ τὸ ἀκού-
σιον, οὐδὲ πενίαν οὐδὲ πλοῦτον γίγνεσθαι περὶ αὐτῶν χρεόν,
ἀλλὰ τινα ἐπιστήμην, εἴπερ ἀκολουθήσομεν τοῖς πρόσθεσι;

ΝΕ. ΣΩ. Ἄλλὰ μὴν τοῦτο γε ἀδύνατον μὴ ποιεῖν.

ΣΕ. Τῆς δημοκρατίας ὅμως, ἀν τὸ πλῆθος ἀρχῆ
εἶτε μὲ τῇ βίᾳ εἶτε μὲ τῇ θέλησῃ ἐκείνων πού ἔχουν τις πε- 292a
ρισυαίε, καὶ εἶτε διατηρεῖ ἀκριβῶς τοὺς νόμους εἶτε τοὺς
παραβαίνει, ὅπωςδῆποτε κανεῖς δὲ συνηθίζει νὰ μεταβάλλῃ
τὸ ὄνομα.

ΝΕ. ΣΩ. Ἄλθθεια.

ΣΕ. Τί λοιπόν; Νομίζομε ὅτι κανένο ἀπ' αὐτὰ τὰ πολι-
τεύματα εἶναι σωστά καθωρισμένο μὲ αὐτοὺς τοὺς ἄρους:
ἄνας, λόγοι, πολλοὶ—πλοῦτος ἢ φτώχεια—βία ἢ ἔλευθε-
ρία—μὲ νόμους γραπτοὺς ἢ χωρὶς νόμους;

ΝΕ. ΣΩ. Τί πραγματικὰ τὸ ἐμποδίζει;

ΣΕ. Πρόσεξε λοιπὸν πῶς καθαρά, ἀκολουθώντας αὐτὴν **β**
ἐδῶ τὴν ἀποψη.

ΝΕ. ΣΩ. Ποιά;

ΣΕ. Σ' ἐκεῖνο πού εἶπαμε στὴν ἀρχὴ θὰ μένουμε στα-
θεροὶ ἢ θὰ διαφωνήσομε;

ΝΕ. ΣΩ. Γιὰ ποῖό λέω τώρα;

ΣΕ. Εἶπαμε, νομίζω, ὅτι ἡ βασιλικὴ ἀρχὴ εἶναι νά-
ποιο ἀπὸ τίς ἐπιστήμης.

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΣΕ. Καὶ ἀπ' αὐτὲς ὄχι ὅλες, ἀλλὰ, νομίζω, γάποια
κριτικὴ καὶ διεθυντικὴ ἐπιστήμη προειμήσαμε ἀπὸ τίς
ἄλλες.

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΣΕ. Καὶ στὴ διεθυντικῇ ἐπιστήμῃ διακρίναμε μιὰ
γιὰ τὰ ἄψυχα πράγματα καὶ τὴν ἄλλη γιὰ τὰ ζωντανὰ ὄντα·
μ' αὐτὸν λοιπὸν τὸν τρόπο πάντοτε διακρίνας, φτάσαμε στὸ
τεωρινὸ σημείω, χωρὶς νὰ χάσομε ἀπὸ τὰ μάτια μας τὴν
ἐπιστήμην, ἀλλὰ καὶ χωρὶς νὰ εἰμασθε ἀκόμη ἰκανοὶ νὰ ἐξα-
κριβῶσομε ἐπακριβῶς ποιά εἶναι.

ΝΕ. ΣΩ. Μιλεῖς σωστά.

ΣΕ. Ἄραγε λοιπὸν αὐτὸ τὸ ἴδιον ἐννοοῦμε: ὅτι ὁ ἄρος,
πού πρέπει νὰ χρησιμεύῃ γιὰ νὰ διακρίνομε αὐτὰ τὰ πολι-
τεύματα, δὲν εἶναι οἱ λίγοι οὔτε οἱ πολλοί, οὔτε ἡ ἔλευθερία
ἢ ἡ βία, οὔτε ἡ φτώχεια ἢ ὁ πλοῦτος, ἀλλὰ κάποια ἐπιστήμη,
ἀν θέλομε νὰ εἰμασθε συνεπεῖς μὲ τίς προηούμενες ἀρχές
μας;

ΝΕ. ΣΩ. Ἄλλ' ἀλθθεια αὐτὸ εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ τὸ **δ**
κάνομε.

ΞΕ. Ἐξ ἀνάγκης δὴ νῦν τοῦτο οὕτω σκεπτόεν, ἐν τίνι ποτὲ τούτων ἐπιστήμη συμβαίνει γίνεσθαι περὶ ἀνθρώπων ἀρχῆς, σχεδὸν τῆς χαλεπωτάτης καὶ μερίστης κτήσασθαι. Δεῖ γὰρ ἰδεῖν αὐτήν, ἵνα θεασόμεθα τίνας ἀφαιρέτεον ἀπὸ τοῦ φρονίμου βασιλέως, οἱ προσποιοῦνται μὲν εἶναι πολιτικοὶ καὶ πείθουσι πολλοὺς, εἰαὶ δὲ οὐδ' αὐτῶς.

ΝΕ. ΣΩ. Δεῖ γὰρ δὴ ποιεῖν τοῦτο, ὡς ὁ λόγος ἡμῶν προεῖρηκεν.

ΞΕ. Μῶν οὖν δοκεῖ πλεῖθος γε ἐν πόλει ταύτῃ τὴν ἐπιστήμην ὄντων εἶναι κτήσασθαι;

ΝΕ. ΣΩ. Καὶ πῶς;

ΞΕ. Ἄλλ' ἄρα ἐν χιλιάνθρωφῳ πόλει δυνατόν ἐκατὸν τινὰς ἢ καὶ πενήκοντα αὐτὴν ἱκανῶς κτήσασθαι;

ΝΕ. ΣΩ. Ῥάστη μεντὰν οὕτω γ' εἴη πασῶν τῶν τεχνῶν ἴσμεν γὰρ ὅτι χιλίων ἀνδρῶν ἅκροτα πεττεύεται τοσοῦτοι πρὸς τοὺς ἐν τοῖς ἄλλοις Ἑλλησιν οὐκ ἂν γένοιτό ποτε, μὴ τι δὴ βασιλῆς γε. Δεῖ γὰρ δὴ τὸν γε τὴν βασιλικὴν ἔχοντα ἐπιστήμην, ἂν τ' ἀρχὴ καὶ ἐὰν μὴ, κατὰ τὸν ἐμ-
293a προσηθε λόγον ὁμῶς βασιλικὸν προσπαγορεύεσθαι.

ΞΕ. Καλῶς ἀπεμνημόνευσας. Ἐπόμεινον δὲ οἶμαι τοῦ-
τω τὴν μὲν ὁρθὴν ἀρχὴν περὶ ἓνα τινὰ καὶ δύο καὶ παντάπασιν ὀλίγους δεῖ ζητεῖν, διὰν ὁρθὴ γίγνηται.

ΝΕ. ΣΩ. Τί μὴν;

ΞΕ. Τούτους δὲ γε, ἐάντε ἐκόντων ἂντ' ἀκόντων ἀρ-
χωσιν, ἐάντε κατὰ γράμματα ἐάντε ἄνευ γραμμάτων, καὶ
ἐὰν πλουτοῦντες ἢ πενόμενοι, νομιστόν, ὡσπερ νῦν ἡγού-
μεθα, κατὰ τέχνην ἦντινοῦν ἀρχὴν ἀρχοντας. Τούς ἱατροὺς
δὲ οὐχ ἥμισυα νενομικήμεν, ἐάντε ἐκόντας ἐάντε ἀκόντας
ἡμᾶς ἰδῶνται, τέμνοντες ἢ κόνοντας ἢ τίνα ἄλλην ἀλγηδὸνα
προσάπτοντες, καὶ ἐὰν κατὰ γράμματα ἢ χωρὶς γραμμάτων,
καὶ ἐὰν πένητες ὄντες ἢ πλούσιοι, πάντως οὐδὲν ἦντων

XXVII. Ὁ ἀληθινὸς ἀρχηγὸς πᾶνω ἀπὸ τοῦς νόμοις

ΞΕ. Τὸ ζήτημα, πού πρέπει εἶσι νὰ ἐξετάσουμε τώρα, εἶναι ἀναγκαστικὰ τοῦτο ἐδῶ : σὲ ποῖο τέλος πάντων ἀπ' αὐτὰ τὰ πολιτεύματα συμβαίνει νὰ πραγματοποιηῖται ἡ ἐπι-
στήμη τῆς διακυβερνήσεως τῶν ἀνθρώπων, σχεδὸν ἢ πῶς δύσκολη καὶ ἢ πῶς μεγάλη πού μπορούμε ν' ἀποκτήσουμε. Γιατὶ πρέπει νὰ τὴν ἐξετάσουμε γιὰ νὰ ἰδοῦμε ποιοὺς ἀν-
ταγωνιστὰς πρέπει ν' ἀπομακρύνουμε ἀπὸ τὸ φρόνιμο βα-
σιλεῖ, οἱ ὅποιοι κάνουν τάχα ὅτι εἶναι πολιτικοὶ καὶ πεί-
θεν πολλοὺς, ὅμως δὲν εἶναι μὲ κανένα τρόπο.

ΝΕ. ΣΩ. Πρέπει βέβαια νὰ κάνουμε αὐτὴ τὴ διαίρεση, ὅπως μᾶς τὸ ἔχει δεῖξει ἡ συζήτηση.

ΞΕ. Μήπως λοιπὸν φαίνεται πῶς εἶναι δυνατόν σὲ μιὰ ἢ πῶς πολλὴ τὸ πλεῖθος ν' ἀποκτήσῃ αὐτὴ τὴν ἐπιστήμην;

ΝΕ. ΣΩ. Καὶ πῶς;

ΞΕ. Ἄραγε σὲ πόλιν χιλίων ἀνθρώπων εἶναι δυνατόν ἐκατὸ ἢ καὶ πενήκοντα νὰ εἶναι ἱκανοὶ νὰ τὴν ἀποκτήσουν μὲ τρόπο ἱκανοποιητικόν;

ΝΕ. ΣΩ. Ἐτσι θὰ ἦταν ἡ πολιτικὴ ἢ πῶς εὐκολώτερη ἀπ' ὅλες τὶς τέχνες; γιατί ἔξεροντες ὅτι ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους Ἑλληνας δεῖ θὰ βρισκόνταν ποτὲ στοὺς χίλιους τόσοι ἔξοχοι σκακιστὰς, χωρὶς νὰ λέμε ὅτι βρισκόνταν τόσοι βασιλεῖς. Γιατὶ πρέπει ἐκεῖνος πού κατέχει τὴ βασιλικὴν ἐπιστήμην, εἴτε βασιλεύει εἴτε ἔχει, σύμφωνα μὲ ὅ,τι ἔχομε πεῖ, νὰ κα-
293a λῆται ὅμως μὲ τὸ βασιλικὸν τίτλο.

ΞΕ. Καλὰ τὸ θυμῆθηκα. Καὶ εἶναι ἐπόμενο, νομίζω, ὅτι πρέπει νὰ ζητοῦμε τὴ σωστὴ ἀρχὴ σὲ ἓνα μόνον ἢ σὲ δύο ἢ γενικὰ σὲ λίγους, στὴν περίπτωσιν πού αὐτὴ ἡ σωστὴ μορφή πραγματοποιεῖται.

ΝΕ. ΣΩ. Βεβαίως.

ΞΕ. Καὶ ἐκεῖνος πού ἀρχουν εἴτε μὲ τὴ θέλησιν εἴτε χωρὶς τῆ θέλησιν τῶν ὑπηκόων τους, σύμφωνα μὲ γραπτὸς ἢ ἀγραφὸς νόμος, εἴτε εἶναι πλούσιοι εἴτε εἶναι φτωχοὶ, πρέπει νὰ τούς θεωροῦμε, ὅπως τῶρο τὸ σκεπτόμαστε, ὅτι κυβερνοῦν μὲ μῶν ὑποιαδήποτε τέχνην. Ἐτσι θεω-
ροῦμε τοὺς γιατροὺς ἔχει λιγώτερο γιὰ τέτοιους εἴτε μὲ τὴ
b θέλησὶν μὲς εἴτε παρὰ τὴ θέλησὶν μᾶς μᾶς θεραπεύουν, κή-
βοντας ἢ κόνοντας ἢ ἐπιβάλλοντας κάποιαν ἄλλην ὀδυνηρὴν
θεραπεία, εἴτε ἀκολουθοῦν γραπτὸς ἢ ἀγραφὸς νόμος, εἴτε εἶναι πλούσιοι ἢ φτωχοὶ, ὅπως δῆποτε ἔχει λιγώτερο

ιατρούς φαιεν, ἔωσπερ ἂν ἐπιστατοῦντες τέχνη, καθαιρόντες εἴτε ἄλλως ἰσχυαίνοντες εἴτε καὶ αὐξάνοντες, ἂν μόνον ἐπ' ἀγαθῷ τῷ τῶν σωμάτων, βελτίω ποιοῦντες ἐκ χειρόνων, σφύζωσιν οἱ θεραπευόντες ἕκαστοι τὰ θεραπευόμενα· ταύτη θήσομεν, ὡς οἶμαι, καὶ οὐκ ἄλλη, τοῦτον δρον ὀρθὸν εἶναι μόνον ἱατρικῆς καὶ ἄλλης ἥτοινοσούν ἀρχῆς.

NE. ΣΩ. Κομδῆ μὲν οὖν.

ΞΕ. Ἐναγκαῖον δὴ καὶ πολιτειῶν, ὡς εἶπες, ταύτην ὀρθὴν διαφερόντως εἶναι καὶ μόνην πολιτείαν, ἐν ἣτις ἂν εὐρίσκοι τοὺς ἀρχοντας ἀληθῶς ἐπιστήμονας καὶ οὐ δοκοῦντας μόνον, ἐάντε κατὰ νόμους ἐάντε ἄνευ νόμων ἀρχωσι, καὶ ἐκόντων ἢ ἀκόντων, καὶ πενόμενοι ἢ πλουτιοῦντες, τούτων ὑπολογιστῶν οὐδὲν οὐδαμῶς εἶναι κατ' οὐδεμίαν ὀρθότητα.

NE. ΣΩ. Καλῶς.

ΞΕ. Καὶ ἐάντε γε ἀποκτεινόντες τινὰς ἢ καὶ ἐκβάλλοντες καθαιρώσιν ἐπ' ἀγαθῷ τὴν πόλιν, εἴτε καὶ ἀποικίας οἷον σμῆνη μελιτῶν ἐκπέμποντες ποι σμικροτέραν ποιῶσιν, ἢ τινὰς ἐπεισαγόμενοι ποθεν ἄλλους ξέσθην πολίτας ποιοῦντες αὐτὴν αἰζῶσιν, ἔωσπερ ἂν ἐπιστήμη καὶ τῷ δικαίῳ προσχωρήμενοι σφύζοντες ἐκ χειρόνος βελτίω ποιῶσι κατὰ δύναμιν, ταύτην τότε καὶ κατὰ τοὺς τοιοῦτους δρους ἡμῖν μόνην ὀρθὴν πολιτείαν εἶναι ἠγήτεον· σδας δ' ἄλλας λέγομεν, οὐ γνησίας οὐδ' ὄντως οὐδας λεκτέον, ἀλλὰ μεμιμημένας ταύτην, ἃς μὲν ὡς ἐνόμους λέγομεν, ἐπὶ τὰ καλλίω, τὰς δὲ ἄλλας ἐπὶ τὰ αἰσχίονα [μεμιμηθῆναι].

NE. ΣΩ. Τὰ μὲν ἄλλα, ὧς ἔλεγε, μετρίως εἶπες εἰρησθαί· τὸ δὲ καὶ ἄνευ νόμων δεῖν ἀρχεῖν χαλεπώτερον ἀκούειν ἐρηθήθη.

τοὺς καλοῦμε γιατρούς, ἐφ' ὅσον ἐπιστατώντας μὲ τέχνη, καθαρῶντάς υας, εἴτε μὲ ἄλλο τρόπο ἀδυνατίζοντας ἢ μεγαλώνοντας τὸ πάχος, ἂν μόνον τὸ κάνουν γιὰ τὸ καλὸ τῶν σωμάτων, τὰ κάνουν αὐτὸ καλύτερα ἀπὸ χειρότερα, καὶ σφύζωσιν τὰ ὄντα πού τοὺς εἶναι ἐμπιστευμένα. Σ' αὐτὸ τὸ δρόμο, νομίζω, θὰ ζήτησομε, καὶ διχὲ σὲ ἄλλο, τὸ μόνον σωστὸ ὀρισμὸ τῆς ἱατρικῆς καὶ ἄλλης ὁποιασδήποτε ἀρχῆς.

NE. ΣΩ. Ἄκριβῶς ἔτσι.

ΞΕ. Εἶναι λοιπὸν ἀναγκαῖο, καθὼς φαίνεται, αὐτὸ μόνον τὸ πολιτεύμα νὰ εἶναι ἔξοχα καὶ ἀποκλειστικὸ σωστὸ, μέσα στὸ ὅποιο θὰ βρισκῶνε νονεῖς τοὺς ἄρχοντες ἀληθινὸς ἐπιστήμονες καὶ διχὲ μόνον φαινομενικούς, εἴτε ἄρχουν σύμφωνα μὲ νόμους ἢ χωρὶς νομοῖς, εἴτε μὲ τὴ θέληση ἢ παρὰ τὴ θέληση τῶν ὑπάρχον, εἴτε εἶναι φταχοὶ ἢ πλούσιοι· τίποτε ἀπὸ ὅλα αὐτὰ δὲν πρέπει νὰ ὑπολογίζομε μὲ κανένα τρόπο κατὰ τὴν ἐκτίμησιν τῆς ὀρθότητος οὕτης τῆς ἀρχῆς.

NE. ΣΩ. Καλὰ.

ΞΕ. Καὶ ἂν, φονεύοντας μερικούς ἢ ἐξορίζοντας, καθαρῶς ἢ τὴν πόλιν γιὰ τὸ καλὸ τῆς εἴτε καὶ στέλλοντας κάπου ἀποικίας σὰ σμῆνη μελισσῶν τὴν κάνουν μικρότερη, ἢ εἰσαγόντας μερικούς ἄλλους ἀπὸ κάπου ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ καὶ δημιουργώντας νέους πολίτες τὴν κάνουν πῶς μεγάλη, ἐφ' ὅσον, κάνοντας χρῆσιν ἐπιστήμης καὶ δικαιοσύνης, τὴ διατηροῦν καὶ τὴν κάνουν ἀπὸ χειρότερη καλύτερη, ὅσο μποροῦν, τότε καὶ μὲ τέτοιους δρους αὐτὸ τὸ πολιτεύμα πρέπει νὰ τὸ ποῦμε ὅτι εἶναι γιὰ μᾶς τὸ μόνον σωστὸ πολιτεύμα· καὶ ὅλα τὰ ἄλλα, πρέπει νὰ ποῦμε ὅτι δὲν εἶναι γνήσια οὔτε ἀληθινὰ, ἀλλὰ ἀπομιμήσεις· αὐτὰ, ἂν ἔχουν καλοὺς νόμους, λέμε ὅτι ἀπομιμοῦνται τὰ καλύτερα χαρακτηριστικά ἐκείνου τοῦ σωστοῦ πολιτεύματος· τὰ ἄλλα ὅτι ἀπομιμοῦνται τὰ χειρότερα χαρακτηριστικά τοι.

XXXIII—XXXV. Ἡ ἰδεώδης παρανομία εἶναι ἡ δύναμη πού ἐπιβάλλει τὸ καλὸ

NE. ΣΩ. Τὰ ἄλλα, ξένη μου, φαίνεται ὅτι ἔχουν εἰπωθῆ ἀρκετὰ καλά· ἀλλὰ τὸ ὅτι πρέπει νὰ ἀρχῇ κανεὶς καὶ χωρὶς νόμους, αὐτὸ εἶναι πολὺ ὀδυνηρὸ νὰ τὸ ἀκούει.

294a **ΞΕ.** Μικρόν γε ἔφθης με ἐρόμενος, ὦ Σώκратες·
 ἤμελλον γάρ σε διερωτήσῃ ταῦτα πότερον ἀποδέχῃ πάντα,
 ἢ τί και δυσχεραίνεις τῶν λεχθέντων· νῦν δ' ἴδῃ φανερόν ὅτι
 τοῦτο βουλησόμεθα τὸ περὶ τῆς τῶν ἄνευ νόμων ἀρχόντων
 ὀρθότητος διελεῖν ἡμᾶς.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΞΕ. Τρόπον τινὰ μέντοι ὄηλον ὅτι τῆς βασιλικῆς ἔστιν
 ἡ νομοθετικὴ· τὸ δ' ἄριστον οὐ τοῦς νόμους ἔστιν ἰσχύειν
 ἀλλ' ἄνδρα τὸν μετὰ φρονήσεως βασιλικόν. Οἷσθ' ἔφη;

ΝΕ. ΣΩ. Πῆ δὴ λέγεις;

ΞΕ. Ὅτι νόμος οὐκ ἂν ποτε δύναιτο τὸ τε ἄριστον και
b τὸ δικαίωτατον ἀκριβῶς πᾶσιν ἅμα περιλαβῶν τὸ βέλτιστον
 ἐπιτάττειν· αἱ γὰρ ἀνομιώτητες τῶν τε ἀνθρώπων και τῶν
 πράξεων και τὸ μηδέποτε μηδὲν ὡς ἔπος εἰπεῖν ἡσυχίαν
 ἄγειν τῶν ἀνθρωπίνων οὐδὲν ἔωσιν ἄπλοῦν ἐν οὐδενὶ περὶ
 ἅπαντων και ἐπὶ πάντα τὸν χρόνον ἀποφαίνεσθαι τέχνην οὐδ'
 ἤντινοῦν. Ταῦτα δὴ συγχωροῦμέν που;

ΝΕ. ΣΩ. Τί μὴν;

ΞΕ. Τὸν δέ γε νόμον ὁρῶμεν σχεδὸν ἐπ' αὐτὸ τοῦτο
c συντείνοντα, ὥσπερ τινὰ ἀνθρώπων αὐθάδη και ἀμαθῆ και
 μηδένα μηδὲν ἔωντα ποιεῖν παρὰ τὴν ἑαυτοῦ τάξιν, μηδ'
 ἐπερωτῶν μηδένα, μηδ' ἂν τι νέον ἄρα τῷ συμβαίῃ βέλτιον
 παρὰ τὸν λόγον ὃν αὐτὸς ἐπέταξεν.

ΝΕ. ΣΩ. Ἀληθῆ ποιεῖ γὰρ ἀτεχνῶς καθάπερ εἰρηκας
 νῦν ὁ νόμος ἡμῖν ἐκάστοις.

ΞΕ. Οὐκοῦν ἀδύνατον εἶ ἔχειν πρὸς τὰ μηδέποτε ἄπλῃ
 τὸ διὰ παντὸς γιγνόμενον ἄπλοῦν;

ΝΕ. ΣΩ. Κινδυνεύει.

ΞΕ. Διὰ τί δή ποτ' οὐκ ἀναγκαῖον νομοθετεῖν, ἐπει-
d δὴ περ οὐκ ὀρθότατον ὁ νόμος; Ἄνευρετέον τούτου τὴν αἰτίαν.

ΝΕ. ΣΩ. Τί μὴν;

ΞΕ. Μόλις πρόλαβες νὰ με ρωτήσης, Σωκράτη. Γιατί
 ἀκριβῶς ἤθελα νὰ σὲ ρωτήσω, ἂν παραδέχεσαι ὅλες αὐτὲς τίς **294a**
 οὐκ εἴπεις ἢ ὑπάρχει καμιά, ἀπ' ὅσες εἶπαμε, ποὺ δὲν σοῦ
 ἀρέσει· τώρα πιά εἶναι φανερό ὅτι αὐτὸ θὰ βελήσουμε νὰ
 συζητήσουμε, δηλαδὴ, τὸ ζήτημα νὰ γνωρίσουμε, ἂν μὴ
 ἀρχῇ χωρὶς νόμους εἶναι σωστή.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς ὄχι;

ΞΕ. Εἶναι φανερό ὅμως ὅτι με κάποιο τρόπο ἡ νομο-
 θεσία εἶναι ἔργο βασιλικὸ και τὸ ἄριστο εἶναι νὰ ἰσχύουν
 ὄχι οἱ νόμοι, ἀλλ' ὁ βασιλικὸς ἄνδρας, ὁ προικισμένος με σύ-
 νεση. Ξέρεις γιατί;

ΝΕ. ΣΩ. Ποιὸ λοιπὸν εἶναι αὐτὸ τὸ γιατί;

ΞΕ. Εἶναι ὅτι ὁ νόμος δὲ θὰ μπορούσε ποτέ, ἀφοῦ
 περιλάβῃ συγχρόνως ὅτι ὑπάρχει γιὰ ὅλους ἄριστο και **b**
 δικαίωτατο, νὸ νομοθετῆ τὸ πῶ ὠφέλιμο· γιατί οἱ ἀνομιώ-
 τητες τῶν ἀνθρώπων και τῶν πράξεων και τὸ γεγονὸς ὅτι
 κανένα ἀνθρώπινο πρᾶγμα, γιὰ νὰ ποῦμε ἰο σωσῆ, δὲν εἶναι
 ποτέ σὲ ἡσυχία, δὲν ἀφήνουν θέση σὲ καμιά τέχνη γιὰ
 ἕνα ἀπόλυτο πού νὸ ἀξίῃ γιὰ ὅλες τίς περιπτώσεις και
 γιὰ ὅλους τοὺς χρόνους. Σ' αὐτὰ λοιπὸν εἴμαστε σύμφω-
 νοι, φαντάζομαι.

ΝΕ. ΣΩ. Βεβαίως.

ΞΕ. Και ὁ νόμος βλέπουμε ὅτι σχεδὸν σ' αὐτὸ τὸ ἴδιο
 ἀπόλυτο τῖναι, ὅπως ἕνας ἀνθρώπος αὐθάδης και ἀμαθῆς **c**
 ποὺ δὲν ἐπιτρέπει νὰ κανένα νὰ κάνῃ κάτι ἐναντίο στὴν
 ἀπαγόρευση ποὺ ἔχει δημοσιεύσει, μήτε ἐπιτρέπει καμιά
 ἐρώτηση, ἀκόμη και ἂν συμβαίῃ σὲ κάποιον νὰ ἔχῃ προ-
 τείνη κάτι καλύτερο, παρὰ τὴν ἐγγυλιῇ ποὺ αὐτὸς ἔδωσε.

ΝΕ. ΣΩ. Εἶναι ἀλήθεια. Γιατί ὁ νόμος ἐνεργεῖ ὡς πρὸς
 τὸν καθένα μας ἀκριβῶς ὅπως αὐτὴ τὴ στιγμὴ εἶπα.

ΞΕ. Εἶναι λοιπὸν ἀδύνατο ἐκεῖνο, ποὺ παραμένει
 πάντα ἀπόλυτο, νὰ προσκαρμύζεται σ' ἐκεῖνα ποὺ ποτέ δὲν
 εἶναι ἀπόλυτα;

ΝΕ. ΣΩ. Ἔτσι φαίνεται.

ΞΕ. Γιατί λοιπὸν εἶναι ἀναγκαῖο νὰ νομοθετοῦμε, ἂν
 ὁ νόμος δὲν εἶναι τὸ πῶ τέλειο; Πρέπει νὰ βροῦμε τὴν **d**
 αἰτίαν του.

ΝΕ. ΣΩ. Βέβαια.

ΞΕ. Οὐκοῦν καὶ παρ' ἡμῖν εἰσὶ τινες οἶμαι καὶ ἐν ἄλλαις πόλεσιν ἀθρόων ἀνθρώπων ἀσκήσεις, εἴτε πρὸς δρόμον εἴτε πρὸς ἄλλο τι, φιλονικίας ἕνεκα;

ΝΕ. ΣΩ. Καὶ πάνν γε πολλαί.

ΞΕ. Φέρε νῦν ἀναλάβωμεν πάλιν μνήμη τὰς τῶν τέχην γυμναζόντων ἐπιτάξεις ἐν ταῖς τοιαύταις ἀρχαῖς.

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ ποῖον;

ΞΕ. Ὅτι λειτουργεῖν οὐκ ἐγγραφεῖν ἤγουνται καθ' ἓνα ἕκαστον, τῷ σώματι τὸ προσήκον ἐκάστῳ προστατάτοντες, ἔλλα παχύτερον οἰοῦνται δεῖν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ ἐπὶ πολλοὺς τὴν τοῦ λωσιτελοῦντος τοῖς σώμασι ποιεῖσθαι τάξιν.

ΝΕ. ΣΩ. Καλῶς.

ΞΕ. Λιὸ δὴ γε καὶ ἴσους πόνους νῦν διδόντες ἀθρόοις ἅμα μὲν ἐξορῶσιν, ἅμα δὲ καὶ καταπαύουσι δρόμον καὶ πάλης καὶ πάντων τῶν κατὰ τὰ σώματα πόνων.

ΝΕ. ΣΩ. Ἔστι ταῦτα.

ΞΕ. Καὶ τὸν νομοθέτην τοῖνον ἠρώμεθα, τὸν ταῖσιν ἀγέλας ἐπιστατήσαντα τοῦ δικαίου πέρι καὶ τῶν πρὸς ἀλλήλοισι συμβολαίων, μή ποθ' ἱκανὸν γενήσεσθαι πᾶν ἀθρόοις προστατάτονα ἀκριβῶς ἐνὶ ἐκάστῳ τὸ προσήκον ἀποδιδόναι.

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ γοῦν εἰκόσ.

ΞΕ. Ἄλλὰ τὸ τοῖς πολλοῖς γε οἶμαι καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ πως οὕτωσι παχύτερος ἐκάστοις τὸν νόμον θήσει, καὶ ἐν γράμμασιν ἀποδιδὸς καὶ ἐν ἀγραμμάτοις, πατρίοις δὲ ἔθεισι νομοθετῶν.

ΝΕ. ΣΩ. Ὁρθῶς.

ΞΕ. Ὁρθῶς μένοι. Πῶς γὰρ ἂν τις ἱκανὸς γένοιτ' ἂν ποτε, ὦ Σώκρατες, ὥστε διὰ βίον αἰεὶ παρακαθήμενος ἐκάστῳ δι' ἀκριβείας προσταττεῖν τὸ προσήκον; Ἐπει τοῦτ' ἂν δυνατὸς ὦν. ὡς οἶμαι, τῶν τὴν βασιλικὴν ὀφεισσοῦν ὄντως ἐπιστήμην εἰληφῶτων σχολῇ ποτ' ἂν ἐκωτῷ θεῖτ' ἐμποδίσματα γράφων τοὺς λεχθέντας τούτους νόμους.

ΞΕ. Λοιπὸν καὶ σὲ οἶος, ὅπως καὶ σὲ ἄλλες πόλεις, ὑπάρχουν μερικὲς ἀσκήσεις ἀνθρώπων ὄλων μαζί, εἴτε στὸ τρέξιμο, εἴτε σὲ τίποτ' ἄλλο, ἀπὸ ἀπλή ἀμίλλα;

ΝΕ. ΣΩ. Καὶ πάρα πολλές.

ΞΕ. Ἔλα τώρα ἄς ξαναφέρουμε στὴ μνήμη μας τὰ παραγγέλματα ἐκείνων ποὺ γυμνάζουν με ἐπιστημονικοὺς κανόνες εἰς τέτοιες ἀρχές.

ΝΕ. ΣΩ. Ποιά παραγγέλματα;

ΞΕ. Ὅτι νομίζουν πὸς δὲν ἐπιτρέπεται νὰ μποῦν στὶς λεπτομέρειες ἀτομικῶν περιπτώσεων, διατυπώνοντας γιὸ κάθε ἰδιαίτερο σῶμα εἰδικὰ παραγγέλματα, ἀλλὰ νομίζουν ἐπιπλέον ὅτι πρέπει νὰ βλέπουν τὰ πρόγματα καλύτερα χονδρικοῦς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ νὰ ἐξετάζουν τὴν πλειονότητα τῶν περιπτώσεων καὶ τῶν ἀντικειμένων, δημοσιεύοντας τὰ παραγγέλματα ποὺ θὰ εἶναι ὠφέλιμα στὰ σώματα γενικῶς.

ΝΕ. ΣΩ. Καλὰ.

ΞΕ. Γι' αὐτὸ πραγματικὸ ἐπιβάλλουν σὲ ὄλους μαζί τοὺς ἴδιους κόπους καὶ τοὺς νάνουν ν' ἀρχίζουν τὸν ἴδιο χρόνον καὶ νὰ σταματοῦν στὴν ἴδια στιγμή τὸ τρέξιμο καὶ τὴν πάλη καὶ ἕλες τίς ἄλλες ἀσκήσεις τοῦ σώματος.

ΝΕ. ΣΩ. Εἶναι ἀλήθεια.

ΞΕ. Ἄς νομίζουμε λοιπὸν ἐπι καὶ ὁ νομοθέτης, αὐτὸς ποὺ ὀφείλει νὰ παραγγέλλει στὶς ἀγέλες τίς ὑποχρεώσεις τοῦσ γιὰ τὴ δικαιοσύνη καὶ τίς ἀμοιβαῖες συμφωνίες, δὲ θὰ γίνη ποτὲ ἱκανὸς, ὑπαγορεύοντας διαταγὲς γιὰ ὄλους μαζί, νὰ προσδιορίζη σὲ κάθε ἄτομο ὅτι ἀκριβῶς τοῦ ταιριάζει.

ΝΕ. ΣΩ. Εἶναι τουλάχιστο πιθανὸν.

ΞΕ. Ἄλλὰ θὰ θέση ἐκεῖνο τὸ νόμον ποὺ ταιριάζει στὴν πλειονότητα τῶν ἀσέμων, νομίζω, καὶ στὴν πλειονότητα τῶν περιπτώσεων καὶ ἔτσι κάπως χονδρικοῦς ἢ νομοθετήση γιὰ τὸν καθένα, εἴτε γράφοντας νόμους εἴτε χωρὶς νὸ γράφη καὶ δίνοντας ἰσχυρὸν νόμον στὰ ἀρχαῖα ἔθιμα τῶν προγόνων.

ΝΕ. ΣΩ. Σωστά.

ΞΕ. Βέβαια σωστά. Γιατὶ πῶς θὰ γίνονταν ποτὲ ἱκανός, Σωκράτη μου, νὰ καθήση σὲ κάθε στιγμή τῆς ζωῆς του κοντὰ σὲ κάθε ἰδιώτη καὶ νὰ τοῦ ὀρίξη ἀκριβῶς τί ὀφείλει νὰ κάνει; Ἐπειδὴ, ἂν ἦταν ἱκανὸς ὅποιοσδήποτε, καθὼς νομίζω, ἀνάμεσα σ' ἐκείνους ποὺ κατέχουν τὴν ἀληθινὴ βασιλικὴ ἐπιστήμη, δὲ θὰ ἔβαζε ποτὲ ἐκτὸν ἐκωτὸ του ἐπιτάξια, γράφοντας αὐτῶς τοὺς νόμους ποὺ εἶπαμε.

NE. ΣΩ. Ἐκ τῶν νῦν γούν, ὧ ξένε, εἰρημένον.

ΞΕ. Μᾶλλον δέ γε, ὧ βέλτιστε, ἐκ τῶν μελλόντων ἐρήθησεται.

NE. ΣΩ. Τίνων δῆ;

ΞΕ. Τῶν τοιούδων. Ἐπικρατεῖ γὰρ δὴ πρὸς γε ἡμᾶς αὐτοῦς
 c ἰατρὸν μέλλοντα ἢ καί τινα γυμναστικὸν ἀποδημεῖν καὶ ἀπέσεισθαι τῶν θεραπευομένων συγγόν, ὥς οἴοιτο, χρόνον, μὴ μνημονεύσειν οἰηθέντα τὰ προσταχθέντα τοὺς γυμναζομένους ἢ τοὺς κἀνοντας, ὑπομνήματα γράφειν ἂν ἐθέλειν αὐτοῖς, ἢ πῶς;

NE. ΣΩ. Οὕτως.

ΞΕ. Τί δ' εἰ παρὰ δόξαν ἐλάττω χρόνον ἀποδημίσας
 ελλοι πάλιν; Ἄρ' οὐκ ἂν παρ' ἐκεῖνα τὰ γράμματα τολμήσειεν
 ἄλλ' ὑποθέσθαι, συμβαινόντων ἄλλων βελτιόνων τοῖς κἀ-
 d μνοσι διὰ πνεύματα ἢ τι καὶ ἄλλο παρὰ τὴν ἐλπίδα τῶν ἐκ
 Διὸς ἐτέρως πως τῶν εἰσθότων γενόμενα, καρτερῶν δ' ἂν
 ἦγοιτο δεῖν μὴ ἐκβαίνειν τὰρχαῖά ποτε νομοθετηθέντα
 μήτε αὐτὸν προστάττοντα ἄλλα μήτε τὸν κἀνοντα ἕτερα
 τολμῶντα παρὰ τὰ γραφέντα δρᾶν, ὡς ταῦτα ὄντα ἰατρικὰ
 καὶ ὑγιεινὰ, τὰ δὲ ἐτέρως γιγνόμενα νοσώδη τε καὶ οὐκ
 ε ἔντεχνα ἢ πᾶν τὸ τοιοῦτον ἐν γε ἐπιστήμῃ συμβαίνειν καὶ
 ἀληθεῖ τέχνῃ περὶ πάντων παντάπασι γέλωσ ἂν ὁ μέγιστος
 γίνοιτο τῶν τοιούτων νομοτηγμάτων;

NE. ΣΩ. Παντάπασι μὲν οὖν.

ΞΕ. Τῶν δὲ τὰ δίκαια δὴ καὶ ἀδίκαια καὶ καλὰ καὶ αἰσχρὰ
 καὶ ἀγαθὰ καὶ κακὰ γράφονται καὶ ἄγραφα νομοθετήσαντι
 ταῖς τῶν ἀνθρώπων ἀγέλαις, ὅσοις κατὰ πόλιν ἐν ἐκασταῖς
 νομούνται κατὰ τοὺς τῶν γραφάντων νόμους, ἂν ὁ μετὰ
 τέχνης γράφας ἢ τις ἕτερος ὅμοιος ἀφίηται, μὴ ἐξέστω δὴ
 296a παρὰ ταῦτα ἕτερα προστάττειν; ἢ καὶ τοῦτο τὸ ἀπόρημα
 οὐδὲν ἦντο ἂν ἐκεῖνον τὴν ἀληθείαν γελῶσι φαίνοντο;

NE. ΣΩ. Τί μήν;

NE. ΣΩ. Βεβαία, ξένε μου, σύμφωνα τουλάχιστο με
 ἐκεῖνα πού ἔχομε πεῖ.

ΞΕ. Κολύττερα, ἀγαπητέ μου, σύμφωνα ἂ ἐκεῖνα πού
 πρόκειται νὰ ποῦμε.

NE. ΣΩ. Ποιᾶ ἀκριβῶς;

ΞΕ. Τοῦτ' αἰδῶ. Ἄς θέσουμε σὲ μᾶς τοὺς ἴδιους τὸ
 ζήτημα, ὅτι ἕναρ γιατοῦς ἢ καὶ ἕνας κάποιος διδάσκαλος
 c τῆς γυμναστικῆς, πού μέλλει νὰ ταξιδεύῃ στὰ ξένα καὶ νὰ
 εἶναι μακριὰ ἀρκετὸν καιρὸ, ὅπως νομίζει, ἀπὸ τοὺς ἀνθρώ-
 πους πού θεραπεύει, ἐπειδὴ φοβᾶται ὅτι οἱ γυμναζόμενοι ἢ οἱ
 ἄρρωστοι δὲ θὰ θυμοῦνται τίς παραγγέλεις του, θὰ ἔθελε νὰ
 τοὺς ἀφήσῃ γραπτὰ παραγγέλεις· ἢ ὄχι;

NE. ΣΩ. Μάλιστα.

ΞΕ. Ἐτί; Ἄν παρ' ἐλπίδα, ἴσῃ ποῦ ἔμεινε λιγώτερο χρόνο
 στὰ ξένα, ἐπακέλη, ἄραγε δὲ θὰ τολμούσε νὰ παραγγεῖλη
 ἄλλες συμβουλές ἀπὸ ἐκεῖνες τίς γραμμένες, ὅτι νὰ συνέ-
 βαιναν ἄλλες εὐνοικώτερες περιστάσεις στοὺς ἀσθενεῖς, γιὰ
 d τοὺς ἀνέμους ἢ γιὰ κατὶ ἄλλο ἄπ' ἕσα ἔγιναν ἔξω ἀπὸ
 ἐκεῖνα πού προέρχονται ἀπὸ τὸ Δία, δηλαδὴ κατὰ κά-
 ποιο διάφορο τρόπο ἀπὸ τὰ συνήθως γινόμενα, ἀλλά, ὅντας
 ἰσχυρογνῶμων, θὰ νομίσει ὅτι πρέπει νὰ μὴ παραβαίνουσι τίς
 παλιές παραγγέλεις πού κάποτε νομοετήθησαν, μήτε ὁ ἴδιος
 ε ὀφείλει νὰ διατάξῃ ἄλλα μήτε ὁ ἀσθενὴς του νὰ τολμᾷ νὰ
 κἀνῃ διάφορα ἀπὸ τίς γραπτὰς συνταγὰς, μετὰ τὴν ἰδέαν ὅτι
 αὐτὲς μόνο εἶναι γιατρικὰς καὶ ὑγιεινὰς καὶ ὅλες οἱ ἄλλες συν-
 ταγὰς εἶναι βλαβερὰς καὶ φτιαγμένες ὄχι μετὰ τέχνην καὶ μέ-
 θοδο· ἢ μήπως ὅλη αὐτὴ ἡ ὁμοία διαγωγή, ἂν συνέβαινε στὴν
 ἐπιστήμην καὶ στὴν ἀληθινὴν τέχνην, θὰ γίνονταν αἰτία γιὰ γέ-
 e λια πάρα πολὺ δυνατὰ στὴν περιπτώσει τέτοιων νομο-
 βητημάτων;

NE. ΣΩ. Βεβαίωτατα.

ΞΕ. Ἄλλὰ σ' ἐκείνων, πού γιὰ τὰ δίκαια, ἀδίκαια, ὄρωϊα,
 ἄσχημα, ἀγαθὰ καὶ κακὰ ἔγραψε καὶ ἄγραφα ἐνομοθέτησε
 γιὰ τίς ἀγέλας τῶν ἀνθρώπων, ὅσες αὐτὸν πόλιν ζοῦν σύμ-
 φωνα μετὰ τοὺς νόμους τῶν νομοθετῶν τους, ἂν αὐτοῦ πού
 νομοθέτησε μετὰ τέχνην ἢ κάποιος ὅμοιος ἄλλος ἔρθῃ, λέει νὰ μὴ
 ἐπιτρέπεται νὰ παραγγεῖλλῃ ἄλλες ἀπὸ κεινὰς τίς πρώτας
 296a συνταγὰς; ἢ καὶ οὕτῃ ἡ ἀπαγόρευσις θὰ φαίνονταν ἀλη-
 θινὸν ὄχι λιγώτερο γέλωσι ἀπὸ κεινὴν τὴν πρώτην;

NE. ΣΩ. Βεβαία.

ΞΕ. Οἴσθ' οὖν ἐπὶ τῷ τοιοῦτῳ λόγον τὸν παρὰ τῶν πολλῶν λεγόμενον;

ΝΕ. ΣΩ. Οὐκ ἔννοώ νῦν γ' εὖτως.

ΞΕ. Καὶ μὴν εὐπροσπής. Φασι γὰρ δὴ δεῖν, εἴ τις γιγνώσκει παρὰ τοὺς τῶν ἔμπροσθεν βελτίους νόμους, νομοθετεῖν τὴν ἐπιούσῃ πόλιν ἕκαστον πείσασα, ἄλλως δὲ μή.

ΝΕ. ΣΩ. Τί οὖν; οὐκ ὀρθῶς;

ΞΕ. Ἴσως. Ἄν δ' οὐκ μὴ πείθων τις βιάζεται τὸ βέλτιον, ἀπόκριναι, τί τοιοῦτα τῆς βίας ἔσται; Μὴ μέντοι πο, περὶ δὲ τῶν ἔμπροσθεν πρότερον.

ΝΕ. ΣΩ. Ποῖον δὴ λέγεις;

ΞΕ. Ἄν τις ἄρα μὴ πείθων τὸν ἱατρούμενον, ἔχων δὲ ὀρθῶς τὴν τέχνην, παρὰ τὰ γεγραμμένα τὸ βέλτιον ἀναγκάζῃ δρᾶν παῖδα ἢ τινα ἄνδρα ἢ καὶ γυναῖκα, τί τοιοῦτα τῆς βίας ἔσται ταύτης; ἄρ' οὐ πᾶν μᾶλλον ἢ τὸ παρὰ τὴν τέχνην λεγόμενον ἁμαρτήματα τὸ νοσώδες; καὶ πάντα ὀρθῶς εἰπεῖν

ΝΕ. Ἔστι πρότερον τῷ βιασθέντι περὶ τὸ τοιοῦτον πλὴν ὅτι νοσώδη καὶ ἄτεχνα πέπονθεν ὑπὸ τῶν βιασαμένων ἱατρῶν;

ΝΕ. ΣΩ. Ἀληθέστατα λέγεις.

ΞΕ. Τί δὲ ἤμιν δὴ τὸ παρὰ τὴν πολιτικὴν τέχνην ἁμαρτήματα λεγόμενα ἔστιν; ἄρ' οὐ τὸ αἰσχρὸν καὶ [τὸ] κακὸν καὶ ἄδικο;

ΝΕ. ΣΩ. Παντάσῃ πο.

ΞΕ. Τῶν δὴ βιασθέντων παρὰ τὰ γεγραμμένα καὶ πάτρια δρᾶν ἕτερα δικαιοτέρα καὶ ἁμείωτα καὶ καλλίω τῶν ἔμπροσθεν, φέρε, τὸν τῶν τοιοῦτων αὐτῶν νόμον περὶ τῆς τοιαύτης βίας, ἄρ', εἰ μέλλει μὴ καταγελαστότατος εἶναι πάντων, πάντ' αὐτῷ μᾶλλον λεκτέον ἑκάστοτε πλὴν ὡς αἰσχρὰ καὶ ἄδικα καὶ κακὰ πεπόνθασιν οἱ βιασθέντες ὑπὸ τῶν βιασαμένων;

ΝΕ. ΣΩ. Ἀληθέστατα λέγεις.

ΞΕ. Ἄλλ' ἄρα ἐὰν μὲν πλοῦσις ὁ βιασάμενος ἢ, δίκαια, ἂν δ' ἄρα πένης, ἄδικα τὰ βιασθέντα ἔστιν; ἢ καὶ

ΞΕ. Ἐρείς λοιπὸν τί λένε σ' αὐτὴ τὴν περίστασις οἱ πολλοὶ ἄνθρωποι; (1)

ΝΕ. ΣΩ. Δὲν καταλαβαίνα αὐτὴ τὴ στιγμή.

ΞΕ. Καὶ ὅμως ἡ συνταγὴ τους εἶναι ἡ ἀρμόζουσα. Λένε, πραγματικά, ὅτι πρέπει, ἂν κανεὶς γνωρίζῃ νόμους καλύτερος ἀπὸ ἐκείνους τῶν προγόνων, νὰ νομοθετῇ, ἀφοῦ ὅμως ἐπιτύχῃ τὴν συγκατάθεσις κάθε πολίτη, ἀλλιώτικα δχι.

ΝΕ. ΣΩ. Ἐ καλὰ δὲν ἔχουν δίκαιο;

ΞΕ. Ἴσως. Ἄν ὅμως κάποιος, χωρὶς αὐτὴ τὴν συγκατάθεσις, ἐπιβάλῃ μὲ τῆ βία τὸ καλύτερο, ἀπάντησις τοῦ ὄνομα θὰ πᾶρ, αὐτὴ ἡ βία; Ὅμως περιμένε ἀκόμη, ἄς ἐπανέλθουμε πρῶτύτερα στὰ προηγούμενα παραδείγματα.

ΝΕ. ΣΩ. Τί θέλεις δὲ πῆς;

ΞΕ. Ἄν λοιπὸν ἕνας γιατροὺς ποὺ χωρὶς νὰ πείσῃ τὸν ἀσθενῆ του, κατέχοντας ὅμως καλὰ τὴν τέχνην του, ἐπιβάλῃ σ' ἕνα παιδί ἢ ἕναν ἄνδρα ἢ καὶ γυναῖκα, παρὰ τὴν γραπτὴν παραγγελίαν του, τὴν καλὴν θεραπείαν, ποῦ ὄνομα τότε θὰ πᾶρ αὐτὴ ἡ βία; Ἄραγε δὲν εἶναι κάθε ἄλλο ὄνομα καλύτερο ἀπὸ ἐκεῖνο ποὺ λέγεται σφάλμα ὀλέθριο ἐναντίον τῆς τέχνης; Καὶ τὸ θῆμα αὐτῆς τῆς βίας δὲν θὰ εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ σ' λέη σωστὰ δια σχετικὰ μ' αὐτὴν, ἐκτός ὅτι ἔπαθε ἐπιβλαβῆ καὶ ἄτεχνα πράγματα ἀπὸ τοὺς γιατροὺς ποὺ τὴν ἐπέβαλαν;

ΝΕ. ΣΩ. Ἀληθέστατα λές.

ΞΕ. Καὶ τώρα πῶς θὰ καλέσουμε τὸ σφάλμα ἐναντίον τῆς πολιτικῆς τέχνης; Ἄραγε δὲν τὸ χαρακτηρίζομε ἄσχημο, κακὸ καὶ ἄδικο;

ΝΕ. ΣΩ. Βεβαίωτατα.

ΞΕ. Ἐκεῖνον λοιπὸν, ποὺ ἀναγκάσθηκαν νὰ παραβοῦν τοὺς γραπτὸς νόμους καὶ τὰ πάτρια ἔθιμα γιὰ νὰ κάνουν ἄλλα δικαιοτέρα, ὠφελιμότερα καὶ καλύτερα ἀπὸ τὰ πρῶτύτερα, εἶλα νὰ ἰδοῦμε τὴν κατηγορία τους πάλι γι' αὐτὴ τὴν βία; ἄραγε, ἂν μέλλῃ νὰ μὴ εἶναι ἡ πιὸ γελοία ἀπ' ὅλες στὸν κόσμῳ, δὲν πρέπει νὰ ποῦμε, κατὰ τὴν περίστασις, ὅλες τὶς κατηγορίες καλύτερα, ἐκτός ὅτι ἔχων πάθει ἄσχημα, ἄδικα καὶ κακὰ ἐκείνοι ποὺ ἐξανγκάσθηκαν ἀπὸ τοὺς αἰτίους τῆς βίας;

ΝΕ. ΣΩ. Λὲς τὴν καθαρὴ ἀλήθειαν.

ΞΕ. Ἄλλ' ἄραγε, ἂν ὁ δημιουργὸς τῆς βίας εἶναι πλοῦσις, εἶναι ἡ βία δίκαιη, ἂν ὅμως φτωχός, ἄδικη; Ἢ, ἂν

1. Ὁ Πλάτων ὁ ἴδιος λέγει στὸν «Κρίτων» 51 b-c: «ἢ πείθειν αὐτὴν... βιάσασθαι δὲ οὐχ ἔστιον». Στὸς «Νόμοι» 772 c, 832 c: «Ἐν τῷ συνήθει πολιτεύματι δὲν εἶναι παρὰ φανερῆς ἢ συνταγῆς τοῦ λαοῦ τοὺς λαίψαι (ἀκόντων γὰρ ἐκείνων οὐδεμία, ἀλλ' ἀκόντων ἐκείνων ἄρχει σὺν αἰ τῶν βίαι). Ἀλλὰ δὲν μπορούμε νὰ ζητήσουμε ἀπὸ τοὺς νομοθέτες νὰ κάνουν νόμους ποὺ ἀρέσουν, οὐτε ἀπὸ τοὺς γιατροὺς νὰ θεραπεύουν χωρὶς πόνο (684 c).

πέισας κἄν μη πέισας τις, πλοῦσιος ἢ πένης, ἢ κατὰ γράμματα
 ἢ παρὰ γράμματα, δεῖ [μὴ σύμφορα ἢ] σύμφορα, τοῦτον
 δεῖ καὶ περὶ ταῦτα τὸν ὄρον εἶναι τὸν γε ἀληθινώτατον ὀρθῆς
 πόλεως διοικήσεως, ὃν ὁ σοφὸς καὶ ἀγαθὸς ἀνὴρ διοικήσει
 τὸ τῶν ἀρχομένων; "Ὅσπερ ὁ κυβερνήτης τὸ τῆς νεῆς καὶ
 297a ναυτῶν ἀεὶ συμφέρον παραφυλλάττον, οὐ γράμματα τιθεῖ
 ἀλλὰ τὴν τέχνην νόμον παρεχόμενος, σφίζει τοὺς συναύτας,
 οὕτω καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τοῦτον παρὰ τῶν οὕτως
 ἀρχεῖν δυναμένων ὀρθῆ γίγνεται" ἂν πολιτεία, τὴν τῆς τέχνης
 ῥόμην τῶν νόμων παρεχομένων κρείττω; Καὶ πάντα ποιῶσι
 τοῖς ἔμφροσιν ἀρχουσιν οὐκ ἔστιν ἀμάχημα, μέχριπερ ἂν
 ἢ ἐν μέγα φυλάττωσι, τὸ μετὰ νοῦ καὶ τέχνης δικαιοῦτατον ἀεὶ
 διανέμοντες τοῖς ἐν τῇ πόλει σφίζειν τε αὐτοὺς οἷοί τε ὥσιν
 καὶ ἀμείνους ἐκ χειρόνων ἀποτελεῖν κατὰ τὸ δυνατόν;

NE. ΣΩ. Οὐκ ἔστ' ἀντιπεῖν παρὰ γε ἃ νῦν εἰρηται.

ΞΕ. Καὶ μὴν πρὸς ἐκείνα οὐδὲ ἀντιρρητέον.

NE. ΣΩ. Τὰ ποῖα εἶπες;

ΞΕ. Ὡς οὐκ ἂν ποτε πλήθος οὐδ' ὄντινανοῦν τὴν τοιαύ-
 την λαβὸν ἐπιστήμην οἷόν τ' ἂν γένοιτο μετὰ νοῦ διοικεῖν
 ὁ πόλιν, ἀλλὰ περὶ μικρῶν τι καὶ ὀλίγων καὶ τὸ ἓν ἔστι ζη-
 τητέον τὴν μίαν ἐκείνην πολιτείαν τὴν ὀρθήν, τὰς δ' ἄλλας
 μῆμματα θετέον, ὥσπερ καὶ ὀλίγον πρότερον ἐρρήθη, τὰς μὲν
 ἐπὶ τὰ καλλίονα, τὰς δ' ἐπὶ τὰ αἰσχρὰ μμούνεας ταύτην.

NE. ΣΩ. Πῶς τί τοῦτ' εἴρηκας; Οὐδὲ γὰρ ἄρτι δῖθεν
 κατέμαθον τὸ περὶ τῶν μμημάτων.

ΞΕ. Καὶ μὴν οὐ φαῦλόν γε, ἂν κινήσας τις τοῦτον τὸν
 λόγον αὐτοῦ καταβάλλῃ καὶ μὴ διελθὼν ἐνδείξηται τὸ νῦν

μεταχειριζόμενος βία ἢ ἔχει κανεῖς, πλοῦσιος ἢ φτωχός, ἢ συμ-
 φωνα μὲ τοὺς γραπτοὺς ἢ ἀγραφους νόμους, ἐνεργῆ [ἔχει ὠ-
 φέλεια ἢ] ὠφέλιμα, ἕνας εἶναι πάντα ὁ ἀληθινὸς τύπος τῆς
 δίκαιης διοικήσεως μιᾶς πόλεως: ἐκεῖνος κατὰ τὸν οἰοῦτο ὁ
 σοφὸς καὶ ἀγαθὸς ἄνδρας θὰ διαχειρισθῆ τὰ συμφέροντα τῶν
 ὑπάρχων του; Ὅπως ἀκριβῶς ὁ κυβερνήτης, ἔχοντας πάντο-
 τε τὴν προσοχὴν του προσλωμένην στὸ συμφέρον τοῦ πλοίου
 καὶ τῶν ναυτῶν, χωρὶς νὰ θέτῃ γραπτὸς νόμους, ἀλλὰ θέ-
 297a τοντας τουνακτῶν τὴν τέχνην του γὰρ νόμο, σφίζει ἐκεῖνους
 ποὺ θαλασσοποροῦν μαζὶ του, ἔτσι καὶ μὲ τὸν ἴδιον τρό-
 πο οἱ ἀρχοντες, οἱ ἱκανοὶ νὰ βάλουν σὲ ἐνέργεια αὐτὴ τὴ μέ-
 θοδο, θὰ πραγματοποιήσουν τὸ σωστὸ πολίτευμα, προσφέρον-
 τας τὴ δύναμη τῆς τέχνης τους ἰσχυρότερη ἀπὸ τοὺς νόμους.
 Οἱ συνετοὶ ἀρχοντες μποροῦν νὰ κάνουν ὅλα χωρὶς νὰ κιν-
 δυνεύουν νὰ πᾶσουν σὲ πλάνη, ἐφ' ὅσον μποροῦν νὰ φυλάγουν
 ἓνα μεγάλο κανόνα: νὰ ἀπονέμουν σὲ κάθε εὐκαιρία στοὺς πολ-
 ῖτες τελειότατη δικαιοσύνη μὲ νοῦ καὶ τέχνην καὶ νὰ εἶναι ἱ-
 κανοὶ νὰ τοὺς σώζωσι καὶ νὰ τοὺς καθιστοῦν, ὅσο τὸ δυ-
 νατόν, ἀπὸ χειρότερου καλύπτεται.

NE. ΣΩ. Σ' αὐτὰ, ποὺ τώρα εἰπώθησαν, δὲν εἶναι δυ-
 νατὸν νὰ ἔχω ἀντίρρηση.

ΞΕ. Δὲ μπορεῖς ὁμως νὰ ἔχῃς ἀντιρρήσεις καὶ
 σ' ἐκεῖνα.

XXXVI—XXXVIII. Ἡ ἀναγκαία νομιμότητα :
 οἱ δυὸ κίνδυνοι

NE. ΣΩ. Ποιά;

ΞΕ. Ὅτι ποτε πλήθος ἀνθρώπων, ὅποιοι κι ἂν εἶναι, δὲ
 θὰ μπορούσε ποτέ, ἀφοῦ λάβῃ αὐτοῦ τοῦ εἰδους τὴν ἐπιστήμη,
 νὰ εἶναι ἱκανὸ νὰ διοικήσῃ μιὰ πόλιν μὲ νομιμότητα, ἀλλὰ του-
 νακτῶν σὲ ἓνα μικρὸ καὶ λίγο ἀριθμὸ καὶ σὲ ἓνα μόνον πρόπει
 νὰ ζητηθῆ ἐκεῖνο τὸ ἓνα σωστὸ πολίτευμα καὶ τὰ ἄλλα νὰ θεω-
 ρηθοῦν σὰν ἀπομιμήσεις, ὅπως καὶ λίγο πρωτύτερα εἰπώ-
 ηναι, ἀπὸ τις ὁποῖες ἄλλες μμούνται τὰ πῶς καλὰ χαρακτη-
 ριστικὰ τοῦ ἀληθινοῦ πολιτεύματος καὶ ἄλλες τὰ ἀλλοιώνουν
 ἐπενειδίστα.

NE. ΣΩ. Τί ἐνοεῖς μ' αὐτὰ ποὺ λές; Γιατὶ οὔτε αὐτὴ
 τὴ στιγμή, ἀλήθεια, κατάλαβα τίποτε ἀπ' αὐτές τις ἀπομι-
 μήσεις.

ΞΕ. Κι ὁμως δὲν θὰ ἦταν πρῶτα ἀνάξιο λόγου,
 ἂν, ἀφοῦ κανεῖς ἀρχίσῃ αὐτὴ τὴν ὁμιλία, τὴν ἐγκαταλείψῃ ἔ-

d γυγνόμενον ἀμαρτήματα περὶ αὐτό.

NE. ΣΩ. Ποῖον δὴ;

ΞΕ. Τοῦνδε τι δεῖ γε ζητεῖν, οὐδ' ἀνὸν σόνθηες οὐδέ ῥάδιον ἰδεῖν ἄλλως μὴ περιγράμματα λαβεῖν αὐτό. Φέρε γὰρ ὀρθῆς ἡμῖν μόνης οὐσίας ταύτης τῆς πολιτείας ἢν εἰρηξαίμεν, οἷσθ' ὅτι τὰς ἄλλας δεῖ τοῖς ταύτης συγγράμμασι χωρήμενας οὕτω σφῆζεσθαι, ὁρώσας τὸ νῦν ἐπαυνοῦμενον, καίπερ οὐκ ὀρθότατον ἔστι;

NE. ΣΩ. Τὸ ποῖον;

e ΞΕ. Τὸ παρὰ τοὺς νόμους μηδὲν μηδένα τολμᾶν ποιεῖν ἴων ἐν τῇ πόλει, τὸν τολμᾶντα δὲ θανάτῳ ζημιόσθαι καὶ πᾶσι τοῖς ἐσχάτοις. Καὶ τοῦτ' ἔστιν ἐρθότατα καὶ κάλλιστ' ἔχον ὡς δεύτερον, ἐπειδὴ τὸ πρῶτον τις μεταβῆθ' τὸ νυνδὴ ὀρθέν' ὅψ' ἐν τρόπῳ γενοῖός ἐστι τοῦτο δὲ δὴ δεύτερον ἐφήσαμεν, διαπερανώμεθα. Ἥ ὄν;

NE. ΣΩ. Πάνν μὲν οὐδ'.

ΞΕ. Εἰς δὴ τὰς εἰκόνας ἐπανίωμεν πάλιν, αἰς ἀναγκαῖον ἀπεικάζειν αἰ τοὺς βασιλικούς ἄρχοντας.

NE. ΣΩ. Ποίας;

ΞΕ. Τὸν γεναῖον κυβερνήτην καὶ τὸν ἑτέρων πολλῶν ἀντάξιον ἰατρόν. Κατ' ἰδόμεν γὰρ δὴ τι γῆγμα ἐν τούτοις αὐτοῖς πλασόμενοι

NE. ΣΩ. Ποῖόν τι;

298a ΞΕ. Τοῦνδε ἴσθιεν εἰ πάντες περὶ αὐτῶν διανοηθεῖμεν ὅτι δεινότερα ὑπ' αὐτῶν πάσχομεν. Ὅν μὲν γὰρ ἂν ἐθελήσωσιν ἡμῶν τούτων ἐκείνοι σφῆξεν, ὁμοίως δὲ σφῆξουσιν, ἔνθ' ἂν λωβᾶσθαι βουληθῶσιν, λωβῶνται τέμνοντες καὶ κόνοντες καὶ προστάττοντες ἀναλώματα φέροντες παρ' ἑαυτοῦσιν οἷον φόρους, ὧν μικρὰ μὲν εἰς τὸν κᾶνοντα καὶ οὐδὲν ἀναλίσκουσιν, τοῖς δ' ἄλλοις αὐτοῖς τε καὶ οἱ οἰκέται χροῶνται καὶ b δὴ καὶ τελευτῶντες ἢ παρὰ συγγενῶν ἢ παρὰ ἰων ἐχθρῶν

πειτα, καί, ἀφοῦ δὲν τὴν ἀναπτύξῃ λεπτομερῶς, δεῖξῃ ποῖο σφάλμα διέπραξε τώρα δὲ σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο. d

NE. ΣΩ. Ποῖο σφάλμα λοιπόν;

ΞΕ. Αὐτὸ ἀκριβῶς πρέπει νὰ ζητοῦμε, ποὺ δὲν εἶναι μάλα σπυ. πολὺ συνηθισμένο οὔτε πολὺ εὐκόλο νὰ τὸ ἀνακαλύψομεν ἄλλως ἢς προσπαθήσομεν νὰ τὸ συλλάβομεν. Ἐμπρὸς λοιπόν ἀφοῦ ὑπάρχει γιὰ μᾶς ἕνα μόνο σωστὸ πολίτευμα, αὐτὸ ποὺ ἔχομε πρῶτ', ξέρεις ὅτι τὰ ἄλλα μόνο ἐφαρμύζοντας τοὺς νόμους ἐκεῖνο ὁρίζονται κόνοντας ἐκεῖνο ποὺ τώρα ἐπαυνοῦμε, ἂν καὶ δὲν εἶναι τὸ πρῶ σωστό;

NE. ΣΩ. Ποῖο λοιπόν;

e ΞΕ. Ὅτι δὲν πρέπει νὰ τολμᾶει κανεὶς ἀπὸ τοὺς πολιτείας νὰ ἐνεργῇ παρὰ τοὺς νόμους, καὶ ἐκεῖνος ποὺ τολμᾶει, νὰ τιμωρῆται μὲ θάνατο καὶ μὲ ἄλλες τῆς βαρύτερες ποινές. Τοῦτο τὸ πολίτευμα εἶναι τὸ σωστότερο καὶ τὸ καλύτερο ὡς δεύτερο, ὅταν κανεὶς ἀπομακρύνῃ τ' ἄπρῳτο ποὺ μὴ ἔχθασαμε. Μὲ ποῖο τρόπο φθάσαμε σ' αὐτό, ποὺ ὀνομάσαμε δεύτερο, ἄς τὸ ἀναπτύξομεν. Δὲν ἔχεις αὐτὴ τὴ γνώμη;

NE. ΣΩ. Βεβαίως.

ΞΕ. Ἄς ἐπανέλθομε λοιπὸν πάλιν στὶς εἰκόνας, μὲ τῆς ὁποῖες εἶναι ἀναγκαῖο νὰ παρομοιάσομε πάντοτε τοὺς βασιλικούς ἄρχοντας.

NE. ΣΩ. Ποιῆς εἰκόνας;

ΞΕ. Τοῦ ἀληθινοῦ κυβερνήτη καὶ τοῦ γιαιτροῦ ποὺ ἀξίζει πληθῶς ἄλλους (1). Ἄς παρατηρήσομε καλά, ἀφοῦ πλάσομε κάποια μορφή γι' αὐτούς.

NE. ΣΩ. Ποιὰ μορφή;

ΞΕ. Αὐτὴ δὲ λόγου χάριν, ἂν ὁλοῖ σκεφθοῦμε τί φοβερὰ πράγματα ὑποφέραμε ἀπ' αὐτούς. Ὅποιον δηλαδὴ ἀπὸ μᾶς θελήσουν ὁ ἕνας ἢ ὁ ἄλλος νὰ σώσουν, τὸν σώξουν καὶ ὅποιον θελήσουν νὰ κακοποιήσουν, τὸν κακοποιοῦν, κόβοντάς τον καὶ κόνοντας καὶ προστάζοντας δαπάνες ποὺ εἶναι ἀληθινοὶ φόροι, ἀπὸ τῆς ὁποῖες ξοδεύουν γιὰ τὸν ἀσθενῆ ἕνα μικρὸ μέρος ἢ καὶ τίποτε, καὶ τῆς ἄλλης χρησιμοποιοῦν γιὰ μὲν τοὺς χρησθῆσθαι οἱ ἴδιοι καὶ οἱ ὑπὲρ τοῦ σπυτιοῦ καὶ δικάστα στὸ τέλος, παίρνοντας ἢ ἀπὸ τῆς συγγενεῖς ἢ ἀπὸ μερικὸς ἐχθροῦσ τοῦ b

1. Ὁμ. Διαξ Α, 514 : κλητὸς γὰρ ἄνηρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων (γιατὶ ἕνας γιαιτρὸς ἀξίζει πλεθῶς ἄλλους ἀνθρώπους).

τοῦ κάμωντος χρήματα μισθὸν λαμβάνοντες, ἀπικτεινέουσιν. Οἱ τ' ἀδ' κυβερνήται μισθὰ ἕτερα τοιαῦτα ἐργάζονται, καταλείποντές τε ἐκ τινος ἐπιβουλῆς ἐν ταῖς ἀναγωγαῖς ἐρήμους, καὶ σφάλματι ποιούντες ἐν τοῖς πελάγεσιν ἐκβάλλουσιν εἰς τὴν θάλατταν, καὶ ἕτερα κακοεργασίην. Εἰ δὴ ταῦτα διανοηθέντες βουλευσάμεθα περὶ αὐτῶν βουλήν τινα, τοῦτων τῶν τεχνῶν ἡμέτερι ἐπιτρέψαι ἄρχην ἀποκοράτορι **c** μηδετέρᾳ μήτ' οὐδ' οὐλοῦν μήτ' ἐλευθέρῳ, σὺλλέξει δ' ἐκκλησίαι ἡμῶν αὐτῶν, ἣ σύμπαντα τὸν δῆμον ἢ τοὺς πλουσίους μόνον, εἶνεῖναι δὲ καὶ ἰδιωτῶν καὶ τῶν ἄλλων δημιουργῶν περὶ τε πλοῦ καὶ περὶ νόσον γ' ὡμῶν ἐμβολέσθαι καθ' ἕτη χρῆσι τοῖς φαρμάκοις ἡμᾶς καὶ τοῖς ἱατρικοῖς ὀργάνοις πρὸς τοὺς κάμωντας χρῆσθαι, καὶ δὴ καὶ τοῖς πλοίοις τε αὐτοῖσι καὶ **d** τοῖς ναυτικοῖς ὀργάνοις, εἰς τὴν τῶν πλοίων χρεῖαν καὶ περὶ τοὺς κινδύνους τοῖς τε πρὸς αὐτὸν τὸν πλοῦν ἀνέμων καὶ θαλάττης πέρι κτλ πρὸς τὰς τοῖς ληστῆσις ἐντεῦξαι, καὶ ἐὰν ναυμοχῶν ἄρα δὲ πον μακροῖς πλοίοις πρὸς ἕτερα τοιαῦτα τὰ δὲ ἰσὺ πλήθει δόξαντα περὶ τὸ νόσον, εἴτε ἰσὺν ἱατρῶν καὶ κυβερνητῶν εἴτ' ἄλλων ἰδιωτῶν συμβουλευόντων, γράψαντας **e** ἐν κήρυξι τισι καὶ στήλαις, τὰ δὲ καὶ ἄγραφα πάτρια θεμένους ἔθῃ, κατὰ ταῦτα ἡδὴ πάντα τὸν ἔπειτα χρόνον ναυτίλλεσθαι καὶ τὰς τῶν κάμωντων θεραπείας ποιεῖσθαι.

NE. ΣΩ. Κομιδῆ γε εἰρηκας ἄποια.

ΣΕ. Κατ' ἐνιαυτὸν δὲ γε ἀρχοντας καθίστασθαι τοῦ πλήθους, εἴτε ἐκ τῶν πλουσίων εἴτε ἐκ τοῦ δήμου παντός, ὃς ἂν κληροῦμενος λαχάνῃ τοῦ δὲ καταστάντας ἀρχοντας ἄρχην κατὰ τὰ γράμματα κυβερνῶντας τὰς καὶ τοὺς κάμωντας ἰωμένους.

NE. ΣΩ. Ταῦτ' ἐτι χαλεπώτερα.

ΣΕ. Θεῶ ἡ καὶ τὸ μετὰ ταῦτα ἐπιόμενον. Ἐπειδὴν γὰρ ἡ τῶν ἀρχόντων ἐκείσους εἰ ἐνιαυτὸς ἐξέλθῃ, δεήσει δικαστήρια καθίστατας ἀνδρῶν, ἣ τῶν πλουσίων ἐκ προκρίσεως **299a** ἢ σύμπαντος ἀπὸ τοῦ δήμου τοὺς λαχόντας, εἰς τούτους εἰσά-

ἀσθενῆ χρήματα γὰρ μισθὸν, τὸν φονεύουν. Καὶ οἱ κυβερνήτες πάλι τῶν πλοίων κάνουν χιλιάδες ἄλλα αὐτοῦ τοῦ εἶδους κατορθώματα καὶ μηχανεύονται κάθε δόλο γὰρ ν' ἀφήσουν τοὺς ἐπι.άτες σὲ καμιά ἐρημιά, ἢ κάνουν φεύτικα τεχνάσματα στὰ πέλαγα καὶ τοὺς ρίχνουν στὴ θάλασσα, καὶ ἄλλα κακοεργήματα μηχανοεργαφούν⁽¹⁾. "Ερχοιτας αὐτὰ στὸ νοῦ μας, ἰά ἐπρεπε νὰ παίρνομε σὲ συμβουλίον τὴν ἀπόφαση νὰ μὴν ἐπιτρέψουμε πλὴ οὐτε στὴ μιὰ οὐτε στὴν ἄλλη ἀπ' αὐτὲς τὶς δυὸ τέχνες νὰ ἄρχῃ ἀπολυταρχικὰ οὐτε σὲ δούλους οὐτε σὲ ἐλευθέρους, νὰ συναθροίσουμε σὲ συνέλευση δική μας ἢ ὅλο τὸ λαὸ ἢ τοὺς πλουσίους μόνο καὶ νὰ ἐπιτρέψουμε καὶ στους ἰδιώτες καὶ σὲ ἄλλους ἐπαγγελματίες νὰ ἐκφέρουν γνώμη γὰρ τὸ θαλάσσιο ταξίδι καὶ τὶς ἀσθενείες, νὰ ποῦν πὼς πρέπε: νὰ χρησιμοποιοῦμε τὰ φάρμακα καὶ τὰ ἱατρικὰ ὄργανα γὰρ τὸς ἀσθενεῖς, καὶ τὰ ἴδια τὰ πλοία καὶ τὰ ναυτικά ὄργανα γὰρ τὶς ἀνάγκες τῶν πλοίων, ἐπίσης: νὰ ποῦν γὰρ τοὺς κινδύνους τῶν ἀνέμων τούσ σχετικούς με αὐτὸ τὸ θαλάσσιο ταξίδι, καὶ γὰρ τὴ θάλασσα καὶ τὶς συναντήσεις με πειρατὲς καὶ τέλος γὰρ τὴν περίπτωση πὸ θὰ ναυμαχῆσουν με μακρὰ πλοία πρὸς ἄλλα τέτοια. Καὶ στίς ἀποφάσεις πὸ θὰ πάρῃ τὸ πλῆθος γ' αὐτὰ, εἴτε γιαιτροὶ εἴτε κυβερνήτες εἴτε ἄλλοι ἰδιώτες συμβουλεύουν, ἀφοῦ τὶς γράψουμε σὲ πίνακες (?) καὶ στήλαις, ἢ χωρὶς νὰ τὶς γράψουμε, θὰ ἐπρεπε νὰ δώσουμε δύναμη πατρογονικῶν ἐθίμων, σύμφωνα με τὰ ὁποῖα ὅλο τὸν ἔπειτα χρόνον νὰ ταξιδεύουμε στὴ θάλασσα καὶ νὰ κάνουμε τὶς θεραπείες τῶν ἀσθενῶν.

NE. ΣΩ. Ἀσφαλῶς λὲς πράγματα παράξενα.

ΣΕ. Κάθε χρόνον θὰ ἐπρεπε νὰ διορίζονται ἀρχοντας τοῦ πλήθους εἴτε ἀπὸ τοὺς πλουσίους εἴτε ἀπὸ ὅλο τὸ λαὸ, ὅποιος θὰ τύχαιεν νὰ κληρωθῇ: καὶ οἱ ἔτσι ὀρισμένοι ἀρχοντες νὰ ἀρχουν σύμφωνα με τοὺς γραπτὸς νόμους, κυβερνῶντας τὰ πλοία καὶ θεραπεύοντας τοὺς ἀσθενεῖς.

NE. ΣΩ. Αὐτὰ εἶναι ἀκόμα πιὸ σκληρά.

ΣΕ. Παρατήρησε τώρα καὶ τὰ ἐπιόμενα. Ὄταν κάθε ἀρχοντας τελειώσῃ τὸ χρόνον του, θὰ χρειαστῇ, ἀφοῦ ὀρίσουμε δικαστήρια με κληρο ἀπὸ ἀνδρες ἢ ἀπὸ πλουσίους παρμένους ἀπὸ κατάλογο καταρτισμένο ἀπὸ πρωτότερα **η** **299a**

1. Συνηθισμένο φιλολογικὸ θέμα, ὅπως ὁ ἀιδοῦς τοῦ Ἀγαμέμνονα ("Ομ. Ὀδύσ. Γ', 270), ὁ Ἀρίων ("Ηρόδ. Ι, 23-24). κ. ἄ.

2. Κ Ὑ ρ β ε ι ε ς ἦσαν τριγωνικὲς πυραμίδες στρεφόμενες γύρω ἀπὸ ἄξονα, με τρεῖς ἕδρες ἑξίλινης ἢ λίθινες, ἀπάνω στίς ὁποῖες ἐγράφαν τοὺς νόμους. Σ τ ἢ λ α ι ἦσαν πλάκες μαρμάρινες ἢ μπρούτινες, στήμένες σὲ δημόσιον τόπον, στίς ὁποῖες γράφονταν μάχες, συνθήκες, ψήφισματα κλπ.

γειν τοὺς ἄρξαντας καὶ εὐθύνει, κατηγορεῖ δὲ τὸν βουλόμενο ὡς οὐ κατὰ τὰ γράμματα τὸν ἐνιαυτὸν ἐκυβέρνησε τὰς ναῦς οὐδὲ κατὰ τὰ παλαιὰ τῶν προγόνων ἔθη· ταῦτα δὲ ταῦτα καὶ περὶ τῶν τοὺς ἀμόνοτας ἰωμένων· ὡν δ' ἂν καταφθισθῆ τιμῶν ἔτι γοῆ παθεῖν αὐτῶν τινὰς ἢ ἀποτίνειν.

NE. ΣΩ. Οὐκοῦν δ' γ' ἐθέλων καὶ ἐκὼν ἐν τοῖς ἰουού-
b τοις ἄρχειν δικαιοῦτα' ἂν ὅτιον πάσῃ καὶ ἀποτίνοι.

ΞΕ. Καὶ τοίνυν ἔτι δεήσει θέσθαι νόμον ἐπὶ πᾶσι ταύ-
τοις, ἂν τις κυβερνητικὴν καὶ τὸ ναυτικὸν ἢ τὸ ὑγεινὸν καὶ
ιατρικῆς ἀλήθειαν πᾶν πνευμάτι τε καὶ θερμῷ καὶ ψυχρῷ
ζητῶν φαίνεται παρὰ τὰ γράμματα καὶ σοφίζομενος ὅτιον
περὶ τὰ τοιαῦτα, πρῶτον μὲν μήτε ἱατρικὸν αὐτὸν μήτε
κυβερνητικὸν ὀνομάζειν ἀλλὰ μετεωρολόγῳ, ἀδολέσχῃ τινὰ
σοφιστῆν, εἰθ' ὡς διαφείροντα ἄλλους νεωτέρους καὶ ἀνα-
c πσιθοντα ἐπιτίθεσθαι κυβερνητικῆ καὶ ἱατρικῆ μὴ κατὰ νό-
μους, ἀλλ' αὐτοκράτορας ἄρχειν τῶν πλοίων καὶ τῶν νοσούν-
των, γραφάμενον εἰσάγειν τὸν βουλόμενον οἷς ἕξεσιν εἰς δὴ
τι δικαστήριον· ἂν δὲ παρὰ τοὺς νόμους καὶ τὰ γεγραμμένα
δόξῃ παθεῖν εἴτε νέους εἴτε πρεσβύτας, κολάζειν τοῖς ἐσχά-
τοις. Οὐδὲν γὰρ δεῖν τῶν νόμων εἶναι σοφώτερον· οὐδένα
γὰρ ἄγνοειν τὸ τε ἱατρικὸν καὶ τὸ ὑγεινὸν οὐδὲ τὸ κυβερνη-
τικὸν καὶ ναυτικὸν· ἕξειναι γὰρ τῷ βουλομένῳ μαθήσειν
d γεγραμμένα καὶ πάτρια ἔθη καί μενα. Ταῦτα δὴ περὶ τε ταῦ-
τας τὰς ἐπιστήμας εἰ γίγνεται οὕτως ὡς λέγομεν, ὧ Σώκρατες,
καὶ στρατηγικῆς καὶ συμπάσης ἡστυασοῦν θρηνητικῆς καὶ
γραφικῆς ἢ συμπάσης μέρος ὅστιον μμητικῆς καὶ τεκτονικῆς
καὶ συνόλης ὁποιασοῦν σκενοουγίας ἢ καὶ γεωργίας καὶ τῆς
περὶ τὰ φυτὰ συνόλης τέχνης, ἢ καὶ τινὰ ἱπποφορβίαν αὐ
κατὰ συγγράμματα θεασαίμεθα γιγρομένην ἢ σύμπασαν

1. "Όταν τελειώνει ἢ υπεύθυνη διαχείριση ἐνὸς ἄρχοντα, γίνονται ἐλεγχος καὶ ζητοῦσαν εὐθύνες γιὰ τίς πράξεις τοῦ ἐξεργόμενου ἄρχοντα.

2. Ἡ πραγματεία γιὰ τοὺς ἀνέμους, τὰ νερά καὶ τοὺς τόπους μελετᾷ τὴν ἐπιρροή τοῦ κλίματος στοὺς ἀσθενεῖς. Ὁ νομοθέτης ἐπι-
λεῖ νὰ λαβαίνει ὑπ' ἑξέτη τοὺς ἀνέμους καὶ τὰ νερά· πού ἐπιρραδίζουν
τίς ἰδιοσυγκρασίες καὶ τοὺς χαρακτῆρες.

3. Ἡ ἀνάμνηση τῆς δίχης τοῦ Σωκράτη ἐμπνέει ἀκόμη αὐτὴ
τὴ Σωκράτη. Κατηγοροῦσαν τὸ Σωκράτη ὅτι ἐβάλλει στοὺς νέους τὴν
περιφρόνηση τῶν κειμένων νόμων δειγνόντας πόσο εἶναι παράλογη ἢ
ἐκλογὴ μὲ κύμα (κουακί), καὶ ποῖες ἀταξίες δημιουργεῖ ὅταν
ἐφαρμόζεται» Ξεν. α' Ατομν.» I, 2, 9-10.

πάλι ἀπὸ ἑλο τοῦ λάβὸ κληρο, νὰ ὀδηγοῦμε στοὺς δικαστὲς
τοὺς ἄρχοντες, πού τελείωσαν τὴ θητεία τους, γιὰ νὰ λογοδο-
τήσουν καὶ ὀποιοσδήποτε θέλει, νὰ τοὺς κατηγορήῃ ἔτι δὲν
κυβέρνησαν νο τὰ τὸ χρόνον τῆς ἀρχῆς τους σύμφωνα μὲ τοὺς
γραπτοὺς νόμους τὰ πλοῖα οὔτε σύμφωνα μὲ τὰ παλαιὰ ἔθιμα
τῶν προγόνων (!) ἢ ἴδια ἄδεια θὰ δοθῆ καὶ γιὰ κατηγορίες
ἐναντίον ἐκεῖνων πού θεράπευσαν τοὺς ἀσθενεῖς· γιὰ ὅσους
καταδικασθοῦν, οἱ ἴδιοι δικαστὲς θὰ ἴδρουν τὴν ποιηὴ πού
πρέπει· νὰ ὑποστοῦν ἢ τὸ πρόστιμο πού πρέπει νὰ πληρώσουν.

NE. ΣΩ. Καλὰ· ἐκεῖνος λοιπὸν πού μὲ τὴ θέλησή του
καὶ πρόθυμα θὰ δέχονταν νὰ ἀρχῇ ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς τοὺς ἀν-
θρώπους, δικαιοῦτα θὰ ἕξιζε νὰ ὑποστῆ ὀποιαδήποτε ποι-
b νῆ καὶ νὰ πληρώσῃ πρόστιμο.

ΞΕ. Ἐπειτα, θὰ χρειαστῆ νὰ θέσουμε ἀκόμη νόμο ἀ-
πάνει ἀπὸ ἑλα αὐτὰ· ἂν κανεὶς ἀνακαρῆ νὰ ζητᾷ τὴν τέχνη
τοῦ κυβερνητῆ πλοίου ἢ τὴ ναυτικὴ τέχνη ἢ τοὺς κανόνες τῆς
ὑγείας καὶ τὴν ἱατρικὴ ἀλήθειαν γιὰ τοὺς ἀνέμους (²) καὶ
τὸ θερμὸ καὶ τὸ ψυχρὸ ἄλλο παρὰ στοὺς γραπτὸς νόμους
καὶ κἀνὴ τὸ σοφὸ σὲ τέτοια πράγματα, αὐτὸν πρῶτα νὰ
μὴ τὸν λέμ· οὔτε γιαντρὸ, οὔτε κυβερνητῆ, ἀλλὰ ἀερολόγο,
πλύαρο σοφιστῆ· ἔπειτα ὡς διαφορεὰ ἄλλων νεώτερον, τοὺς
ὀποίους παρασῶρει νὸ ἐπιδίδωνται στὴ ναυτικὴ ἐπιστή-
c μῃ καὶ τὴν ἱατρικὴ ὀχι σύμφωνα μὲ τὸν νόμο, ἀλλὰ
αὐθαίρετα σὰν ἀπύλουτο ἄρχοντες τῶν πλοίων καὶ τῶν
ἀσθενῶν, ὀποῖος θέλει, ἀνάμεσα σ' ἐκεῖνοὺς πού ἔχουν τὸ δι-
καίωμα, νὰ ἐπιτρέπεται νὰ τὸν καταγγεῖλη καὶ νὰ γόνεναγάγῃ
σὲ κάποιον δικαστήριον· καὶ ἀνδιαπιστωθῆ ὅτι διδάσκει εἴτε
νέους εἴτε γέροντες νὰ περιφρονοῦν τοὺς νόμους καὶ τίς γραπτὲς
διατάξεις, θὰ τὸν τιμωροῦμε μὲ τίς βαρύτερες ποινές (³).
Γιατὶ κανεὶς δὲν πρέπει νὰ εἶναι πιὸ σοφὸ ἀπὸ τοὺς νό-
μους· ἀφοῦ κανένας δὲν ἐπιτρέπεται νὸ ἄγνοῇ τὴν ἱατρικὴ, τὴν
ὑγεινῆ, τὴν κυβερνητικὴ καὶ τὴ ναυτικὴ, ἐφ' ὅσον ἔχει τὸ
δικαίωμα νὰ μαθαίνῃ τοὺς γραπτὸς νόμους καὶ τὸ πα-
ραδεγμένα ἔθιμα τῶν προγόνων. Αὐτὸ λοιπὸν, ἂν γίνονταν
ἔτσι ὀπως λέμε, Σωκράτη, γι' αὐτὲς τίς ἐπιστήμες, καὶ τὴ
στρατηγικὴ καὶ γιὰ κάθε ἄλλο κλάδο τοῦ κνηγιού, γιὰ τὴ
ζωγραφικὴ ἢ γιὰ κάθε ἄλλο μέρος τῆς μμητικῆς, γιὰ τὴν ἐυ-
λογικὴ καὶ γιὰ κάθε ἄλλη τέχνη ἐπιπλώσεως, ἢ γιὰ τὴ γεωρ-
γία καὶ γιὰ κάθε εἶδος δενδροκομίας, ἢ ἂν παρατηρήσομε ὅτι
κανονίζεται πάλι μὲ γραπτὲς διατάξεις ἢ περιτοίηση τῶν ἀ-

ἀγελαιοκομικῆν ἢ μαυτικῆν ἢ πᾶν ὅτι μέρος διακοικῆ
 e περιεῖληφεν, ἢ πεττεῖαν ἢ σύμπασαν ἀριθμητικῆν ψιλῆν
 εἴτε ἐπίπεδον εἴτ' ἐν βάθειαν εἴτ' ἐν τάχειν οὐδ' ἄν ποτ',—
 περὶ ἅπαντα ταῦτα οὕτω πραττόμενα τί ποτ' ἂν φανεῖν, κατὰ
 συγγράμματα γινόμενα καὶ μὴ κατὰ τέχνην;

NE. ΣΩ. Αἴηλον ὅτι πᾶσαι τε αἱ τέχραι παντελῶς ἂν
 ἀπόλοιτο ἡμῖν, καὶ οὐδ' εἰς αἴθρις γένοιτ' ἂν ποτε διὰ τὸν
 ἀποκωλύοντα τοῦτ' ἤγειν νόμον· ὥστε ὁ βίος, ὃν κοί τῶν
 χαλεπός, εἰς τὸν χρόνον ἐκεῖνον ἀβίωτος γίνοιτ' ἂν τὸ
 παράπαν.

300a ΕΞ. Τί δὲ τότε; εἰ κατὰ συγγράμματα μὲν ἀναγκάζοι-
 μεν ἕκαστον γίγνεσθαι τῶν εἰρημένων καὶ τοῖς συγγράμμα-
 σιν ἡμῶν ἐπισιατεῖν τὸν χειροτονηθέντα ἢ λαχόντα ἐκ τέχνης,
 οὗτος δὲ μὴδὲν φροντίζων τῶν γραμμάτων ἢ κέρδους ἕνεκὲν
 τινος ἢ χάριτος ἰδίας παρὰ ταῦτ' ἐπιχειροῖ δρᾶν ἕτερα, μὴδὲν
 γινώσκων, ἄρα οὐ τοῦ κακοῦ τοῦ πρόσθεν μείζον ἂν εἴη
 τοῦτο γίγνοιτο κακόν;

NE. ΣΩ. Ἀληθέστατά [γε].

b ΕΞ. Παρὰ γὰρ οἶμαι τοὺς νόμους τοὺς ἐκ πείρας πολλῆς
 κειμένους καὶ τινῶν συμβούλων ἕκαστα χαριέντως συμβου-
 λευσάντων καὶ πεισάντων θέσθαι τὸ πλῆθος, ὁ παρὰ ταῦτα
 τολμῶν δρᾶν, ἀμαρτήματα ἀμαρτήματα πολλοπλάσιον ἀπερ-
 γασόμενος, ἀνατρέπει πᾶσαν ἂν πράξιν εἴη μειζόνως τῶν
 συγγραμμάτων.

NE. ΣΩ. Πῶς δ' οὐ μέλλει;

c ΕΞ. Διὰ ταῦτα δὴ τοῖς περὶ δοντοῦν νόμους καὶ συγ-
 γράμματα τιθεμένοις δευτέρως πλοῦσι τὸ παρὰ ταῦτα μήτε
 ἕνα μήτε πλῆθος μὴδὲν μὴδέποτε εἶν δρᾶν μηδ' ὅτιοῦν.

NE. ΣΩ. Ὁρθῶς.

λόγων ἢ κάθε ἄλλη διατήρηση τῶν ἀγέλων ἢ ἢ μαυτικῆ ἢ κά-
 θε ἄλλο μέρος ποῦ ἔχει περιλάβει ἢ ἐπιστήμη τῆς διακοικίας,
 ἢ τὸ παιγνίδι τοῦ σκακιοῦ ἢ ὀλόκληρη ἢ ἐπιστήμη τῶν ἀρι-
 θμῶν, εἴτε ἀπλή εἴτε ἐφαρμοσμένη στὸ ἐπίπεδο ἐδαφος, εἴτε
 εἴτε ἐπὶ βάθει εἴτε ἐπὶ πλάτει—τί τέλος πάντων θὰ συνέβαινε μὲ
 εἴτε αὐτά, εἴτε πραττόμενα, ἂν γίνονταν σύμφωνα μὲ γρα-
 πτῆς διατάξεις καὶ ὄχι μὲ τέχνην;

NE. ΣΩ. Εἶναι φανερόν ὅτι ὅλες οἱ τέχνες θὰ χίνονταν
 ὀλότελα γιὰ μᾶς καὶ χωρὶς ἐλπίδα νὰ ξαναγίνον ποτέ, ἐφ'
 ὅσον θὰ καταδιώκονταν ἀπ' αὐτὸ τὸ νόμο ποῦ ἀπαγορεύει κάθε
 ἔρευνα· ὥστε ὁ βίος, ποῦ καὶ τῶρα εἶναι σκληρός, θὰ γίνον-
 ταν τότε ὀλότελα ἀνυπόφορος (1).

ΕΞ. Καὶ τί λὲς τότε γι' αὐτὴ τὴν ἄλλη ὑπόθεσιν; Ἄν 300a
 ἀναγκάσουμε σύμφωνα μὲ τίς γραπτῆς διατάξεις νὰ γίνονται
 καθεμιά ἀπ' αὐτῆς τίς τέχνες, ποῦ εἴπαμε, καὶ σύμφωνα μὲ
 τίς γραπτῆς αὐτῆς διατάξεις νὸ διευθύνῃ ὁ ἀρχηγός, ποῦ ἢ ἐκ-
 λογῇ ἢ ὁ λαχρὸς τυχαίως τὸν ὄρισε, αὐτὸς ὅμως, χωρὶς διόλου
 νὰ λαβαῖν ὑπ' ὄψιν τίς γραπτῆς διατάξεις ἢ ἀπὸ ἀγάπη πρὸς
 τὸ κέρδος ἢ ἀπὸ προσωπικῆ ἰδιοτροπία, παρὰ τὸ περιεχόμε-
 νο ὅλων αὐτῶν, ἐπιχειροῖ νὰ κἀν ἄλλα, μὲ ὄλο ποῦ δὲν ἔχει
 τίποτα—ἔπραγε δὲ θὰ γίνονταν τότε τοῦτο κακὸ ἀκόμη με-
 γαλύτερο ἀπὸ τὸ προηγούμενο;

NE. ΣΩ. Ἀληθέστατα.

ΕΞ. Γιατί, νομίζω, παρὰ τοὺς νόμους, ποῦ ἔχουν προ-
 κύψει ἀπὸ πολλῆ πείρα καὶ μὲ τῆ συμβολῆ μερικῶν συμβού-
 λων, ποῦ εἰσηγήθησαν κάθε ἄρθρον τῶν νόμων μὲ δεξιότητα
 καὶ ἔπεισαν τὸ πλῆθος νὰ τοὺς θέσῃ, ἐκεῖνος ποῦ τολμᾷ νὰ
 ἐνεργῇ, παραβαίνοντας αὐτά, θὰ ἔκανε σφάλμα χίλιες φορὲς
 χειρότερο ἀπὸ τὸ πρῶτο σφάλμα καὶ θὰ ἀνέτρεπε κάθε ἐνέρ-
 γεια ἀσφαλέστερα ἀκόμη ἀπ' ὅσο ἴσως θὰ ἔκαναν οἱ γραπτῆς
 διατάξεις.

NE. ΣΩ. Ἀσφαλῶς.

ΕΞ. Ἐπομένως γιὰ κείνους, ποῦ γιὰ ὅποιοδήποτε c
 πρᾶγμα καταρτίζονται νόμους καὶ γραπτὰ παραγγέλματα, τὸ
 δεῦτερο, εἴπειτα ἀπ' αὐτά, ποῦ ἔχουν νὰ κάνουν, εἴ-
 ναι νὰ μὴν ἀφήνουν ποτέ μήτε ἕνα ἄτομο μήτε ἕνα πλῆθος
 νὰ κἀν ὅτιδήποτε ἐναντία σ' αὐτά.

NE. ΣΩ. Σωστά.

1. Παράβ. α' Ἀπολογία» 38a : «ὁ δὲ ἀνεξέταστος βίος οὐ βιωτὸς ἀνθρώπων».

ΞΕ. Οὐκοῦν μνήματα μὲν ἂν ἐκάστων ταῦτα εἴη τῆς ἀληθείας, τὰ παρὰ τῶν εἰδόντων εἰς δύναμιν εἶναι γεγραμμένα;

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς δ' οὐ;

ΞΕ. Καὶ μὴν τὸν γε εἰδὸτα ἔφαμεν, τὸν ὄντως πολιτικόν, εἰ μνημηθεῖ, ποιήσῃ ἐν τῇ τέχνῃ πολλὰ εἰς τὴν αὐτὴν προῆξιν τῶν γραμμάτων οὐδὲν φροντίζοντα, ὅσταν ἄλλ' αὐτῷ δ βελτίω δόξῃ παρὰ τὰ γεγραμμένα ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἐπισταλμένα ἀποδοῖν τιον.

ΝΕ. ΣΩ. Ἔφαμεν γάρ.

ΞΕ. Οὐκοῦν ἀνῆρ ὅστισόν εἰς ἡ πλῆθος ὄτιον, οἷς ἂν νόμοι κείμενοι τυγχάνωσι, παρὰ ταῦτα ὅτι ἂν ἐπιχειρήσῃσι ποιεῖν ὡς βέλτιον ἕτερον ὄν, ταῦτον ὁρᾶσι κατὰ δύναμιν ἔπερ ὁ ἀληθινὸς ἐκεῖνος;

ΝΕ. ΣΩ. Πάνω μὲν οὐν.

ΞΕ. Ἄρ' οὐν εἰ μὲν ἀνεπιστήμονες ὄντες τὸ τοιοῦτον ὁρῶν, μμεισῆσαι μὲν ἂν ἐπιχειροῖεν τὸ ἀληθές, μιμοῖντ' ε ἂν μέντοι παγκάως· εἰ δ' ἐπιχρῶν, τοῦτο οὐκ ἔστιν ἔτι μίμημα ἄλλ' αὐτὸ τὸ ἀληθέστατον ἐκεῖνο;

ΝΕ. ΣΩ. Πάντως ποῦ.

ΞΕ. Καὶ μὴν ἔμπροσθὲ γε ὁμολογημένον ἡμῖν κεῖται μηδὲν πλῆθος μῆδ' ἦντιον ὀντατὸν εἶναι λαβεῖν τέχνην.

ΝΕ. ΣΩ. Κεῖται γὰρ οὐν.

ΞΕ. Οὐκοῦν εἰ μὲν ἔστι βασιλικὴ τις τέχνη, τὸ τῶν πλοῦσιων πλῆθος καὶ ὁ σύμματος δήμος οὐκ ἂν ποτε λάβωσιν τὴν πολιτικὴν ταύτην ἐπιστήμην.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς γὰρ ἂν;

ΞΕ. Δεῖ δὴ τὰς τοῖτας γε ὡς ἔοικε πολιτείας, εἰ μέλ-
301a λουσι καλῶς τὴν ἀληθινὴν ἐκείνην τὴν τοῦ ἐνὸς μετὰ τέχνης ἄρχοντος πολιτείας εἰς δύναμιν μμηθεσθαι, μηδέποτε κειμένων αὐτοῖς τῶν νόμων μηδὲν ποιεῖν παρὰ τὰ γεγραμμένα καὶ πάτρια ἔθη.

XXXIX—XLI. Τὰ ἀτελῆ πολιτεύματα

ΞΕ. Αὐτοὶ οἱ γραπτοὶ κώδικες θά ἦταν λοιπὸν σὲ κά-
θε περιοχὴ ἀπομιμήσεις τῆς ἀληθείας, γραμμένες ὅσο τὸ δυ-
νατὸν τελειότερα ἀπὸ ἐκείνων πού γνωρίζουν;

ΝΕ. ΣΩ. Ἄναμφιβόλως.

ΞΕ. Καὶ ἔμως εἵπαμε, ἂν θυμόμαστε, ὅτι ἐκεῖνος πού
ἔξερει, ὁ ἀληθινὸς πολιτικός, θά ἐμπνευσθῆ σὲ πολλές περι-
πτώσεις ἀπολειπτικὰ ἀπὸ τὴν τέχνην του γιὰ τὴ δικὴ του
πρακτικὴ, χωρὶς νὰ φροντίζῃ διόλου γιὰ τὶς γραπτὲς ὑποθή-
κες, ὅταν βρῆ ἄλλες καλύτερες ἀπὸ τὶς γραμμένες ἀπὸ τὸν α
ἴδιον καὶ δημοσιευμένες γιὰ μερικοὺς ἀπόντες.

ΝΕ. ΣΩ. Πραγματικὰ τὸ εἵπαμε.

ΞΕ. Λοιπὸν ἂν ὁ πρῶτος τυχὼν ἄνθρωπος ἢ πολλοί,
γιὰ τοὺς ὁποίους τυχαίως νὰ ὑπάρχουν κείμενοι νόμοι, ἐπι-
χειρήσουν νὰ κάνουν κατὰ ἄλλο, μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι εἶναι καλύ-
τερο, δὲν κάνουν κατὰ τὴ δύναμὴ τους τὸ ἴδιο πρᾶγμα πού
κάνει ἐκεῖνος ὁ ἀληθινὸς πολιτικός;

ΝΕ. ΣΩ. Βεβαίωτατα.

ΞΕ. Ἄραγε λοιπὸν, ἂν, ὄντας χωρὶς ἐπιστημονικὴ μόρ-
φωση, κάνουν αὐτὸ, θά ἐπιχειροῦσαν βέβαια νὰ μιμηθοῦν τὸ
ἀληθινὸ, θά τὸ μιμηθοῦν ἡμῶς πολὺ κακὰ· καὶ ἂν ἐνεργοῦσαν ε
μὲ τέχνην, αὐτὸ δὲν θά εἶναι πιά μίμηση, ἀλλὰ ἡ ἴδια ἡ πραγ-
ματικὴ ἀσέτεια σὲ ὅλη τὴν ἀληθείᾳ τῆς;

ΝΕ. ΣΩ. Ἀπόλυτα, νομίζω.

ΞΕ. Καὶ ἔμως προηγουμένως συμφωνήσαμε ὅτι τὸ
πλῆθος δὲν εἶναι ποτὲ ἱκανὸ ν' ἀφομοίωσιν ὅποιάδήποτε τέχ-
νην.

ΝΕ. ΣΩ. Μάλιστα συμφωνήσαμε.

ΞΕ. Ἄν λοιπὸν ὑπάρχῃ κάποια βασιλικὴ τέχνη, τὸ
πλῆθος τῶν πλουσίων καὶ ὅλος μαζὶ ὁ λαὸς δὲ θά μπορούσαν
νὰ ἀποκτήσουν ποτὲ αὐτὴ τὴν πολιτικὴν ἐπιστήμην.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς θά μπορούσαν;

ΞΕ. Πρέπει λοιπὸν, ὅπως φαίνεται, αὐτοῦ τοῦ εἶδους
τὰ πολιτεύματα, ἂν πρόκειται νὰ μιμηθοῦν κατὰ τὸ δυνατὸν 301a
τέλεια ἐκεῖνο τὸ ἀληθινὸ πολίτευμα, τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐνὸς
ἀρμόδιου ἄρχοντα, ἐφ' ὅσον μὴ φορά ὑπάρχουν γι' αὐτὰ
νόμῳ, νὰ μὴ κάνουν ποτὲ τίποτε ἀντίθετα πρὸς τὶς γραπτὲς
διατάξεις καὶ τὰ πάτρια ἔθημα.

1. Ὁ ἀληθινὸς πολιτικός εἶναι ἐδῶ ἕνα ἰδανικὸ ἢ ἄπαιστη καὶ
ἐλεύθερη πρακτικὴ τοῦ πρότυπο γιὰ τοὺς κυβερνῶντες, κατέχει τὴ
θέσιν τοῦ δικαίου, τοῦ καθυετοῦ ὠραίου κλπ.

NE. ΣΩ. Κάλλιςτ' εἰρηκας.

ΞΕ. Ὅταν ἄρα οἱ πλούσιοι ταύτην μιμῶνται, τότε ἀριστοκρατίαν καλοῦμεν τὴν τοιαύτην πολιτείαν ὅσπριαν δὲ τῶν νόμων μὴ φροντίζουσιν, ὀλιγαρχίαν

NE. ΣΩ. Κινδυνεύει.

ΞΕ. Καὶ μὴν ὅσπριαν αἰθῆς εἰς ἄρχη κατὰ νόμους μιμῶμενος τὸν ἐπιστήμονα, βασιλέα καλοῦμεν, σὸ διορίζοντες δνόματι τὸν μετ' ἐπιστήμης ἢ δόξης κατὰ νόμους μοναρχοῦντα.

NE. ΣΩ. Κινδυνεύομεν.

ΞΕ. Οὐκοῦν κἄν τις ἄρα ἐπιστήμων ὄντως ὢν εἰς ἄρχη, πάντως τό γε ὄνομα ταυτὸν βασιλεὺς καὶ οὐδὲν ἕτερον προσεθήσεται δι' ἃ δὴ τὰ πέντε δνόματα τῶν νῦν λεγομένων πολιτειῶν ἓν μόνον γέγονεν.

NE. ΣΩ. Ἔοικε γοῦν.

ΞΕ. Τί δ' ἔστιν ἄρα κατὰ νόμους μῆτε κατὰ ἔθη πράττει τις εἰς ἄρχων, προσποιεῖται δὲ ὡσπερ ὁ ἐπιστήμων ὡς ἄρα παρὰ τὰ γεγραμμένα τό γε βέλτιστον ποιητέον, ἢ δὲ τις ἐπιθυμία καὶ ἀγνοία τούτου τοῦ μῆματος ἡγουμένη, μῶν σὸ τότε τὸν τοιοῦτον ἕκαστον τύραννον κλητέον;

NE. ΣΩ. Τί μῆν;

ΞΕ. Οὕτω δὴ τύραννός τε γέγονε, φαιμέν, καὶ βασιλεὺς καὶ ὀλιγαρχία καὶ ἀριστοκρατία καὶ δημοκρατία, δυσχεραίνωντων τῶν ἀνθρώπων τὸν ἓνα ἐκείνου μόναρχον, καὶ ἀπιστησάντων μηδένα τῆς τοιαύτης ἀρχῆς ἄξιον ἂν γενέσθαι ποτέ, ὡστε θέλειεν καὶ δυνατόν εἶναι μετ' ἀρετῆς καὶ ἐπιστήμης ἄρχοντα τὰ δίκαια καὶ θσια διανεμῆν ὀρθῶς πᾶσιν, λωβᾶσθαι δὲ καὶ ἀποκτείνεσθαι καὶ κακοῦν ὃν ἂν βουληθῆ ἑκάστοτε ἡμῶν ἐπει γενόμενόν γ' ἂν ὅσον λέγομεν ἀγαπᾶσθαι τε ἂν καὶ οἰκεῖν διακυβερνῶντα εὐδαιμόνως ὀρθῆν ἀκριβῶς μόνον πολιτείαν.

NE. ΣΩ. Πῶς δ' οὖν;

NE. ΣΩ. Πολὺ καλὰ τὸ εἶπες.

ΞΕ. Ὅταν λοιπὸν οἱ πλούσιοι πραγματοποιοῦν αὐτὴ τὴ μίμησιν, τότε αὐτὸ τὸ πολιτεύμα τὸ καλοῦμε ἀριστοκρατία ἔστιν ὁμοῦς δὲν φροντίζουν καθόλου γιὰ τοὺς νόμους, τὸ καλοῦμε ὀλιγαρχία.

NE. ΣΩ. Ἔτσι φαίνεται.

ΞΕ. Καὶ ὁμοῦς, δταν πάλι κυβερνᾷ ἓνας σύμφωνα με τοὺς νόμους, μιμῶμενος τὸν πεπειραμένο ἀρχηγό, τὸν καλοῦμε βασιλέα, χωρὶς νὰ διακρίνομε με ὄνομα τὸν ἀπόλυτο ἀρχοντα ποὺ ἄρχει σύμφωνα με τοὺς νόμους με ἀκριβῆ γνώση ἢ με ἀπλή δοξασία.

NE. ΣΩ. Προφανῶς.

ΞΕ. Καὶ ἂν λοιπὸν κάποιος, ὄντως πραγματικὰ κάτοχος τῆς ἐπιστήμης, εἶναι μόνος ἀρχηγός, θὰ τὸν προσαγορεύαμε ὅπως ἂν ποτε με τὸ ἴδιο ὄνομα «βασιλέα» καὶ με κανένα ἄλλο ἔτσι λοιπὸν τὸ σύνολο τῶν ὀνομάτων τῶν πολιτευμάτων, ποὺ τῶρα διακρίναμε, ἔχει γίνεαι πέντε μόνον.

NE. ΣΩ. Ἔτσι τουλάχιστο φαίνεται.

ΞΕ. Τί λοιπὸν τῶρα, δταν ἓνας ἀρχοντας ενεργῆ ὄχι σύμφωνα με τοὺς νόμους οὔτε με τὸ ἔθιμα καὶ προσποιεῖται, ὅπως ὁ ἐπιστήμονας, ὅτι πρέπει νὰ κἀνὴ τὸ πιὸ μεγάλο καλὸ, παραβαίνοντας τις γραπτὲς διατάξεις, ἀφοῦ τὸ πάθος καὶ ἡ ἀγνοία ἐμπνέουσιν τὴ μίμησιν του, ἡμῶς δὲν πρέπει τὸν καθένα τέτοιον νὰ τὸν ὀνομάζομε τύραννον;

NE. ΣΩ. Φυσικὰ.

ΞΕ. Ἔτσι λοιπὸν ἔχει γεννηθῆ, εἶπαμε, ὁ τύραννος, ὁ βασιλέας, ἡ ὀλιγαρχία, ἡ ἀριστοκρατία καὶ ἡ δημοκρατία, ἐπειδὴ οἱ ἀνθρώποι αἰσθάνονται ἀντιπάθεια γιὰ τὸν ἓνα ἐκείνου ἀπόλυτο μόναρχη καὶ ἀρνοῦνται νὰ πιστέψουν ὅτι μπορεῖ κανεὶς νὰ εἶναι κάποτε ἄξιος τέτοιος ἀρχῆς, ὡστε νὰ θέλῃ καὶ νὰ μπορεῖ νὰ κυβερνᾷ με ἀρετὴ καὶ ἐπιστήμη καὶ νὰ ἀπονήμη ἀμερόληπτα τὰ δίκαια καὶ τὰ καθωρισμένα ἀπὸ τὸν θεῖο νόμο, καὶ νὰ βλάπτῃ, νὰ σκοτώνῃ καὶ νὰ κακοποιῆ ὅσπριον ἀπὸ μᾶς σὲ κάθε εὐκαιρία θελήσῃ. Γιατὶ ἂν γίνονταν ἓνας μόναρχης πραγματικὰ τέτοιος ποὺ τὸν λέμε, θὰ ἀγαπιότανε καὶ θὰ παρέμενε κυβερνῶντας μέσα στὴν εὐτυχία τὸ μόνον πολιτεύμα ποὺ εἶναι ἀπόλυτα σωστό.

NE. ΣΩ. Πῶς ὄχι;

ΕΕ. Νῦν δέ γε ὅπῃτε οὐκ ἔστι γιγνόμενος, ὡς δὴ φαμεν, ἐν ταῖς πόλεσι βασιλεὺς οἷος ἐν σμῆνσιν ἐμφύεται, τὸ τε σῶμα εὐθὺς καὶ τὴν ψυχὴν διαφέρων εἰς, δεῖ δὴ συνελθόντας συγγράμματα γράφειν, ὡς εἰκεν, μεταθέντας τὰ τῆς ἀληθεστάτης πολιτείας ἵχνη.

ΝΕ. ΣΩ. Κινδυνεύει.

ΕΕ. Θανατόζομεν δὴτα, ὃ Σώκρατες, ἐν ταῖς τοιαύταις πολιτεαῖς ἕσα συμβαίνει γίνεσθαι κακὰ καὶ ὅσα συμβήσεται, τοιαύτης τῆς κρηπίδος ὅποκειμένης αἰταῖς, τῆς κατὰ γράμματα καὶ ἔθη μὴ μετὰ ἐπιστήμης πρακτικῆς τὰς πράξεις, <ἢ> ἑτέρα προσχρωμένη παντὶ κατάδηλος ὡς πάντ' ἂν διολέσειε τὰ ταύτη γιγνόμενα; ἢ ἐκεῖνο ἡμῖν θαυμαστότερον μᾶλλον, ὡς ἰσχυρόν τι πόλις ἐστὶ φύσει; Πάσχουσαι γὰρ δὴ τοιαῦτα αἱ πόλεις νῦν χρόνον ἀπέραντον, ὅμως ἐναιτινες αὐτῶν μόνον τί εἰσι καὶ οὐκ ἀνατρέπονται· πολλὰ μὴν ἐπίστε καὶ καθάπερ πλοῖα καταδύομενα διόλλυνται καὶ διαλώλασι καὶ ἔτι διολοῦνται διὰ τὴν τῶν κυβερνητῶν καὶ ναυτῶν μοχθηρίαν τῶν περὶ τὰ μέγιστα μεγίστην ἄγνοιαν εὐληφῶτων, οἱ περὶ τὰ πολιτικά κατ' οὐδὲν ἐγινώσκοντες ἡγοῦνται κατὰ πάντα σαφέστατα πασῶν ἐπιστημῶν ταύτην εὐληφῆται.

ΝΕ. ΣΩ. Ἄληθέστατα.

ΕΕ. Τίς οὖν δὴ τῶν οὐκ ὀρθῶν πολιτειῶν τούτων ἥμιστα χαλεπὴ συζῆν, πασῶν χαλεπῶν οὐσῶν, καὶ τίς βαρυτάτη; Δεῖ τι κατιδεῖν ἡμᾶς, καίπερ πρὸς γε τὸ νῦν προτεθὲν ἡμῖν πάρεργον λεγόμενον; Οὐδὲ μὴν ἄλλ' εἰς γε τὸ δλον ἴσως ἅπανθ' ἕνεκα τοῦ τοιοῦτον πάντες ὀρώμεν χράιν.

ΝΕ. ΣΩ. Δεῖ πῶς δ' οὐδ';

ΕΕ. Τὴν αὐτὴν τοίνυν φάθι τριῶν οὐσῶν χαλεπὴν διαφερόντως γίνεσθαι καὶ ἄσπτην.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς φῆς;

ΕΕ. Οὐκ ἄλλως, πληρὴν μοναρχίαν φημί καὶ ὀλίγων ἀρχῆν καὶ πολλῶν, εἶναι τρεῖς ταύτας ἡμῖν λεγομένας τοῦ νῦν ἐπιτεκμημένου λόγου κατ' ἀρχάς.

ΕΕ. Τῶρα ὅμως ποῦ δὲν γεννιέται, ὅπως λέμε, βασιλιάς στίς πόλεις, ὅπως γεννιέται στὰ σμῆνη τῶν μελισσῶν, ἕνας, ἔτσι ὥστε ποῦ ὑπερέχει κατὰ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν, πρέπει, ὅπως φαίνεται, νὰ συνέρχονται οἱ πολῖτες, γιὰ νὰ γράφουν κανονισμοὺς, ἀκολουθώντας τ' ἀνχάρια τοῦ πιὸ ἀηθινοῦ πολιτεύματος.

ΝΕ. ΣΩ. Προφανῶς.

ΕΕ. Θαυμάζομε λοιπὸν, Σωκράτη, ὅσα κακὰ συμβαίνει νὰ γίνονται στὰ τέτοια πολιτεύματα καὶ ὅσα θὰ συμβοῦν, ἐφ' ὅσον θεμελιώνονται σὲ τέτοια βάση, ὥστε νὰ κανονίζονται οἱ πράξεις σύμφωνα με τίς γραπτὰς διατάξεις καὶ τὰ ἔθιμα καὶ ὄχι μὲ τὴν ἐπιστήμην, ἀφοῦ μὲ μιὰ τέτοια βάση εἶναι φανερό στὸν καθένα ὅτι θὰ μπορούσε νὰ κατέστραφῆ μιὰ ἄλλη πολιτεία, ἢ ἐκεῖνο πρέπει νὰ θαυμάζομε περισσότερο, ὅτι ἡ πόλις εἶναι φυσικὰ κατὰ ἰσχυρό; Γιατί, ὅν καὶ παθαίνουν τέτοια οἱ πόλεις ἀπὸ ὁτιελούτητα τῶρα χρόνια, ὅμως μερικὲς ἀπ' αὐτὰς καὶ σταθερὲς παραμένουσι καὶ δὲν ἀνατρέπονται· πολλὰς ὅμως καμιά φορὰ ὅπως τὰ πλοῖα καταποντιζόμενες καταστρέφονται, ἔχουν καταστροφή καὶ ἀκόμη θὰ καταστρέφονται ἀπὸ ἀνικανότητα τῶν κυβερνητῶν καὶ τῶν ναυτῶν ποῦ ἔχουν μέγιστην ἄγνοιαν στίς πιὸ σοβαρὰς ὑποθέσεις, καὶ χωρὶς νὰ ξέρουν τίποτε ἀπὸ τὰ πολιτικά, ἢ φαντάζονται ὅτι κατέχουν αὐτὴ τὴν ἐπιστήμην σὲ ὅλες τίς λεπτομέρειές της ἀκριβέστερα ἀπὸ ἕλες τίς ἄλλες.

ΝΕ. ΣΩ. Ἄληθέστατα.

ΕΕ. Ποῖο λοιπὸν ἀπ' αὐτὰ τὰ μὴ σωστά πολιτεύματα εἶναι ἐκεῖνο, ὅπου ἢ ζῶν εἶναι ποὺ λιγώτερο δύσκολο, γιατί σὲ ὅλα εἶναι δύσκολο, καὶ ποῖο τὸ πιὸ ἀνυπόφορο; Πρέπει κάπως νὰ τὸ δοῦμε, ἂν καὶ εἶναι ἐπουσιώδεις σχετικὰ πρὸς τὸ ταρινὸ μας ζήτημα· ἴσως μάλιστα γενικὰ αὐτὸ νὰ μᾶς διέπη ἔλους σὲ ὅλες τίς ἐνεργετὰς μας.

ΝΕ. ΣΩ. Πρέπει πῶς ὄχι;

ΕΕ. Πὲς λοιπὸν ὅτι ἀπ' αὐτὰ τὰ τρία τὸ ἴδιο εἶναι συγκρινόμενον καὶ τὸ ὑπερβολικὰ δύσκολο καὶ τὸ πιὸ εὐκολώτερο.

ΝΕ. ΣΩ. Τί θέλεις νὰ πῆς;

ΕΕ. Τίποτε ἄλλο παρὰ λέω ὅτι ἡ μοναρχία καὶ ἡ ἀρχὴ τῶν ὀλίγων καὶ ἡ τῶν πολλῶν εἶναι αὐτὰ τὰ τρία πολιτεύματα, γιὰ τὰ ὁποῖα μιλήσαμε στὴν ἀρχὴ τοῦτου τοῦ λόγου ποῦ τώρα πῆρε κάποιον ἕκτατα.

NE. ΣΩ. Ἦσαν γὰρ οὖν.

ΞΕ. Ταύτας τοίνυν δίχα τέμνοντες μίαν ἐκάστην ἐξ ποιῶμεν, τὴν ὀρθὴν χωρὶς ἀποκρίναντες τούτων ἐβδόμην.

NE. ΣΩ. Πῶς;

d ΞΕ. Ἐκ μὲν τῆς μοναρχίας βασιλικῆν καὶ τυραννικήν, ἐκ δ' αὐτῶν μὴ πολλῶν τὴν τε εὐνόμουν ἔφαμεν [εἶναι] ἀριστοκρατίαν καὶ ὀλιγαρχίαν· ἐκ δ' αὐτῶν πολλῶν τότε μὲν ἀπλὴν ἐπονομάζοντες ἐτίθειμεν δημοκρατίαν, νῦν δ' αὖ καὶ ταύτην ἡμῖν θετόν ἐστὶ διπλῆν.

NE. ΣΩ. Πῶς δὴ; καὶ τίνα διακροῦντες ταύτην;

ΞΕ. Οὐδὲν διαφέρουσι τῶν ἄλλων, οὐδ' εἰ τοῦνομα ἤδη e διπλοῦν ἐστὶ ταύτης· ἀλλὰ τὸ γε κατὰ νόμους ἀρχειν καὶ παρανόμως ἔστι καὶ ταύτη καὶ ταῖς ἄλλαις.

NE. ΣΩ. Ἔστι γὰρ οὖν.

ΞΕ. Τότε μὲν τοίνυν τὴν ὀρθὴν ζητοῦσι τοῦτο τὸ τμήμα οὐκ ἦν χρήσιμον, ὥς ἐν τοῖς πρόσθεσι ἀπεδείξαμεν· ἐπ' εἰδῆ δὲ ἐξείλομεν ἐκείνην, τὰς δ' ἄλλας ἔθεμεν ἀναγκαίας, ἐν ταύταις δὴ τὸ παρᾶνομον καὶ ἔνομον ἐκάστην διχοτομεῖ τέρσιον.

NE. ΣΩ. Ἔοικεν τούτου νῦν ρηθέντος τοῦ λόγου.

ΞΕ. Μοναρχία τοίνυν ζευχθεῖσα μὲν ἐν γράμμασι ἀγαθοῖς, οὐς νόμους λέγομεν, ἀρίστη πασῶν τῶν ἐξ' ἄνομος δὲ χαλεπὴ καὶ βαρυστάτη συνουπίσαι.

393a NE. ΣΩ. Κινδυνεύει.

ΞΕ. Τὴν δὲ γε τῶν μὴ πολλῶν, ὥσπερ ἐνός καὶ πλήθους τὸ ὀλίγον μέσον, οὕτως ἠγγνώμεθα μέσον ἐπ' ἀμφοτέρω τὴν δ' αὐτοῦ πλήθους κατὰ πάντα ἀσθενὴ καὶ μηδὲν μῆτε ἀγαθὸν μῆτε κακὸν μέγα δυναμένην ὡς πρὸς τὰς ἄλλας διὰ τὸ τὰς ἀρχὰς ἐν ταύτῃ διανεμηθῆναι κατὰ σμικρὰ εἰς πολλοῦς. Διὸ γέγονε πασῶν μὲν νομίμων τῶν πολιτειῶν οὐσῶν τούτων χειρίστη, παρανόμων δὲ οὐσῶν ὑποπασῶν βελτίστη· b καὶ ἀκολάστων μὲν πᾶσῶν οὐσῶν ἐν δημοκρατίᾳ νικᾷ ζῆν, νοσμίον δ' οὐσῶν ἥμισυ ἐν ταύτῃ βιωτέον, ἐν τῇ πρώτῃ

NE. ΣΩ. εἶναι ἀλήθεια.

ΞΕ. Ἄν αὐτὰ λοιπὸν τὰ διαίρεσομεν τὸ καθένα σὲ δύο, d κάνουμε ἐξί, βάζοντας χωριστὰ ἀπ' αὐτὰ τὸ σωστὸ πολίτευμα γιὰ ἑβδομο.

NE. ΣΩ. Πῶς;

ΞΕ. Ἀπὸ τῆς ἀρχῆς εἴπαμε ὅτι ὑπάρχει ἡ βασιλεία καὶ ἡ τυραννία, καὶ ἀπὸ τῆς κυβέρνησης τῶν μὴ πολλῶν ἡ ἀριστοκρατία ποῦ ἔχει καλὸ ὄνομα καὶ ἡ ὀλιγαρχία· καὶ πάλι ἀπὸ τῆς κυβέρνησης τῶν πολλῶν βάλαμε ἐκεῖνο ποῦ ἄνομάσαμε τότε μὲ ἀπλό ὄνομα δημοκρατία, ἀλλὰ πρέπει τώρα μὲ τὴ σειρά της καὶ αὐτὴ νὰ τῷ θεωρήσομε διπλή.

NE. ΣΩ. Πῶς λοιπὸν διπλῆ; Καὶ μὲ τί θὰ τῷ διαίρεσομε;

ΞΕ. Ὅχι διαφορητικά ἀπὸ τὰ ἄλλα, οὔτε ἂν τὸ ὄνομά της εἶναι πιά διπλὸ· ἀλλὰ νὰ ἄρχῃ κανεὶς σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους καὶ παρὰ τοὺς νόμους εἶναι δυνατὸν καὶ σ' αὐτὴν ὅπως e καὶ σ' ἄλλα.

NE. ΣΩ. Πραγματικά, ἔτσι εἶναι.

ΞΕ. Τότε λοιπὸν ποῦ ζητούσαμε τὸ σωστὸ πολίτευμα, αὐτὴ ἡ διαίρεση δὲν ἦταν χρησίμη, ὅπως τὸ ἀποδείξαμε προηγουμένως· ὅταν ὁμοῦ ἀπομακρύνουμε ἐκεῖνο τὸ πολίτευμα καὶ παραδεχτήκαμε τὰ ἄλλα ὡς ἀναγκαῖα, τότε ἡ παρανομία καὶ ἡ νομιμότητα ἔγινε στὸ καθένα βάση γιὰ διχοτόμηση.

NE. ΣΩ. Φαίνεται, σύμφωνα μ' αὐτὴ τὴν τωρινὴ ἐξήγηση.

ΞΕ. Ἡ μοναρχία λοιπὸν συνδεμένη μὲ καλοὺς γραπτοὺς κανόνες, ποῦ τοὺς καλοῦμε νόμους, εἶναι τὸ ἀριστὸ ἀπ' ἅλα τὰ ἐξί πολιτεύματα· ἀλλὰ χωρὶς νόμους κάνει τὴ ζωὴ δύσκολη καὶ ἀνυπόφορη.

NE. ΣΩ. Ἔτσι φαίνεται.

ΞΕ. Τὸ πολίτευμα τῶν ὀλίγων, ἀφοῦ τὸ λίγο εἶναι τὸ μέσον ἀνάμεσα στὸ ἓνα καὶ στὸ πλῆθος, ἄς τὸ θεωρήσομε σὰν διάμεσο ἀνάμεσα στὰ δύο ἄλλα. Τὸ πολίτευμα πάλι τῶν πολλῶν εἶναι ἀσθενὲς σὲ ἅλα καὶ χωρὶς μεγάλη δύναμη οὔτε γιὰ τὸ καλὸ οὔτε γιὰ τὸ κακὸ, συγκρινόμενο μὲ τ' ἄλλα, γιὰτὶ οἱ ἀρχεῖς σ' αὐτὸ εἶναι μοιρασμένες σὲ μικρὰ κομμάτια ἀνάμεσα σὲ πολλὰ πρόσωπα. Γι' αὐτὸ, ὅταν ἅλα τὰ ἄλλα πολιτεύματα εἶναι νόμιμα, αὐτὸ εἶναι τὸ πιὸ χειρότερο, καὶ ὅταν εἶναι παράνομα, αὐτὸ εἶναι τὸ πιὸ καλύτερο· καὶ ὅταν τὰ ἄλλα εἶναι ἀγαθὰ, εἶναι καλύτερα νὰ ζῆ κανεὶς σὲ δημοκρατία, ἀλλ' ἂν ἅλα εἶναι κανονικά, αὐτὴ εἶναι ἡ τελευταία, ὅπου b

303a

NE. ΣΩ. Ἦσαν γὰρ οὖν.

ΞΕ. Ταύτας τοίνυν δίχα τέμνοντες μίαν ἐκάστην ἐξ ποιῶμεν, τὴν ὀρθὴν χωρὶς ἀποκρίναντες τούτων ἐβδόμην.

NE. ΣΩ. Πῶς;

d ΞΕ. Ἐκ μὲν τῆς μοναρχίας βασιλικῆν καὶ τυραννικήν, ἐκ δ' αὐτῶν μὴ πολλῶν τὴν τε εὐνόμουν ἔφαμεν [εἶναι] ἀριστοκρατίαν καὶ ὀλιγαρχίαν· ἐκ δ' αὐτῶν πολλῶν τότε μὲν ἀπλὴν ἐπονομάζοντες ἐτίθειμεν δημοκρατίαν, νῦν δ' αὖ καὶ ταύτην ἡμῖν θετόν ἐστὶ διπλῆν.

NE. ΣΩ. Πῶς δὴ; καὶ τίνα διακροῦντες ταύτην;

ΞΕ. Οὐδὲν διαφέρουσι τῶν ἄλλων, οὐδ' εἰ τοῦνομα ἤδη e διπλοῦν ἐστὶ ταύτης· ἀλλὰ τὸ γε κατὰ νόμους ἀρχειν καὶ παρανόμως ἔστι καὶ ταύτη καὶ ταῖς ἄλλαις.

NE. ΣΩ. Ἔστι γὰρ οὖν.

ΞΕ. Τότε μὲν τοίνυν τὴν ὀρθὴν ζητοῦσι τοῦτο τὸ τμήμα οὐκ ἦν χρήσιμον, ὥς ἐν τοῖς πρόσθεν ἀπεδείξαμεν· ἐπ' εἰδῆ δὲ ἐξέειλον ἐκείνην, τὰς δ' ἄλλας ἔθεμεν ἀναγκάϊας, ἐν ταύταις δὴ τὸ παρόνομον καὶ ἔνομον ἐκάστην διχοτομεῖ τῆσιν.

NE. ΣΩ. Ἔοικεν τούτου νῦν ρηθέντος τοῦ λόγου.

ΞΕ. Μοναρχία τοίνυν ζευχθεῖσα μὲν ἐν γράμμασι ἀγαθοῖς, οὐς νόμους λέγομεν, ἀρίστη πασῶν τῶν ἐξ' ἄνομος δὲ χαλεπὴ καὶ βαρυστάτη συνουπίσαι.

393a NE. ΣΩ. Κινδυνεύει.

ΞΕ. Τὴν δὲ γε τῶν μὴ πολλῶν, ὥσπερ ἐνός καὶ πλήθους τὸ ὀλίγον μέσον, οὕτως ἠγγνώμεθα μέσον ἐπ' ἀμφοτέρα· τὴν δ' αὐτοῦ πλήθους κατὰ πάντα ἀσθενὴ καὶ μηδὲν μῆτε ἀγαθὸν μῆτε κακὸν μέγα δυναμένην ὡς πρὸς τὰς ἄλλας διὰ τὸ τὰς ἀρχὰς ἐν ταύτῃ διανεμεῖσθαι κατὰ σμικρὰ εἰς πολλοῦς. Διὸ γέγονε πασῶν μὲν νομίμων τῶν πολιτειῶν οὐσῶν τούτων χειρίστη, παρανόμων δὲ οὐσῶν ὑποπασῶν βελτίστη· b καὶ ἀκολάστων μὲν πᾶσῶν οὐσῶν ἐν δημοκρατίᾳ νικᾷ ζῆν, νοσμίον δ' οὐσῶν ἤμιστα ἐν ταύτῃ βιωτέον, ἐν τῇ πρώτῃ

NE. ΣΩ. εἶναι ἀλήθεια.

ΞΕ. Ἄν αὐτὰ λοιπὸν τὰ διαίρεσομεν τὸ καθένα σὲ δύο, d κάνουσε ἐξί, βάζοντας χωριστὰ ἀπ' αὐτὰ τὸ σωστὸ πολίτευμα γιὰ ἔβδομον.

NE. ΣΩ. Πῶς;

ΞΕ. Ἀπὸ τῆς ἀρχῆς εἴπαμε ὅτι ὑπάρχει ἡ βασιλεία καὶ ἡ τυραννία, καὶ ἀπὸ τῆς κυβέρνησης τῶν μὴ πολλῶν ἡ ἀριστοκρατία ποῦ ἔχει καλὸ ὄνομα καὶ ἡ ὀλιγαρχία· καὶ πάλι ἀπὸ τῆς κυβέρνησης τῶν πολλῶν βάλαμε ἐκεῖνο ποῦ ἄνομάσαμε τότε μὲ ἀπλό ὄνομα δημοκρατία, ἀλλὰ πρέπει τώρα μὲ τῆ σειράς τῆς καὶ αὐτὴ νὰ τῆ θεωρήσομε διπλή.

NE. ΣΩ. Πῶς λοιπὸν διπλῆ; Καὶ μὲ τί θὰ τῆ διαίρεσομε;

ΞΕ. Ὅχι διαφορητικά ἀπὸ τὰ ἄλλα, οὔτε ἂν τὸ ὄνομά τῆς εἶναι πιά διπλὸν· ἀλλὰ νὰ ἄρχῃ κανεὶς σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους καὶ παρὰ τοὺς νόμους εἶναι δυνατὸν καὶ σ' αὐτὴν ὅπως καὶ σ' ἄλλα.

NE. ΣΩ. Πραγματικά, ἔτσι εἶναι.

ΞΕ. Τότε λοιπὸν ποῦ ζητούσαμε τὸ σωστὸ πολίτευμα, αὐτὴ ἡ διαίρεση δὲν ἦταν χρήσιμη, ὅπως τὸ ἀποδείξαμε προηγουμένως· ὅταν ὁμοῦ ἀπομακρύναμε ἐκεῖνο τὸ πολίτευμα καὶ παραδεχτήκαμε τὰ ἄλλα ὡς ἀναγκαῖα, τότε ἡ παρανομία καὶ ἡ νομιμότητα ἔγινε στὸ καθένα βάση γιὰ διχοτόμηση.

NE. ΣΩ. Φαίνεται, σύμφωνα μ' αὐτὴ τὴν τωρινὴ ἐξήγηση.

ΞΕ. Ἡ μοναρχία λοιπὸν συνδεμένη μὲ καλοὺς γραπτοὺς κανόνες, ποῦ τοὺς καλοῦμε νόμους, εἶναι τὸ ἀριστὸ ἀπ' ἅλα τὰ ἐξί πολιτεύματα· ἀλλὰ χωρὶς νόμους κάνει τῆ ζωὴ δύσκολη καὶ ἀνυπόφορη.

NE. ΣΩ. Ἔτσι φαίνεται.

ΞΕ. Τὸ πολίτευμα τῶν ὀλίγων, ἀφοῦ τὸ λίγο εἶναι τὸ μέσον ἀνάμεσα στὸ ἕνα καὶ στὸ πλῆθος, ἄς τὸ θεωρήσομε σὰν διάμεσο ἀνάμεσα στὰ δύο ἄλλα. Τὸ πολίτευμα πάλι τῶν πολλῶν εἶναι ἀσθενὲς σὲ ἄλλα καὶ χωρὶς μεγάλη δύναμη οὔτε γιὰ τὸ καλὸ οὔτε γιὰ τὸ κακὸ, συγκρινόμενο μὲ τ' ἄλλα, γιὰτὶ οἱ ἀρχεῖς σ' αὐτὸ εἶναι μοιρασμένες σὲ μικρὰ κομμάτια ἀνάμεσα σὲ πολλὰ πρόσωπα. Γι' αὐτὸ, ὅταν ἄλλα τὰ ἄλλα πολιτεύματα εἶναι νόμιμα, αὐτὸ εἶναι τὸ πιὸ χειρότερο, καὶ ὅταν εἶναι παράνομα, αὐτὸ εἶναι τὸ πιὸ καλύτερο· καὶ ὅταν τὰ ἄλλα εἶναι ἀγαθὰ, εἶναι καλύτερα νὰ ζῆ κανεὶς σὲ δημοκρατία, ἀλλ' ἂν ἄλλα εἶναι κανονικά, αὐτὴ εἶναι ἡ τελευταία, ὅπου b

303a

δὲ πολὺ πρῶτον τε καὶ ἀριστον, πλήν τῆς ἐβδόμης· πασῶν γὰρ ἐκείνη γε ἐκκριτέον, ὡς θεὸν ἐξ ἀνθρώπων, ἐκ τῶν ἄλλων πολιτειῶν.

NE. ΣΩ. Φαίνεται ταῦθ' οὕτω συμβαίνειν τε καὶ γίνεσθαι, καὶ ποιητέον ἤπερ λέγεις.

ΣΕ. Οὐκοῦν δὴ καὶ τοὺς κοινωνοὺς τούτων τῶν πολιτειῶν πασῶν πλήν τῆς ἐπισημῆς ἀφαιρετέον ὡς οὐκ ὄντας πολιτικοὺς ἀλλὰ στασιαστικούς, καὶ εἰδώλων μεγίστων προστάτας ὄντας καὶ αὐτοὺς εἶναι τοιοῦτους, μεγίστους δὲ ὄντας μιμητὰς καὶ γόητας μέιστους γίνεσθαι τῶν σοφιστῶν σοφιστὰς.

NE. ΣΩ. Κινδυνεύει τοῦτο εἰς τοὺς πολιτικοὺς λεγόμενους περιεστράφθαι τὸ ὄμμα ὀρθότατα.

ΣΕ. Εἴεν' τοῦτο μὲν ἀτεχνῶς ἡμῖν ὡςπερ δρᾶμα, καθάπερ ἐρρήθη νυνδὴ Κενταυρικὸν ὁρᾶσθαι καὶ Σατυρικὸν τινα θίασον, ὃν δὴ χωριστέον ἀπὸ πολιτικῆς εἰς τέχνης· νῦν δ' οὕτω πάνυ μόγις ἐχωρίσθη.

NE. ΣΩ. Φαίνεται.

ΣΕ. Τούτου δὲ γ' ἕτερον ἐπιχαλεπώτερον λίσπεται τῷ συγγενέσι τε ὁμοῦ τ' εἶναι μᾶλλον τῷ βασιλικῷ γένει καὶ δυσκαταμαθητότερον· καὶ μοι φανόμηναι τοῖς τὸν χρυσὸν καθαίρουσι πάθος ὁμοιον πεπονηθέναι.

NE. ΣΩ. Πῶς;

ΣΕ. Γῆν που καὶ λίθους καὶ πόλλ' ἄλλα ἕτερα ἀποκρίνουσι καὶ ἐκείνοι πρῶτον οἱ δημιουργοὶ· μετὰ δὲ ταῦτα εἰ λίσπεται συμμειγμένα τὰ συγγενῆ τοῦ χρυσοῦ τίμα καὶ πρὸ μόνον ἀφαιρετά, χαλκίς καὶ ἄργυρος, ἔστι δ' ὅτε καὶ ἄδδμας. Ἐὰ μετὰ βασάνων ταῖς ἐνήσει μογις ἀφαιρεθέντα τὴν λεγόμενον ἀκήρατον χρυσὸν εἶασεν ἡμᾶς ἰδεῖν αὐτὸν μόνον ἔφ' αὐτοῦ.

NE. ΣΩ. Λέγεται γὰρ οὖν δὴ ταῦτα οὕτω γίνεσθαι.

1. Οἱ πολιτικοὶ περιφρονοῦσαν τοὺς σοφιστὰς (Γοργ. 520a, Μένων 9, e).

θὰ ἤθελε κανεῖς νὰ ζῆση, καὶ ἐκεῖνο, ποῦ ὀνομάσαμε πρῶτο, εἶναι πολὺ πρῶτο καὶ τὸ ἀριστο ἀπὸ ὅλα ἐκτός ἀπὸ τὸ ἕβδομο· γιὰτὶ ἐκεῖνο πρέπει νὰ τὸ ἐξχωρίσουμε ἀπ' ὅλα τὰ ἄλλα πολιτεύματα, ὅπως τὸ θεὸ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους.

NE ΣΩ. Φαίνεται ὅτι αὐτὸ ἔτσι συμβαίνει καὶ πρέπει νὰ κάνουμε ὅπως λές.

ΣΕ. Ἐπομένως καὶ ὅσους μετέχουν σὲ ὅλα αὐτὰ τὰ πολιτεύματα, ἐκτός ἀπὸ ἐκεῖνο τοῦ ἐπιστήμονα, πρέπει νὰ τοὺς ἀφαιρέσουμε, ἐπειδὴ δὲν εἶναι πολιτικοὶ, ἀλλὰ στασιαστές· αὐτοὶ, ἐπειδὴ εἶναι προστάτες πολὺ μεγάλων εἰδώλων, καὶ οἱ ἴδιοι εἶναι τέτοιοι, καὶ ἐπειδὴ εἶναι ἔξοχοι μῦθοι καὶ ἔξοχοι γόητες, γίνονται καὶ ἔξοχοι σοφιστὲς ἀνάμεσα σὲ ὅλους τοὺς σοφιστὰς.

NE. ΣΩ. Κοντεύει αὐτὴ ἡ λέξις νὰ στρέφεται γυρω ἀπὸ τοὺς λεγόμενους πολιτικὸς ἕως (1) μὲ τέλεια ἀκριβεία.

ΣΕ. Πολ' καλὰ εἴμαστε λοιπὸν ἐδῶ ὅπως σὸ δρᾶμα καὶ ἀκριβῶς καθὼς εἰπαθήκε αὐτὴ τῆ σ.γ.μῆ, βλέπουμε κάποιον θίασον Κενταυρικὸν ἢ Σατυρικόν, τὸν ὅποιο πρέπει νὰ χωρίσουμε ἀπὸ τὴν πολιτικὴν τέχνην· ἀλλὰ τώρα μὲ μεγάλη δυσκολία ἔγινε ἔτσι ὁ χωρισμός.

NE. ΣΩ. Φαίνεται.

XLII—XLIII. Περιορισμὸς τῶν βοηθητικῶν τεχνῶν

ΣΕ. Μένει ὅμως ἓνα ἄλλο ἀκόμα πρὸ δύσκολο νὰ τὸ χωρίσουμε, ἐπειδὴ εἶναι συγγενὸς πρὸ συγγενέσι μὲ τὸ βασιλικὸ γένος καὶ πρὸ δυσκολομάθητο· ἀλλὰ φαινόμεσθε ὅτι ἔχομε πάθει ὁμοιοπάθει μὲ ἐκείνους τοὺς ἀνθρώπους ποὺ λαχαρίζουν τὸ χρυσάφι.

NE. ΣΩ. Πῶς αὐτό;

ΣΕ. Ἐκεῖνοι ποὺ κάνουν αὐτὴ τὴν ἐργασία, πρῶτα ἐξωρίζουν, νομίζω, τὸ χῶμα, τὰ λιθάρια καὶ πολλὰ ἄλλα αὐτοῦ τοῦ εἶδους· ἔπειτα μένον ἀνακατωμένα τῆ πολύτιμα μέταλλα τῆς αὐτῆς οἰκογένειας μὲ τὸ χρυσάφι καὶ πρῶν μποροῦν νὰ χωριστοῦν μόνον μὲ φωτιά, ὁ χαλκὸς καὶ τὸ ἀσήμι καὶ καμιά φορὰ καὶ τὸ διαμάντι, τὰ ὅποια, ἀφοῦ χωριστοῦν μεθοδικὰ μὲ τὴν φωτιά, μόλις καὶ μετὰ βίας μᾶς ἀφήνουν νὰ ἰδοῦμε μόνον καὶ ἐξχωριστὸ ἐκεῖνο ποὺ λέμε καθαρὸ χρυσάφι.

NE. ΣΩ. Λένε βέβαια ὅτι ἔτσι πραγματικὰ γίνονται αὐτὰ.

304a **ΞΕ.** Κατὰ τὸν αὐτὸν τοίνυν λόγον εἶοικε καὶ νῦν ἡμῖν τὰ μὲν ἕτερα καὶ ὅποσα ἀλλότρια καὶ τὰ μὴ φίλα πολιτικῆς ἐπιστήμης ἀποκεχωρισθῆναι, λείπεσθαι δὲ τὰ τίμια καὶ συγγενῆ. Τούτων δ' ἐστὶ πῶς στρατηγία καὶ δικαστικὴ καὶ δση βασιλικῆ κοινονόσθα ἡγορεύεται πείθουσα τὸ δίκαιον συνδιακυβερνᾷ τὰς ἐν ταῖς πόλεσι πράξεις· ἀ δὴ τίνι τρόπον ἔλαστά τις ἀπομερῶν δέξειν γυμνὸν καὶ μόνον ἐκεῖνον καθ' αὐτὸν τὸν ζητούμενον ὄφ' ἡμῶν;

ΝΕ. ΣΩ. Ἄπλον ὅτι τοῦτο πη ὄραν πειρατέον.

ΞΕ. Πείρας μὲν τοίνυν ἔνεκα φανερόν ἐσται διὰ δὲ μουσικῆς αὐτὸν ἐργχειρτέον δηλώσαι. Καὶ μοι λέγε.

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ ποῖον;

ΞΕ. Μουσικῆς ἐστὶν ποῖον τίς ἡμῖν μάθησις, καὶ ὅλων τῶν περὶ χειροτεχνίας ἐπιστημῶν;

ΝΕ. ΣΩ. Ἔστιν.

ΞΕ. Τί δέ; τὸ δ' αὖ τούτων ἡρτινοῦν εἶτε δεῖ μαθάνειν ἡμᾶς εἶτε μή, πόττερα φήσομεν ἑπιστήμην αὐ καὶ ταύτην εἶναι τινα περὶ αὐτὰ ταῦτα, ἢ πῶς;

ΝΕ. ΣΩ. Οὕτως, εἶναι φήσομεν.

ΞΕ. Οὐκ οἶον ἕτερον ὁμολογήσομεν ἐκείνων εἶναι ταύτην;

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Πότερα δὲ αὐτῶν οὐδεμίαν ἀρχεῖν δεῖν ἄλλην ἄλλης, **ο** ἢ ἐκείνας ταύτης, ἢ ταύτην δεῖν ἐπιτροπεύουσαν ἀρχεῖν συμπασῶν τῶν ἄλλων;

ΝΕ. ΣΩ. Ταύτην ἐκείνων.

ΞΕ. <Τῆν> εἰ δεῖ μαθάνειν ἢ μὴ τῆς μαθηνομένης καὶ διδασκούσης ἄρα σύ γε ἀποφαίνῃ δεῖν ἡμῖν ἀρχεῖν;

ΝΕ. ΣΩ. Σφόδρα γε.

ΞΕ. Καὶ τὴν εἰ δεῖ πείθειν ἄρα ἢ μὴ τῆς δυναμένης πείθειν;

ΞΕ. Ἀκολουθώντας λοιπὸν τὴν ἴδια μέθοδο, φαίνεται ὅτι μποροῦμε νὰ ξεχωρίσουμε καὶ ἐμεῖς τῶρα ἀπὸ τὴν πολιτικὴ ἐπιστῆμη ὅτι διαφέρει καὶ ὅτι εἶναι ξένο καὶ ἔχθρικό μὲ αὐτὴν, καὶ νὰ μείνουν οἱ πολῦτιμες ἐπιστῆμες καὶ συγγενεῖς τῆς. Τέτοιες εἶναι, νομίζω, ἡ στρατηγικὴ, ἡ δικαστικὴ ἐπιστῆμη καὶ ἡ ρητορικὴ, ὅση ἔχει σχέση μὲ τὴ βασιλικὴ ἐπιστῆμη, ἀπὸ συμφώνου μ' αὐτὴν δανείζει στὴ δικαιοσύνη τὴν πιστικὴ τῆς δύναμη καὶ κυβερνᾷ μαζί τῆς κάθε ἐνέργεια στὸ ἐσωτερικό τῶν πόλεων. Αὐτὰ τῶρα μὲ κάποιο τρόπο ἐυκολώτερα ξεχωρίζοντας κανεῖς, θὰ μᾶς παρουσιάσῃ γυμνὸ καὶ καθαρό ἀπὸ κάθε ἀνάμειξη ἐκεῖνο ποῦ ζητοῦμε.

ΝΕ. ΣΩ. Εἶναι φανερό ὅτι πρέπει νὰ ἐπιχειρήσουμε νὰ τὸ κάνουμε μὲ κάποιο μέσον.

ΞΕ. Ἄν πρόκειται λοιπὸν νὰ δοκιμάσουμε, θὰ τὸ βροῦμε· ἄλλὰ αὐτὸ πρέπει νὰ ἐπιχειρήσουμε νὰ τὸ κάνουμε νὰ φανερωθῇ, προσφειγόντας στὴ μουσικὴ. Καὶ τῶρα πές μου, παρακαλῶ.

ΝΕ. ΣΩ. Ποῖό;

ΞΕ. Ἡ μουσικὴ ἀπαιτεῖ κάποια μάθησι; αὐτὴ καὶ γενικά οἱ ἐπιστῆμες ποῦ ἀπαιτοῦν χεῖρα ἐξασκημένα;

ΝΕ. ΣΩ. Μάλιστα.

ΞΕ. Τί λοιπὸν τοῦτο δῶ πάλι; Εἴτε πρέπει νὰ μάθουμε εἶτε ὅχι ὅποιανδήποτε ἀπ' αὐτὲς τῆς ἐπιστῆμες, θὰ ποῦμε ὅτι ὑπάρχει μιὰ ἐπιστῆμη γὰ ὅλα αὐτὰ ἢ πῶς σκέπτεσαι;

ΝΕ. ΣΩ. Μάλιστα, θὰ ποῦμε ὅτι εἶναι μιὰ ἐπιστῆμη.

ΞΕ. Θὰ συμφωνήσουμε λοιπὸν ὅτι αὐτὴ εἶναι διαφορετικὴ ἀπ' ἐκεῖνες τῆς πρώτες;

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Θὰ ποῦμε ἐπίσης ὅτι καμιὰ ἀπ' αὐτὲς δὲν πρέπει νὰ ἐξουσιάζῃ τῆς ἄλλης ἢ ἐκεῖνης αὐτὴν, ἢ ὅτι πρέπει αὐτὴ νὰ ἐπιβλέπῃ καὶ νὰ ἐξουσιάζῃ ὅλες τῆς ἄλλες μαζί;

ΝΕ. ΣΩ. Αὐτὴ βέβαια ὅλες ἐκεῖνες.

ΞΕ. Μεταξὺ τῆς ἐπιστήμης ποῦ κρίνει ἂν πρέπει νὰ μαθαίνουμε ἢ ὅχι, καὶ ἐκεῖνης ποῦ μαθαίνεται καὶ διδάσκει, σὺ λοιπὸν ἀποφαίνεσαι ὅτι πρέπει νὰ δώσουμε τὴν ἀρχὴ στὴν πρώτη;

ΝΕ. ΣΩ. Πολὺ μάλιστα.

ΞΕ. Καὶ ἐπίσης μεταξὺ ἐκεῖνης ποῦ κρίνει ἂν πρέπει ἢ ὅχι νὰ πείθουμε καὶ ἐκεῖνης ποῦ ξέρει νὰ πείθῃ;

NE. ΣΩ. Πῶς δ' οὐ;

d EE. Εἴεν τῖνι τὸ πειτικὸν οὐδ' ἀποδόσομεν ἐπιστήμη.
 ἢ πλήθους τε καὶ ὄχλου διὰ μυθολογίας ἀλλὰ μὴ διὰ διδαχῆς;

NE. ΛΩ. Φανερόν οἱμαι καὶ τοῦτο ρητορικῆ δόξον ὄν.

EE. Τὴ δ' εἶτε διὰ πειθοῦς εἶτε καὶ διὰ τινος βίας δεῖ
 πράττειν πρὸς τινὰς δευτὸν ἢ καὶ τὸ παράπαν <ἴσχυρίαν>
 ἔχειν, τοῦτ' ἀδ' ποία προσθήσομεν ἐπιστήμη;

NE. ΛΩ. Τῇ τῆς πειστικῆς ἀρχοσῆ καὶ λεπτικῆς.

EE. Εἴη δ' ἂν ὄνκ ἄλλη τις, ὡς οἱμαι, πλήν ἢ τοῦ
 πολιτικοῦ δόναμις.

NE. ΛΩ. Κάλλιστ' εἴρηκα.

e EE. Καὶ τοῦτο μὲν ἔοικε ταχὺ κεραισθαι πολιτικῶς τὸ
 ἢ ῥητορικόν, ὡς ἕτερον εἶδος ὄν, ὑπηρετοῦν μὴν ταύτῃ.

NE. ΛΩ. Ναί.

EE. Τί δὲ περὶ τῆς τοιαύδ' ἀδ' δυνάμεως διανοητέον;

NE. ΛΩ. Ποίας;

EE. Τῆς ὡς πολεμητέον ἐκάστοις οἷς ἂν προσελέμεθα
 πολεμεῖν, εἶτε αὐτῆν ἄτεχρον εἶτε ἔντεχρον ἐροῦμεν;

NE. ΣΩ. Καὶ πῶς ἂν ἄτεχρον διανοηθεῖμεν, ἢν γε ἢ
 στρατηγικῆ καὶ πᾶσα ἢ πολεμικῆ πράξις πράττει;

EE. Τῆν δὲ εἶτε πολεμητέον εἶτε διὰ φιλίας ἀπαλλακτέ-
 ον οἷαν τε καὶ ἐπιστήμονα διαβουλεύσασθαι, ταύτης ἑτέραν
 ὑπολάβωμεν ἢ τῆν αὐτῆν ταύτην;

NE. ΣΩ. Τοῖς πρόσθεν ἀναγκαῖον ἐπομένοισιν ἑτέραν.

305a EE. Οὐκοῦν ἀρχοσαν ταύτης αὐτῆν ἀποφανόμεθα,
 εἴπερ τοῖς ἔμπροσθεν ἢ ὑποληφόμεθα ὁμοίως;

NE. ΣΩ. Φημί.

EE. Τί' οὐν ποτε καὶ ἐπιχειρήσομεν οὐτῶ δεινῆς καὶ

NE. ΣΩ. Πῶς ὄχι;

EE. Καλὰ, πολλὰ καλὰ· σὲ ποία λοιπὸν ἐπιστήμη θὰ δώ-
 σομε τῇ δυνάμει νὰ πείθῃ τὸ πλῆθος καὶ τὸν ὄχλο, διηγών-
 τας μύθους καὶ ὄχι διδάσκοντας;

NE. ΣΩ. Εἶναι φανερόν, νομίζω, ὅτι καὶ αὐτὸ ἀκόμη πρέ-
 πει νὰ τὸ δώσομε στὴ ρητορικῇ.

EE. Ἄλλὰ στὸ ζήτημα ἂν πρέπει μὲ τὴν πειθῶ εἶτε μὲ
 κάποια βία νὰ ἐνεργοῦμε ὁ,τιδήποτε ἀπέναντι τῶν ἄλλων ἢ
 δόλτελα νὰ ἡσυχάζουμε, αὐτὸ σὲ ποία πάλι ἐπιστήμη θὰ δώ-
 σομε νὰ τὸ ἀποφασίζῃ;

NE. ΣΩ. Σ' ἐκείνῃ πού διευθύνει τὴν τέχνην τῆς πειθοῦς
 καὶ τὴν τέχνην τοῦ λόγου.

EE. Αὐτὴ δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι κάποια ἄλλη, ὅπως νομί-
 ζω, παρὰ ἐκείνην μὲ τὴν ὅποια εἶναι προικισμένος ὁ πολιτικὸς.

NE. ΣΩ. Πάρα πολλὰ καλὰ τὸ εἶπες.

EE. Νὰ λοιπὸν, φαίνεται ὅτι αὐτὴ ἢ περίφημη ρητορικῆ
 γρηγόρα ἔχει χωριστῇ ἀπὸ τὴν πολιτικῆ, ἐπειδὴ εἶναι ἄλλου ἢ
 εἶδους, ὑπηρετεῖ δὲ μὲν ο' αὐτῆν.

NE. ΣΩ. Ναί.

EE. Τώρα τί πρέπει νὰ σκεφθοῦμε γι' οὐτὴ πάλι τὴν
 ἄλλη ἐξουσία;

NE. ΣΩ. Γία ποιά;

EE. Ἐκείνην πού γνωρίζε τῶς πρέπει νὰ κάνῃ τὸν πό-
 λεμο σ' ἐκείνους πού θ' ἀποφασίζαμε νὰ τὸν κάνουμε, θὰ τὴν
 ποῦμε ὅτι ἀγνοεῖ τίς ἀρχὲς τῆς τέχνης ἢ κατέχει τὴν τέχνην;

NE. ΣΩ. Πῶς θὰ διανοοῦμαστε ὅτι εἶναι ξένη πρὸς τὴν
 τέχνην, αὐτὴ πού εἶναι ἡ δυνάμει τῆς στρατηγικῆς καὶ ὅλης τῆς
 πολεμικῆς ἐνεργείας;

EE. Ἄλλ' ἐκείνην πού μπορεῖ καὶ ξέρεῖ ν' ἀποφασίσῃ
 ἂν πρέπει νὰ κάνουμε πόλεμο ἢ νὰ διαπραγματευθοῦμε φι-
 λικά, θὰ τὴ θεωρήσομε διαφορετικὴν ἢ ἴδιαν μ' αὐτῆν;

NE. ΣΩ. Εἶναι ἀνάγκη νὰ τὴ θεωρήσομε διαφορετικῆν,
 γιὰ νὰ εἰμαστε συνετεῖς μὲ τὸν ἑαυτὸ μας.

EE. Θὰ ἀποφανθοῦμε λοιπὸν ὅτι αὐτὴ ἐξουσιάζει τὴν
 ἄλλη, ἂν θέλομε νὰ μένομε πιστοὶ στὶς προηγούμενες δια-
 βεβαιοσείας μας;

NE. ΣΩ. Συμφωνῶ.

EE. Ποία λοιπὸν ἐπὶ τέλους θὰ ἐπιχειρήσομε ν' ἀνα-

d

e

305a

μεγάλης τέχνης συμπάσης τῆς πολεμικῆς δεσπότιν ἀποφαίνεσθαι πλὴν ἤγε δὴ τὴν ὄντως οὖσαν βασιλικήν;

ΝΕ. ΣΩ. Οὐδεμίαν ἄλλην.

ΞΕ. Οὐκ ἄρα πολιτικὴν θήσομεν, υπηρετικὴν γε οὖσαν, τὴν τῶν στρατηγῶν ἐπιστήμην.

ΝΕ. ΣΩ. Οὐκ εἰκόσ.

b ΞΕ. Ἴθι δὴ, καὶ τὴν τῶν δικαστῶν ἰὼν ὀρθῶς ὀκαζόντων θεατώμεθα δύναμιν.

ΝΕ. ΣΩ. Πάνω μὲν οὐν.

ΞΕ. Ἀγ' οὐν ἐπὶ πλεόν τι δύναται τοῦ περὶ τὰ συμβόλαια πάνθ' ὅποσα κεῖται νόμιμα παρὰ νομοθέτου βασιλέως παραλαβούσα, κρίνειν εἰς ἐκεῖνα σκοπούσα ἵα τε δίκαια ταχθέντ' εἶναι καὶ ἄδिका, τὴν αὐτῆς ἰδίαν ἀρετὴν παρεχομένη τοῦ μῆθ' ὑπὸ τιῶν δώρων μῆθ' ὑπὸ φόβου μήτε οὐκῶν μῆθ'

c ἐπὶ τῶς ἄλλης ἔχθρας μῆδὲ φιλίας ἤττηθεῖσα παρὰ τὴν τοῦ νομοθέτου τάξιν ἐθέλειν ἀντὶ τῶν ἐγγλήματων διακρίνειν;

ΝΕ. ΣΩ. Οὐκ, ἀλλὰ οὐκ ὀκνῶν ὅταν εἰρηκας ταύτης ἐστὶ τῆς δυνάμεως ἔργον.

ΞΕ. Καὶ τὴν τῶν δικασιῶν ἄρα ἑξέμην ἀνευρίσκομεν οὐ βασιλικὴν οὖσαν ἀλλὰ νόμον φύλακα καὶ ὑπηρετὴν ἐκείνης.

ΝΕ. ΣΩ. Ἐουκὲν γε.

ΞΕ. Τόδε δὴ κατανοητόν ἰδόντι συναπάσας τὰς ἐπιστήμας αἱ εἰρηται, ὅτι πολιτικὴ γε αὐτῶν οὐδεμία ἀνεφάνη.

d Τὴν γὰρ ὄντως οὖσαν βασιλικὴν οὐκ αὐτὴν δεῖ πράττειν ἀλλ' ἄρχειν τῶν δυναμένων πράττειν, γινώσκουσιν τὴν ἀρχὴν τε καὶ ὁρμὴν τῶν μεγίστων ἐν ταῖς πόλεσιν ἐγκαιρίας τε πέρι καὶ ἀνακταίας, τὰς δ' ἄλλας τὰ προσταχθέντα δεῖν.

ΝΕ. ΣΩ. Ὅρθῶς.

ΞΕ. Διὰ ταῦτα ἄρα ἄς μὲν ἄρτι διεληθόμεν, οὐτ' ἀλλήλων οὐδ' αὐτῶν ἀρχουσαι, περὶ δὲ τινα ἰδίαν αὐτῆς οὖσα ἐκάστη πράξιν, κατὰ τὴν ἰδιότητα τῶν πράξεων ταυνομα δίκαιος εἴληφεν ἴδιον.

γνωρίσουμε κυρίαρχο τόσο δυνατῆς καὶ μεγάλης τέχνης, τῆς πολεμικῆς γενικὰ, ἀνδρὲς εἶναι ἢ πραγματικὰ βασιλικὴ ἐπιστήμη;

ΝΕ. ΣΩ. Καμιὰ ἄλλη.

ΞΕ. Δὲ θὰ βάλουμε λοιπὸν εἰς τὴν θέσιν τῆς πολιτικῆς μιὰ ἐπιστήμη πού εἶναι ὑπηρετικὴ τῆς, τὴν ἐπιστήμη τῶν στρατηγῶν.

ΝΕ. ΣΩ. Δὲν εἶναι εὐκόλο.

ΞΕ. Πᾶσι καλὰ ἄς ἐξετάσουμε ἐπίσης τὴ δύναμη πού b ἔχουν οἱ δικαστές, ὅταν διακρίζουσιν σωστά.

ΝΕ. ΣΩ. Βεβαίωτατα.

ΞΕ. Ἄραγε λοιπὸν μπορεῖ τίποτα παραπάνω ἀπὸ τοῦτο: ὅταν πρόκειται γιὰ τὰ συμβόλαια, ἀφοῦ παραλάβῃ ἀπὸ τὸ νομοθέτη βασιλιὰ ὅλα ὅσα ἄρθρα νόμου ὑπάρχουν, ν' ἀποφασίζῃ, ἔχοντας ὑπ' ἐψη ἐκεῖνα πού ἔχουν νομοθετηθῆ ὡς δίκαια καὶ ἄδिका, προσθέτοντας σ' αὐτὰ τὴν ἴδια τῆς δικαστικῆς ἀρετῆς, ὅτι οὔτε δῶρα οὔτε φόβος οὔτε ἰσχύος οὔτε μίσος οὔτε φιλίας κανενὸς εἰδους θὰ μπορούσαν νὰ τὴν κάνουν νὰ βιάσῃ θεληματικὰ τὴν ὀρισμένη ἀπὸ τὸ νομοθέτη διάταξη στὸ χωρισμὸ πού πρέπει νὰ κἀν ἀνάμεσα στὰ ἀδικήματα τῶν κατηγορουμένων;

ΝΕ. ΣΩ. Ὅχι, ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἔργο αὐτῆς τῆς ἀρχῆς, σχεδὸν ὅπως εἶπες.

ΞΕ. Βρίσκομε λοιπὸν ἔτσι ὅτι ἡ δύναμη τῶν δικαστῶν δὲν εἶναι βασιλικὴ, ἀλλὰ φύλακας τῶν νόμων καὶ ὑπηρετρία ἐκείνης.

ΝΕ. ΣΩ. Φαίνεται.

ΞΕ. Αὐτὸ λοιπὸν πρέπει τώρα νὰ κατανοήσουμε, ἀφοῦ ἔχουμε ἐξετάσει ὅλες αὐτὲς τὶς ἐπιστήμες πού ἀναφέραμε: ὅτι καμιὰ ἀπ' αὐτὲς δὲ μᾶς φάνηκε ὅτι εἶναι ἡ βασιλικὴ ἐπιστήμη. Γιατὶ ἡ ἀληθινὴ βασιλικὴ ἐπιστήμη δὲν πρέπει νὰ ἐνεργῇ ἡ ἴδια, ἀλλὰ νὰ διατάξῃ ἐκεῖνες πού μποροῦν νὰ ἐνεργοῦν, γιατί γνωρίζει ποιὲς εὐκαιρίες θὰ εἶναι εὐνοϊκὲς ἢ δυσμενεῖς στὶς πόλεις γιὰ ἑναρξῆ καὶ προώθησι πολλῶν μεγάλων ἐπιχειρήσεων, καὶ οἱ ἄλλες νὰ ἐκτελοῦν μόνον τὶς διαταγῆς τῆς.

ΝΕ. ΣΩ. Σωστά.

ΞΕ. Γι' αὐτὸ λοιπὸν οἱ ἐπιστήμες, πού αὐτὴ τὴ στιγμή πραγματευθήκαμε, μολοντοῦ καμιὰ ἀπ' αὐτὲς δὲν εἶναι κυρία οὔτε τῶν ἄλλων οὔτε τοῦ ἐκαστοῦ τῆς, γιατί καθεμιά ἀσχολεῖται μὲ τὴ δικὴ τῆς δουλειά, δίκαια ἔχουν πάρει ἰδιαίτερο ὄνομα σύμφωνα μὲ τὴν ἰδιότητα τῶν πράξεων τους.

ε *ΝΕ. ΣΩ. Είξαι γούν.*
ΞΕ. Τὴν δὲ πασῶν τε τούτων ἄρχουσαν καὶ τῶν νόμων καὶ συμπάντων τῶν κατὰ πόλιν ἐπιμελουμένην καὶ πάντα συνυφαινοῦσαν ὀρθότατα, τοῦ κοινοῦ τῇ κλήσει περιλαβόντες τὴν δύνανιν αὐτῆς, προταγορευοίμεν δικαιοῦτατ' ἂν, ὡς ἔοικε, πολιτικῆν.

ΝΕ. ΣΩ. Παντάπασι μὲν οὖν.

ΞΕ. Οδοῦν δὴ καὶ κατὰ τὸ τῆς ὑφαντικῆς παράδειγμα βουλοίμεθ' ἂν ἐπεξελθεῖν αὐτῆν γούν, οὔτε καὶ πάντα τὰ γένη τὰ κατὰ πόλιν δῆλα ἡμῶν γέρονε;

ΝΕ. ΣΩ. Καὶ σφόδρα γε.

166 *ΞΕ. Τὴν δὴ βασιλικὴν συμπλοκῆν, ὡς ἔοικε, λεκτέον ποῖα τέ ἐστι καὶ τίνι τρόπῳ συμπλέκουσα ποῖον ἡμῶν ὄψασμα ἀποδίδωσιν.*

ΝΕ. ΣΩ. Δῆλον.

ΞΕ. Ἡ χυλεπὸν ἐνδείξασθαι πρᾶγμα ἀναγκαῖον ἄρα γέρονε, ὡς φαίνεται.

ΝΕ. ΣΩ. Πάντως γε μὴν ἤγχεον.

ΞΕ. Τὸ γὰρ ἀρετῆς μέρος ἀρετῆς εἶδει διάφορον εἶναι τινα τρόπον τοῖς περὶ λόγους ἀμυρσβητητικοῖς καὶ μάλ' ἐδεικθῆτον πρὸς τὰς τῶν πολλῶν δόξας.

ΝΕ. ΣΩ. Οὐκ ἔμαθον.

β *ΞΕ. Ἄλλ' ὅδε πάλιν. Ἀνδρείαν γὰρ οἶμαι σε ἠγγείσθαι μέρος ἐν ἀρετῆς ἡμῶν εἶναι.*

ΝΕ. ΣΩ. Πάνο γε.

ΞΕ. Καὶ μὴν σωφροσύνην γε ἀνδρείας μὲν ἔττερον, ἐν δ' οὖν καὶ τοῦτο μόνον ἦς κάκεινο.

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Τούτων δὴ πέρι θαυμασιόν τινα λόγον ἀποφαίνεσθαι τολμητέον.

ΝΕ. ΣΩ. Ποῖον;

ε *ΝΕ. ΣΩ. Ἔτσι φαίνεται τουλάχιστο.*

ΞΕ. Ἄλλ' ἐκείνην ποῦ ἐξουσιάζει όλες αὐτὲς τὶς τέχνες καὶ φροντίζει γιὰ τοὺς νόμους καὶ γιὰ όλες γενικὰ τὶς ὑποθέσεις τῆς πόλεως καὶ συνυφαινεῖ σ' ἓνα ὄψασμα ὀρθότατα όλα στὴν πόλη, ἀφοῦ κρατεῖ στα χέρια τῆς όλα τὰ νήματα τῆς πολιτικῆς ζωῆς, περιλαβαίνοντας τὴ δύναμὴ τῆς μὲ τὸ κοινὸ δνομα, μποροῦμε νὰ τὴν ἀποκαλέσουμε, ὅπως φαίνεται, δικαιοῦτατα, πολιτικῆν.

ΝΕ. ΣΩ. Βεβαίωτατα.

XLIV—XLV. Τὸ ἐνωτικὸν ἔργο τοῦ βασιλικοῦ ὑφαντῆ

ΞΕ. Θὰ θέλαμε λοιπὸν τώρα, χρησιμοποιώντας τὸ παράδειγμά μας τῆς ὑφαντικῆς, νὰ ἐξηγήσουμε μὲ τὴ σφραγίδα τῆς ἡν πολιτικῆς, τώρα ποῦ μᾶς ἔχουν γίνε φανερά όλα τὰ εἶδη ποῦ περιέχονται στὴν πόλη;

ΝΕ. ΣΩ. Καὶ πολὺ μάλιστα.

ΞΕ. Σ' αὐτὴ τὴν περίπτωσι, τὴ βασιλικὴ λειτουργία τοῦ συνδυασμοῦ πρέπει, καθὼς φαίνεται, νὰ ἐκθέσουμε: ποῖα εἶναι ἡ φύσις τῆς, καὶ μὲ ποῖο τρόπο συμπλέκει καὶ τί λογῆς ὄψασμα μᾶς παραδίνει.

ΝΕ. ΣΩ. Προφανῶς.

ΞΕ. Πόσο δύσκολο πρᾶγμα ὑποχρεωθήκαμε ν' ἀποδείξουμε, εἶναι φανερό.

ΝΕ. ΣΩ. Πρέπει ὁμοῦ νὰ τὸ κάνουμε μὲ κάθε τρόπο.

ΞΕ. Γιατὶ ἓνα μέρος τῆς ἀρετῆς εἶναι κατὰ κάποιον τρόπο διαφορετικὸ ἀπὸ ἓνα ἄλλο εἶδος ἀρετῆς στοὺς στρεψόδικους κατὰ τὶς συζητήσεις καὶ πολὺ εὐπρόσβλητο σχετικὰ μὲ τὶς δοξασίες τῶν πολλῶν.

ΝΕ. ΣΩ. Δὲν κατάλαβα.

ΞΕ. Θὰ ἐξηγηθῶ ἄλλοις λοιπὸν. Νομίζω πὼς θεωρεῖς ὅτι ἡ ἀνδρεία ἀποτελεῖ γιὰ μᾶς μέρος τῆς ἀρετῆς.

ΝΕ. ΣΩ. Βέβαια.

ΞΕ. Κι ἀκόμα θεωρεῖς ὅτι ἡ σωφροσύνη εἶναι ἄλλο πρᾶγμα ἀπὸ τὴν ἀνδρεία; εἶναι λοιπὸν καὶ αὐτὴ ἄλλο μέρος τῆς ἀρετῆς.

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Πρέπει λοιπὸν νὰ τολμήσουμε νὰ ποῦμε γι' αὐτὲς κάποιον λόγο ποῦ θὰ καταπλήξῃ.

ΝΕ. ΣΩ. Ποῖον;

ΞΕ. Ὡς ἐστὸν κατὰ δὴ τινα τρόπον εὐ μάλα πρὸς ἀλλή-
λας ἔχθραν καὶ στάσιν ἐναντία ἔχοντες ἐν πολλοῖς τῶν ὄντων.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς λέγεις;

ΞΕ. Ὁδὴ εἰσθότα λόγον οὐδαμῶς πάντα γὰρ οὖν δὴ
c ἀλλήλοις τὰ γε τῆς ἀρετῆς μέρη λέγεται πονεῖν φίλα.

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Σκοπιόμεν δὴ προσσχόντες τὸν νοῦν εὐ μάλα πότε-
ρον οὕτως ἄπλοῦν ἐστί τοῦτο, ἢ παντὸς μάλλον αὐτῶν ἔχει
διαφορὰν τοῖς συγγενέσιν ἔς τι;

ΝΕ. ΣΩ. Ναί, λέγοις ἂν πῆ σκεπτέον.

ΞΕ. Ἐν τοῖς σύμψαισι χρῆ ζῆτεῖν ὅσα καλὰ μὲν λέγο-
μεν, εἰς δύο δὲ αὐτὰ τίθεμεν ἐναντία ἀλλήλων εἶδη.

ΝΕ. ΣΩ. Λέγ᾽ ἔτι σαφέστερον.

ΞΕ. Ὁξύντητα καὶ τάχος, εἰτε κατὰ σώματα εἴτ' ἐν
d ψυχαῖς εἴτε κατὰ φωνῆς φορὰν, εἴτε αὐτῶν τούτων εἴτε ἐν
εἰδώλοις ὄντων, ὅποσα μουσικῇ μιμουμένη καὶ ἔτι γραμμικῇ
μιμήματα παρέχεται, τούτων τινὸς ἐπαινήτης εἴτε αὐτὸς
πῶποτε γέγονας εἴτε ἄλλον παρῶν ἐπαινοῦντος ἤσθησαι;

ΝΕ. ΣΩ. Τί μῆν;

ΞΕ. Ἡ καὶ μνήμην ἔχεις ὄντινα τρόπον αὐτὸ δρωῖεν ἐν
ἐκάστοις τούτων;

ΝΕ. ΣΩ. Οὐδαμῶς.

ΞΕ. Ἄρ' οὖν δυνατὸς αὐτὸ ἂν γηνοίμην, ὥσπερ καὶ
διανοοῦμαι, διὰ λόγων ἐνδείξασθαί σοι;

ΝΕ. ΣΩ. Τί δ' οὐδ';

ΞΕ. Ῥάδιον ἔοικας ἠγεῖσθαι τὸ τοιοῦτον σκοπιόμεθα
δ' οὖν αὐτὸ ἐν τοῖς ὑπεναντίοις γένεσι. Τῶν γὰρ δὴ πράξεις
ἐν πολλαῖς καὶ πολλαῖς ἐκάστοτε τάχος καὶ σφοδρότητα
καὶ δξύτητα διανοήσεώς τε καὶ σώματος, ἔτι δὲ καὶ φωνῆς,
ὅταν ἀγαθῶμεν, λέγομεν αὐτὸ ἐπαινοῦντες μιᾷ χρόμειοι
προσέρησι τῇ τῆς ἀνδρείας.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς;

ΞΕ. Ὁξὺ καὶ ἀνδρείον πρῶτον ποῦ φαμεν, καὶ ταχὺ καὶ
ἀνδρικόν, καὶ σφοδρὸν ὡσαύτως; καὶ πάντως ἐπιφέροντες

ΞΕ. Ὅτι εἶναι κατὰ κάποιον τρόπον πολὺ ἐχθρικές μεταξὺ
τους καὶ ἔχουν ἀντίθετη στάση πρὸς πολλὰ ἀπὸ τὰ ὄντα.

ΝΕ. ΣΩ. Τί θέλεις να πῆς;

ΞΕ. Ὅχι συνηθισμένο λόγο, διόλου· γιατί λένε, νο-
μίζω, ὅτι τὰ μέρη τῆς ἀρετῆς εἶναι μεταξύ τους φιλικά. c

ΝΕ. ΣΩ. Ναί.

ΞΕ. Ἄς ἐξετάσουμε λοιπὸν μὲ πολλὴ προσοχή, ἂν ἡ
φιλία τους εἶναι ἔτσι ἀπύλυτη ἢ ὄχι; καὶ πῶς;

ΝΕ. ΣΩ. Ναί. Παρακαλῶ νὰ ἐξηγήσης πῶς πρέπει
νὰ κάνουμε αὐτὴ τὴν ἐξέταση.

ΞΕ. Πρέπει νὰ ζητοῦμε σὲ ἅλα γενικῶς τὰ πράγματα
ὅσα λέμε καλὰ, καὶ νὰ τὰ βάλουμε αὐτὰ σὲ δύο εἶδη ἀντί-
θετα τὸ ἓνα πρὸς τὸ ἄλλο.

ΝΕ. ΣΩ. Ἐξηγήσου ἀκόμη πιὸ ξεκάθαρα.

ΞΕ. Τῆς ὀρμητικότητος καὶ τῆς ταχύτητος ποῦ φαίνονται
εἴτε στὰ σώματα εἴτε στὶς ψυχὰς εἴτε στὶς κινήσεις τῆς φωνῆς, d
εἴτε ἀνήκουν στὰ πράγματα τὰ ἴδια ἢ στὶς εἰκόνες τους,
ὅσα ὀπομιμήματα παρέχει κατὰ μίμηση ἢ μουσικῇ καὶ ἀκό-
μη ἢ ζωγραφικῇ—αὐτῶν ἔχεις κάνει ποτὲ ὡς τώρα τὸν ἐπαι-
νο σὺ ὁ ἴδιος ἢ ἔχεις ἀκούσει ἄλλον να τὶς ἐπαινῇ μπερ-
στά σου;

ΝΕ. ΣΩ. Καὶ βέβαια.

ΞΕ. Θυμᾶσαι ἐπίσης μὲ ποιὸ τρόπο κάνουν τὸν ἐπαι-
νο σὲ κάθε μὲν ἀπ' αὐτέσ;

ΝΕ. ΣΩ. Καθόλου.

ΞΕ. Ἄραγε θὰ ἤμουν ἱκανός, ὅπως καὶ σκέπτομαι,
να σοῦ ἀποδείξω τὴ σκέψη μου μὲ λόγια;

ΝΕ. ΣΩ. Γιατὶ ὄχι;

ΞΕ. Φαίνεται να πιστεύης εὐκόλα τὸ τέτοιο· ἄς τὸ
ἐξετάσουμε λοιπὸν στὰ ἀντίθετα γένη. Γιὰ πολλὰς πράξεις
πραγματικά καὶ σὲ πολλὰς περιστάσεις κάθε φορὰ, ὅταν
εἴμαστε μαγεμένοι ἀπὸ τὴν ταχύτητα καὶ τὴν ὀρμητικότητα
καὶ τὴ ζωνρότητα τῆς σκέψεως καὶ τοῦ σώματος, ἀκόμα
καὶ τῆς φωνῆς, ὁ θαυμασμός μας βρίσκει μιὰ μόνο λέξη νὰ
ἐκφρασθῇ: τὴ λέξη ἀνδρεία.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς;

ΞΕ. Λέμε πρῶτα ὀξύ καὶ ἀνδρείο, καὶ γρήγορο καὶ
ἀρρενωπὸ ἐπίσης· καὶ ὅποσοδήποτε ἀποδίδοντας τὸ ὄνομα
Πλάτωνος Πολιτικός

τοῦνομα δ λέγω κοινὸν πάσαις ταῖς φύσεσι ταύταις ἐπαινοῦ-
μεν αὐτάς.

NE. ΣΩ. Ναί.

307a **ΞΕ.** Τί δέ; τὸ τῆς ἡρεμίας αὐ γενέσεως εἶδος ἄρ' οὐ
πολλάκις ἐπηνέκαμεν ἐν πολλαῖς τῶν πράξεων;

NE. ΣΩ. Καὶ σφόδρα γε.

ΞΕ. Μῶν οὐδ' οὐ τάναντία λέγοντες ἢ περὶ ἐκείνων
τοῦτο φβεγγόμεθα;

NE. ΣΩ. Πῶς;

ΞΕ. Ὡς ἡσυχαιὰ πού φαμεν ἐκίστοτε καὶ σωφρονικά,
περὶ τε διάνοιαν πρακτόμενα ἀγασθέντες καὶ κατὰ τὰς
πράξεις αὐ βραδέα καὶ μαλακά, καὶ ἐτι περὶ φωνᾶς γυγνό-
μετα λεῖα καὶ βαρέα, καὶ πᾶσαν ἄνθρωπιν κίνησιν καὶ ἄλην
b μούσαν ἐν καιρῷ βραδυντῆτι προσχρωμένην, οὐ τὸ τῆς ἀν-
δρείας ἀλλὰ τὸ τῆς κοσμιότητος ὄνομα ἐπιφέρομεν αὐτοῖς
σῶμψαιιν.

NE. ΣΩ. Ἀληθέστατα.

ΞΕ. Καὶ μὴν ὅσταν αὐ γε ἀμφοτέρα γίγηται ταῦθ'
ἡμῖν ἄκαιρα, μεταβάλλοντες ἐκάτερα αὐτῶν φέρομεν ἐπι
τάναντία πάλιν ἀπονέμοντες τοῖς ὀνόμασιν.

NE. ΣΩ. Πῶς;

ΞΕ. Ὅξότερα μὲν αὐτὰ γιγνόμενα τοῦ καιροῦ καὶ θάττω
καὶ σκληρότερα φαινόμενα [καὶ] ὄβριστα καὶ μακρὰ λέ-
c γοντες, τὰ δὲ βαρύτερα καὶ βραδύτερα καὶ μαλακότερα δεῖλὰ
καὶ βλακικά· καὶ σχεδὸν ὡς τὸ πολὺ ταῦτά τε καὶ τὴν
ἰώζοντα φύσιν καὶ τὴν ἀνδρείαν τὴν τῶν ἐναντιῶν, οἷον
πορμίαν διαλαχούσας στάσιν ἰδέας, οὐδ' ἀλλήλους μειγνυ-
μένας ἐφευρίσκομεν ἐν τοῖς περὶ τὰ τοιαῦτα πράξεσιν, ἐτι τε
τοὺς ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐτὰς ἰσχροτας διαφερομένους ἀλλήλους
ὄψομεθα ἐὰν μεταδιώκομεν.

NE. ΣΩ. Ποῦ δὴ λέγεις;

ΞΕ. Ἐν πᾶσι τε δὴ τοῦτοις οἷς νῦν εἶπομεν, ὡς εἰκόσ
d τε ἐν ἑτέροις πολλοῖς. Κατὰ γὰρ οἶμαι τὴν αὐτῶν ἐκατέρους
συγγένειαν τὰ μὲν ἐπαινοῦντες ὡς οἰκεία σφέτερα, τὰ δὲ

πὺ λέω κοινὸν σὲ ὅλεσ αὐτέσ τῖς ἰδιότητεσ, ἐκφράζομε τὸν
ἐπαινοῦ μαε γι' αὐτέσ.

NE. ΣΩ. Μάλιστα.

ΞΕ. Τὸν τρόπο πάλι τῆσ ἡσυχασ γενέσεωσ ἐνόσ 307a
πράγματοσ ἀραγε δὲν τὸν ἐπαινοῦσασε πολλέσ φορέσ σὲ πολ-
λέσ πράξεισ;

NE. ΣΩ. Καὶ πολλὸ μάλιστα.

ΞΕ. Μήπωσ λοιπὸν μεταχειριζόμενοι ἀντίθετεσ ἐκφρά-
σεισ ἀπὸ τῖσ προηγούμενεσ δὲ λέμε αὐτό;

NE. ΣΩ. Πῶσ;

ΞΕ. Ὅτι καλοῦμε κάθε φορὰ ἡσυχασ καὶ σοφέσ καὶ
σκέψεισ καὶ πράξεισ, τῶν ὁποῖων θαυμάζομε πάλι τὴ βρα-
δύτητα καὶ μαλακότητα, καὶ ἀκόμη ἡχοσ ἀπαλοῦσ καὶ βα-
ρεισ, καὶ κάθε ρυθμικὴ κίνηση καὶ κάθε καλλιτεχνικὴ πα-
ραγωγή πὺ μεταχειρίζεται ἐπίκαιρη βραδύτητα· σὲ ὅλα γε-
b νικέισ αὐτὰ ἀποδίδομε δχι τὸ ὄνομα τῆσ ἀνδρείασ, ἀλλὰ τῆσ
φρόνιμησ διαγωγῆσ (1).

NE. ΣΩ. Ἀληθινότεστατα.

ΞΕ. Κι ἀκόμη, ὅταν πάλι ἢ μά καὶ ἡ ἄλλη ἀπ' αὐτέσ
τίσ ἀντίθετεσ ἰδιότητεσ φανερόνεται παρακάικρα, μεταβάλλο-
με ἐκφραση καὶ τῖσ ἐπικρίνομε ἀνατρέχοντασ πάλι σὲ ἐπιθετα
ὅλασ ἀντίθετα.

NE. ΣΩ. Πῶσ αὐτό;

ΞΕ. Ἄν αὐτὰ τὰ πράγματα, γιὰ τὰ ὁποῖα μιλοῦμε,
μᾶε φαίνονται ζωηρότερα, ταχύτερα καὶ σκληρότερα ἀπ'
ὅ,τι πρέπει, τὰ καλοῦμε βίαια καὶ παράλογα, καὶ τὰ βαρύ-
τερα καὶ βραδύτερα καὶ μαλακότερα ἀπ' ὅ,τι πρέπει, τὰ
c λέμε δεῖλὰ καὶ ἀνόητα. Καὶ σχεδὸν πάντοτε αὐτέσ τῖς ἰδιό-
τητεσ καὶ τὴ συνετὴ φύση καὶ τὴν ἀνδρεία τῶν ἀντίθετων,
σὰν ἐχθρικήσ ἰδέεσ πὺ διαιρέθηκαν μὲ κλήρη, δὲν τῖσ βρι-
σκομε ἀνακατωμένες μεταξὺ τοῦσ στίσ πράξεισ, ὁπου πραγ-
ματοποιοῦνται, κι ἀκόμη ἐκεῖνοισ πὺ τῖσ κατέχουν στίσ
ψυχέσ τοῦσ, θὰ τοῦσ ἰδοῦμε νὰ φιλονικιοῦν μεταξὺ τοῦσ, ἀν
βελήσομε νὰ τῖσ ἀναζητήσομε.

NE. ΣΩ. Ποῦ ἀκριβῶσ λέε;

ΞΕ. Σὲ ὅλεσ αὐτέσ τῖσ περιστάσεισ, πὺ αὐτὴ τὴ στιγμή
εἶπαμε, καὶ ὅπωσ εἶναι φυσικό σὲ πολλέσ ἄλεσ. Γιατί, νο-
μῖζω, οἱ ἄνθρωποι κατὰ τὴ συγγένεια πὺ ἔχουν μὲ τὴ μᾶ
ἢ μὲ τὴν ἄλλη τάση, ἐπαινοῦν ἐκείνη πὺ βρίσκουν λίγο
τῆσ δικῆσ τοῦσ φύσεωσ καὶ κατηγοροῦν τὴν ἄλλη πὺ

1. «Χαρμίδης» 159b : «κοσμίως πράττειν» καὶ «ἡσυχῆ». αΠο-
λετικά» 503 c : «κοσμίως μετὰ ἡσυχίας ἔζη». Γιὰ τοῦσ ἡχοσ βλ.
«Τίμιον» 676b—c γὰ τοῦσ ρυθμ. ὁσ «Πολιτεία» 400a.

τῶν διαφόρων φέροντες ὡς ἀλλότρια, πολλὴν εἰς ἔχθραν ἀλλήλοις καὶ πολλῶν περὶ καθίστανται.

NE. ΣΩ. Κινδυνεύουσιν.

ΕΕ. Παιδιά τοίνυν ἄτην γέ τις ἢ διαφορά τούτων ἐστὶ τῶν εἰδῶν περὶ δὲ τὰ μέγιστα νόσος συμβαίνει πασῶν ἐχθίστη γίγνεσθαι ταῖς πόλειςιν.

NE. ΣΩ. Περὶ δὴ ποῖα φῆς;

ΕΕ. Περὶ ἄλλῃν, ὡς γε εἰκόσ, τὴν τοῦ ζῆν παρασκευὴν. Οἱ μὲν γὰρ δὴ διαφερόντως ὄντες κόσμοι τὸν ἦσυχον αἰβίον ἔτοιμοι ζῆν, αὐτοὶ καθ' αὐτοὺς μόνοι τὰ σφέτερα αὐτῶν πράττοντες, οἴκοι τε αὐτὸς πρὸς ἅπαντας οὕτως ὁμιλοῦντες, καὶ πρὸς τὰς ἔξωθεν πόλεις ὡσαύτως ἔτοιμοι πάντα ὄντες τρόπον τινὰ ἄγειν εἰρήνην καὶ διὰ τὸν ἔρωτα δὴ τοῦτον ἀκαιρότερον ὄντα ἢ χρεή, ὅταν ἂ βούλονται πρῶτωσιν, ἔλαθον αὐτοὶ τε ἀπολέμωσι ἰσχυρῶς καὶ τοὺς νέους ὡσαύτως διατιθέντες, ὄντες τε αἰ τῶν ἐπιτιθεμένων, ἐξ ἃν οὐκ ἐν πολλοῖς ἔτεσιν αὐτοὶ καὶ παῖδες καὶ σύμπασα ἢ πόλις ἀπ' ἑλευθέρων πολλὰκις ἔλαθον αὐτοὺς γενόμενοι δοῦλοι.

308a

NE. ΣΩ. Χαλεπὸν εἶπες καὶ δεινὸν πάθος.

ΕΕ. Τί δ' οἱ πρὸς τὴν ἀνδρείαν μᾶλλον ζέποντες; Ἄρ' οὐκ ἐπὶ πόλεμον αἰετὶνα τὰς αὐτῶν συντείνοντες πόλεις διὰ τὴν τοῦ τοιούτου βίου σφοδροτέρων τοῦ δέοντος ἐπιθυμίαν εἰς ἔχθραν πολλοῖς καὶ ὄντα τοῖς καταστάνας ἢ πάνταν διώλεσαν ἢ δοῦλας αὐτὸν ἀποχειρίους τοῖς ἐχθροῖς ὑπέθεσαν τὰς αὐτῶν πατρίδας;

b NE. ΣΩ. Ἔστι καὶ ταῦτα.

ΕΕ. Πῶς οὖν μὴ φῶμεν ἐν τοῖτοις ἀμφοτέρω ταῦτα τὰ γένη πολλὴν πρὸς ἀλλήλα αἰεὶ καὶ τὴν μεγίστην ἰσχειν ἔχθραν καὶ στάσιν;

NE. ΣΩ. Οὐδαμῶς ὡς οὐ φήσομεν.

ΕΕ. Οὐκοῦν ὅπερ ἐπεσκοποῦμεν κατ' ἀρχὰς ἀνηγήκαμεν, ὅτι μόρια ἀρετῆς οὐ σμικρὰ ἀλλήλοις διαφέρουσιν νόσει καὶ δὴ καὶ τοὺς ἴγνοντας ὁρᾶτον τὸ αὐτὸ τοῦτο;

NE. ΣΩ. Κινδυνεύουσιν.

αἰσθάνονται νὰ τοὺς εἶναι ξένη, καὶ ἔτσι καταντοῦν σὲ ἔχθρα μεγάλῃ μεταξὺ τους γιὰ πολλὰ πράγματα.

NE. ΣΩ. Ἔτσι φαίνεται.

ΕΕ. Ἐνα παιχνίδι λοιπὸν εἶναι ὁ καυγάς αὐτῶν τῶν χαρακτῆρων ἀλλὰ στὰ πῶς σοβαρὰ πράγματα συμβαίνει νὰ γίνεταὶ ἢ πῶς φοβερὴ ἀσθένεια ποὺ ὑπάρχει στὶς πόλεις.

NE. ΣΩ. Γιὰ ποιά σοβαρὰ πράγματα λές;

ΕΕ. Γιὰ ὅλα, ὅπως εἶναι φυσικό, ποὺ ἀφοροῦν στὴν ὀργάνωση τῆς ζωῆς. Γιατὶ οἱ ἄνθρωποι, ποὺ εἶναι ὑπερβολικὰ κανονικοί, εἶναι ἔτοιμοι νὰ ζοῦν πάντα μὰ ζωὴ ἀδιάκοπης ἡσυχίας, ἀπομακρύνονται καὶ ἀπομονώνονται γιὰ νὰ ἀσχολοῦνται μὲ τὶς ὑποθέσεις τους, καὶ στὸ σπυτικό τους πάλι μὲ τὴν ἴδια διάθεση συναναστρέφονται μὲ ὄλους, καὶ μὲ τὶς ξένες πόλεις εἶναι ἐπίσης πάντα ἔτοιμοι νὰ ζοῦν εἰρηνικὰ μὲ κάθε τρόπο. Καὶ γι' αὐτὴ λοιπὸν τὴν ἀγάπη, ποὺ εἶναι περισσότερο ἀπ' ὅ,τι πρέπει ἄκαιρη, ὅταν ζοῦν ὅπως θέλουν, ἀσυνείδητα χάνουν οἱ ἴδιοι κάθε ἱκανότητα γιὰ τὸν πόλεμο, μορφοῦνται τοὺς νέους τους ἔτσι σ' αὐτὴ τὴν ἀδυναμία καὶ βρίσκονται στὴ διάθεση τῶν πρώτων ποὺ θὰ τοὺς ἐπιτεθοῦν γιὰ ὅλα αὐτὰ ὄχι σὲ πολλὰ χρόνια αὐτοί, τὰ παιδιὰ τους καὶ ὀλοκλήρη ἢ πόλη, χωρὶς καὶ οἱ ἴδιοι νὰ τὸ καταλάβουν, πολλὰς φορὲς γίνταν ἀπὸ ἐλευθέρου δοῦλοι.

308a

NE. ΣΩ. Εἶπες σκληρὸ καὶ φοβερὸ πάθημα.

ΕΕ. Τί νὰ ποῦμε τώρα γιὰ κείνους ποὺ ἔχουν ροπή περισσότερο πρὸς τὴν ἀνδρεία; Ἄραγε δὲν ὀθοῦν τὶς πόλεις τους πάντα σὲ κάποιον πόλεμο γιὰ τὸ πολὺ μεγάλο πάθος ποὺ ἔχουν γι' αὐτὸ τὸ εἶδος τῆς ζωῆς καὶ ἔτσι ἐκθῆτον τὶς πατρίδες τους σὲ ἔχθρα μὲ πολλοὺς καὶ ἰσχυροὺς καὶ τὶς ὀδηγοῦν στὴν πλήρη καταστροφή ἢ τὶς κάνουν δοῦλες καὶ ὑπογεμίτες στοὺς ἐχθρούς;

NE. ΣΩ. Κι αὐτὸ εἶναι ἀληθινὰ.

ΕΕ. Πῶς λοιπὸν νὰ μὴν ὁμολογήσουμε ὅτι ὑπάρχει ἀνάμεσα στὰ δυὸ αὐτὰ εἶδη πνευμάτων μιὰ πηγὴ συνεχῆς καὶ πολὺ βαθεῖα ἔγθρας καὶ διχνοίας;

NE. ΣΩ. Ἄδύνατο νὰ μὴ τὸ ὁμολογήσουμε.

ΕΕ. Ἐχομε βρεῖ λοιπὸν ἐκεῖνο ποὺ ἐξ ἀρχῆς ἔρευνούσαμε, ὅτι μερικὰ μέρη τῆς ἀρετῆς, καὶ ὄχι μικρὰ, εἶναι ἀντίθετα μεταξύ τους ἀπὸ φυσικοῦ τους καὶ μάλιστα γεννοῦν στὰ πνεύματα, ὅπου βρίσκονται, τὶς ἴδιες ἀντιθέσεις.

NE. ΣΩ. Φαίνεται.

b

ΞΕ. Τόδε τοίνυν αὐ λάβομεν.

ΝΕ. 2.Ω. Τὸ ποῖον;

ο ΞΕ. Εἰ τίς που τῶν συνθετικῶν ἐπιστημῶν πρᾶγμα ὄτιοι τῶν αὐτῆς ἔργων, κἂν εἰ τὸ φουλτότατον, ἐκοῦσα ἐκ μοχθηρῶν καὶ χρηστῶν τιων συνίστησιν, ἢ πᾶσα ἐπιστήμη πανταχοῦ τὰ μὲν μοχθηρὰ εἰς δύναντι ἀποβάλλει, τὰ δὲ ἐπιτήδεια καὶ [τὰ] χρηστὰ ἔλαβεν, ἐκ τούτων δὲ καὶ ὁμοίων καὶ ἁνομοίων ὄντων, πάντα εἰς ἓν αὐτὰ συνάγουσα, μίαν τινὰ δύναμιν καὶ ἰδέαν δημιουργεῖ.

ΝΕ. Σ.Ω. Τί μήν;

δ ΞΕ. Οὐδ' ἄρα ἢ κατὰ φύσιν ἀληθῶς οὐσα ἡμῖν πολιτικὴ μὴ ποτε ἐκ χρηστῶν καὶ κακῶν ἀνθρώπων ἐκοῦσα εἶναι συστήσεται πόλιν τινὰ ἄλλ' ἐδῆλον ὅτι παιδιᾷ πρῶτον βασανεῖ, μετὰ δὲ τὴν βᾶσανον αὐ τοῖς δυναμένοις παιδεύει καὶ ὑπηρετεῖν πρὸς τούτ' αὐτὸ παραδώσει, προστάττουσα καὶ ἐπιστατοῦσα αὐτῇ, καθάπερ ὑφαντικῆ ἰστῆς τε ξαίνουσι καὶ τοῖς τάλλα προπαρασκευάζουσι ἴσα πρὸς τὴν πλέξιν αὐτῆς συμπαρακολουθοῦσα προστάττει καὶ ἐπιστατεῖ, τοιαῦτα ἐκόστοις ἐνδεικνύοντα τὰ ἔργα ἀποτελεῖν οἷα ἐπιτήδεια ἡγήται πρὸς τὴν αὐτῆς εἶναι συμπλοκῆν.

ΝΕ. Σ.Ω. Πάνυ μὲν οὖν.

ΞΕ. Ταῦτόν δή μοι τοῦθ' ἢ βασιλικὴ φαίνεται πᾶσι τοῖς κατὰ νόμον παιδευσταῖς καὶ τροφεῖσιν, τὴν τῆς ἐπιστατικῆς αὐτῆς δύναντι ἔχουσα, οὐκ ἐπιτρέψειν ἀσκεῖν ὅτι μὴ τις πρὸς τὴν αὐτῆς σύγκρασιν ἀπεργαζόμενος ἤθδωι τι πρέπον ἀποτελεῖ, ταῦτα δὲ μόνον παρακελεύεσθαι παιδεύειν καὶ τοὺς μὲν μὴ δυναμένους κοινανέν ἤθδωι ἀνδρεῖον καὶ σώφρονος ὄσα τε ἄλλα ἐστὶ τείνοντα πρὸς ἀρετὴν, ἄλλ' εἰς ἀθεότητα καὶ ὕβριν καὶ ἀδικίαν ὑπὸ κακῆς βίης φύσεως ἀποθουμένους, θανάτους τε ἐκβάλλει καὶ φονγαῖς καὶ ταῖς μερίσταυς κολλάζουσα ἀτιμίας.

ΝΕ. Σ.Ω. Λέγεται γοῦν ποτε οὕτως.

XLVI. Ὁ βασιλικὸς ὕφαντης καὶ ἡ συγχώνευσις τῶν ἀντιθέτων

ΞΕ. Ἄς πάρουμε τώρα τοῦτο δῶ πάλι.

ΝΕ. Σ.Ω. Ποιὸ;

ΞΕ. Ἄς ἐξετάσουμε ἂν κάποια ἀπὸ τῆς συνθετικῆς ἐπιστήμης συνδιάξῃ ὅποιοδήποτε πρᾶγμα ἀπὸ τὸ ἔργα τῆς, ὅσα κὶ ἂν εἶναι τὸ πὸ ταπεινὸ, μετ' τῆ θέλησῆς τῆς ὅπὸ κακὰ καὶ καλὰ στοιχεῖα, ἢ ἂν κάθῃ ἐπιστήμη σὲ κάθε τομέα ἀπομακρύνῃ κατὰ δύναμιν τὰ κακὰ στοιχεῖα καὶ διατηρῇ τὰ ὀφέλιμα καὶ καλὰ, κὶ ἀπ' αὐτὰ που εἶναι ὁμοια καὶ ἀνόμοια, ἀφοῦ τὰ ἐνώνει ὅλα αὐτὰ μαζὶ σ' ἓνα ἔργο, δημιουργῇ μὴ κάποια δύναμιν καὶ μορφῆν.

ΝΕ. Σ.Ω. Βέβαια.

ΞΕ. Ἐπομένως ἡ πολιτικὴ μας, ἡ ἀληθινὴ πολιτικὴ, δ ἡ σύμφωνη μετ' τῆ φύσιν, δὲ ρὰ ἰδρύσθαι ποτὲ μετ' τῆ θέλησῆς τῆς κάποια πόλιν ἀπὸ καλοῦς καὶ κακοῦς ἀνθρώπους, ἄλλ' εἶναι ἔλοφάνερο ὅτι πρῶτα θὰ ὑποβάλλῃ τοὺς ὑπάρχουσας τῆς στῆ δοκιμῆ τοῦ παιγνιδίου καὶ ἔπειτα ἀπὸ τῆ δοκιμασία πάλι θὰ τοὺς παραδώσῃ σὲ παιδαγωγούς που μποροῦν νὰ ἐκπαιδεύουν καὶ εἶναι κατ'ἀλλήλοισι γι' αὐτὴ τὴν ὑπηρεσία, προστάζοντας καὶ διευθύνοντας ἢ ἴδια, ὅπως ἀκριβῶς κάνει ἡ ὕφαντικὴ στοὺς ξάντες καὶ σὲ ὅλους τοὺς ἄλλους βοηθούς που προπαρασκευάζουν τὰ ἄλλα ὕλα γιὰ τὸ πλέξιμο: μένοντας κοντὰ τους, ἐπιβλέπει καὶ διευθύνει ὅλες τῆς κινήσεις τους προσδιορίζοντας σὲ καθένα νὰ ἐκτελῇ τέτοια ἔργα, ὅποια νομίζει ὅτι εἶναι ὀφέλιμα γιὰ τὴ δικὴ τῆς ἐργασία τῆς ὕφανσεως.

ΞΕ. Τὸ ἴδιο λοιπόν, μοῦ φαίνεται, θὰ κάνῃ καὶ ἡ βασιλικὴ ἐπιστήμη ὡς πρὸς ὅλους ἐκείνους που, σύμφωνα με τοὺς νόμους, διδάσκουν καὶ ἀνατρέφουν, δηλαδὴ θὰ διατηρήσῃ τὴ διευθυντικὴ ἐξουσία, ὅθ θὰ ἐπιτρέψῃ καμιά ἀσκηση παρὰ ἐκείνη που ἔχει τὴν τάση νὰ διευκολύνῃ τὸ δικὸ τῆς μετῆμα, σχηματίζοντας χαρακτήρες που πρέπει, καὶ θὰ τοὺς ὑποχρεῶν ἴσον αὐτὰ νὰ διδάσκουν. Καὶ ἐκείνους που δὲν μποροῦν νὰ μετέχουν σὲ χαρακτήρα ἀνδρείου καὶ φρόνιμο καὶ σὲ ὅλες τῆς ἄλλες ἐνάρετες κλίσεις, καὶ που σπρώχνονται βίαια πρὸς τὴν ἀσέβεια, τὴν ὑπερβολὴ καὶ τὴν ἀδικία ἀπὸ τὴν κακὴ τους φύσιν, τοὺς δῶχνει καὶ τοὺς τιμωρεῖ μετ' θάνατο, ἐξορία καὶ μετ' τῆς πὸς βαρύτερες ποινές.

ΝΕ. Σ.Ω. Ἐτσι λένε τουλάχιστο.

ΞΕ. Τοὺς δὲ ἐν ἀμαθίᾳ τε αὐτὰ καὶ ταπεινότητι πολλῇ κυλινομένους εἰς τὸ δουλικὸν ἐποξεύγνυσι γένος.

ΝΕ. ΣΩ. Ὁρθότατα.

ΞΕ. Τοὺς λοιποὺς τοίνυν, ὅσων αἱ φύσεις ἐπὶ τὸ γενναῖον ἰκαναὶ παιδείας τυγχάνουσιν καθήκοντα καὶ δέξασθαι μετὰ τέχνης σύμμεξιν πρὸς ἀλλήλους, τούτων τὰς μὲν ἐπὶ τὴν ἀνδρείαν μᾶλλον συντεινούσας, ὅσων στημονοφνῆς νομισσᾶσ' αὐτῶν εἶναι τὸ στερεὸν ἦθος, τὰς δὲ ἐπὶ τὸ κόσμιον πεινί τε καὶ μαλακῶ καὶ κατὰ τὴν εἰκόνα κροκώδεις διανήματα προσχρωμένας, ἐναντία δὲ τεινούσας ἀλλήλαις, περιεῖται τοιόνδε τινα τρόπον τινεῖν καὶ συμπλέκειν.

ΝΕ. ΣΩ. Ποῖόν δή;

ΞΕ. Πρῶτον μὲν κατὰ τὸ συγγενὲς τὸ ἀειγενὲς ὃν τῆς ψυχῆς αὐτῶν μέρος θείαν συναρμοσαμένην δεσμῶ, μετὰ δὲ τὸ θεῖον τὸ ζῳογενὲς αὐτῶν ἀδῖς ἀνθρωπίνους.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς τοῦτ' εἶπας οὐδ';

ΞΕ. Τὴν τῶν καλῶν καὶ δικαίων πέρι καὶ ἀγαθῶν καὶ τῶν τούτοις ἐναντίον ὄντων ὁσῶν ἀληθῆ δόξαν μετὰ βεβαιώσεως, ἕσπταν ἐν [ταῖς] ψυχαῖς ἐγγιγνῆται, θείαν φημί ἐν δαιμονίῳ γίνεσθαι γένει.

ΝΕ. ΣΩ. Πρέπει γοῦν οὕτω.

ΞΕ. Τὸν δὴ πολιτικὸν καὶ τὸν ἀγαθὸν νομοθέτην ἀρ' ἴσμεν εἶ τι προσήκει μόνον δυνατὸν εἶναι τῇ τῆς βασιλικῆς μούσῃ τοῦτο αὐτὸ ἐμποιεῖν τοῖς ὁρθῶς μεταλαβοῦσι παιδείας, οὗς ἐλέγομεν νυνδὴ;

ΝΕ. ΣΩ. Τὸ γοῦν εἰκός.

ΞΕ. Ὅς δ' ἂν ὄραν γε, ὦ Σώκратες, ἀδυνατῇ τὸ τοιοῦτον, μηδέποτε τοῖς νῦν ζητούμενοις ὀνόμασιν αὐτὸν προσαγορεύομεν.

ΝΕ. ΣΩ. Ὁρθότατα.

ΞΕ. Τί οὖν; Ἀνδρεία ψυχῇ λαμβανομένη τῆς τοιαύτης ἐ ἀληθείας ἀρ' οὐχ ἡμεροῦται καὶ τῶν δικαίων μάλιστα οὕτω κοινωσῆν ἂν ἐβλήσαιο, μὴ μεταλαβοῦσα δὲ ἀποκλιεῖται μᾶλλον πρὸς θηριώδη τινα φύσιν;

ΞΕ. Ἐκείνους, ποὺ κυλινοῦνται στὴν ἀμαθία καὶ στὴν πολλῇ κατὰπίπτωσιν, τοὺς βάζει στὸ ζυγὸ τῆς σκλαβιάς.

ΝΕ. ΣΩ. Ποῶν σωστά.

ΞΕ. Ὡς πρὸς τοὺς ἄλλους ὁμοῦς, ὅσων οἱ φύσεις τυχαῖν νὰ εἶναι γεννημένες ἰκανῆς γιὰ μιὰ καλὴ ἀνατροφή πρὸς τὴς εὐγενεῖς ἀρετῆς καὶ γιὰ νὰ δέχωνται μὲ τέχνη κάποιαν ἀνάμειξη μεταξύ τους, ἀπ' αὐτοὺς, ὅσοι φέρονται περισσότερο πρὸς τὴν ἀνδρεία, νομίζοντας ὅτι ὁ στερεὸς τους χαρακτήρας εἶναι ὅταν ὁμοῖος μὲ τὴς κλειστῆς τοῦ στημονίου, καὶ τοὺς ἄλλους ποὺ τείνουν πρὸς τὴν κοσμιότητα μὲ ἦθος πυκνὸ καὶ μαλακὸ ποὺ μοιάζει κατὰ τὴν εἰκόνα μὲ τὴν ἡμίμοιο πρὸς τὸ ὑφάδι—ἀντίθετους, καθὼς εἶναι, μεταξύ τους—προσπαθεῖ νὰ τοὺς συνδέσῃ καὶ νὰ τοὺς συνενώσῃ κατὰ τὸν ἀκόλουθο τρόπο.

ΝΕ. ΣΩ. Ποῖόν λοιπὸν;

ΞΕ. Συνενώνει πρῶτα κατὰ τὴς συγγενεῖς τους τὸ αἰώνιο μέρος τῆς ψυχῆς τους μ' ἓνα θεῖο νῆμα, ἔπειτα, ὕστερα ἀπὸ τὸ θεῖο μέρος, ἐνώνει πάλι τὸ ζωϊκὸ μέρος τους μὲ ἀνθρώπινα νήματα.

ΝΕ. ΣΩ. Τί θέλεις πάλι νὰ πῆς μ' αὐτό;

ΞΕ. Ἄν ὑπάρχῃ πραγματικὰ μιὰ ἀληθινή καὶ σταθερὴ γνώμη γιὰ τὰ καλὰ, δίκαια καὶ ἀγαθὰ καὶ γιὰ τὰ ἀντιθέτὰ τους, ὅταν ριζώνῃ στὴς ψυχῆς, λέω ὅτι κάποιον θεῖο πρᾶγμα γεννιέται σὲ δαιμονικὸ γένος.

ΝΕ. ΣΩ. Ταίριαζει νὰ τὸ λέμε ἔτσι.

ΞΕ. Ἄραγε ἔξερονε ὅτι ὁ πολιτικὸς καὶ ὁ σοφὸς νομοθέτης ἔχει αὐτὸς μόνος τὸ προνόμιο τῆς δυνάμεως, μὲ τὴ βοήθεια τῆς μούσας τῆς βασιλικῆς ἐπιστήμης, νὰ ἐντυπώσῃ μιὰ τέτοια γνώμη σ' ἐκείνους ποὺ ἔχουν πάρει τὴν καλὴ ἀγωγή καὶ γιὰ τοὺς ὁποίους αὐτῇ τῇ στιγμῇ μιλήσαμε;

ΝΕ. ΣΩ. Εἶναι πιθανὸν τουλάχιστον.

ΞΕ. Ἐκείνον ποὺ δὲν ἔχει αὐτῇ τῇ δυνάμει νὰ ἐνεργῇ ἔτσι, Σωκράτη μου, ποτὲ δὲν θὰ τὸν προσφωνήσομε μὲ τὸν τίτλον ποὺ ἀναφέραμε.

ΝΕ. ΣΩ. Ποῶν σωστά.

ΞΕ. Τί λοιπὸν; μὴ ἀνδρεία ψυχῇ, ὅταν διαπνεῖται ἀπὸ μιὰ τέτοια ἀλήθεια, ἄραγε δὲν ἐξημερώνεται καὶ δὲ θάθελε πρὸς εὐχάρισια νὰ μετέχῃ στὸ δίκαιον, ἐνῶ ἀλλοῦς, ἂν δὲν μετέχῃ, θὰ κλίνει πρὸς μιὰν ἀγριότητα σχεδὸν κτηνώδη;

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς δ' οὐ;

ΞΕ. Τί δὲ τὸ τῆς κοσμίας φύσεως; Ἄρ' οὐ τούτων μὲν μεταλάβων τῶν δοξῶν ὄντως σῶφρον καὶ φρόνιμον, ὡς γε ἐν πολιτείᾳ, γίγνεται; μὴ κοινωνήσαν δὲ ὧν λέγομεν ἐπονελεπιστόν τινα εὐθελείας δικαιοτάτα λαμβάνει φήμην;

ΝΕ. ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΞΕ. Οδοῦν οὐμπλοκῆν καὶ δεσμόν τοῦτον τοῖς μὲν κακοῖς πρὸς σφᾶς αὐτοὺς καὶ τοῖς ἀγαθοῖς πρὸς τοὺς κακοὺς μηδέποτε μόνιμον φόμεν γίγνεται, μηδὲ τινα ἐπιστήμην αὐτῷ σπουδῆ πρὸς τοὺς τοιοῦτους ἂν χρῆσθαι ποτε;

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς γάρ;

310a ΞΕ. Τοῖς δ' εὐγενεῖσι γενομένοις τε ἐξ ἀρχῆς ἤθεσι θεοφεισί τε κατὰ φύσιν νόμοις διὰ νόμον ἐμφύεσθαι, καὶ ἐπὶ τούτοις δὴ τοῦτ' εἶναι τέχνην φάρμακον, καὶ καθάπερ εἶπομεν τοῦτον θεϊότερον εἶναι τὸν σύνδεσμον ἀρετῆς μερῶν φύσεως ἀνομοίων καὶ ἐπὶ τὰ ἐναντία φερομένων.

ΝΕ. ΣΩ. Ἀληθέστατα.

ΞΕ. Τοὺς μὴν λοιπούς, ὄντας ἀνθρωπίνους δεσμούς, ἐπάρχοντες τούτου τοῦ θείου σχεδὸν οὐδὲν χαλεπὸν οὔτε ἔνοειν οὔτε ἐνόησαντα ἀποτελεῖν.

b ΝΕ. ΣΩ. Πῶς δὴ, καὶ τίνας;

ΞΕ. Τοὺς τῶν ἐπιγαμιῶν καὶ παίδων κοινωνήσεων καὶ τῶν περὶ τὰς ἰδίας ἐκδόσεις καὶ γάμους. Οἱ γὰρ πολλοὶ τὰ περὶ ταῦτα οὐκ ὀρθῶς συνδοῦνται πρὸς τὴν τῶν παίδων γέννησιν.

ΝΕ. ΣΩ. Τί δὴ;

ΞΕ. Τὰ μὲν πλοῦτον καὶ δυνάμειον ἐν τοῖς τοιοῦτοις δῶγμάτα τί καὶ τις ἂν ὡς ἄξια λόγου σπουδᾶσι μεμφόμενος;

ΝΕ. ΣΩ. Οὐδέν.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς οὖν;

ΞΕ. Καὶ τὰρα τοῦτο: ἀραγε, ἂν ἡ μετρημένη φύση μεταλάβῃ ἀπ' αὐτῆς τίς γνώμης, γίνεται πραγματικᾶ συνετὴ καὶ φρόνιμη, ὅσο τουλάχιστον τὸ ἀπαιτεῖ ἡ ζωὴ μέσα σὲ μιὰ πόλιν, ἂν ὅμως στερηθῇ ἀπὸ τὰ φῶτα ποὺ λέμε, ἀποκτᾶ πολὺ δίκαια μῖαν ἀξιοκατάκριτη φήμη ἡλιθιότητος;

ΝΕ. ΣΩ. Βεβαίότατα.

ΞΕ. Νὰ βεβαιώσουμε λοιπὸν ὅτι ἡ συνένωση καὶ ὁ σύνδεσμος αὐτὸς δὲν γίνεται ποτέ σταθερὸς οὔτε στοὺς κακοὺς μεταξύ τους οὔτε στοὺς ἀγαθοὺς με τοὺς κακοὺς, καὶ καμιά ἐπιστήμη δὲν θὰ μπορούσε ποτέ σοβαρὰ νὰ τὸν χρησιμοποίησῃ γιὰ ἀνθρώπους τέτοιου εἶδους;

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς θὰ μπορούσε;

ΞΕ. Μόνο στοὺς χαρακτήρες, στοὺς ὁποίους ἡ εὐγένεια εἶναι ἐμφυτὴ καὶ συμπληρώνεται μὲ τὴν ἀγωγή, μπορεί νὰ ἐγχαραχθῇ μὲ τοὺς νόμους αὐτοὺς ὁ δεσμός καὶ γι' αὐτοὺς ἔχει ἀπὸ τὴν τέχνην ἐπινοηθῇ τοῦτο τὸ φάρμακο. Ὅπως εἶπαμε, αὐτὸς ὁ σύνδεσμος ποὺ ἐνώνει μεταξύ τους τὰ μέρη τῆς ἀρετῆς, ὅσο ἀνόμοια καὶ ἂν εἶναι ἀπὸ τὴ φύση καὶ ὅσο ἀντίθετες τάσεις καὶ ἂν ἔχουν, εἶναι ἀληθινὰ θεϊότερος.

ΝΕ. ΣΩ. Ἀληθέστατα.

XLVII—XLVIII. Οἱ ἀνθρώπινοι δεσμοὶ: γάμοι καὶ συνοικεσία

ΞΕ. Τοὺς ὑπόλοιπους δεσμούς, τοὺς ἀνθρώπινους, μιὰ ποὺ ὑπάρχει αὐτὸς ὁ θεῖος, σχεδὸν δὲν εἶναι διόλου δύσκολο οὔτε νὰ τοὺς ἐνοήσουμε οὔτε, ἂν τοὺς ἐνοήσουμε, νὰ τοὺς πραγματοποιήσουμε.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς αὐτὸ καὶ γιὰ ποιοὺς δεσμοὺς πρόκειται; b

ΞΕ. Γιὰ τοὺς δεσμοὺς τῶν ἐπιγαμιῶν καὶ τὴν κοινότητα παιδιῶν καὶ ὅσο ἀφοροῦν στὴν ἀποκατάσταση τῶν κοριτσιῶν καὶ στοὺς γάμους. Γιατὶ οἱ πολλοὶ κάνουν αὐτοῦ τοῦ εἶδους τὴς ἐπιγαμίας ὑπὸ ὅρου δυσμενεῖς γιὰ τὴ γέννηση τῶν παιδιῶν.

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς αὐτό;

ΞΕ. Οἱ πρῶτους ἐπιδιώξουν πλοῦτον καὶ δυνάμειον σ' αὐτὴς τὴς περιπτώσεις ἀξίζουσι τὸν κόπο μῖς σοβαρῆς κριτικῆς;

ΝΕ. ΣΩ. Ὅχι βέβαια.

*ΕΕ. Μάλλον δέ γε δίκαιον τῶν περὶ τὰ γένη ποιουμένων
c ἐπιμέλειαν τούτων περὶ λέγειν, εἴ τι μὴ κατὰ τρόπον πράτ-
τουσιν.*

ΝΕ. ΣΩ. Εἰκός γάρ οὖν.

*ΕΕ. Πράττουσι μὲν δὴ οὐδ' ἐξ ἑνὸς ὁρθοῦ λόγου, τὴν ἐν
τῷ παραχρῆμα διώκοντες θραυτώνην καὶ τῷ τοὺς μὲν προσ-
ομοίους αὐτοῖς ἀσπάζεσθαι, τοὺς δ' ἄνομοιους μὲ στέργειν,
πλείστον τῇ δυσχερεῖα μέρους ἀπονέμοντες.*

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς;

*ΕΕ. Οἱ μὲν που κόσμοι τὸ σφέτερον αὐτῶν ἦθος ζη-
τοῦσι, καὶ κατὰ δύνανμιν γαμοῦσι τε παρὰ τούτων καὶ τὰς
d ἐκδιδομένας παρ' αὐτῶν εἰς τούτους ἐκπέμπονσι πάλιν ὡς
δ' αὐτως τὸ περὶ τὴν ἀνδρείαν γένος ὄρεῖ, τὴν αὐτοῦ μετα-
διῶκον φύσιν, δέον ποιεῖν ἀμφοτέρω τὰ γένη τούτων τοῦναν-
τίον ἅπαν.*

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς, καὶ διὰ τί;

*ΕΕ. Διότι πέφυκεν ἀνδρεία τε ἐν πολλαῖς γενέσεσιν
ἄμεικτος γενομένη σφόδρον φύσει κατὰ μὲν ἀρχὰς ἀκμάζειν
ῥώμῃ, τελευτῶσα δὲ ἐξανθεῖν παντάπασιν μανίας.*

ΝΕ. ΣΩ. Εἰκός.

*ΕΕ. Ἡ δὲ αἰδοῦς γε αὐτὴ λίαν πλήρης ψυχῆ καὶ ἀκί-
e ραστος τόλμης ἀνδρείας, ἐπὶ δὲ γενεὰς πολλὰς οὕτω γεννη-
θεῖσα, νοθεστέρα φέσθαι τοῦ καιροῦ καὶ ἀποτελευτῶσα δὴ
παντάπασιν ἀναπνεῦσθαι.*

ΝΕ. ΣΩ. Καὶ τοῦτ' εἰκός οὕτω συμβαίνειν.

*ΕΕ. Τούτους δὴ τοὺς δεσμοὺς ἔλεγον οἱ χαλεπὸν
οὐδὲν συνθεῖν ὑπάρξαντος τοῦ περὶ τὰ καλὰ κἀγαθὰ μίαν
ἔχειν ἀμφοτέρα τὰ γένη δόξαν. Τοῦτο γὰρ ἐν καὶ ὅλον
ἐστὶ βασιλικῆς συνουφάνσεως ἔργον, μηδέποτε εἴαν ἀφίστα-
σθαι σώφρονα ἀπὸ τῶν ἀνδρείων ἦθη, συγκεκριθέντα δὲ
δημοδοξίας καὶ τιμαῖς καὶ ἀτιμίας καὶ δόξαις καὶ δημοσιῶν
ἐκδόσεσιν εἰς ἀλλήλους, λείων καὶ τὸ λεγόμενον εὐήτριον
311a ὕψασμα συνάγοντα ἐξ αὐτῶν, τὰς ἐν ταῖς πόλεσιν ἀρχὰς
ἀεὶ κοινῇ τοούτοις ἐπιτρέπειν.*

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς;

ΕΕ. Οὐ μὲν ἂν ἐνὸς ἀρχοντος χρεῖα συμβαίη, τὸν

*ΕΕ. Καλύτερα εἶναι νὰ μιλοῦμε γιὰ κείνους τοῦ φρον-
τίζου γιὰ τὸ γένος τους καὶ νὰ δεῖξουμε σὲ τί τὸ τρόπος τους ο
νὰ ενεργοῦν εἶναι ἐσφαλμένως.*

ΝΕ. ΣΩ. Εἶναι σωστό.

*ΕΕ. Ἐνεργοῦν λοιπὸν ἔξω ἀπὸ κάθε ὁρθοῦ λόγου, ἐπιδι-
ώκουν τὴν ἄμεση ἀνάπαυση, προσκολλῶνται μὲ ἀγάπη
πρὸς τοὺς ὁμοίους τους, δὲν ἀγαποῦν τοὺς ἄλλους καὶ ἀφή-
νονται νὰ ὀδηγοῦνται πρὸ πάντων ἀπὸ τὴν ἀντιπάθειάς τους.*

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς;

*ΕΕ. Οἱ φρόνιμοι, νομίζω, ζητοῦν ἀνθρώπους τοῦ δικοῦ
τους χαρακτήρα καὶ παίρνουν τὴν γυναῖκά τους, ὅσο εἶναι
δυνατόν, ἀπ' αὐτὸ τὸ περιβάλλον, καὶ τὴν κόρες τους πάλι μὲ d
αὐτοὺς τὴν παντρεύουν ἔτσι πάλι κάνουν οἱ ἐκείνοι τοῦ ἀν-
δρείου γένους, ἐπιζητώντας νὰ ξαναβροῦν τὴν δικὴ τους φύ-
ση, ἐνῶ καὶ ἡ μὴ καὶ ἡ ἄλλη φύση θὰ ἔπρεπε νὰ κἀν
ἐντελῶς τὸ ἀντίθετο.*

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς καὶ γιατί;

*ΕΕ. Γιατί ἀπὸ φυσικοῦ τῆς ἡ ἀνδρείας, ὅταν σὲ πολλὰς
διαδοχικῆς γενεῆς μεταδίνεται, χωρὶς ἀνάμειξη μὲ σώφρονα
χαρακτῆρα, στὴν ἀρχὴ ἀκμάζει σὲ εὐρωστία, τέλος ὅμως ἐκ-
φυλίζεται ἐντελῶς σὲ ἀγριεὲς τρέλλες.*

ΝΕ. ΣΩ. Φυσικά.

*ΕΕ. Ἐξ ἄλλου ἡ πολὺ γεμάτη ἀπὸ ντροπῆς ψυχῆ, ἡ μὴ
ἀνάμεικτη μὲ ἀνδρεία τολην, ποῦ ἐπὶ πολλὰς γενεῆς ἀναπα-
e ργάζεται, γίνεται μὲ τὸν καιρὸ πρὸς νωθρῆ καὶ στὸ τέλος κατα-
τᾶ ὀλόττερα ἀνάπηρη.*

ΝΕ. ΣΩ. Αὐτὸ εἶναι εὐλογο νὰ συμβαίη ἔτσι.

*ΕΕ. Αὐτοὺς λοιπὸν τοὺς δεσμοὺς ἔλεγα οἱ δὲν θὰ ἦταν
καθόλου δύσκολο νὰ συνδέσουμε, φτάνει μόνο αὐτὰ τὰ δυὸ
γένη νὰ ἔχουν τὴν ἴδια γνώμη γιὰ τὰ καλὰ καὶ ἀγαθὰ. Για-
τι αὐτὸ εἶναι ὅ ἕνα καὶ μοναδικὸ ἔργον τῆς βασιλικῆς τέχνης
τῆς συνουφάνσεως: νὰ μὴν ἀφήνῃ ποτὲ νὰ χωρίζουν οἱ σώφρο-
νες χαρακτῆρες ἀπὸ τοὺς ἀνδρείους, ἀλλὰ νὰ τοὺς ὀφθαῖν μα-
ζὶ μὲ συμφωνία γυνῶν, μὲ τιμὰς καὶ δόξας, μὲ ἀμοιβαῖες
ἀνταλλαγὰς ὁμῶν, γιὰ νὰ κἀν ἀπ' αὐτοὺς ἕνα ὕψασμα ὁμα-
λὸ στὴν ἀρχὴ καὶ καλοῦφασμένο καὶ νὰ ἐμπιστεύεται σ' αὐτοὺς 311a
πάντοτε ἀπὸ κοινοῦ τὴν ἀρχὴν στὴν πόλιν.*

ΝΕ. ΣΩ. Πῶς;

ΕΕ. Ἐκεῖ ὅπου χρειάζεται ἕνας μόνον ἀρχοντας, νὸ ἐκ-

ταῦτα ἀμφοτέρωτα ἔχοντα αἰρούμενον ἐπιστάτην· οὐδ' ἂν πλείονον, τούτων μέρος ἑκατέρων συμμειγνύοντα. Τὰ μὲν γὰρ σωφρόνων ἀρχόντων ἤθη σφόδρα μὲν εὐλαβῆ καὶ δίκαια καὶ σωτήρια, ὀρμυμότητος δὲ καὶ τιως ἰταμότητος ὀξείας καὶ πρακτικῆς ἐνδείται.

NE. ΣΩ. Δοκεῖ γοῦν δὴ καὶ τάδε.

b ZE. Τὰ δ' ἀνδρείᾳ γε ἀπὸ πρὸς μὲν τὸ δίκαιον καὶ εὐλαβῆς ἐκείνων ἐπιδεικτέρα, τὸ δὲ ἐν ταῖς πράξεσι ἰταμόν διαφερόντως ἴσχει. Πάντα δὲ καλῶς γίγνεσθαι τὰ περὶ τὰς πόλεις ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ τούτων μὴ παραγενομένοι ἄμφοιν ἀδύνατον.

NE. ΣΩ. Πῶς γὰρ οὐ;

c ZE. Τοῦτο δὴ τέλος ὑφάσματος εὐθυπλοκίᾳ συμπλακὲν γίγνεσθαι φῶμεν πολιτικῆς πράξεως τὸ τῶν ἀνδρείων καὶ σωφρόνων ἀνθρώπων ἦθος, ὁπότεν ὁμοιοῖα καὶ φιλία κοινὸν συναγαγοῦσα αὐτῶν τὸν βίον ἢ βασιλικὴ τέχνη, πάντων μεγαλοπρεπέστατον ὑφασμάτων καὶ ὀριστον ἀποτελέσασα [ὥστ' εἶναι κοινόν] τοὺς τ' ἄλλους ἐν ταῖς πόλεσι πάντας δοῦλους καὶ ἐλευθέρους ἀμπίσχουσα, συνέχη τούτῳ τῷ πλέγματι, καὶ καθ' ὅσον εὐδαίμονι προσήκει γίγνεσθαι πόλει τούτου μηδαμῆ μηδὲν ἐλλείπουσα ἀρχὴ τε καὶ ἐπιστατῆ.

NE. ΣΩ. Κάλιστα αὐτὸν βασιλικὸν ἀπετέλεσας ἀνδρα ἡμῖν, φ' ἕνε, καὶ τὸν πολιτικόν.

λέγουσιν· τέτοιον ποῦ ἔχει καὶ τοὺς δύο αὐτοὺς χαρακτήρες· ἐκεῖ ὅπου χρειάζονται περισσώτεροι, νὰ βάλουν ἴσο μέρος καὶ ἀπὸ τοὺς δύο. Γιατὶ οἱ χαρακτήρες τῶν σωφρόνων ἀρχόντων εἶναι πολὺ προσεκτικοὶ καὶ δίκαιοι καὶ φέρουν σωτήρια, ἀλλὰ τοὺς λείπει ἡ ὀρμυμότης καὶ κάποια ἀσυλλόγιστη τόλμη ὀξεία καὶ δραστηκῆ.

NE. ΣΩ. Καὶ αὐτὸ φαίνεται ἐπίσης ἀληθινόν.

b ZE. Οἱ ἀνδρείοι πάλι, κατώτεροι ἀπὸ ἐκείνους ἢ ὡς πρὸς τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν σωφροσύνην, ὅταν πρόκειται νὰ δράσουν, ἔχουν τὴν ἀσυλλόγιστην τόλμη παραπάνω ὅπὸ κάθε ἄλλον. Εἶναι ἐπίσης ἀδύνατο νὰ γίνωνται ἴσα αὐτὰ κατὰ στίς πόλεις γ' ἀ τοὺς ἰδιώτες καὶ γιὰ τὸ κράτος, ἂν αὐτοὶ οἱ δύο χαρακτήρες δὲν συνδυάζονται.

NE. ΣΩ. Πῶς, ὄχι;

c ZE. Ἄς ποῦμε λοιπὸν ὅτι εἶναι πᾶσι τελειωμένο αὐτὸ τὸ ὑφασμα ποῦ ὕφανε μὲ ὁμαλὴν ὕφανση ἢ πολιτικὴ ἐνέργεια, παίρνοντας τοὺς χαρακτήρες τῶν ἀνδρείων καὶ σωφρόνων ἀνθρώπων, ὅταν ἢ βασιλικὴ τέχνη μὲ ὁμόνοια καὶ φιλία ἐνώντωντας τὸ βίον τους καὶ πραγματοποιώντας ἔτσι τὸ πῶς μεγαλόπρεπο καὶ τὸ ἐξαιρετικώτερο ἀπ' ἴσα τὰ ὑφάσματα, καὶ τοὺς ἄλλους στίς πόλεις ὄλους, δούλους καὶ ἐλεύθερους, τοὺς περισφρίγγη καὶ τοὺς συγκρατῆ σ' αὐτὸ τὸ πλεγμένο πρᾶγμα, καὶ ἐξασφαλίζοντας στὴν πόλιν, χωρὶς νὰ ὑπερῆ σὲ καμιά περίπτωση, κάθε εὐτυχία ποῦ ταιριάζει ν' ἀπολαύσῃ, κυβερνᾷ καὶ ἐποπτεύῃ.

NE. ΣΩ. Ἐξοχα πάλι μᾶς ἀποτελείωσες, ἕνε μου, τὴν εἰκόνα τοῦ βασιλικοῦ ἀνδρα.